

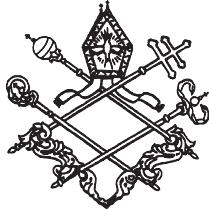
ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԵ ՊԱՏՐԻԱՐքՈՒԹԵԱՆ

2015

ՅՈՒՆՈՒԱՐ - ՅՈՒՆԻՒ

ԹԻՒ 1-6

Ա Ր Ե Տ Տ Ի Ք

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԵ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆ

2015
2015

ՅՈՒՆՈՒԱՐ - ՅՈՒՆԻՒՍ
JANVIER - JUIN

ԹԻՒ 1-6
NUM. 1-6

«ԱՐԵՏԻՔ» ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԵ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԵԱՆ, ՀԻՄՆՈՒԱԾ՝ 1932-ԻՆ
“AVEDIK” REVUE DU PATRIARCAT ARMENIEN CATHOLIQUE, FONDEE EN 1932
١٩٣٢ «أفيديك» مجلة بطريركية للأرمن الكاثوليك الرسمية، منذ
«AVEDIK» ARMENIAN CATHOLIC PATRIARcate PERIODICAL, SINCE 1932

Rédacteur en chef
P. Sebouh Garabedian

Comité de rédaction (Editorial board):
Sarkis Nadjarian
Aram Karadaghlian

Adresse (Address):
Patriarcat Arménien Catholique
Rue de l'hôpital orthodoxe, Geitawi 2078-5605
Beyrouth, Liban
www.armeniancatholic.org
e-mail : info@armeniancatholic.org

Edition (published by):
Patriarcat Arménien Catholique

Imprimerie (printed by):
Pomigravure (Beyrouth, Liban)

Août (August) 2015

Կողին նկա՞

12 ապրիլ 2015, Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի պազիլիքային մէջ, Ֆրանչիսկոս Պապի աջին՝ Գարեգին Բ. Անժնան Հայոց Կաթողիկոսը եւ Ամենապատի Ներսէս Պետրոս մժ. Հոգևոր Տեղ. Ճախին՝ Սեղի Տաճար Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսը:

Photo de couverture, cover picture:

Le 12 avril 2015, en la Basilique St. Pierre du Vatican - Le Catholicos Patriarche Nerses Bedros XIX, le Catholicos Karekin II et le Catholicos Aram Ier entourant le Pape François.

Վախճանում Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի

Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Սիւնիոդոսական Հայքերը, Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքութիւնը, Լիբանանի Կաթողիկէ Պատրիարքներու և Եպիսկոպոսներու Համաժողովը, Զմբառու Պատրիարքական Կողբի Միաբանութիւնը և Ժործ Թագաւ և ընտանիքը գումեցին ԱՄԵՆՍԱՊՈՍԻՒ ԵՒ ԳԵՐԵԶԱՆԻԿ ՏԵՐ ՆԵՐՍԷՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԹ. ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿէ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ վախճանումը 25 յունիս 2015, հինգշաբթի առաւօտեան ժամը 8.45-ին Հայ կաթողիկէ Պատրիարքարանին մէջ:

Երջանկայիշատակ Կաթողիկոս Պատրիարքին եկեղեցւոյ քաղման կարգը եւ յուղարկաւորութիւնը կատարուեցան 30 յունիս 2015, երեքշաբթի ժամը 16.00-ին, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ - Սուրբ Սղիա Աքոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ, ուրկից հանգուցեալ Հայրապետին մարմինը փոխադրուեցաւ եւ ամփոփուեցաւ Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի Սրբոյ Կուսին Աւետման եկեղեցւոյ պատրիարքներու դամբարանին մէջ:

Կենսագրութիւն Ամենապատիւ Հոգենոր Տիրոջ

Ծնած է Գահիրէ, 17 յունուար 1940-ին, հինգերրորդ զաւակն է խորապէս հաւատացեալ եւ ութ զաւակներու տէր ընտանիքի մը: Իր նախնական եւ երկրորդական ուսումները կատարած է Գահիրէի Ֆրէներու Գոլէճներուն մէջ:

Կանուխէն քահանայական կոչումը զգալով, ան ղրկուած է Հռոմ, Հեւոնեան քահանայապետական Հայ Դպրեվանքը, եւ յաճախած է Գրիգորեան Համալսարանը փիլիսոփայութիւն եւ աստուածաբանութիւն ուսանելու:

Քահանայ ձեռնադրուած է Գահիրէ, 15 օգոստոս 1965-ին, ձեռամբ թեմին Առաջնորդ՝ Ռափայէլ եպիսկոպոս Պայեանի եւ ստանձնած է Գահիրէի ժողովրդապետութեան պատասխանատուութիւնը, օժանդակելով Գերապատիւ Հայր Յովհաննէս վարդապետ Գասպարեանին, յետագային՝ Յովհաննէս Պետրոս ԺԼ. Կաթողիկոս Պատրիարք:

1968-էն 1990 եղած է ժողովրդապետ Հելիոպոլսոյ (Գահիրէ) եկեղեցւոյ, յատկապէս քաջալերելով զանազան հոգեւոր շարժումներու գործունէունը:

18 փետրուար 1990-ին Աղեքսանդրիոյ Հայ կաթողիկէ թեմին Առաջնորդ օծուած է ձեռամբ Ամենապատիւ Յովհաննէս Պետրոս Ժ. Կաթողիկոս Պատրիարքին:

1992-էն 1997, իբր անդամ Եղիպտոսի կաթողիկէ Նուիրապետութեան, ան ընդհանուր քարտուղարի պաշտօն վարած է Եղիպտոսի կաթողիկէ եկեղեցիներու Հովուական խորհուրդին:

Իբր անդամ Հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսաց Սիւնհոդոսին, ան եղած է յաջորդաբար՝

- Անդամ Եպիսկոպոսներու Խորհուրդին՝ կառավարելու համար Պատրիարքական Ատեանը 1993-էն 1995:

- Նախագահ Քահանայական Կոչումներու Պատրիարքական Յանձնահումբին 1993-էն 1995:

- Անդամ Հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Մնայուն Սիւնհոդոսի 1994-էն 1999:

Ընտրութիւնը

1999-ի Հոկտեմբեր 7-ին, Հայ կաթողիկէ Եպիսկոպոսաց Սիւնհոդոսին կողմէ ընտրուած է կաթողիկոս Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց եւ առած է Ներսէս Պետրոս ԺԹ. անունը: Գահակալութեան արարողութիւնը տեղի ունեցած է նոյն ամսուան 24-ին: 13 դեկտեմբեր 1999-ին՝ Եկեղեցական Հաղորդութիւն ստացած է Յովհաննէս Պօղոս Բ. Արքազան Քահանայապետին կողմէ:

ճամբրութիւններ Սրբազն Քահանայապետին հետ

Մասնակցած է Ն.Ս. Յովհաննէս Պօղոս Բ. Արքազան Քահանայապետին այցելութիւններուն՝ Եղիպտոս (փետրուար 2000), Յորդանան (մարտ 2000), Սուրիա (մայիս 2001) եւ Հայաստան (սեպտեմբեր 2001):

Մասնակցած է Բենեդիկտոս Ժ. Սրբազան Քահանայապետին ուխտագնացութեան Յորդանան (մայիս 2009) եւ անոր Հովուական այցելութեան Կիպրոս (յունիս 2010):

Հայրապետական այցելութիւններ

Իր գահակալութենէն ետք, Հովուական այցելութիւններ կատարած է Հետեւեալ առաքելավայրերը.

Յորդանան (մարտ 2000 եւ մայիս 2009), Ֆրանսա (մայիս 2001 եւ մայիս 2006), Շուշ (մայիս 2001), Աւստրալիա (յունիս 2001 եւ մարտ 2004), Լեհաստան (յունիս 2001, դեկտեմբեր 2013 եւ 2014), Հայաստան (սեպտեմբեր 2001, յուլիս 2008, մայիս եւ սեպտեմբեր 2014, յունուար եւ ապրիլ 2015), Ուգրանիա (Հոկտեմբեր-նոյեմբեր 2001), Պարսկաստան (փետրուար 2003, նոյեմբեր 2004 եւ յունուար 2015), Քեսապ - Սուրիա (օգոստոս 2003), Եգիպտոս (դեկտեմբեր 2003 եւ մայիս 2004), Հալէպ (մայիս 2004), Երուսաղէմ (սեպտեմբեր 2005), Լատին Ամերիկա (Հոկտեմբեր - նոյեմբեր 2005), Հայաստան, Վրաստան, Կիպրոս (յունիս 2010), Պոլիս (սեպտեմբեր 2014), Ռուսաստան (ապրիլ 2015) եւ Հունգարիա (մայիս 2015):

Գլխաւոր իրազործումներ

Թիկունք հանդիսացած է համայնքի վարժարաններու ծաղկումին ու վերելքին, մանաւանդ բանալով երկրորդականի բաժինը Հարպոյեան վարժարանին մէջ եւ վերաբանալով միջնակարգի բաժինը Այնձար: Ինչպէս նաեւ քաջալերած է լրատուական միջոցները, յատկապէս վերահրատարակութիւնը պատրիարքութեան թեմի «Մասիս» ամսաթերթին:

Հոկտեմբեր 7, 2001-ին, Հայաստանի քրիստոնէացման 1700-ամեակին առիթով, իր ինդրանքին վրայ Հռոմի «Սուրբ Պետրոս» հրապարակին վրայ, Հայոց ցեղասպանութեան ընթացքին նահատակուած Մարտինի Առաջնորդ Իգնատիոս Արքեպիսկոպոս Մալոյեանը Երանելի հոչակուցաւ Յովհաննէս Պողոս Բ. Մրբազան Քահանայապետին կողմէ:

Փետրուար 2002-ին, առաջին ժողովրդապետութիւնը կը հիմնէ Մոսկուա՝ նոր առաքելութիւն մը սկսելու համար Ռուսաստանի մէջ, շարունակելով 1991-ին Հայաստանի եւ Վրաստանի մէջ սկսուած առաքելութիւնները:

Յունուար 2005ին, իր ինդրանքին վրայ, ներկայութեամբ ու օրհնութեամբ Յովհաննէս Պողոս Բ.ի, Վատիկանի «Սուրբ Պետրոս» Պապիլիքայի արտաքին պարիսպին վրայ մեծ հանդիսութեամբ կատարուեցաւ զետեղումը սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի արձանին:

Յունուար 2005-ին, սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի մահուան հազարամեա-
կին առիթով, Հռոմի մէջ կազմակերպեց գիտաժողով մը որուն հեռակայ
նպատակն էր հոչակել տալ սուրբ Գրիգորը «Տիեզերական Եկեղեցւոյ
Վարդապետ»:

Յուլիս 2006-ին, Լ.Դ.Հ.ի նախագահին հրաւէրով, կ'այցելէ Ղարաբաղ:
Պատմութեան մէջ առաջին անգամն էր որ Հայ Կաթողիկէ Կաթողիկոս
Պատրիարք մը կ'այցելէր Ղարաբաղի Հանրապետութիւն:

Փետրուար 2008-ին,
իր նախաձեռնութեամբ,
Բենեդիկտոս Ժ. Սրբա-
զան Քահանայապետը
մեծ հանդիսութեամբ
բացումը կը կատարէ եւ
կ'օրհնէ սուրբ Գրիգոր
Լուսաւորչի անուան
Հրապարակը՝ Եկեղեցա-
կան եւ քաղաքական հայ
եւ օտար բարձրաստի-
ճան անձնաւորութիւն-
ներու, կղերականներու,
մայրապետներու եւ
Հռոմի ու զանազան եր-
կիրներէ ժամանած հայ
ուխտաւորներու ներկա-
յութեամբ:

Ն.Ս. Ֆրանչիսկոս
Քահանայապետը՝ ընդա-
ռաջելով իր ինդքանքին,
2015-ի ապրիլի 12-ին, Հա-
յոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առթիւ սուրբ Պատարագ մա-
տուցանեց Վատիկանի «Սուրբ Պետրոս» պազիլքային մէջ եւ սուրբ Գրի-
գոր Նարեկացին հոչակեց Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ: Յըն-
թացս սուրբ Պատարագին արտասանած խօսքին մէջ Քահանայապետը յա-
տուկ կերպով յիշատակեց Հայոց ցեղասպանութիւնը եւ անոր մէկուկէս
միլիոն զոհերը իբրեւ նահատակներ եւ մեղսակցութիւն նկատեց լոռ-
թիւնը այս պատմական իրողութեան մասին:

Հովուական քուղբեր

Զատկուայ եւ Ծննդեան տօներու Պատգամներէն բացի, տուած է հետեւեալ Հայրապետական Պատգամները.-

- **Փրկչագործութեան Յոթելենական սուրբ Տարիին առիթով 1999-2000 թ- 3 դեկտեմբեր 1999:**

- **Հայաստանի քրիստոնէացման 1700 ամեակին առիթով - 31 դեկտեմբեր 2000:**

- **Նահատակ Իգնատիոս Մալոյեանին երանացման առիթով - 01 յունիս 2001:**

- **Մեծ Յոթելենական տարիներու առիթով - 15 հոկտեմբեր 2001:**

- **Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչի արձանին առիթով - 12 սեպտեմբեր 2002:**

- **Հայաստանի քրիստոնէացման 1700 ամեակին առիթով - 01 հոկտեմբեր 2002:**

- **Ամենասուրբ Հաղորդութեան Տարիին առիթով - 30 դեկտեմբեր 2004:**

- **Հայկական Յեղասպանութեան 90 ամեակին առիթով - 24 ապրիլ 2005:**

- **Սրբոց Վարդանանց տօնին առիթով - 22 փետրուար 2006:**

- **Երիտասարդներուն՝ քառասնորդացի առիթով - 14 մարտ 2007:**

- **Աստուծոյ Գիտութեան մասին առաջին համաշխարհային առաքելական համաժողովին առիթով - 15 հոկտեմբեր 2007:**

- **Քառասնորդացի առիթով - 03 փետրուար 2008:**

-
- Քահանայական Տարուան առիթով - 06 յունուար 2010:
 - Քրիստոնէական Դաստիարակութեան եւ Հայ Կաթողիկէ վարժարանի առաքելութեան մասին - 03 մարտ 2011:
 - Նոր Աւետարանումը այսօր - 06 յունիս 2013:
 - Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով - 21 մարտ 2015:

Արիի. հայր Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեան՝ Պատրիարքական Կառավարիչ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ

Հայ Կաթողիկէ
Պատրիարքարանի Դիւա-
նը կը տեղեկացնէ թէ,
յետ վախճանման Ամե-
նապատիւ Տէր Ներսէս
Պետրոս ԺԹ. Կաթողի-
կոս Պատրիարքին եւ
ցորքան թափուր կը մնայ
Պատրիարքական Աթո-
ռը, Արհիապատիւ Հայր
Գրիգոր Եպիսկոպոս
Կապրոյեան, վաստակա-
ւոր Առաջնորդը Փարիզի
«Սուրբ Խաչ» Առաջնոր-
դութեան եւ անդամ Հայ
Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ
Մնայուն Սիւնհոդոսին,
կը դառնայ Պատրիար-
քական Կառավարիչ Հայ
Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ,
ըստ Արեւելեան Եկեղեցիներու Կանոնագրքի թիւ 127 կանոնին:

Անոր Հիմնական պաշտօնն է հրաւիրել բոլոր Սիւնհոդոսական Հայրե-
րը ընտրական Սիւնհոդոսի, ընտրելու համար Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ
նոր Կաթողիկոս Պատրիարքը:

ԴԻՒԱՆ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Հրաժեշտի Պատարագ Երջանկայիշատակ Հոգեւոր Տիրոջ

28 յունիս 2015, կիրակի երեկոյեան ժամը 4-ին հաւատացեալներու բազմութիւն մը եկած էր Աւետման Սրբոյ Կուսին եկեղեցին իր վերջին հրաժեշտը տալու երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքին, որուն մարմինը ամփոփող դագաղը հիւանդանոցին հանդիսաւոր թափօրով, քահանայ Հայրերու կողմէ ուսամբարձ փոխադրուեցաւ մինչեւ եկեղեցւոյ մուտքը ուրկից յանձն առնուեցաւ եպիսկոպոս Հայրերուն կողմէ եւ զետեղուեցաւ խորանին դիմաց:

Տան կարգի արարողութեան յաջորդեց հանդիսաւոր սուրբ Պատարագը զոր մատուցանեց Պատրիարքական կառավարիչ Արհիապատիւ Գրիգոր եպիսկոպոս Կապրոյեան, մասնակցութեամբ արհիապատիւ եպիսկոպոսներուն, գերյարգելի, գերապատիւ եւ արժանապատիւ քահանաներուն: Պատարագին ներկայ գտնուեցան ասորի կաթողիկէ եկեղեցւոյ Եռունան Պատրիարքը իր հետ ունենալով ասորի կղերականներ: Ներկայ էին նաև ներկայ եւ նախկին պետական երեսփոխաններ, պաշտօնական անձնաւորութիւններ, ինչպէս նաև Հայաստանի Հանրապետութեան արտա-

Կարգ եւ լիազոր դեսպան Աշոտ Քոչարեան եւ Լեռնային Հարաբաղի Հանրապետութեան ներկայացուցիչ Կարօ Քեպապճեան:

Photo Raffi.me

Յընթացս սուրբ Պատարագին քարոզեցին արհիապատիւ Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեան՝ Հայերէն եւ արհիապատիւ Յովհաննէս Եպիսկոպոս Թէյրուզեան՝ արաքերէն:

Պատարագի աւարտին հաւատացեալ ժողովուրդը յարգանքով մօտենալով խոնարհեցաւ երանաշնորհ Հայրապետի դագաղին առջեւ իրեւ վերջին հրաժեշտ:

Երանաշնորհ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին վերջին հրաժեշտը տուաւ համայն կաթողիկէ Եկեղեցին

Երանաշնորհ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքին թաղումը եւ յուղարկաւորութիւնը, որոնք տեղի ունեցան 30 յունիս 2015, երեքշաբթի յետմիջօրէի ժամը 4.00-ին, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ-Սուրբ Եղիա աթոռանիստ Եկեղեցւոյ եւ Սրբոյ Կուսին Աւետման Եկեղեցւոյ մէջ՝ հանդիսացան վկայութիւնը այն յարգանքին, սիրոյն եւ համարումին զորս համայն կաթողիկէ աշխարհը,

Photo Raffi.me

Արեւելեան եկեղեցիները, Հայութիւնը եւ Լիբանան՝ յանձին երջանկայիշատակ Հայրապետին կը տածեն հանդէպ Հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ եւ համայնքին:

Արդարեւ, երանաշնորհ Հայրապետի ժաղման եւ յուղարկաւորութեան՝ ամբուանխատ եկեղեցին եւ մինչեւ եկեղեցւոյ գաւիթը լեցնող հաւատացեալներու բազմութեան առաջին շարքերուն վրայ կը գտնուէին Վատիկանի Արեւելեան Եկեղեցիներու Ժողովի վարիչ կարդինալ Լէոնարտօ Սանտրի, Լիբանանի մօտ Պապական Նուրիրակ Կապրիելէ եպիսկոպոս Քաչիս, Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Սերժ Սարգսեանի ներկայացուցիչ՝ Սիկւռքի նախարար տիկին Հրանուշ Յակոբեան ընկերակցութեամբ Լիբանանի եւ Վատիկանի մօտ Հայաստանի դեսպաններ Աշոտ Քոչարեանի եւ Միքայէլ Մինասեանի, Լիբանանի խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիի եւ վարչապետ Թամամ Սալամի ներկայացուցիչներ երեսփոխան Միշէլ Մուսա եւ նախարար Ալէն Հաքիմ, Լիբանանի Հանրապետութեան նախկին նախագահ Միշէլ Սէլյման, Լիբանանի կաթողիկէ պատրիարքներու եւ եպիսկոպոսներու Խորհուրդի նախագահ կարդինալ Պշարա Ռահի, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Արամ Ա., Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ.ի ներկայացուցիչ սրբազն Հայրեր, տարբեր համայնքներու պատրիարք եւ առաջնորդ Հայրեր, նախարարներ, երեսփոխաններ, լիբանանեան եւ հայկական կուսակցութեանց եւ կազմակերպութիւններու, մամուլի, բանակի եւ ապահովութեան ուժերու հրամանա-

Photo Raffi.me

տարներու ներկայացուցիչներ եւ երջանկայիշատակ Կաթողիկոս Պարիարքի հարազատներ:

Եկեղեցոյ մայր դրան երկու կողմերը ծածկուած էին պետական եւ պաշտօնական անձնաւորութիւններու ու կազմակերպութիւններու կողմէ դրկուած ծաղկեասակներով։ Պատրիարքները եւ պետական ներկայացուցիչները կը դիմաւորուէին ՀԿՄ Զալքայի շեփորախումբին եւ պատուի կանգնած հայ կաթողիկէ սկառատներուն ու պատանիներուն կողմէ։

Երանաշնորհ Հայրապետին մարմինը ամփոփող դադաղին ժամանումը դիմաւորուեցաւ յուզումնախառն լրութեամբ, մինչ Զալքայի ՀԿՄի շեփորախումբը կը հնչեցնէր Շոփենի մահերգը։ Ան ուսամբարձ փոխադրուեցաւ մինչեւ խորան, ուր դիմաւորուեցաւ հանդիսաւորապէս զգեստաւորուած սիւնհոդոսական հայրերուն կողմէ, գլխաւորութեամբ Պատրիարքական Կառավարիչ արհիապատիւ Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեանին, մինչ պատրիարքական «Կռունկ» երգչախումբը կը հնչեցնէր թաղման եւ յուղարկաւորութեան կարգին յատուկ հայկական հոգեպարար շարականներ։

Թաղման եւ յուղարկաւորութեան մեծաշուրջ արարողութեանց աւարտին, յանուն Հայ կաթողիկէ Սիւնհոդոսին դամբանականը արտասանեց արհիապատիւ Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեան։ Ան ըսաւ թէ «լուսահոգի Հայրապետին այնքան անակնկալ բաժանումով իր հօտէն, Հայ կաթողիկէ Եկեղեցին կը կորսնցնէ ոչ միայն քաջարի ու պարտաճանաչ Առաջնորդ մը, այլ նաեւ անձնուէր Հայր մը եւ օրինակելի Եկեղեցական մը, Հա-

Photo Raffi.me

ւատարիմ ծառան իր աստուածային Վարդապետին, բարի օրինակ հանդիսանալով իր եպիսկոպոս եղբայրներուն ու քահանայ գործակիցներուն համար»:

Ապա դամբանախօս գերապայծառը անդրադարձաւ լուսահոգի Հայրապետի համայնքային կառուցները վերակազմակերպելու եւ վերաշնուրացնելու աշխատանքին, նշելով որ ան յատուկ կարեւորութիւն ընծայեց աշխարհական դասի մասնակցութեան եկեղեցոյ կեանքին ու գործունէութեան: «Ան ոյժ տուաւ ծիսական, հովուական, միջեկեղեցական, քրիստոնէականի ուսուցման, հաղորդակցական, կոչումներու եւ այլ եկեղեցական գործունէութիւններուն» ըսաւ դամբանախօս գերապայծառ Հայրը, նշելով որ լուսահոգի Հայրապետը ջանք ջննայեց բոլոր յարանուանութիւններուն հետ մնայուն ու սերտ կապ պահելու ուղղութեամբ, այն հաստատ համոզումով որ «մեր ժողովուրդին գերագոյն բարիքը կը պահանջէ որ անոր Առաջնորդները ձեռք ձեռքի տան, մանաւանդ երբ Ազգին վերաբերեալ վճռական հարցեր կան»: Գերապայծառ Կապրոյեան ըսաւ որ երանաշնորհ Հայրապետը ամէն բանէ առաջ եւ վեր հոգեւոր կեանքի մարդէր: Հաւատացող մը աղօթքի ոյժին: Ան կը գիտակցէր ծէսին ու ծիսական կեանքի կարեւորութեան Աստուծոյ ժողովուրդի սրբացման համար: Նշելով երջանկայիշատակ Հայրապետին յամառ աշխատողի յատկանիշը, դամբանախօս Հայրը անդրադարձաւ անոր մշակած ու հետապնդած ծրագիրներուն, ճանապարհորդութիւններուն, այցելութիւններուն: Ան նշեց որ երանաշնորհ Հայրապետին հետեւողական աշխատանքին կը պար-

Photo Raffi.me

տինք Սուրբ Գրիգոր Նարեկացիին Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ Հոչակումը եւ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած սուրբ Պատարագին մատուցումը Ֆրանչիսկոս Քահանայապետին կողմէ ապրիլի 12-ին:

Այնուհետեւ դամբանականը արաբերէնով ընթերցեց արհիապատիւ Յովհաննէս եպիսկոպոս Թէյրուղեան: Ապա, Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետին ցաւակցագիրը կարդաց կարդինալ Լէոնարտօ Սանտրի:

Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ - Սուրբ Եղիա աթոռանիստ Եկեղեցւոյ աւագ ժողովրդապետ գերյարդելի Գէորգ ծ.վ. Եղիայեան խօսք առնելու հրաւիրեց մարոնիթ Եկեղեցւոյ Ռափ Կարտինալ Պատրիարքը, որ Լիբանանի կաթողիկէ պատրիարքներու ու եպիսկոպոսներու Խորհուրդին անունով ցաւակցութիւն յայտնելի ետք Հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ, անդրադարձաւ երջանկայիշատակ Հայրապետի հոգեւոր արժանիքներուն եւ ծառայողական ոգիին:

Ապա, Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին ցաւակցագիրը կարդաց Հայր Մաշտոց վարդապետ Զահթէրեան: Որմէ ետք, Հայաստանի Հանրապետութեան Սփիւռքի նախարար տիկին Հրանուշ Ցակոբեան կարդաց նախագահ Սերժ Սարգսեանի ցաւակցագիրը:

Թաղման կարգը աւարտեցաւ Արամ Ա. Կաթողիկոսի եւ արհիապատիւ Հայր Գրիգոր եպիսկոպոս Կապրոյեանի աղօթքով եւ օրհնութեամբ:

Աւարտին, արհիապատիւ Կապրոյեան եւ սիւնհոդոսական Հայրերը

տեղւոյն վրայ ընդունեցին ներկայ Պատրիարքներուն եւ պաշտօնական անձնաւորութիւններուն ցաւակցութիւնները, մինչ կը կազմուէր երանաշնորհ Հայրապետին մարմինը ամփոփող դագաղին փոխադրութիւնը իր վերջին հանգստավայրը՝ Աւետումն Սրբոյ Կուսին Եկեղեցի, ուր տեղի ունեցաւ թաղումը պատրիարքներու դամբարանին մէջ համաձայն իր ցանկութեան:

Արիի. հայր Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեանի դամբարանականը

«Սիրելի եղբայրներ եւ քոյրեր,

Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցին կը սգայ այսօր կորուստը իր հովուապետին, Ամենապատիւ եւ Գերեզանիկ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին Տանն Կիլիկիոյ:

Մեր Հայրապետին անակմկալ ու տարածամ մահը ցնցեց մեր համայնքը իր բոլոր տարրերով ու խաւերով: Ոչ ոք, արդարեւ, կրնար երեւակայել թէ ան, օր մը առաջ յետ հանդիսապետելու պաշտօնական սուրբ Պատարագի մը եւ երկարաշունչ պատգամ մը ուղղելու, մեր աքոռանիստ Եկեղեցւոյ մէջ, եւ ապա, յաջորդ առաւտ կանուխ, ըստ իր քահանայական անբեկանելի սովո-

Photo Raffi.me

րութեան, իր առօրեայ սուրբ Պատարագը մատուցանելէն անմիջապէս եսք, իր հոգին պիտի յանձնէր իր երկնաւոր Հօր ձեռքը, խաղաղ կերպով, լուս ու անվրդով, կրնանք ըսել՝ տառացիօրէն արդարի մահով կնքելով իր քահանայական յիսնամեայ կեանքը:

Լուսահոգի Հովուապետին բաժանումովը իր հօտէն, Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցին կը կորսնցնէ ոչ միայն Քաջարի ու պարտաճամաշ Առաջնորդ մը, այլ նաև անձնուեր հայր մը եւ օրինակելի Եկեղեցական մը, հաւատարիմ ծառան իր աստուածային Վարդապետին, բարի օրինակ հանդիսանալով իր եպիսկոպոս եղբայրակիցներուն եւ Քահանայ գործակիցներուն համար:

Երբ, տասնվեց տարիներ առաջ, համակերպելով սիւնիոդոսական եղբայրներուն կամքին, ան կ'ընդուներ ծանրակշիռ պարտականութիւնը կաթողիկոսական պաշտօնին, լաւ գիտէր թէ ինչպիսի ծանր պատասխանատուութիւն մը կը դրուեր իր ուսերուն վրայ: Սակայն, շնորհիւ իր ամրապինդ հաւատքին եւ անվերապահ վստահութեան աստուածային նախախնամութեան, կ'ընդուներ ծանր թեոր եւ անյապաղ կը լծուեր հովուական աշխատանքի:

Լուսահոգի Հայրապետին առաջին գործը եղաւ վերակազմակերպել եւ վերաշխուժացնել համայնքային կառոյցները, յատուկ կարեւորութիւն ընծայելով աշխարհական դասակարգի գործօն եւ հետեւողական մասնակցութեան Եկեղեցւոյ կեանքին ու գործունեութեան: Ապա, հետապնդելով պատրիարքական յանձախումբերու կազմներու նորոգումը, ըստ կանոնական օրէնքներուն, ոյժ տուաւ ծիսական, հովուական, միջ-Եկեղեցական, քրիստոնեականի ուսուցման, հաղորդակցական, կոչումներու եւ այլ Եկեղեցական գոր-

ծունելութիւններուն: Առանց ժամանակ կորսնցնելու, եւ կենսական համարելով եղբայրական ներդաշնակ յարաքերութիւններն ու անկեղծ համագործակցութիւնը բոլոր յարանուանութիւններուն հետ, ջանք չխնայեց անոնց հետ մնայուն եւ սերտ կապ պահելու համար, հոգեւոր թէ ազգային մարզերու մէջ: Համոգուած էր թէ մեր ժողովուրդին գերագոյն բարիքը կը պահանջէ որ անոր Առաջնորդները ձեռք ձեռքի տան, մանաւանդ երբ Ազգին վերաբերեալ վեռական հարցեր կան որ կը պահանջնեն անտեսել հատուածական մտայնութիւնները ի մտի ունենալով միմիայն Ազգին գերագոյն բարիքը: Ասոր համար, ան առիթը չէ փախցուցած հաղորդակցելու մանաւանդ բոյր Եկեղեցիներու նուիրապետական Արքուներուն հետ, ամէն պատեհ առիթով, գրաւոր հաղորդակցութեամբ թէ անձնական կամ պաշտօնական հանդիպումներով: Հանգուցեալ Հայրապետին մասին խօսելով, կարելի չէ զանց ընել երախտագիտութեամբ յիշելու եւ լոյսի տակ առնելու անոր արժանիքները, յայտնաբերուած իր երկարամեայ բահանայական եւ նուիրապետական կեանքին ընթացքին:

Ան, ամէնէն աւելի եւ ամէն բանէ վեր, հոգեւոր կեանքի մարդ էր: Լիուլի համոգուած էր որ քահանան նախ եւ առաջ Աստուծոյ մարդն է: Աղօթքի կեանքը անհրաժեշտ կը սեպէր Եկեղեցականի մը գործունելութիւնը շնորհաբեր եւ արդիւնաւելու դարձնելու համար:

Հոգեւոր Տէրը անվերապահ շատագովն ու կիրարկողն էր օրէնքներու, կապուած մանաւանդ օրէնքի հոգիին: Խորապէս կառչած էր, ումանց կողմէ ծայրայեղ դատուելու աստիճան, օրէնքի հաւատարիմ գործադրութեան, եւ ստէպ կը դիմէր օրէնքի աղբիւրներուն, իր տեսակէտներն ու դիրքաւորումները հիմնաւորելու համար:

Երշանկայիշատակ Հովուապետը կը նանշնար ծէսին ու ծիսական կեանքին կենսական դերը Աստուծոյ ժողովուրդին սրբացման եւ հոգեւոր փրկութեան գործին մէջ: Զգոհանալով երբեմն պատրիարքական յատուկ Յանձնախումբին կատարած աշխատանքով, ստէպ, նախաճանուութիւններ կ'առնէր օժանդակելու համար անոր: Իր բաշալերանքով ու հետեւողական շանքերով կատարուեցաւ վերատեսումն ու վերահրատարակումը սուրբ Պատարագի խորհրդատերին, Մաշտոցին եւ այլ ծիսամատեաններու: Զարկ տուաւ Աստուածաշունչի աշխարհաբար թարգմանութեան վերատեսումի եւ հրատարակումի նախաճանուութեան:

Հոգեւոր Տէրը կը յատկանշուէր իր յամառ աշխատողի նկարագրով: Իր աշխատանքի ժամերը չէին սահմանուէր սովորական աշխատողի մը պահերով, ստէպ երկարելով մինչեւ ուշ գիշեր: Տէր հանդուրժեր որ որեւէ ծրագրուած աշխատանք մնար կիսաւարտ: Իր անմիջական գործակիցները անբաժին չէին մնար իր գործելու ծայրայեղ եռանդէն: Արդար է յիշել հոս, պատմութեան համար, իր նախաճանուութեամբ իրականացած ծրագիրները, յատկապէս այս վերջին տարիներու ընթացքին:

Իբր Հովհիւ եւ Դաստիարակ իր հօտին, ան հրատարակեց բազմաթիւ հովուական բուլղեր, որոնցմէ հարկ է յիշատակել յատկապէս Հայաստանի քրիստոնէացման 1700 ամեակը, Հայոց Յեղասպանութեան 90 ամեակը եւ 100 ամեակը, քրիստոնէական Դաստիարակութիւնն ու քրիստոնեայ Վարժարանին առաքելութիւնը, նոր Աւետարանումի Տարին, եւ այլն:

Անխոնջ նանապարհորդող, ի հեճուկս իր առողջական աննպաստ պայմաններուն, ան անհրաժեշտ սեպեց հովուական այցելութիւններով խրախուսել եւ յուսադրել իր հօտը ամենահեռաւոր գաղութներու մէջ: Զանաց հովիւներով օժտել համայնքին կարգ մը առաքելավայրերը որոնի երկար ատեն գուրկ մնացած էին հոգեւոր առաջնորդներէ:

Իր առաքելական եռանդին պսակումը եղաւ սակայն, այս վերջին տարուայ ընթացքին իր բազմամեայ զոյգ երազին իրականացումը. հոչակումը Սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի իբր Վարդապետ Տիեզերական Եկեղեցւոյ եւ պատմական սուրբ Պատարագը զոր մատոյց Նորին Սրբութիւն Ֆրանչիսկոս Քահանայապետը Սուրբ Պետրոսի մայր տաճարին մէջ, եւ որու ընթացքին ան բարձրադադաղակ դատապարտեց Օսմանեան պետութեան ահաւոր ոճիրը, արտասանելով համայն հայութեան կրողմէ սպասուած բառը. «Սուածին ցեղասպանութիւնը բաներորդ դարու»: Այս գոյգ եղելութիւնները, որոնի տարիներու յաման եւ համբերատար աշխատանքի արդիւնքն էին Հայ Կաթողիկէ Եպիսկոպոսաց Սիւնեհոռոսին, գլխաւորութեամբ երանաշնորհ Հայրապետին, իր վերջին մշիթարութիւնն եղան նախքան յաւիտենականութեան մէջ իր մուտքը:

Սիրելի եղբայրներ եւ բոյրեր,

Մենք այս պահուա հրաժեշտ կու տանի Եկեղեցականի մը: Եկեղեցական մը անով միայն կ'արդարացնէ իր տիտղոսը՝ անվլրէպ ու անվերապահ հետեւողն ըլլալով իր աստուածային Վարդապետին՝ որ ինքինն ը յորչորչեց «բարի Հովիւ»:

«Ես եմ բարի Հովիւը» ըսաւ ան եւ բնորոշելով իր այդ հանգամանքը, ան թուեց անոր գլխաւոր յատկանիշը. «Բարի Հովիւը իր կեանքը կու տայ իր ոչխարներուն համար», ըսաւ: «Բարի Հովիւը իր հօտին առջեւէն կը քալէ», զայն կ'ուղղէ եւ կ'առաջնորդէ Սիրոյ եւ Ճշմարտութեան նանապարհին վրայ: Ան պատրաստ է նոյնիսկ զիհուելու իր ոչխարներուն կեանքը ապահովելու համար:

Զենք վարանիր ըսելու թէ մեր երջանկայիշատակ Հայրապետը նշմարտապէս Բարի Հովիւ եղաւ իր հօտին համար: Մինչեւ իր վերջին շունչը, դիմագրաւելով ամէն տեսակ դժուարութիւններ, պահ մը իսկ չխորհեցաւ լին իր հօտը եւ պատասխանատուութիւնը: Հակառակ բժիշկներուն զգուշացումներուն, ան պատարագեց, բարողեց, գրեց, նամբորդեց, ժողովներ գումարեց, մինչեւ որ իր ոյժերը լին գինքը: Տոկաց քաջարար, պայքարեցաւ առանց յուսալքուելու, եւ իր հոգին յանձնեց իր Տիրոջ պատնէշի վրայ: Անոր խաղաղ

դէմքը այս դագաղին մէջ, ապացոյցն է թէ ան հանգիստ սրտով մեկնեցաւ այս աշխարհին, վստահելով Աստուծոյ ողորմութեան վրայ, որ գիտէ նանչնալ իրենները եւ արժանաւորապէս հատուցանել զանոնի:

Մեկնեցաւ Աստուծոյ մարդը, աղօթքի մարդը, ծառայութեան մարդը, ժողովուրդին մարդը: Թող ան, երկինքէն, շարունակէ գուրգուրալ իր Եկեղեցին եւ իր հօտին վրայ, եւ բարեխօս հանդիսանալ անոնց համար իր երկնաւոր Հօր մօս:

Մեր երախտագիտութիւնը կ'ուղղենք մեր ամենախնամ Տիրոջ, որ պարգեւց մեզի այս համեստ, բայց բոլորանուէր եկեղեցականը, հովուելու համար ցիեղումն արեան իր հօտը, որովհետև իրապէս իր կեանքը տուաւ, կարենալու համար միջնորդ ըլլալ երկնաւոր Հովիւին մօս:

Թող, իրենց կարգին, բարեխօս ըլլան Տիրոջ մօս, Զմմառու սիրազեղ Մայրը, Երանելի Իգմատիոս Մալոյեանը, եւ մանաւանդ Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին, որոնց հանդէպ այնքան խորունկ ու անկեղծ սիրով սնուցած էր իր հոգին»:

Ֆրանչիսկոս Պապին ցաւակցական հեռագիրը ի լուր Ներսէս Պետրոս ԺՇ.ի մահուան

Հինգշաբթի՝ 25 յունիս 2015-ին, ի լուր Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց, Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺՇ.ի մահուան, Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետը ցաւակցական հեռագիր մը յղեց Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Սիւնհողոսին, որուն մէջ ներկայացուց իր խոր ցաւակցութիւնները՝ Սիւնհողոսին եւ Պատրիարքութեան հաւատացեալներուն:

«Վերյիշելով մեր սերտ համագործակցութիւնը, որուն՝ սուրբ Գրիգոր Նարեկացիին Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակումը հանդիսացաւ գագարնակէտը, Ողորմած Աստուծոյ կը վստահիմ այս նուիրեալ Հովիւին հոգին, որ որպէս Քահանայ անխոնց ծառայեց իրեն յանձնուած հասարակութիւններուն, ապա որպէս եպիսկոպոս իր առաքելութիւնը կատարեց հաւատենով եւ նուիրումով, նախ Աղեքսանդրիա, ապա որպէս Տանն Կիլիկիոյ Պատրիարք» գրեց Սրբազն Քահանայապետը իր հեռագիրին մէջ որ ապա եզրափակեց. «Աղօթքով կը միանամ բոլոր անոնց որ կ'ողբան այս յանկարծակի մահը, եւ մեծ սրտով բոլորին կ'ուղարկեմ իմ առաքելական օրինութիւնս, յատուկէ՞ Տանն Կիլիկիոյ Պատրիարքութեան եպիսկոպոսներուն, հանգուցեալի պարագաներուն եւ բոլոր անոնց որ յուղարկաւորութեան արարողութեան պիտի մասնակցին»:

Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետին ցաւակցագիրը պատրիարքական կառավարիչ արիի. Գրիգոր Եպս. Կապրոյեանին

Առ Արքիապատիւ

Հայր Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեան

Կառավարիչ Պատրիարքական Եկեղեցւոյ Տանն Կիլիկիոյ Հայոց

Մեծ կալիծով իմացայ մեր սիրելի եղօրոք ի Քրիստոս, Գերեզանիկ Ներսէս
Պետրոս ԺԹ. Թարմունիի, Կիլիկիոյ Հայոց Պատրիարքին վերադարձը Հօր
տունը: Սրտիս մէջ կը պահեմ յիշատակը՝ Մեծ Եղեռնի գոհերու յիշատակու-
թեան եւ սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ
հոչակրտմին առիթով իր հետ հանդիպմանս, ընկերակցութեամբ սոյն Պատր-
իարքական Եկեղեցւոյ սինհոդոսական եպիսկոպոսներուն եւ հաւատացեալ-
ներուն: Սուրբ Պետրոս առաքեալի մատունքներուն մօտ ապրուած այդ պահե-
րը կարծես կ'ամբողջացնէին ձեր Գլխաւորին եւ Հօր երկար եւ հաւատարիմ
նաևապարհը, որ ցոյց կու տայ անոր անձին կարգ մը յատկանշական գիծե-
րը:

Ամէն բանէ առաջ, ան խորապէս արմատացած էր Վէմին վրայ, որ է Քրիս-
տոս: Ան կը գիտակցէր, որ ամէնէն արժէքաւոր գանձը, որ եպիսկոպոս մը
կոչուած է մատակարարելու՝ հաւատքն է, որ կը յառաջանայ առաքելական
Քարոզութեամբ: Երանաշնորհ Հոգեւոր Տէրը ոգի ի բոին աշխատեցաւ հա-
ւատքի տարածումին համար, յատկապէս սատարելով կրերի տեւական կազ-
մաւորումին, որպէսզի, նոյնիսկ դժուարին պայմաններու մէջ, Աստուծոյ
ծառաները նորոգեն իրենց հաւատարմութիւնը Քրիստոսին՝ մարդկութեան
միակ յոյսը եւ մինիթարութիւնը:

Ան ճիգ թափեց որպէսզի հայ ժողովուրդին՝ իր պատմութեան ընթացքին
կրած տառապանքներուն յիշատակումը դատնայ գոհութիւն Աստուծոյ՝ Ակա-
տելով նահատակներու եւ վկաններու օրինակը, եւ միաժամանակ ստանայ Աս-
տուծոյ մինիթարութեան եւ հաշտութեան բալասանը, որմով միայն կարելի է
բուժել հոգիներու եւ ժողովուրդներու ամենախոր վէրքերը:

Եւ վերջապէս, Ներսէս Պատրիարք կրցաւ համայն հայ ժողովուրդին հետ
միասին ուրախանալ՝ սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի բարձրացումով Տիեզերա-
կան Եկեղեցւոյ Վարդապետի լուսապայծառ տիտղոսին: Լուսահոգի Պա-
տրիարքը միշտ մաղթեց որ այս մեծ սուրբին հոգեւոր ազդեցութիւնը օրի-
նակ հանդիսանայ հովիւներուն եւ հաւատացեալներուն, վստահ ըլլալով, որ
սուրբ Գրիգոր Նարեկացիին մէջ իւրաքանչիւրը պիտի կարենայ նանչնալ այն
հրաշալիքները, որոնք Տէրը կրնայ իրագործել իրեն բացուող սրտերուն մէջ,
առօրեայ կեանքի պարզութեամբ եւ խոնարհութեամբ, այս կերպով անընդմէջ

բարեխօսութեամբ մը դառնալով գօրակից մարդկութեան ողբերգութեան:

Հրատիրուած ըլլալով ընդունելու Ներսէս Պատրիարքին մեզի բողած այս եռեակ ժառանգութիւնը, կը խնդրենք Սուրբ Հոգին, որ շարունակէ նորոգել Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ դիմագիծը, շնորհիւ հովիւներու եւ հաւատացեալ-ներու յանձնառութեան, եւ Ռուբութեան Հօր կը յանձնենք նաեւ դեպի յաւի-տենական Հայրենիք նանապարհորդող ուխտաւորի վիճակի սահմանափա-կումներուն եւ տկարութիւններուն հետեւանքով յառաջացած յոգնութիւննե-րը:

Գերեքչանիկ Հոգեւոր Տիրոջ ընտանիքին եւ բոլոր անոնց, որոնք կը մաս-նակցին անոր թաղման, սրտանց կու տամ Առաքելական Օրինութիւնս, հայ-ցելով Աստուածամօր պաշտպանութիւնը եւ Տիրոջ յանձնելով մեր եղրօր Ներ-սէս Պետրոսի հոգին սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի խօսքերով՝

Աղաչեմք եւ աղերսեմք արտասուալից հառաչմամբ

Յամենայն անձնէ զփառատրեալ արարչութիւնդ

Անեղծ եւ անստեղծ, անժամանակ Հոգւոյդ գթածի,

Որ բարեխօսու եւ վասն մեր յանմունչ հեծութիւնս առ ողորմածդ հայր,

Որ զսուրբս պահես եւ զմեղուցեալսն մաքրես եւ տանարս կազմես

Կենդանի եւ կեցուցիչ կամաց բարձրեալդ Հօր:

Վատիկանէն, 27 յունիս 2015.

ՖՐԱՆՉԻՍԿՈՍ

Արեւելեան Եկեղեցիներու Ժողովի հրատարակած մահագդը ի լուր Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի մահուան

Ի լուր Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթո-ղիկոս Պատրիարքի մահուան, Վատիկանի «Օսսերվաթորէ Ռումանօ» օրա-թերթը հրատարակած է անոր մասին երկար յօդուած մը, որուն մէջ կը նշէ երանաշնորհ Հայրապետին կենսագրականն ու գործունէութիւնը յայտնելով ապա թէ՝ Արհիապատիւ Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեան՝ վաստակաւոր առաջնորդը Փարիզի «Սուրբ Խաչ» Առաջնորդութեան (ըստ Արեւելեան Եկեղեցիներու Կանոնագրքի թիւ 127 կանոնին) կը դառ-նայ Պատրիարքական Կառավարիչ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ, որուն պարտականութիւնն է նոր Սիւնհոգոս մը գումարել՝ ընտրելու համար Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ նոր Կաթողիկոս Պատրիարքը:

Վերոյիշեալ օրաթերթը հրատարակած է նաեւ Արեւելեան Եկեղեցինե-րու Ժողովի անունով մահագդ մը, որուն մէջ կը նշուի. - Մէծ Եղեռնի հա-

ըիւրամեակին եւ Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակումի տարւոյն ընթացքին, առ Հայր վերադարձաւ Ամենապատիւ եւ Գերեջանիկ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքը: Արեւելեան Եկեղեցիներու ժողովը կը միանայ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ «Հայր ու Գլուխ»ի կորուստի ցաւին, յիշելով անոր անխոնջ նուիրումն ու հաւատարիմ ծառայութիւնը:

Անոր Հոգին կը յանձնենք Յարուցեալ Տիրոջ, Աստուածամօր ու Համայն Հայ սուրբերու բարեխօսութեամբ:

Տուեալի Վատիկան 25 յունիս 2015.

Գարեգին Բ. Վեհափառին ցաւակցագիրը

27 յունիսի, 2015 թ.

Ցաւով տեղեկացանք Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցու Պատրիարք Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Թարմունու վախճանման մասին:

Ցանուն Գերագոյն Հոգեւոր Խորհրդի եւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միաբանութեան՝ Մեր խորին ցաւակցութիւնն ենք բերում Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցու հոգեւոր դասին եւ հաւատացելոց:

Լուսահոգի Պատրիարքը Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցու անդաստանում երկարամեայ ծառայութեան ընթացքին Աւետարանի քարոզութեամբ ջանքեր է ներդրել՝ ի սպասաւորութիւն իր հաւատաւոր հօտի: Բարեյիշատակ Պատրիարքը խոնարհ ու ծառայամէր անձ էր, իր հոգեւոր առաքելութեան բարձր գիտակցութեամբ: Նա իր գործունէութեան ծիրից ներս կարեւորում էր նաեւ Մայր Հայրենիքի եւ Սփիւռքի կապերի ամրապնդումը, համագոյին ծրագրերին գործուն մասնակցութիւնը: Այսպիսին պիտի մնայ Մեր յիշողութեան մէջ հոգելոյս Պատրիարքը, ում հետ հանդիպումներ ենք ունեցել Հայաստանում, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, ինչպէս եւ արտերկրում, որոնց ընթացքում միասնաբար քննարկել ենք նաեւ մեր Եկեղեցիների յարաբերութիւնների ամրապնդմանն ու գործակցութեանն առնչուող հարցեր: Մենք միասնաբար մասնակցել ենք համագոյին ու համաեկեղեցական կարեւոր ծրագրերին ու միջոցառումներին: Հայոց Յեղասապանութեան 100-ամեակի ոգեկոչմանը Մենք հոգելոյս Պատրիարքի հետ աղօթակից եղանք Հուոմի Սուրբ Պետրոս տաճարում Նորին Սրբութիւն Ֆրանչիսկոս Պապի հանդիսապետութեամբ մատուցուած Սուրբ Պատարագին: Լուսահոգի Պատրիարքը աղօթական մասնակցութիւն ու-

Նեցաւ նաեւ **Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում Յեղասպանութեան նահատակների սրբադասման արարողութեանը:**

Աղօթում ենք, որ Ամենողորմ Տէրը երկնային երանական բարձունքներում լոյսերի մէջ քաղցրութեամբ ընդունի հոգին նորոգ հանգուցեալ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքի եւ Սուրբ Հոգու միխիթարութիւնն ու սփոփանքը չնորհի Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցու վշտակիր միաբանութեանն ու հաւատացելոց:

«Աստուած յաւիտենական կեանք տուեց մեզ. Եւ այդ՝ այն կեանքն է, որ Նրա Որդու մէջ է» (Ա Յով. 5:11): Այս հաւատով ապրեց եւ գործեց Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Ամենապատիւ Պատրիարքը եւ երկրաւոր իր ընթացքը աւարտելով՝ փոխադրուեց յաւիտենութիւն:

«Յիշեցէ Տէր զհոգի ծառային իւրոյ եւ հանգոււցէ զնա ի լոյս երեսաց Աստուածութեան իւրոյ. ամէն»:

Վշտակցութեամբ եւ օրհնութեամբ՝

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ.

Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

Քիրիլ Պատրիարքին ցաւակցագիրը Սիւնհոդոսական Հայրերուն եւ հաւատացեալներուն

Երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի վախճանման յաջորդող օրերուն, Մոսկուայի եւ համայն Ռուսաստանի Քիրիլ Պատրիարքը ցաւակցագիրով մը բաժնեկից դարձաւ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Սիւնհոդոսական Հայրերուն հետեւեալ տողերով:

«Սիրելի եղբայրներ ի Քրիստոս,

Կ'ուզեմ ձեզի եւ բոլոր Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ հաւատացեալներուն յայտնել ցաւակցութիւններս երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին մահուան առթիւ:

Երիտասարդ տարինեն իր կեանքը նուիրած ըլլալով հովուական աշխատանքի, երանաշնորհ Հայրապետը հաւատարիմ մնաց իր կոչումին մինչեւ վերջ: Ան խորապէս մտահոգ էր Միջին Արեւելքի Քրիստոնեաներուն ողբերգութեամբ եւ ամեն ջանք ի գործ դրաւ օգնելու համար խաղաղութեան եւ բարի դրացիական յարաբերութիւններու վերահաստատումին պիտիական հնադարեան հողին վրայ:

Կը յիշեմ հանդիպումս Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին հետ անցեալ ապրիլին Մոսկուայի մէջ, որու ընթացքին Ան ինծի հետ բաժնեց իր սրտի ցաւը եւ շեշտեց բոլոր քրիստոնեաներու միասնականութեան անհրաժեշտութիւնը օգնելու համար մեր տառապող եղբայրներուն:

Բաժնելով Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ եւ անոր հօտին զգացումները, կ'ուզեմ ձեր բոլորին յայտնել իմ անկեղծ կարեկցութիւնս ձեր այս ծանր կորուստին համար»:

Ուուս Ուղղափառ Եկեղեցւոյ Սիւնհոդոսը կը ցաւակցի Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի մահուան առթիւ

Ճանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի մահուան առթիւ, Ուուս Ուղղափառ Եկեղեցւոյ Սուրբ Սիւնհոդոսի արտաքին Եկեղեցական կապերու բաժանմունքը հետեւեալ ցաւակցագիրը յղած է՝ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ եպիսկոպոսաց Սիւնհոդոսին:

28 յունիսի, 2015թ.

Սիրելի եղբարք ի Քրիստոս,

Ընդունեցէ՛ խորին ցաւակցութիւններ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ առաջնորդ Գերերջանիկ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի մահուան կապակցութեամբ: Գերերջանիկ Տէրը յայտնի է որպէս Մերձաւոր Արեւելի ականաւոր քրիստոնէական առաջնորդներից մէկը, ով մեծ չանչեր է ներդրել՝ յանուն Աւետարանի քարոզութեան, հասարակութեան մէջ քրիստոնէական արժէքների հաստատման, ժողովուրդների միջեւ խաղաղութեան եւ բարի դրացիական յարաբերութիւնների ամրապնդման: Մեծապէս կարեւորելով միջքրիստոնէական յարաբերութիւնների զարգացումը՝ Գերերջանիկ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. բարեկամն էր Ուուս Ուղղափառ Եկեղեցու, քանիցս այցելել է Ուուս Ուղղափառ Եկեղեցու կանոնական տարածքները: Նրա մահը համընկաւ Փոքր Ասիայի քրիստոնեայ բնակչութեան ցեղասպանութեան հետ կապուած ողբերգական իրադարձութիւնների 100-ամեայ յիշողութեան ժամանակաշրջանի հետ: Այդպիսի իրադարձութիւններ նմանատիպ մասշտարներով կրկնուում են նաև այսօր՝ Մերձաւոր Արեւելքի մի շարք երկրներում: Գերերջանիկ Տէրը խորապէս ցաւակցում էր ժողովրդի տառապանքներին եւ

կոչ էր անում վերականգնել խաղաղութիւնն ու համաձայնութիւնը հասարակութեան մէջ:

Թող Տէրն ընդունի իր ննջեցեալ ծառայի հոգին:

Սիրով ի Քրիստոս՝

ՄԻՏՐՈՊՈԼԻՏ ԻԼԱՐԻՈՆ ՎՈԼՈԿՈԼԱՄՍԻ
Նախագահ՝ Մոսկուայի Պատրիարքութեան
արտաքին եկեղեցական կապերի բաժնի

ՀՀ Նախագահ Սերժ Սարգսեանի ցաւակցագիրը

Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Սերժ Սարգսեան 25 յունիս 2015-ին, հետեւեալ ցաւակցագիրը յղած է Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարք Ներսէս Պետրոս Ժմանակակիցի մահվան առթիւ:

«Խոր ցաւով ստացայ Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարք Ներսէս Պետրոս Տանն ներորդի մահուան գոյժը»:

Լինելով եռանդուն եւ հեղինակաւոր հոգեւոր գործիչ՝ տարիներ շարունակ նա մեծ դերակատարում ունեցաւ սփիւրքում հայապահպանութեան, հոգեւոր-մշակութային կեանքի աշխուժացման, հայրենիք-սփիւրք համակողմանի կապերի խորացման և սերտացման գործում:

Կաթողիկոս Պատրիարքը, որպէս Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի միջոցառումները համակարգող պետական յանձնաժողովի անդամ, իր մեծ եւ արդիւնաւէտ մասնակցութիւնը բերեց յանձնաժողովի աշխատանքների պատշաճ կատարմանը:

Խորին ցաւակցութիւն եմ յայտնում ականաւոր հոգեւոր առաջնորդի եւ հայ ժողովրդի արժանաւոր գաւակի մահուան կապակցութեամբ»:

ՀՀ սփիւրքի նախարար Հրանուշ Յակոբեանի ցաւակցական խօսքը

Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ հոգեւոր հայրեր,

Հաւատացեալ հայրենակիցներ,

Ցաւով տեղեկացանք Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարք Ներսէս Պետրոս Ժմանակակիցի մահվան մասին, որ առանձնակի ցաւ

ու կսկիծ պատճառեց բոլորիս:

Անժամանակ էր մահը հայ մեծ հոգեւորականին, ազնուագոյն անձնաւորութեան, որ Աստուծոյ հաւատարիմ իր ողջ կեանքը նուիրեց հայ ժողովուրդին, կաթողիկէ համայնքին:

Պատրիարքական աթոռի գահակալութեան երկարաձիք տարիներու քրտնաշան գործի բարեբերութիւնը շատ ակնառու էր: Վերջին շրջանին սրբազն Պատրիարքը ամբողջութեամբ նուիրուած էր Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի ձեռնարկներուն, համաժողովներու, գիտաժողովներու կազմակերպման, եւ աչքի կ'իյնար իր բացառիկ նախաձեռնութիւններով: Համագոյային հպարտութիւնը պարուրեց բոլորիս հոգին, երբ Հոռոմի Ֆրանչիսկոս Պապի ձեռամբ լուսապսակ Գրիգոր Նարեկացին հռչակուեցաւ Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ:

Հոգեւոր Տիրոջ աշխատանքը միշտ բարձր գնահատուած է Հայոց պետութեան կողմէ: Մեր գործակցութիւնը Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքին հետ եղած է բովանդակակից եւ արդիւնաւէտ:

Անոր իմաստուն ու շրջահայեաց գործունէութեամբ ամրապնդուեցաւ Հայոց Եկեղեցւոյ եւ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ բարեկամութիւնը:

Հոգեւոր Տէրը այն երջանիկներէն էր, որ աշխարհ եկաւ յատուկ առաքելութեամբ եւ կեանքէն հեռացաւ՝ ձգելով պայծառ յիշատակ՝ վկայելով սրբազնագոյն վարքին եւ առաքինութեանը իր նուիրումի մասին:

Անոր բարութիւնը, ոգիի տոկունութիւնը, մարդկային վսեմ նկարագիրը առանձնակի պատկառանք կը ներշնչէին հոգեւորականի անոր տեսակին հանդէպ: Պատրիարք Կաթողիկոսը միշտ պիտի մնայ մեր մաքերուն ու մեր սրտերուն մէջ:

Հայաստանի Հանրապետութեան սփիւռքի նախարարութեան եւ իմ անունով կը ցաւակցիմ ողջ հոգեւոր գասին, կաթողիկէ համայնքին, անոր հարազատներուն: Միիթարուինք այն գիտակցութեամբ, որ Պատրիարք Տիրոջ անմահ հոգին երկինքի անդաստանին մէջ միշտ կը գտնուի լոյսերու մէջ:

Սրտի խոր կսկիծով՝

ՀՐԱՆՈՒՇ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ՀՀ սփիւռքի նախարար

ՀՀ արտաքին գործոց նախարար Եղուարդ Նալպանտեանին ցաւակցական հեռագիրը

«Տամն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարք Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի վախճանի տխուր լուրը խոր ցաւով է համակի մեր բոլորի սրտերը: Յանձնինս նրա՝ հայ ժողովուրդը կորցրեց պատկանելի հոգեւոր առաջնորդի, հայրենանուէր ազգային գործիչի եւ խոհեմ մտաւորականի: Լինելով Քրիստոսի հաւատի եւ ազգային վեհ գաղափարների նուիրեալ՝ երշանկայիշատակ Կաթողիկոս Պատրիարքն իր ողջ կեանքի ընթացքում անմնացորդ ծառայեց ելեղեցու եւ հարազատ ժողովրդի բարօրութեանը: Նշանակալից են նրա անձնական շանքերը Սփիւրքում հայ հոգեւոր եւ ազգային արժեհամակարգի պահպանման, ինչպէս նաև այն միջազգային հանրութեանը հասուն դարձնելու գործով: Դեռեւս բոլորովին բարձ են յիշողութիւնները Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարեկիցի օրերին նրա ծաւալած նպատակասլաց գործունեութեան մասին:

Դիւանագիտական աշխատանքիս բերումով բարերախտութիւն եմ ունեցել Ներսէս Պետրոս Պատրիարքին մօտիկից ծանօթանալու աւելի քան քառորդ դար առաջ, երբ նա դեռեւ Եգիպտոսի Հայ կաթողիկէ համայնքի առաջնորդն էր: Այն օրերից սկզբնաւորուած մեր անկեղծ բարեկամութիւնն ամրապնդուել է համազգային խնդիրների շուրջ սերտ եւ շարունակական համագործակցութեամբ: Եգիպտոսում, Լիքանանում, Վատիկանում, Իտալիայում, Ֆրանսիայում, Հայաստանում եւ այլուր մեր բազմարիւ շփումների ու գրոյցների ընթացքում ամէն անգամ նորից ու նորից ինձ համար բացայայտուել են այդ բացառիկ անձնաւորութեան բնաւոր շնորհները՝ անկրկնելի ազնուաբարոյ ու հեզ խառնուածքը, խորաթափանց միտքն ու անսահման մարդասիրութիւնը: Դժուար է այժմ համակերպուել այն մտքի հետ, որ նա այլեւս մեզ հետ չէ:

Կաթողիկոս Պատրիարք Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Թարմունիի բարի անունն ու արդար գործերը միշտ վառ կը մնան հայ ժողովրդի յիշողութեան մէց»:

Դեսպան Մինասեան. «Ներսէս Պետրոս ԺԹ.՝ մեծ հայ, մեծ հայրենասէր եւ մեծ Հոգեւորական»

Հայաստանի Հանրապետութեան Սուրբ Աթոռի Մօտ հաւատարմագրուած դեսպան՝ Տիար Միքայէլ Մինասեան, Ռատիօ Վատիկանի հայկական բաժնի հետ ունեցած զրոյցի ընթացքին, ուզեց իր խոր ցաւն ու վիշտը արտայայտելի լուր Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս - Պատրիարքի մահուան, յայտնելով թէ անոր մահով համայն հայ ազգը կորսնցուց հայրենասէր, ազնիւ ու տաղանդաւոր զաւակ մը, անգնահատելի նկատելով անոր դերը ըլլայ եկեղեցական, ըլլայ հայրենասիրական գործունէկութեան ներքոյ, ինչպէս նաև անոր հայանպաստ աշխատանքը որուն ականատես եղաւ ոչ միայն հայութիւնը այլեւ համայն աշխարհը:

Վստահ եմ, ըստ Դեսպան Մինասեան, որ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. միշտ կը մնայ մեր յիշողութեան մէջ որպէս մեծ հայ, մեծ հայրենասէր եւ որպէս մեծ Հոգեւորական:

Երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի դիտաւորութեան աղօթք եւ սուրբ Պատարագ

Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարք Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի մահուան առիթով, Ռատիօ Վատիկանի հայկական բաժնի խմբագրութիւնը ստացած է հաղորդակցութիւններ: Աղեքսանորիոյ Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքութիւնը՝ յանձին գերապայծառ Գրիգոր Օգոստինոս եպիսկոպոս Գուսանի, պաշտօնական հաղորդումով կ'անդրադառնայ Հոգեւոր Տիրոջ մահուան: Գուսան եպիսկոպոս, կիրակի, 28 յունիսի առաւօտեան ժամը 11-ին սուրբ Պատարագ եւ Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցանէ հանգուցեալ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ, Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի հոգւոյն համար:

Հիւսիսային Ամերիկայի Տիրամայր Նարեկի թեմի դիւանը կը հաղորդէ, թէ «Թեմի Առաջնորդ՝ Միքայէլ Եպիսկոպոս Մուրատեան եւ կղերը ի մի հաւաքուած տարեկան ժողովին առթիւ Մոնթրէալի մէջ, որոշեցին յառաջիկայ կիրակի 2015-ի 28 յունիսին թեմի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ մատուցանել Հոգեհանգստեան սուրբ Պատարագ երջանկայիշատակ Կաթողիկոս Պատրիարքի յաւիտենական հանգիստին համար»:

Յաւակցական խօսք ուղղած է Արաբական Մոցի Աստուածաշունչի Հնկերութեան ընդհանուր քարտուղար, դոկտ. Հրայր Ճէպէճեան։ Ան կը գրէ. «Հոգեւոր Տիրոջ մէջ տեսած եմ Հայքրիստոնեայ կղերականի տիպարը, որուն համար Քրիստոսի, Եկեղեցին եւ Հայ ժողովուրդին ծառայութիւնը ամէն բանէ վեր էր։ Շրջահայեաց Հայրապետ-եկեղեցական էր, եւ միշտ կը ձգտէր միջ-եկեղեցական ու յարանուանական կապերու ամրապնդմանը եւ համագործակցութեանը։ Նուիրումով ծառայեց Հայ ժողովուրդին եւ Լիբանանին։ Կառչած մնաց Հայ ժողովուրդի սրբազն դատին եւ անոր հետապնդումին, եւ ոչ մէկ ճիգ խնայեց այս ուղղութեամբ։ Բայց այս բոլորէն վեր, Հոգեւոր Տէրը համեստ մարդն էր՝ եւ իրեն համար մարդը ու մարդկային յարաբերութիւնները եւ անոր հետ հաղորդականութիւնը արժէքներ էին։ Եւ իմ իւրաքանչիւր հանդիպումիս ընթացքին իր հետ՝ ալ աւելիով կը տեսնէի իր մէջ թէ ինչքան սէր, յարդանք ու ժամանակ կ'ուզէր տալ մարդուն եւ անոր արժէքին նկատմամբ»։

Հայր Բարսեղ Սուսանեան, Հոգեւոր հովիւ Սիտնիի «Վերափոխում Աստուածածնի» հայ կաթողիկէ ժողովրդապետութեան, իր ցաւակցական նամակին մէջ հակիրճ կերպով յիշելով հանգուցեալ Հայրապետի կենսագրականը կը գրէ. «Ան անխոնջ կերպով աշխատեցաւ օժանդակելու Արեւելեան Եւրոպայի այն բոլոր առաքելութիւններուն, որոնք կը գտնուէին Սովետական Միութեան իշխանութեան տակ, ինչպէս նաեւ սուրբ Գրիգոր Նարեկացին «Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ» հոչակումին ուղղութեամբ»։

Հոգեհանգստեան սուրբ Պատարագ «Սրբոյ Կուսին Աւետման» Եկեղեցւոյ մէջ

Սրբոյ Կուսին Աւետման Եկեղեցւոյ ժողովրդապետութիւնը, որ անմիջական ներկայութիւնը վայելած է երջանկայիշտակ Ներսէս Պետրոս Ժթ. Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքին, 5 յուլիս 2015, առաւօտեան ժամը 10.30-ին, Հոգեհանգստեան սուրբ Պատարագով մը ոգեկոչեց երանաշնորհ Հայրապետին յիշատակլու։ Ցընթացս սուրբ Պատարագին արտասանած քարոզին մէջ Եկեղեցւոյ ժողովրդապետը՝ գերապատիւ հայր Վարդան վարդապետ Գաղանճեան յուզումնալից երախտագիտութեամբ անդրադարձաւ երանաշնորհ Հայրապետին կողմէ ժողովրդապետութեան հանդէպ ցուցաբերուած հայրական հոգածութեան եւ ապա մեկնաբանելով օրուան աւետարանը՝ հրաւիրեց ներկայ հաւատացեալները կեանքին եղելութիւնները դիտելու եւ ապրելու Հաւատագի աչքերով։

Ընորհակալական այցելութիւն Արամ Ա. Կաթողիկոսին

Պատրիարքական Կառավարիչ Արհիապատիւ Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեան, ընկերակցութեամբ Պետրոս արքեպիսկոպոս Միրիաթեան, Յովհաննէս Եպիսկոպոս Թէյրուգեան, Միքայէլ Եպիսկոպոս Մուրատեան, Գրիգոր Օգոստինոս Եպիսկոպոս Գուսան, Մանուէլ Եպիսկոպոս Պաթագեան արհիապատիւ Հայրերուն եւ գերապատիւ Վարդան վարդապետ Գաղանձեանի, 2 յուլիս 2015, Հինգշաբթի կիսօրին չնորհակալական այցելութիւն մը տուալ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսին, Անթիլիասի կաթողիկոսարան:

Աւելի քան կէս ժամ տեւած այցելութիւնը ընթացաւ եղբայրական ջերմ միջնորդի ներքեւ: Վեհափառ Հայրապետը անդամ մը եւս իր ցաւակցութիւնը յայտնելէ ետք, անդրադառնալով՝ Հոգեւոր Տիրոջ հետ ունեցած վերջին հանդիպումներուն մասնաւորաբար Հայաստանի մէջ, ըսաւ թէ իրեն համար անակնկալ էր Հոգեւոր Տիրոջ վախճանումը: Գերապայծառ Կապրոյեան չնորհակալութիւն յայտնեց Վեհափառ Հայրապետին՝ երջանկայիշատակ կաթողիկոս Պատրիարքին յուղարկաւորութեան անձամբ մասնակցութեան համար:

Այնուհետեւ տեղի ունեցած խօսակցութիւնը շօշափեց ազգային, լիբանանեան եւ եկեղեցական հարցեր: Վեհափառը անդրադարձաւ Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի պազիլիքային մէջ ապրիլ 12-ին մատուցուած Պատարագին եւ պատմական այդ իրադարձութեան նախորդող օրերուն երջանկայիշատակ Հոգեւոր Տիրոջ հետ ունեցած հանդիպումներուն: Ապա գերապայծառ Պաթագեան յիշեց այս ամիս Պիֆֆայայի վանքին մէջ տեղի ունենալիք Միւռունօրհնէքի հրաւէրը զոր երանաշնորհ Հոգեւոր Տէրը ստացած էր Վեհափառէն: Գերապայծառը հրաւէրին համար չնորհակալութիւն յայտնելով Արամ Ա. Վեհափառին, փոխանցեց երջանկայիշատակ Հոգեւոր Տիրոջ մեծ ուրախութիւնը երբ ստացած էր հրաւէրը եւ անոր պատրաստակամութիւնը ամպայման մասնակցելու Միւռունօրհնէքին:

Եղբայրական այս հանդիպումի աւարտին, նախքան յիշատակի լուսանկարումը, Վեհափառը յաջողութիւն մաղթեց սիւնհոդոսական հայրերուն յոյս յայտնելով որ շուտով ընտրուի նոր Պատրիարքը որպէսպի կարենայ մասնակցիլ Միւռունօրհնէքին:

Սուրբ Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի մահուան քառասունքին առթիւ

Ինչպէս աշխարհատարած բոլոր հայ կաթողիկէ եկեղեցիներուն մէջ, Սրբոյ Կուսին Աւետման եկեղեցւոյ մէջ եւս 2 օգոստոս 2015, կիրակի առաւտեան ժամը 10:30-ին սուրբ Պատարագ մատուցուեցաւ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի հոգւոյն համար, անոր մահուան քառասունքին առթիւ:

Սուրբ Պատարագը մատուցանեց գերապատիւ հայր Վարդան վարդապետ Գազանձեան՝ ժողովրդապետը Սրբոյ Կուսին Աւետման եկեղեցւոյ։ Իսկ արարողութեան նախագահեց եւ օրուան խօսքը փոխանցեց արհիապատիւ հայր Մանուէլ Եպիսկոպոս Պաթագեան՝ վաստակաւոր առաջնորդը Հիւսիսային Ամերիկայի թեմին։ Խորանին ծառայեց նաև արժանապատիւ Տէր Կարապետ քահանայ Թաղէոսեան։

Երգեցողութիւնը կատարեցին «Կոռունկ» պատրիարքական երգչախումբը եւ «Կիլիկիա» ժողովրդապետական երգչախումբը միասին։

Թարգմանը ըլլալով արարողութեան մասնակիցներուն զգացումներուն, որոնք երկար տարիներ վկաները եղած էին երանաշնորհ Հայրապե-

տի կեանքին ու գործունէութեան, Գերապայծառ Հայրը իր խօսքին մէջ ներկաներու մտքերուն ու հոգիներուն մէջ վերակենդանացուց երջանկայշատակ Հայրապետին տիպար հոգեւորականի օրինակը, վեր առնելով մանաւանդ անոր հոգեւոր յատկութիւնները: Ան ըսաւ թէ երանաշնորհ Հայրապետը «Հոգեւոր կեանքը կը նկատէր կենսական ու անփոխարինելի պայման եկեղեցականի մը կոչումին ու առաքելութեան արդիւնաբերումին: Ան չէր կրնար պահ մը իսկ երեւակայել թէ քահանայ մը կրնայ յաւակնիւ ըլլալ Քրիստոսի աշակերտ եւ առաքեալ, առանց աղօթքը դարձնելու իր կեանքին բեւերը, կորիզն ու մնունդը»:

Երջանկայշատակ Հայրապետին դեռ եւս թարմ յիշատակին նուիրուած սուրբ Պատարագի աւարտին, Հաւատացեալները անգամ մը եւս իրենց վշտակցութիւնը փոխանցեցին արհիապատիւ եւ գեպապատիւ Հայրերուն:

Արիի. Մանուէլ Եպս. Պաթագեանի խօսքը Երջանկայշատակ Ներսէս Պետրոս ԺՇ. Կաթողիկոսի մահուան քառասունքին

Քառասուն օրեր անցան այն առաւօտէն ուր, յանկարծակիօրէն, անշշուկ, ստուերի նման, առանց ոեւէ մէկը խանգարելու, լից այս երկիրը ու մեկնեցաւ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Հայրապետը: Կրնանք անվարան ըսել թէ այդ օր, արդարի մը մահուան վկայ եղանիք:

Ներսէս Պետրոս ԺՄ. Կաթողիկոս Պատրիարքին անձն ու գործունէութիւնը կրնան այլազան ու բազմապիսի գգացումներ յարուցանել եւ հակասական մեկնաբանութիւններու տեղի տալ: Սակայն, անտարակոյս, մէկէ աւելի յատկանշական կէտեր կան անոր կեանքին ու գործունէութեան, գորս դժուարէ անգիտանալ կամ անտեսել:

Արդարեւ, ոչ ոք կրնայ ուրանալ թէ լուսահոգի հայրապետը միահամուր կերպով նանչցուած էր իբրեւ օժտուած այն առաքինութիւններով ու կարողութիւններով՝ որոնք հիմքը կը կազմեն հոգեւոր առաջնորդի մը կեանքին:

Ան, նախ եւ առաջ, հոգեւորական մըն էր, որ հոգեւոր կեանքը կը նկատէր ու զայն կ'ապրէր՝ իբր կենսական ու անփոխարինելի պայման Եկեղեցականի մը կոչումին ու առաքելութեան արդիւնաբերումին: Ան չէր կրնար պահ մը իսկ երեւակայել թէ քահանայ մը կրնայ յաւակնիւ ըլլալ Քրիստոսի աշակերտ եւ առաքեալ, առանց աղօթքը դարձնելու իր կեանքին բեւերը, կորիզն ու

Անունդը: Եւ այդ ցոյց կու տար՝ իր հաւատարմութեամբը սուրբ Պատարագի առօրեայ մատուցումին եւ ժամերգութեան: Ծայր աստիճան բծախնդիր էր ծիսական կեանքին հարազատ պահպանումին ու գործադրութեան, զայն նկատելով քրիստոնեայ հասարակութեան պաշտամունքային կեանքին լիակատար ապրումին բարձրագոյն արտայայտութիւնը:

Հանգուցեալ Հոգեւոր Տէրը խստապահանջ էր օրէնքի ու կարգ ու կանոնի յարգանքին նկատմամբ, որովհետեւ մարդկային ու բարոյական կեանքի անաղարտ պահպանումին համար անհրաժեշտ կը համարէր զայն: Այդ խստութիւնը կը գործադրէր՝ նախ ինք իր անձին հանդէա, զայն ուրիշէն պահանջելին առաջ :

Ան կրնար սեպուիլ նաեւ աշխատասիրութեան տիպար: Առաւօտ կանուխ, առօրեայ սուրբ Պատարագին անմիջապէս կը յաջորդէր աշխատանքի պահը, որ կէսօրուայ դադարէն ետք կ'երկարէր մինչեւ ուշ երեկոյ: Երբ որեւէ ծրագիր մը կը յղանար կամ նախաճենութիւն մը կ'առնէր, անկարելի էր որ այդ մնար կիսաւարտ, ինչ որ երեւմն յաւելեալ ծանր աշխատանքի ժամեր կը պահանջէր իր անմիջական գործակիցներէն:

Մէկ խօսքով, իր մարդկային առաւել կամ նուազ նկատառելի թերիներուն առընթեր, ինչպէս է ամէնէն օժտուած մահկանացուն անգամ, հանգուցեալ Հայրապետը ունէր ա՛յլ բազմաթիւ անուրանալի յատկութիւններ եւ արժանիքներ, որոնիք պիտի չմոռցուին եւ վառ պիտի պահեն անոր յիշատակը մեր մտքին ու սրտին մէջ:

Մենք պիտի աղօթենք այսօր, ոչ միայն հայցելով Աստուծմէ որ իր հաւատարիմ ծառային շնորհէ յաւիտենական այն հանգիստն ու երանութիւնը որուն լիուլի արժանացաւ, այլ նաեւ որպէսզի ան իր միջնորդութեամբը, երկինքն, հովանի ըլլայ մեր համայնքին ու Եկեղեցիին վրայ եւ հսկէ նաեւ մեր նորընտիր Կաթողիկոս Պատրիարքին, Գերեբանիկ Տէր Գրիգոր Պետրոս Քանաքերորդին վրայ, որպէսզի Սուրբ Հոգիին շունչը հաստատուի ու տեւապէս մնայ անոր վրայ եւ հովանաւորէ անոր հոգեւոր, հովուական ու վարչական գործունեութիւնը, որպէսզի ինչ որ իր նախորդը կատարեց իր մարդկային բոլոր ուժերովը, յաջորդը շարունակէ, բարելաւէ եւ կատարելագործէ, ի պայծառութիւն Եկեղեցւոյ եւ ի բարիս իրեն վստահուած հաւատացեալ ժողովուրդին զաւակներուն :

Կիրակի, 2 Օգոստոս 2015

Երջանկայիշատակ Կաթողիկոս Պատրիարքին «Կարապի Երգ»

Ստորեւ՝ Քարոզը զոր երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺՄ. Կաթողիկոս Պատրիարքը արտասանեց 24 յունիս 2015 ին, յընթաց Մալթայի Դեսպանատան եւ Մալթայի Ասպետներու Լիքանանեան ընկերակցութեան խնդրանեան՝ Սուրբ Յովիհաննես Մկրտիչի տօնին առիթով մատուցուած հանդիսաւոր Սուրբ պատարագին՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ – Սուրբ Եղիա Աքոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ: Այս ժամանակ հանդիսացաւ Երջանկայիշատակ Կաթողիկոս Պատրիարքին «Կարապի Երգ»ը:

Homelie de la Messe pour l'Ordre Souverain de Malte - 24.6.15 Nativité de S. Jean Baptiste

L'Ordre Souverain de Malte est un Ordre Pontifical constitué en l'an 1113 avec mission de faciliter aux pèlerins de se rendre librement en Terre Sainte, qui comprend aussi le Liban.

L'Ordre Souverain de Malte est sous le patronage de S. Jean Baptiste, et cela lui donne une vocation toute spéciale, qui est celle du Précurseur du Christ. En effet, Jean Baptiste avait une vocation spéciale à accomplir, celle de préparer la venue du Messie parmi les hommes de son temps. Pour cela, Jésus a dit de lui: "Parmi les enfants des femmes, il n'en a pas surgi de plus grand que Jean le Baptiste, puis Il ajoute: cependant le plus petit dans le Royaume des Cieux est plus grand que lui" (Mt 11,11-12).

Cette parole de Jésus oppose deux époques de l'œuvre divine: les deux temps du Royaume de Dieu, celui avant et celui après la Résurrection de Notre Seigneur Jésus Christ.

Jean Baptiste fut le Précurseur de Jésus pour le premier temps. Il fut l'avant-coureur, l'annonciateur de Jésus, celui qui ouvre la voie à Jésus et à sa doctrine en se donnant complètement à sa mission. D'ailleurs, nous savons par l'Evangile que Jean le Baptiste prêcha dans le désert de Judée appelant les gens à la repentance en vue du Royaume de Dieu, disant: "Préparez le chemin du Seigneur, rendez droits ses sentiers" (Mt 3,3). Jean, le Précurseur, vivait d'une manière primitive, sans faste et sans recherche des honneurs. L'Evangile nous dit qu'il mettait un "vêtement fait de poils de chameau et un pagne de peau autour de ses reins; sa nourriture était de sauterelles et de miel sauvage" (Mt 3,4), signes de son effacement et de son humilité.

Malgré sa fidélité à accomplir sa mission, Jean Baptiste ne fut pas une personne privilégié. En effet, sur le plan humain, il fut emprisonné et décapité

par le roi Hérode, qu'il avait apostrophé à cause de sa vie immorale. Sur le plan de Précurseur, Jean ne jouissait pas de toutes les faveurs de la connaissance. L'Evangile nous raconte que "Jean, dans sa prison, avait entendu parler des œuvres du Christ. Il lui envoya deux de ses disciples pour lui dire: "Es-tu celui qui doit venir ou devons-nous en attendre un autre?" (Mt 11,2-3). Est-il possible de concevoir que Jean, le Précurseur de Jésus, n'était pas suffisamment éclairé sur la mission de Jésus, le Messie attendu depuis Adam et Eve, au point où il s'étonne de voir réaliser par Jésus un type de Messie si différent de celui qu'il attendait. Jésus lui envoya alors un message pour l'éclairer.

Nous aussi, nous sommes souvent étonnés du comportement de Dieu, qui agit selon la sagesse divine et nous, comme Jean Baptiste, selon la sagesse humaine. Dans ce sens, nous rencontrons des chrétiens qui ne prient plus, car ils sont déçus de ce que les choses ne se réalisent pas comme ils l'auraient espéré et pour lesquelles ils avaient priées. Ils trouvent alors que leur prière ne leur obtient pas leur désir souhaité, et ne prient plus. Nombreux sont ceux-là, et nous connaissons certainement des cas pareils.

Or, Dieu est insondable et il faudrait recourir à Lui chaque jour pour mieux connaître Sa divine volonté. D'ailleurs, beaucoup de chrétiens n'ont pas encore compris que Dieu n'empêche pas le mal que les hommes font, puisque Dieu respecte la liberté de l'homme. Mais Dieu a envoyé son Fils Unique pour le salut de tout homme, tout en respectant sa liberté. En ce sens, nous aussi avons parfois des déceptions, car notre logique sur le plan divin n'est pas illuminé suffisamment, elle est souvent dominée par des idées préconçues.

Je souhaite que chaque Chevalier et chaque Dame de l'Ordre Souverain de Malte, ainsi que tout chrétien comprenne la vocation de S. Jean Baptiste et qu'il renouvelle son engagement chrétien, pour comprendre chaque jour la volonté de Dieu, pour ne pas se scandaliser devant le mal qui nous entoure, quel qu'il soit, surtout celui qui est accompli contre les disciples du Christ. Les exemples ne manquent pas.

Le premier temps du Royaume de Dieu a commencé à la Résurrection du Christ et se terminera à la fin des temps. Et comme Dieu a choisi Jean Baptiste comme Précurseur de Jésus au premier temps du Royaume, le Christ Ressuscité choisit ses disciples pour en faire les précurseurs de son deuxième Avènement.

En effet, l'Evangile nous dit: "Quant aux onze disciples, ils se rendirent en Galilée, à la montagne où Jésus leur avait donné rendez-vous. Quant ils le virent, ils se prosternèrent, d'aucuns cependant doutèrent. S'avancant, Jésus leur dit ces paroles: "Tout pouvoir m'a été donné au ciel et sur la terre. Allez

donc, de toutes les nations faites des disciples, les baptisant au nom du Père et du Fils et du Saint Esprit, et leur apprenant à observer tout ce que je vous ai prescrit. Et voici que je suis avec vous pour toujours jusqu'à la fin du monde" (Mt 28,16-20).

Est-ce que les onze disciples de Jésus allaient vivre jusqu'à la fin du monde pour accomplir ce testament de Jésus et faire des disciples de toutes les nations? Certainement pas. Donc, cette recommandation de Jésus aux onze disciples est censé toucher tous les disciples du Christ, sans exception, leur confiant le rôle de précurseur, comme Jean Baptiste, et que nous appelons aujourd'hui les évangélisateurs de la Parole de Dieu. Ceux-ci ne doivent jamais manquer, afin que le testament de Jésus soit réalisé dans chaque siècle et dans chaque nation à tout homme, femme et enfant, et cela jusqu'à la fin du monde. Aucun disciple du Christ n'en est exempté pour accomplir la mission de Jésus par sa prière, par ses actes et surtout par son témoignage de vie chrétienne, qu'il doit revoir tous les jours. Ces paroles nous concernent tous, ici présents, et d'une manière spéciale elles concernent les membres de l'Ordre Souverain de Malte, qui jouit d'une histoire remplie de dévouement et de générosité.

Très chers frères et sœurs dans le Christ,

Prions les uns pour les autres.

Prions surtout pour ceux qui se trouvent dans des situations difficiles et parfois dangereuses.

Prions afin que nous puissions vivre d'un esprit chrétien, qui aime et qui pardonne à l'instar des vrais disciples du Christ Ressuscité, vainqueur de la mort.

Pour vivre en vrai chrétien, il n'est pas facile de vivre seul, mais en communauté, en Eglise. Alors, nous pourrons vivre la Joie de l'Evangile telle que nous l'a recommandée S.S. le Pape François dans son Exhortation Apostolique.

Pour vivre en vrai chrétien, il faudrait suivre régulièrement les directives du Pape, lire ses homélies et s'approfondir dans ses enseignements.

Ainsi, il serait hautement utile de lire la dernière Encyclique du Pape "Laudo sí", "que soit loué", qui parle de l'environnement et revêt une importance particulière pour la communauté internationale et non seulement pour les catholiques du monde. Amen.

Nerses Bedros XIX

ՔԱՀԱՎԱՊԵՏԱԿԱՆ

Պապը կը քննադատէ գերտէրութիւններու ընթացքը ի տես Հայոց ցեղասպանութեան

Վկայակոչելով Times.com-ը, «Արմենֆրես»ը կը հաղորդէ որ Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետը իր 21 Յունիս 2015-ի կիրակնօրեայ Պատարագին ժամանակ մեղադրած է աշխարհի գերտէրութիւնները 20-րդ դարի ընթացքին աշխարհի մէջ տեղի ունեցած կոտորածները կանխել չկարենալուն համար:

Ֆրանչիսկոս Քահանայապետը անդրադարձած է, ըստ վկայութեան, Հայոց ցեղասպանութեան մասին, երկրորդ աշխարհամարտի տարիներուն, ինչպէս նաեւ ստալինեան վարչակարգի ժամանակաշրջանի մեծաթիւ զոհերու փաստին, որոնց նկատմամբ գերտէրութիւնները կը շարունակէին այն ժամանակ լուռ մնալ:

«Նախորդ դարի ընթացքին այնքան շատ, միլիոնաւոր հայեր մահացան: Սակայն ո՞ւր էին գերտէրութիւններն այդ ժամանակ», - ըստ է Պապը: Ան ընդգծած է, որ կը հասկնայ ներկայիս երիտասարդները, որոնք կը դժուարանան վստահի աշխարհին: Անդրադառնալով երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներուն Լեհաստանի մէջ ստեղծուած մահուան ճամբարներուն՝ Ֆրանչիսկոս Քահանայապետը նշած է. «Գերտէրութիւնները ունէին լուսանկարիչներ այն երկաթուղային գիծերուն, ուրկից գնացքները կը տանէին մարդիկը Առուշվից՝ սպաննելու համար հրեաները, քրիստոնեաները, համասեռամոլները, բոլորը: Ինչո՞ւ անոնք չէին ումբակոծեր այդ ուղիները»:

Խօսելով ստալինեան ժամանակաշրջանի մասին, Պապը արձանագրած է նաեւ այդ տարիներուն մեծ թիւով զոհերու փաստը: Ան նշած է, որ ժամանակից աշխարհին մէջ ամէն բան կը կատարուի դրամի համար: Ֆրանչիսկոս քննադատած է բոլոր անոնք, որոնք կը խօսին խաղաղութեան մասին, սակայն զինամթերք կ'արտադրեն կամ կը վաճառեն:

Ֆրանչիսկոս Պապին հանդիպումը «քահանայից հոգեւոր կրթութեան» մասնակիցներուն հետ

Ուրբաթ 12 յունիս 2015-ի յետմիջօրէի ժամը 4-ին, Ֆրանչիսկոս Սրբազն Պապը Սուլը Յովհաննէսի անուան Հռոմի լատերանեան պազիլիքային մէջ հանդիպում ունեցաւ «Քահանաներու համաշխարհային հոգեւոր կրթութեան» մասնակիցներուն հետ:

Յայտնենք որ քահանաներու համաշխարհային երրորդ հոգեւոր կրթութիւնը սկիզբ առած էր անցեալ 10 յունիսին որպէս ընաբան ունենալով «Արքութեան կանչուած նոր աւետարանութեան ի խնդիր»:

Քրանչխակոս Քահանայապետը հոգեւոր կրթութեան մասնակցողներուն ներկայացուց «Մէրէն բարեփոխուած ու սիրոյ համար» խորագիրով մտածական մը, որուն յաջորդեց սուրբ Պատարագի արարողութիւնը:

Վերոյիշեալ հաւաքը ուղղուած է հինգ ցամաքամասերու եպիսկոպոսներուն, քահանաներուն եւ սարկաւագներուն եւ կը նախատեսէ հինգ նիստեր, իւրաքանչիւրը նույիրուած մէկ նիւթի. «Միատեղ համախմբուած, վերահաշտուած, բարեփոխուած, զօրացած, հրաւիրուած նոր աւետարանութեան համար»: Բոլոր այս նիւթերը ներշնչուած են ֆրանչխակոս Քահանայապետի «Աւետարանի ուրախութիւնը» առաքելական յորդորագիրէն:

Հոգեւոր կրթութիւնը եզրափակուեցաւ 14 յունիսին՝ Հռոմի թեմի տեղապահ արքեպիսկոպոս կարդինալ Վալլինիի մատուցած եզրափակիչ սուրբ Պատարագով:

Սրբազն Քահանայապետը ընդունեց արիհապատիւ Գարաքիհեանի հրաժարականը

Սուրբ Աթոռի պաշտօնական բանբեր «Օսսերվաթորէ Ռոմանօ» օրաթերթը իր կիրակի 22 մարտի թիւին մէջ յայտարարեց թէ Սրբազն Քահանայապետը ընդունեց արհիապատիւ հայր Նշան արքեպիսկոպոս Գարաքիհեանի հրաժարականը Յունաստանի հայ կաթողիկէ առաջնորդութեան առաքելական կառավարիչի իր պաշտօնէն, ըստ Ա.Ե.Կ.ի կանոն 210-ի:

ԴԻՒԱՆ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԵ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Ֆրանչխակոս Պապը 2016-ը յայտարարեց Աստուծոյ Ողորմութեան Տարի

Ուրբաթ՝ 13 մարտ 2015-ին, ֆրանչխակոս Պապի ընտրութեան երկրորդ տարեդարձին օրը, Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի մայր տաճարին մէջ, նոյն ինքն Քահանայապետին նախագահութեամբ, տեղի ունեցաւ խոստովանքինքի եւ ապաշխարութեան խորհուրդի կարգը, որով սկիզբ առաւ նաեւ «Տիրոջ համար 24 ժամ աղօթք» ձեռնարկը:

Այս առթիւ արտասանած իր քարոզին մէջ նորին Սրբութիւնը անդրադարձաւ խոստովանանքի խորհուրդի կարեւորութեան եւ ըսաւ թէ ան որոշած է «արտակարգ յոբելենական տարի մը յայտարարել, որուն կեղրոնը հանդիսանայ Աստուծոյ ողորմութիւնը»: «Ողորմութեան Սուրբ Տարին», որ պիտի ուզենք ապրիլ Տիրող Հետեւեալ խօսքերուն լոյսին տակ "գթած եղէք ինչպէս գթած է ձեր երկնաւոր Հայրը"»:

Այս տարին սկիզբ պիտի առնէ յառաջիկայ Անարատ Յղութեան տօնին օրը ու վերջ պիտի գտնէ 20 նոյեմբեր 2016-ին՝ Յիսուս Քրիստոս՝ Թագաւոր Տիեզերքի տօնին օրը:

2015-ի ընկերային հաղորդամիջոցներու 49-րդ համաշխարհային օրուան պատգամի ներկայացում

Ուրբաթ՝ 23 յունուար 2015-ի կէսօրին, Վատիկանի մամլոյ գրասենեա-կի «Յովհաննէս Պողոս Բ.» անուան սրահին մէջ ներկայացուեցաւ 2015-ի ընկերային հաղորդամիջոցներու համաշխարհային օրուան պատգամը, որուն նիւթն է «Հաղորդել Ընտանիքը՝ որպէս հանդիպումի առանձնաշնորհեալ միջավայր մը, սիրոյ ձրիութեան մէջ»: Նիւթ մը, որ ընտրուած է ի տես Ընտանիքի մասին անցեալ տարի գուրամուած արտակարգ եւ այս տարի գումարուելիք սովորական եպիսկոպոսական սիւնհողուներուն:

«Ընտանիքի անդամներուն միջեւ յարաբերութիւնները ներշնչուած են եւ առաջնորդուած «ձրիութեան» օրէնքէն, որ յարգելով եւ խթանելով իւրաքանչիւրի անհատական արժանապատուութիւնը որպէս միակ արժէքի հիմք, կը դառնայ սիրալիք ընդունելութիւն, հանդիպում եւ երկխօսութիւն, անշահախնդիր տրամադրութիւն, մեծահոգի ծառայութիւն, ու խոր գորակցութիւն» գրած էր Սուրբ Յովհաննէս Պողոս Բ. «Ֆամիլիարիս Քոնսորցիօ» իր առաքելական թուղթին մէջ:

«Եկեղեցին այսօր եւս հրաւիրուած է սերտելու ձեւը ընտանիքը ներկայացնելու համար որպէս մեծ պարգեւ մը, բարի ու գեղեցիկ: Թէեւ ներկայի իրականութիւնը մեծ խոչընդուաներու դիմաց կը դնէ ընտանիքը որ յաճախ թիրախ է սպառնալիքներու:

«Ասոր համար ընկերային հաղորդամիջոցները եւս կանչուած են պատմելու «ընտանիքի առօրեան», որ շինծու երեւոյթ մը չէ, այլ իսկական ապրումի խորհրդանշից ուր չեն պակսիր խաչերը, թէեւ Տէրը միշտ այնտեղ ներկայ է մեզ օգնելու ու յառաջ ընթանալու համար» յայտնած էր Ֆրանչիսկոս Պապը:

Յայտնենք որ ընկերային հաղորդամիջոցներու համաշխարհային օրը միակ օրն է հաստատուած Վատիկանեան Տիեզերական Բ. ժողովէն (ինթէր Սիրիֆիքա, 1963) եւ կը նշուի համայն աշխարհի մէջ Պենտեկոստէի նախորդող կիրակին՝ որ 2015-ին կը զուգադիպի 17 մայիսին:

Ընտանիքը եւ Ընկերային հաղորդամիջոցներու 49-րդ համաշխարհային օրուան պատգամը

Եկեղեցոյ համար կեղրոնական հիմնական տեղ կը գրաւէ «Ընտանիքը», որուն նուիրուեցան երկու Սիւնհողոսներ՝ նախորդ տարի գումարուած արտակարգ Սիւնհողոսը ու յառաջիկայ հոկտեմբերին գումարուելիք կանոնաւոր Սիւնհողոսը:

Սրբազն Քահանայապետը իր պատգամին որպէս օրինակ ընտրեց Ղուկասի Աւետարանէն, Աստուածածնի Եղիսաբեթի կատարած այցելութեան դրուագը (Ղուկ Ա. 39-56), ուր մարմնի արտայայտչականութեան միջոցաւ կը կատարուի երկխօսութիւն մը, ինչպէս կը հաստատէ Եղիսաբեթ՝ «Մանուկը իսայտաց արգանդիս մէջ»: Հետեւաբար, արգանդը հաղորդակցումի եւ երկխօսութեան առաջին վայրը կը հանդիսանայ:

Աշխարհ գալէն ետք, կերպով մը տակաւին «արգանդի» մը մէջ կը գտնուինք, այդ արգանդը ընտանիքն է: Արգանդ մը, որ կազմուած է զանազան անձերէ, որոնք իրար հետ կը գտնուին սերտ յարաբերութեան մէջ: Ընտանիքին մէջ կը սկսինք սորվիլ մայրենի լեզուն, որ եկած է մեր նախնիքներէն: Այսպէս՝ սերունդներ յաջորդած են իրարու, փոխանցելով լեզուն՝ որ է հաղորդակցութեան միջոց:

Ընտանիքի մէջ կը կատարուի նաեւ հաղորդակցութեան հիմնական կերպը՝ աղօթքը: Ընտանիքին մէջ կը սորվինք հաղորդակցութեան կրօնական տարածքը՝ որ կը բացայայտէ թէ քրիստոնէութեան մէջ ամէն ինչ տոգորուած է Աստուծոյ սիրով, որ մեզի շնորհուած է ու մենք մեր կարգին զայն կը շնորհենք ուրիշներուն:

Ընտանիքը առաջին հերթին կարողութիւնն է գրկախառնումի, իրարու օգնելու, ընկերակցելու, լուռ նայուածքները ըմբռնելու, միասնաբար ծիծաղելու եւ արցունք թափելու: Ընտանիքը այն վայրն է, ուր միասնական կենցաղով կը փորձարկուին անհատական եւ ուրիշներու սահմանները, համակեցութեան փոքր ու մեծ խնդիրները, համաձայնութեան յանգելու կերպերը:

Զկայ կատարեալ ընտանիք, ամէն տեղ կան անհամաձայնութիւններ. ասոր համար ընտանիքը նաեւ ներողամտութեան ուսուցումի դպրոց մընէ: Ներումը հաղորդակցութեան զօրութենականութիւնն է:

Յատկապէս ընտանիքներ, որոնք ունին որոշ սահմանափակումներով երեխաններ՝ մեզի շատ բան ունին սորվեցնելիք: Այս սահմանափակումները կրնան առիթ չնորհել ծնողքին, եղբայրներուն, քոյրերուն եւ բարեկամներուն՝ սէր ցուցաբերելու. կրնան խթան ըլլալ սիրտն ու հոգին բանալու եւ բաժնեկցելու, առանց բացառելու ուեէ անհատ:

Շաղփաղփութիւններով եւ չարախօսութիւններով լի աշխարհի մը մէջ, ընտանիքը կրնայ օրհնաբեր դպրոց մը ըլլալ հաղորդակցութեան: Ներկայի հաղորդամիջոցները կարելի չէ այլեւս անտեսել: Անոնք կրնան խոչընդուռ հանդիսանալ հաղորդակցութեան եւ կամ օժանդակել անոր: Կրնան խոչընդուռել, եթէ կղզիացումի առիթ ըլլան: Գիտութեան նուաճումները պէտք չէ մեզ առաջնորդեն, այլ պէտք է ենթարկուին մեր ուղղամիտ գործածութեան: Հետեւաբար, ներկայիս մարտահրաւէր մըն է տեղեկութիւնները վերատեսել եւ ապա պատմել կամ հաղորդել զանոնք եւ ոչ միայն արտադրել եւ սպառել:

Վերջապէս, ընտանիքը առարկայ մը չէ, որ ենթակայ է քննարկումի, կարծիքներու եւ գաղափարախօսական պայքարներու, այլ միջավայր մըն է ուր կը սորվինք հաղորդակցիլ: Ընտանիքը հաղորդակցող հասարակութիւն մըն է: Հասարակութիւն մը, որ գիտէ ընկերակցիլ, տօնախմբել եւ պտուղներէն օգտուիլ: Հետեւաբար, ընտանիքը առատ աղբիւր մըն է եւ ոչ միայն տագնապի մէջ գտնուող խնդիր մը, կամ հաստատութիւն մը:

Հաղորդամիջոցները երբեմն կը ներկայացնեն ընտանիքը իբր վերացական կառոյց մը, որ կարելի է ընդունիլ կամ մերժել, պաշտպանել կամ անոր դէմ գրոհել. Մինչ՝ ան չօշափելի իրականութիւն մըն է, որ պէտք է ապրիլ: Ընտանիքը երբեմն կը ներկայացուի իբր գաղափարախօսութիւններու ընդհարում մը, մինչ ան՝ այն վայրն է, ուր բոլորս կը սորվինք՝ թէ ինչ կը նշանակէ սիրոյ ընկալման եւ չնորհման միջավայրի մէջ հաղորդակցիլ:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ

ՍՈՒՐԲ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄ

«Ով որ Աստուծմէ ծնած է, աշխարհին կը յաղթէ: Եւ այս է յաղթանակը որ տարուեցաւ աշխարհի վրայ. մեր հաւատքը» (Ա. Յովհ 5, 4)

Յիսուս Քրիստոսի Յարութեան տօնը պէտք է համարենք մեր կեանքին գլխաւորագոյն եւ մեր հաւատքին կեղրոնական օրը: Կրնանք ըսել թէ Քրիստոսի Յարութիւնը ամէն քրիստոնեայի հաւատքին տօնն է: Սուրբ Պօղոս կ'ըսէ. «Եթէ Քրիստոս յարութիւն չէ առած, ձեր հաւատքը պարապ է» (1 Կոր 15, 17): Բայց ստոյդ է որ Յիսուս յարութիւն առաւ: Ուստի, քրիստոնեայ ըլլալ կը նշանակէ Յիսուս Քրիստոսի Յարութեան հաւատալ: Եւ եթէ այսօր մենք քրիստոնեայ կը կոչուինք, կը նշանակէ որ մենք Քրիստոսի աշակերտ ենք, որովհետեւ Քրիստոսի Սուրբ Յարութեան կը հաւատանք:

Յիսուս Քրիստոսի Յարութիւնը կարողութիւնն ունի բարեփոխելու ամէն հաւատացեալի կեանքին ընթացքը, ինչպէս նաեւ մարդկութեան պատմութիւնը: Այս է որ պատահեցաւ 1714 տարի առաջ Հայ ժողովուրդին, երբ հաւատաց Քրիստոսին՝ չնորհիւ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի քարոզութեան եւ անոր կեանքի վկայութեան: Անկէ վերջ, Հայ ազգը փառապանծ պատմութիւն մ'ունեցաւ, ոչ միայն եղաւ առաջին ժողովուրդը որ քրիստոնեայ կրօնքը հաստատեց որպէս պետական կրօն, այլ նաեւ տալով երեւելի սուրբ հայրապետներ՝ ինչպէս Մեծն Սուրբ Ներսէս, Սուրբ Յովհան Մանդակունի, Սուրբ Ներսէս Շնորհալի, Սուրբ Ներսէս Լամպրոնացի եւ ուրիշներ, ինչպէս նաեւ աշխարհահոչակ համբաւ ունեցող վանականներ՝ ինչպէս Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին, որ հայ ժողովուրդին ամէնէն սիրուած եւ կարդացուած սուրբն է, եւ որ Նորին Սրբութիւն Ֆրանշիկոս Սրբազն Պապը՝ գալ կիրակի օրը երեսուն վեցերորդ Տիեզերական Եկեղեցոյ Վարդապետ պիտի հռչակէ:

Յիսուս Քրիստոսի Յարութիւնը պատմական անժխտելի եղելութիւն մըն է: Արդարեւ, Եկեղեցոյ պատմութիւնը հիմնուած է Միածին Որդի՝ Յիսուսին Յարութեան վրայ: Ան մեզի պէս մարդ եղաւ, որպէսզի մեզ փրկէ մեր մեղքերէն ու յաւիտենական մահէն, եւ յարութիւն առաւ մեր արդարացումին համար, ինչպէս կ'ըսէ Սուրբ Պօղոս հռոմայեցի նորահաս քրիստոնեաներուն (Հո. 4, 25):

Յիսուսին Յարութիւնը մեզի համար մեծ կարեւորութիւն կը ստանայ այնքան որքան հաւատք ունինք: Սիրելիներ, նկատի պէտք է առնենք որ հաւատքը աստուածային առաքինութիւն մըն է, այսինքն Աստուծմէ մարդուն տրուած պարզեւ մը, եւ ոչ արդիւնք մարդկային կարողութիւննե-

ըռուն: **Փաստ՝** մանուկներ եւ անուս քրիստոնեաներ, որոնք սուրբ եղած են, ո՛չ իրենց գիտութեան շնորհիւ, այլ իրենց հաւատքին համար:

Համոզուած հաւատացեալլ ինքն իրմէ ամէն օր ժամանակ կը տրամադրէ երկիւղած սրտով Աստուծոյ դիմելու, որպէսզի իր հաւատքը հաստատուն մնայ եւ կեանքի դժուարութիւններուն դիմաց չսայթաքի: Նման քրիստոնեան իմաստուն կերպով կը շարժի, որովհետեւ գիտէ թէ ո՛ւր է իր օգուտը, ո՛ւր է իր շահը: Իր գերագոյն շահը Աստուծոյ մօտ է: Այս իմաստուն քրիստոնեան կ'ապրի ու կ'աշխատի նաեւ ուրիշներուն բարիքին համար: Իսկ հաւատք չունեցողը չի գիտեր ուր է իր իսկական շահը, եւ աղօթքի կը դիմէ միայն երբ ծանր նեղութեան կը մատնուի:

Յիսուսին աշակերտները, օր մը Անոր ըսին. «Տէ՛ր, աւելցո՛ւր մեր հաւատքը» (Ղուկ 17, 5): Ուստի, եթէ դուք Յիսուսի հարազատ աշակերտներ կ'ուզէք մնալ, խոնարհութեամբ եւ յարատեւ կերպով խնդրեցէք յարուցեալ Քրիստոսէն որ ձեր հաւատքը աւելցնէ, որպէզի Աստուծոյ կամքը լաւ իմանաք ու կատարէք եւ երջանիկ դառնաք՝ դուք եւ ձեր շրջանակը:

Աղօթքին պէտք է լուրջ կարեւորութիւն ընծայել, որովհետեւ ներկայ աշխարհը, իր արդի մշակոյթով, կը մղէ մարդը այնպէս ապրելու՝ կարծէք թէ Աստուած գոյութիւն չունենար: Մարդիկ առաջնահերթ կարեւորութիւն կու տան շահի, բարեկամութիւններու եւ դիրք ու պատիւ փնտուելու: Շատեր, եթէ ոչ մարդոց մեծամասնութիւնը, անոնց պէս կը մտածեն եւ դժբախտաբար այս թակարդին մէջ կ'իյնան ու իրենց ամբողջ մտահոգութիւնը Աստուծմէ հեռու կը մնայ՝ ուղղուած ըլլալով լոկ նրաթական շահին, որ մարդուն գոհունակութիւն եւ երջանկութիւն չի բերեր:

Միակ ճշմարտութիւնը այն է՝ որ Աստուած գոյութիւն ունի, որ Յիսուս իսկապէս Յարութիւն առած է եւ Ա՛ն միայն կարող է մեր կեանքը բարտոքել: Այս է այօրուան խորհուրդը որ պէտք է ապրինք ամէն օր, մասնաւանդ ամէն սուրբ Պատարագի ընթացքին, որովհետեւ առանց Քրիստոսի Յարութեան, մեր կեանքը անիմաստ կը դառնայ եւ դժուարութիւնները որոնք մեզ կը շրջապատեն՝ մեզ տիսուր եւ անյոյս կը դարձնեն, բան մը որ յուսահատ եւ անգոհունակ վիճակ մը յառաջ կը բերէ:

Լուրերը բացայաց են: Եւրոպական ամէնէն յառաջացած երկիրները՝ ամէնէն շատ անձնասպանութիւններ կ'արձանագրեն: Դժբախտաբար, կան քրիստոնեաներ, որոնց հաւատքը տկարացած է կամ մարած, անոնց կը հետեւին: Անցեալ Մարտ 6-ին, այս ուղղութեամբ Սրբազան Պապը՝ Ֆրանչիսկոս խօսք ուղղելով մօտ հինգ հազար հոգիներու հաւաքի մը առջեւ կազմուած միսիոնար քահանաներէ, ընտանիքներէ ու երիտասարդներէ, ըսաւ. «Գացէ՛ք, քարոզեցէ՛ք Քրիստոսը հեթանոսներուն եւ ոչ մկրտուածներուն, ինչպէս նաեւ՝ հեթանոս քրիստոնեաներուն, որոնք

իրենց մկրտութիւնը մոռցած են եւ որոնց հաւատքը մարած է»։ Ի՞նչ տխուր, բայց դժբախտաբար իրական խօսք, որ մեզի մտածել կու տայ թէ արդեօք մե՞նք ալ անոնցմէ ենք որոնց հաւատքը թուլցած է, բան մը որ կը մդէ բազմաթիւ քահանաներ եւհարիւրաւոր ընտանիքներ աշխարհին չորս կողմը երթալու՝ Քրիստոսը քարոզելու համար։

Արդարեւ, քանինք' կ'ապրին դժբախտաբար խաւարի մէջ, առանց գիտնալու թէ ինչո՞ւ համար կ'ապրին։ Իրենց կեանքը նիւթական դարձած է՝ առանց Քրիստոսի լոյսին, որ միայն ի՞նքը կրնայ լուսաւորել իրենց ժամանակը, իրենց կեանքը։ Կ'ապրին առանց ուրիշներուն օգտակար դառնալու, առանց կեանքի նպատակ ունենալու, կարծէք թէ Քրիստոս Յարութիւն չէ առած եւ կամ մեզի իր յարութեամբ նոր կեանք չէ պարզեւած։ Յարուցեալ Քրիստոսը մեր յոյսի ուժն է եւ մեզ կը հրաւիրէ իրեն հետ Յարութիւն առնելու։ Յարուցեալ Քրիստոսին վրայ դրած մեր հաւատքը կարող է մեր կեանքը փոխել, անոր նոր իմաստ մը տալ, մեր միջավայրին մէջ բարի լուրը տարածել եւ մեր շրջապատէն ներս նոր յոյս մը ներշնչել։ Հաւատքը կեանքը կը բարւոքէ, յուսահատութիւնը կը փարատէ, երիտասարդներուն դիմաց նոր հորիզոններ կը բանայ եւ դժուարութեան մէջ գտնուողներուն՝ լուծումներ կը թելադրէ ու հանրային մշակոյթը կը բարեփոխէ։ Այսպէս, ամէն հաւատացեալ մարդ ու կին, երիտասարդ ու երիտասարդուհի «աշխարհին լոյսը կը դառնայ, երկրին՝ աղը եւ զանգուածին՝ խմորը»։

Յոյժ սիրելիներ, այս ըմբռնումով, այսօրուան Սուրբ Յարութեան տօնը մեր ապրումին իմաստը կը նորոգէ եւ կը լուսաւորէ մեր կեանքին նպատակը։ Եթէ իսկապէս կը հաւատանք որ Յիսուս յարութիւն առաւ, ուրեմն մենք ալ յարութեան կրնանք համնիլ չնորհիւ իրեն։ Այս է Քրիստոնեայ կրօնքին իսկական նորութիւնը՝ մահէն ետք յարութիւն առնել, յաւիտենական կեանք ունենալ Աստուծոյ մօտ, շրջապատուած մեր անթիւ նահատակներով եւ սուրբերով, գլխաւորութեամբ մեր երկնային մօր՝ Սուրբ Կոյս Մարիամ Աստուածածնին։

Այս է պարզեւը որ Յիսուս պատրաստած է մեզմէ ամէն մէկուն համար իր փառաւոր Յարութեամբ։ ամէն։

Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց։ Օրհնեալ է Յարութիւնն Քրիստոսի։

5 Ապրիլ 2015

† ՆԵՐՍԷՍ ՊԵՏՐՈՍ ՃԹ.
Կաթողիկոս Պատրիարք
Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ քարոզը Աստուածածնայ նուիրուած սուրբ ամսոյն փակման եւ Զմմառու ուխտի օրուան առթիւ

**Ստորեւ՝ քարոզը, զոր Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն
Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքը արտասանեց Կիրա-
կի 31 Մայիսին, յընթացս Աստուածածնայ նուիրուած սուրբ ամսոյն փակ-
ման եւ Զմմառու ուխտի օրուան առթիւ մատուցուած Սուրբ Պատարա-
գին, Զմմառու վանքի շրջափակէն ներս:**

«Յոյժ սիրելի եղբայրներ եւ քոյրեր,
Այս տարի եւս Զմմառու Պատրիարքական վանքին Վերափոխման Աստ-
ուածամայրը մեզ կը համախմբէ՝ միասին իրեն բարձրացնելու համար մեր
որդիական աղաչանեներն ու պաղատանեները, իրեն որ Յիսուսի աշակերտ
ներուն մայրն է: Արդարեւ, Խաչին վրայ Յիսուս տեսնելով իր մայրը եւ անոր
մօտ աշակերտը որ ինք կը սիրեր, իր Մօրը ըսաւ. «Ո՛վ կին, ահա քու որդիդ»: Յիսուս
աշակերտին ըսաւ. «Ահա՝ քու մայրդ: Այն ժամանակէն, աշակերտը
զինք իր քովը առաւ» (Յովհ 19, 26-27): Յիսուսին այս երկու խօսքերը ուղղ-
ուած իր մօր՝ Մարիամին եւ Յովհաննէս առաքեալին, ցոյց կու տան թէ ինչ-
պէս պէտք է ըլլայ մեր յարաբերութիւնը մեր երկնային մօր հետ: Ան մայրն է
Յիսուսի աշակերտներուն, որոնք իրենց կեանքով կ'աշխատին Յիսուսին
նմանիլ:

Սուրբ Կոյս Մարիամ հիմնական դեր ունեցաւ մարդոց փրկչագործու-
թեան մէջ, երբ իր պատասխանը Գարբիէ հրեշտակապետին՝ «Այո՛» եղաւ, յե-
տոյ ծնունդ տուաւ Յիսուսին, որ մեզ փրկեց իր մահուամբ եւ յարութեամբ:
Ծնորհիւ Մարիամին է որ Յիսուս մարդ դարաւ, եւ հետեւաբար դարաւ
մեր եղբայրը:

Սրբութիւնը կը նշանակէ մօտ ըլլալ Աստուծոյ, որ Ամենասուրբն է: Արդ,
Մարիամ Աստուծոյ մօտիկ դարձաւ մանաւանդ երբ ան ինը ամիս իր արգան-
դին մէջ պահեց Յիսուս, Աստուծոյ Միածին Որդին: Ասոր համար, կը կոչենք
Մարիամ «ամենասրբուհի», որովհետեւ ան եղաւ ամենամօտիկ անձը Աս-
տուծոյ, որ Ամենասուրբն է: Այսպէս, Յիսուս եւ Մարիամ սերտօրէն միացած
էին, ոչ միայն մարմինով, այլ նաև իրենց զգացումներով եւ հաւատքով,
իրենց կեանքով եւ իրենց մահուամբ: Կարելի է ըսել նաև որ հիմա Մարիամ
վերափոխեալ է երկինք՝ փառքին մէջ է Յիսուսին հետ եւ անոր կողքին:

Ուրեմն ո՞վ Սուրբ Կոյս Մարիամէն աւելի լաւ կրնայ բարեխօսել մեզի հա-

մար Յիսուսին մօտ: Ոչ ոք: Սէրը եւ վստահութիւնը որ ունինք Աստուածամօր հանդէպ մեզի կ'ապահովցնեն, որ Մարիամ անպատճառ կը լսէ մեր աղաշանքները: Եւ որովհետեւ ան Յիսուսին ամենամօտիկ անձն է, ապահովաբր Յիսուս կը լսէ մեր երկնային մօր բարեխօսութիւնը մեզի համար:

Մարիամ, Աստուածոյ կամքը հրեշտակին թերնով լսել ետք, շարունակ հաւատքի մարտահրաւերներուն առջեւ գտնուեցաւ: Այսպէս, երբ Գարբիել հրեշտակապետին պատգամը լսեց Յիսուսին մայրը ըլլալու, Մարիամ տակաւին ամուսնացած չէր եւ սակայն հաւատքով ընդունեցաւ հրեշտակին պատգամը եւ ըսաւ՝ «Եղիցին կամք քո», այսինքն՝ Աստուածոյ կամքը թող ըլլայ: Եւ երբ ստիպուեցաւ Եգիպտոս փախչիլ Յիսուս տակաւին մանուկ, որպէսզի Հերովդէս չսպանեն զինք, ընդունեցաւ հրեշտակին պատգամը եւ Եգիպտոս փախաւ սուրբ Յովսէփին եւ Յիսուսին հետ: Ու երբ 12 տարեկանին Յիսուս կը հեռանայ տունեն 3 օր, առանց լուր տալու, եւ իր մտահոգուած մօրը, որ զինք կը փնտուիր, կ'ըսէ սա խորհրդաւոր խօսքը՝ «Ինչո՞ւ կը փնտուիիք զիս, չի՞՞ֆ գիտեր, որ պէտք է որ Հօրս տունն ըլլամ» (Ղուկ 2, 49): Եւ Աւետարանը կ'աւելցնէ: «Բայց անոնք չհասկցան այս խօսքերուն իմաստը» (Ղուկ 2, 50): Դարձեալ Մարիամ ընդունեցաւ այս զարմանալի կացութիւնը առանց հասկեալու: Նոյնպէս, Յիսուսը տեսնել ճաղկուած ու խաչին վրայ կախուած մինչեւ մահ եւ Աստուածոյ կամքը ընդունիլ, մեծ հաւատքի ներգործութեան կարօտ էր: Մարիամ, տեսնելով չարչարուած Յիսուսը՝ տառապեցաւ, բայց Աստուածոյ կամքը լիովին ընդունեցաւ: Մարիամին հաւատքի կեցուածքը այս զանազան մարտահրաւերներուն դիմաց՝ պէտք է մեզ մղէ որ մեր երկնաւոր մօրմէն հաւատքի օրինակ առնենք:

Ուրախութեամբ կը նշարենք որ միլիոնաւոր մարդիկ Սուրբ Կոյս Մարիամին կեանքէն եւ հաւատքէն ներշնչուելով, իրմէ բարի օրինակ կ'առնեն, անոր կը վստահին եւ իրեն կը դիմեն: Ուստի, հաւատքին մէջ, Մարիամ մեզմէ ամէն մէկուն համար տիպար օրինակ դարձած է, օրինակ մը որ մեզ կը հրաւիրէ իրեն հետեւելու, իրեն նմանելու, որպէսզի օր մը իրեն մօտ հասնինք, եւ երկնելի արքայութիւնը վայելենք:

Յոյժ սիրելիներ, խօսէս կը փակեմ աղօթքով մը սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի՝ ներբող Յիսուս Քրիստոսի եւ Աստուածամօր Կուսին: Ինչպէս գիտէք Նորին Սրբութիւն Ֆրանչիսկոս Սրբազն Պապը Նարեկացին հոչակեց Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ՝ անցեալ Ապրիլի 12-ի սուրբ Պատարագին ընթացքին, ի յիշատակ 100-րդ տարելիցին առիթով Հայ ժողովուրդի Յեղապանութեան, Վատիկանի «Սուրբ Պետրոս» պագիլիքային մէջ, ի ներկայութեան Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահին՝ Սերժ Մարգսեանին, Գարեգին Բ. եւ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետներուն, եւ հինգ ցամաքամա-

սերէն եկած հայ ժողովուրդի հոծ քազմութեան: Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի-
ին աղօթքը ուղղուած սուրբ Կոյսին կ'ըսէ.

«Երկնի թագուի, անխառն՝ ինչպէս օդ, մաքուր՝ ինչպէս լոյս,
Անապականութեամբ գերազանց՝ անհպելի սրբութիւններուն:
Ո՞վ մայրդ բարձրեալ Տիրոջ Յիսուսի՝
Արարչի երկնի եւ համայն երկրի,
Որ ծնար դու աննարօքէն՝
Բովանդակ մարմինով ու համարոլոր իր աստուածութեամբ,
Որ փառաւորեալ է Հօր հետ եւ Սուրբ Հոգիով,
Կապուած էութեամբ եւ անքննութեամբ մեր բնութեան հետ,
Որն ամենայն է եւ ամեն ինչին մէջ՝
Որպէս մէկը Սուրբ Երրորդութեան:
Անոր կը վայել փա՛ռք յաւիտեանս յաւիտենից. ամեն»:

**ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ՝ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ,
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՀԱՍՏԱԿԱԿԱՆ**

«Տիրոջ աչքին՝ ոչ ոք փրկութեան անարժան է» կը գրէ գերյարգելի Զապարեան

«Ես անառակ որդի եմ»
(Ղուկ 15, 11-32)

Անառակ որդիին առակը Աւետարաններուն ամէնէն գողտը եւ ամէնէն յուզումնալից առակներէն մէկն է: Անիկա, քիչ թէ շատ, մեզմէ խրաբանչիւրի կեանքին պատկերն ու պատումն է: Արդարեւ, ամէն ոք, առանց սիսալելու մտավախութեան, կրնայ ըսել՝ «Ես անառակ որդի եմ»: Առակը կը յայտնէ, մէկ կողմէն, Հօր Աստուծոյ անհուն սէրն ու ողորմութիւնը, իսկ միւս կողմէն՝ մարդկային սեւ ապերախտութիւնը՝ աստուածային բարութեան նկատմամբ: Արարիչը, սակայն, կը մոռնայ իր արարածներուն անշնորհակալ վարմունքը եւ բազկատարած ու հայրական սիրով կ'ընդունի զիրենք: Առակը՝ «Անառակ Որդին» անունով ճանչցուած է, որովհետեւ կրտսեր զաւակը անառակ կեանք մը ապրեցաւ, ինքզինք տալով անբարոյ հաճոյքներու եւ խենէշ գուարճութիւններու: Ան, իր ապատ կամքով, հեռացաւ իր հայրական տունէն եւ մսխեց իր Հօր ժառանգութենէն իրեն ինկած ամբողջ հարստութիւնը: Ան հեռանալ ուզելով՝ կարծեց իսկական երջանկութիւնը գտնել օտարութեան մէջ: Այս է նաեւ պարագան շատ մը երիտասարդներուն ու երիտասարդուհիներուն, որոնք տունը որպէս բանտ կը նկատեն եւ օր առաջ կ'ուզեն ուժանալ՝ աշխարհը վայելու պատրանքով: Կրտսեր զաւակը ունեցածը մսինելի ետք՝ ստիպուեցաւ ագարակի մը մէջ խոզ արածել, անօթութենէն չմեռնելու համար: Մարդ արարածն ալ երբ գիտակցօրէն Աստուծմէ հեռանայ՝ անասուններու մակարդակին կ'իջնէ: Այլ խօսքով, երբ անտեսէ արարիչին պատուիրանները՝ իր կիրքերը գոհացնելու համար, անպայման կը հասնի հոգեւոր սնանկութեան: Այնուհետեւ, անառակ որդին իր չքաւորութեան ու խեղճութեան անդրադառնալով՝ զղջաց եւ քաջալերուած իր հօրը բարութենէն՝ առանց վարանումի բռնեց դարձի ճամբան, որուն ծայրը իրեն կը սպասէր իր անյիշաչար ու գիտակիրտ հայրը, որ չգանելով խոզահոտ զաւակէն՝ «վզին փաթթուեցաւ եւ համբուրեց»: Մեր երկնաւոր հայրը եւս իր երեսը մեզմէ չի դարձներ, որքան ալ մեղապարտ ըլլանք: Ան ո՛չ մէկը

կ'անտեսէ, այլ՝ բոլորս անհուն սիրով կը սիրէ։ Իր զաւակին դարձով հրճուած հայրը - կ'ըսէ սուրբ Աւետարանը - հրամայեց սպասաւորներուն իր զաւկին լաւագոյն հագուստը հագցնել եւ մատանին մատին անցնել ու պարարտ եզր մորթել։ Հագուստը կամ պատմուճանը խորհրդանիշ է արդարութեան եւ սրբութեան, իսկ մատանին՝ թագաւորական արժանապատութեան։ Այլ իմաստով, անառակ որդին, չնորհիւ իր հօր անչափ ողորմութեան եւ անբաւ գիթութեան՝ վերստին տիրացաւ իր որդիութեան բոլոր իրաւունքներուն։

Կ'եզրակացնեմ ըսելով, որ Աստուծոյ ողորմութեան եւ չնորհքին դուռը մշտապէս բաց է բոլորիս առջեւ։ Տիրոջ աչքին՝ ոչ ոք փրկութեան անարժան է։ Ամէնքս Աստուծոյ զաւակներն ենք, երկնքի Արքայութեան ժառանգորդներ եւ Քրիստոսի ժառանգակիցներ։

Մոնրէալ

ՀԱՅՐ ԳԵՈՐԳ Ծ. Վ. ԶԱՊԱՐԵՍՆ

Ինչո՞ւ սիրել Տիրամայրը

Փարիզի «Սուրբ Խաչ» Առաջնորդութեան «Եկեղեցին Հայկական» պարբերաթերթին քաղելով, հայր Կուանեանին այս իմաստալից յօդուածը կը փոխանցենք մեր ընթերցողներուն առ ի պատրաստութիւն մայիս ամսուան ջերմեռանդութեան:

Մեր շուրջ մարդիկ կան, որոնք կը հարցնեն թէ ի՞նչ բանի համար պէտք է սիրենք Տիրամայրը: Պատասխանելէ առաջ այս «ինչո՞ւ»ին, ես ալ զոյգ հարցում ունիմ։

– Խոկ ինչո՞ւ չսիրել Մարիամը: Ան ի՞նչ գէշութիւն ըրած է մեզի կամ մենք ի՞նչ գէշութիւն կ'ընենք Տիրամայրը սիրելով:

Մարդիկ կրնան բողոքել – «Ո՞վ ըսաւ որ մենք չենք սիրեր Մարիամը»: Ես ալ կը պատասխանեմ – Մարիամը ի՞նչ տեսակ սիրել է երբ զայն կը դասենք Սուրբ Գիրքի հրեայ կարգ մը ընտիր կիներուն՝ Նստերի, Յուղիթի, Աննայի, Սառայի, եւն. շարքին եւ կը մերժենք անոր մեծագոյն արժանիքը՝ անոր Աստուածամայրութիւնը:

Հայ ազգը Տիրամայրը առաջին օրէն մեծարեց ու սիրեց իբր Աստուածամայր: Բացէ՛ք մեր ազգին գանձերէն հայ Շարակնոցը: Եթէ անոր էջերէն հանենք Տիրամայր Աստուածամայրութեան նուիրուած աղօքքներն ու շարականները, զայն կը դարձնենք կողոպուտի ենթարկուած տուն մը: Հայ ազգը Մարիամը իբր ի՞նչ այնքան պիտի սիրեր եթէ ան Աստուածամայր չըլլար:

Այժմ փորձենք բացատրել թէ ինչո՞ւ հայ ազգը Մարիամը այնքան սիրեց ու մեծարեց:

1- Հայ ազգը Տիրամայրը սիրեց, նախ եւ առաջ՝ որովհետեւ ի՞նք՝ Յիսուս սիրեց ու մեծարեց Մարիամը եւ կը ցանկայ որ մենք ալ իր Մայրը սիրենք եւ մեծարենք իրեն պէս: Յիսուսը սիրողը չի կրնար Անոր Մայրն ալ չսիրել ու ասիկա՝ այն նոյն պատճառով որով Յիսուս իր Մայրը սիրեց ու մեծարեց:

2-Հայ ազգը Տիրամայրը սիրեց, որովհետեւ Հայը Աստուած ի յաւիտենից զինք սիրեց ու ընտրեց որպէս Մայրը իր Միածինին ու մեր Փրկչին, իսկ Սուրբ Հռովեն՝ որպէս իր Հարսը...:

3-Հայ ազգը Մարիամը սիրեց, որովհետեւ Մարիամ ալ մեզ սիրեց ու մեզի համար մասնակից դարձաւ իր Որդիին չարչարանքներուն: Սիմեոն Ծեռունին տաճարին մէջ գուշակեց անոր սիրտը խոցող սուրբ:

4-Հայ ազգը Տիրամայրը սիրեց, որովհետեւ ան մեր ալ Մայրը դարձաւ երբ Յիսուս խաչին վրայէն Իր Մայրը Յովհաննէս առաքեալին յանձնեց, ըսելով.- «Սիա' քու մայրդ»: Եւ Յովհաննէս այն օրէն Մարիամը իր քովն առաւ, կ'ըսէ Աւետարանը (Յիշ 19, 27): Ու այն օրէն՝ Յիսուսին Մայրը մեզի՝ ալ Մայր եղաւ: Ըսէք ինձի, երբ իր սրտին հատորը մեզի մայր կու տայ, մենք ի՞նչ տեսակ քրիստոնեաներ ըլլալու ենք, որ կ'անտեսնեք Յիսուսի կողմէ մեզի տրուած այսպիսի թանկագին նուէր մը, մենք ի՞նչ տեսակ քրիստոնեաներ ենք երէ Յիսուսին Մայրը պիտի դասենք Սառաներու, Յուղիթներու, Եսքերներու, են. շարքին: Անոնք որ Տիրամայրը չեն դիտեր իր Որդիին աչքերով, անոնք Որդին կը վիրաւորեն ու կ'անպատուեն....:

5- Հայ ազգը Տիրամայրը սիրեց, որովհետեւ Մարիամ իր Որդիին քով երկինք վերափոխուելն ետք, շարունակեց մեր Մայրը մնալ ու երկինքնեն մեզի համար բարեխօսել ու միջնորդել, մեզ պաշտպանել մեր փորձութիւններուն մէջ՝ ամէն անգամ որ իրեն դիմենք որդիարաբ: Մենք առանց Տիրամօր՝ որբեր կը մնանք աշխարհիս չարութեան դիմաց:

Քրիստոնեայ Հայը երբ Տիրամայրը չի մեծարեր, սուտ կը հանէ Մարիամի ըրած մարգարեւութիւնը երբ ան իր ազգականուի Եղիսարէքին ըսաւ.- «Բոլոր ազգերը ինձի երանի՛ պիտի տան»: Բոլոր ազգերը, ուրեմն նաև հայերը... իսկ հայերուն ինչո՞ւ ո՛չ բոլոր հայերը....:

Ի՞նչ կը շահինք Մարիամի Աստուածամայրութիւնը ուրանալով: Ի՞նչ կը կորսնենք Մարիամը իբր Տիրամայր սիրելով:

ՀԱՅՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ Ծ. Վ. ԿՈՍՆԵԱՆ

Յետ ապրիլ 24-եան մտորումներ

Ֆրանչիսկոս.- Քրիստոնեաներուն համար ճշմարտութիւնը ըսելէ տարբեր ճանապարհ չկայ

Կրնա՞յ արդեօք գոյութիւն ունենալ այնքան անտարբեր ու քարսիրտ մարդ, առաւել եւս ժողովուրդներու ու մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան դիրքերու վրայ կանգնած ըլլալ յաւակնող մարդ, որ տեսնելով այն ինչ որ տեղի ունեցաւ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարեկիցին առթիւ Հայաստանի եւ աշխարհի բոլոր կողմերը, հոն ուր գէթ հայ մը կայ, եւ լսելով այս առթիւ համաշխարհային բեմերէն ու աշխարհի մեծագոյն ղեկավարներու բերաններէն հնչած ելոյթները, չզօրակցի Հայոց պահանջատիրութեան՝ Հայոց ցեղասպանութեան մէջ տեսնելով մարդկութեան դէմ յանցագործութիւն, իսկ այդ յանցագործութիւնը ճանչնալու, դատապարտելու եւ հատուցում կատարելու Հայ ժողովուրդի պահանջատիրութեան մէջ՝ ցեղասպանական արարքները կանխարգիլելու միջոցը: Իսկ չենք ուզեր նոյնիսկ մտածել որ կընայ գոյութիւն ունենալ այնքան անտարբեր ու քարսիրտ Հայ' մարդ որ չյուզուի, չուրախանայ, չոգեւորուի, չխանդավառուի ու չի հպարտանայ ծաւալով ու որակով աննախընթաց համահայկական այն միջոցառումներով՝ որոնք ցնցեցին միջազգային հասարակութիւնը եւ համաշխարհային բեմին լուսարձակները կեղրունացուցին հայութեան, Հայաստանին եւ հայկական պահանջատիրութեան վրայ, եւ այս բոլորէն ետք բուռնցք չի ճօճէ: Եթէ կան այդպիսիներ, եւ կա'ն անշուշտ, ո'չ մարդկութիւնը եւ ո'չ ալ Հայ ազգը պէտք ունին անոնց:

Ապրիլ 24-ին, աշխարհի սիրտը բաբախեց Հայութեան ապրումներուն կշռոյթով: Աշխարհ կիսեց մեր ցաւը եւ ձայնակցեցաւ 1915-ին օսմանեան Թուրքիոյ կողմէ պետականօրէն ծրագրուած ու գործադրուած Հայասպանութեան փորձը իբրեւ ցեղասպանութիւն ճանչնալու, զայն որպէս այդպիսին դատապարտելու եւ հատուցումի հայկական պահանջատիրութեան:

Աշխարհ ձայնակցեցաւ լսելով մանաւանդ այն կոչը որ հնչեց 12 ապրիլին Վատիկանի «Սուրբ Պետրոս»ի խորանէն: Այդ կոչին արձագանդը օրըստ օրէ աւելի զօրացաւ շնորհիւ նաեւ... անոր գլխաւոր հասցէատիրոջ՝ Ռեձեպ Թայիր էրտողանին շփոթահար ու անպատկառ հակազդեցու-

թեան, որ ստիպեց Ֆրանչիսկոս Սրբազան Պապին՝ ապրիլի 13-ին, «Սուրբ Պետրոս»ի տաճարին մէջ մատուցած սուրբ Պատարագին յաջորդ օրը, «Սուրբ Մարթա»ի եկեղեցին մէջ մատուցած ամենօրեայ սուրբ Պատարագի բնթացքին արտասանած քարոզին մէջ ըսելու թէ քրիստոնեաներուն համար՝ ճշմարտութիւնը ըսելէ տարբեր ճանապարհ չկայ, եթէ նոյնիսկ ան դառն է: «Եկեղեցին պէտք է անկեղծ խօսի: Եկեղեցւոյ ուղին անկեղծութեան ուղին է: Զկայ այլ ճանապարհ քան ըսել ճշմարտութիւնը, եթէ նոյնիսկ ան դառն է» յարեց Ֆրանչիսկոս:

Ապրիլի 12-ին «Սուրբ Պետրոս»ի խորանէն Պապին բարձրածայնած ճշմարտութիւնը խոցեց զայն ուրացողը, որ մահացուօրէն վիրաւոր գաղանի մը նման սկսաւ տապլտկիլ եւ պիտի շարունակէ դեռ երկար տապլտկիլ:

Յայտնապէս, հայկական պահանջատիրութեան միջազգային արձագանգումին օգնեցին Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետը՝ որ վերահստատեց թէ ուղղիղ դար մը առաջ կատարուածը քսաներորդ դարու առաջին ցեղասպանութիւնն է, եւ զգաստանալու կոչ ըրաւ միջազգային հասարակութեան՝ ըսելով որ «Կատարել յիշատակը պատահածին՝ պարտականութիւն մըն է ո՛չ միայն Հայ ժողովուրդին եւ Տիեզերական Եկեղեցւոյ, այլ համայն մարդկային ընտանիքին համար, որպէսզի այս ողբերգութենէն եկող ազդարարութիւնը մեզ ազատէ վերստին իյնալէ նման արհաւիրքներու մէջ»: Կոչ մը՝ որ լրիւ համահունչ էր մինչ այդ եւ այնուհետեւ բազմաթիւ առիթներով Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Սերժ Սարգսեանի կողմէ հրապարակուած կեցուածքին: «Յիշողութեան եւ պատասխանատուութեան վրայ խարսխուած մեր քաղաքականութեան նպատակը մարդկութեան դէմ յետագայ յանցագործութիւնները կանխարգիլող արդիւնաւէտ կառոյցներու ձեւաւորումն է, եւ ինչպէս իրաւացիօրէն նշեց Ֆրանչիսկոս Պապը՝ չարիքի քօղարկումը կամ անոր մերժումը կը նմանի թոյլ տալու որ վէրքը առանց վիրակապերու շարունակէ արիւնահուսիլ» ըսաւ Հայաստանի նախագահը Ծիծեռնակաբերդի բարձրացած միջազգային հասարակութեան ներկայացուցիչներուն ուղղած խօսքին մէջ:

Հակառակ անոր որ իր պատգամին մէջ Պապը ուղղակիօրէն ոչ ոք ամբաստանեց, ոչ մէկ յանցագործի անուն յիշատակեց, երբ ըսաւ որ Հայոց ցեղասպանութեան նման յանցագործութիւններուն դիմաց լուութիւնը յանցագործութեան մեղսակցութիւնն է, աշխարհի բազմաթիւ երկիրներ, պետական այրեր ու մարմիններ, միջազգային եւ մասնաւորաբար եւրոպական կառոյցներ՝ սկսան մեղսակից ըլլալու մեղադրանքէն ազատ կացուցուելու տրամադրութիւն ցուցաբերեն: Պապի խօսքերէն ինքզինք վիրաւորուած ըլլալը կոպտօրէն զգացուց միայն իրտողանը, որ շրջանցելով դիւանագիտական ամէն կարգ ու կանոն, իր սպառնալիքներով լեցուն

մաղձը թափեց Սրբազն Քահանայապետին եւ անոր խօսքերուն դրականորէն արձագանգող երկիրներուն ու ղեկավարներուն վրայ, իրեն դէմ հանելով մէկ միլիառ եւ 300 միլիոն հետեւորդ հաշուող ամբողջ կաթողիկէ աշխարհը, Եւրոպան, լատինական Ամերիկան եւ մինչեւ իսկ Միացեալ Նահանգներու (առանց Օպամային անշուշտ) հանրային կարծիքը։ Հայոց ցեղասպանութիւնը յղացած ու գործադրած իր օսմանցի նախահայրերուն հարազատ ժառանգորդը ըլլալուն բոլոր յատկանիշերով օժտուած թուրք-իոյ նախազահը՝ իր անհաւասարակշիռ մարդու յատուկ անհեթեթ յայտարարութիւններով նպաստեց միջագային հանրային կարծիքը Հայոց ցեղասպանութեան մասին իրազեկելու աշխատանքին եւ հայկական պահանջատիրութեան քարոզչութեան։ Աւելին, Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած միջոցառումները (մասնաւորաբեր 12 ապրիլին Վատիկանի մէջ տեղի ունեցած սուլք Պատարագը) անշքացնելու եւ ձախողեցնելու նպատակով էրտողանի ծախսած բազմահարիւր միլիոններուն իւրաքանչիւր տոլարը, առած իւրաքանչիւր քայլը, ճնշում բանեցնելու իւրաքանչիւր փորձ, իւրաքանչիւր սպառնալիքը, իւրաքանչիւր յայտարարութիւնը պումերանկ նետի նման իրեն դէմ դարձաւ եւ խոցեց զինք՝ Պապին հոչակած ծշմարտութեան նման։

Պահանջատէր հայ ժողովուրդը 100-րդ ապրիլի 24-ին ցոյց տուաւ որ այդ խոցը պիտի շարունակէ արիւնահոսիլ այնքան ատեն որ չէ սպիացած Հայոց ցեղասպանութեան վէրքը։ Իսկ Պապը եւ աշխարհ այդ վէրքը պատճառողի ժառանգորդին ցոյց տուին զայն սպիացնելու դեղամիջոցը՝ ճանչնալ ծշմարտութիւնը եւ հատուցում կատարել։

28 ապրիլ 2015

ՍՍ.ՐԳԻՒ ՆՍ.ՃԱՐԵԱՆ

Հայ ժողովուրդը Երախտապարտ պիտի մնայ հայասէր Քահանայապետին

ՀԱՅՈՅ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻՒ ԱՐՏԱՍԱՆԱԾ ԽՈՍՔԻՆ ՄԷՋ ՖԻՐԱՆՉԻՍԿՈՍ ԶԱՐԻՔԻՆ ԴԻՄԱՅ ԼՈՌԻԹԻՒՆԸ ՄԵՂԱՎԿՑՈՒԹԻՒՆ ՆԿԱՏԵՑ

2013-ի Մարտին 13-ին՝ Կարդինալ Խորխիք Պերկոլիոյի Պապ ընտրութենէն շաբաթ մը ետք, իբրեւ Սուրբ Պետրոսի 266-րդ յաջորդը՝ Վատիկանի հրապարակին վրայ Անոր մատուցած առաջին պատարագէն օր մը ետք, «Սուրբ Պետրոս»ի Գահը չի կրնար փոխել Յիսուսեան Միաբանի զգացումները» խորագրին ներքեւ՝ կը գրէինք.

«...Հոռմի Պապին նման աշխարհի ամէնէն ազդեցիկ հեղինակութիւններէն մէկուն Ճշմարտախօսութեան եւ Արդարամտութեան մասին տրուած վկայութիւնները բնականաբար չեն կրնար չանհանգտացնել թուրքիան... որովհետեւ Ճշմարտութեան եւ Արդարութեան հետամուտ մարդը, առաւել եւս յիսուսեան քահանան, չի կրնար հայասէր ըլլալ:

«...Այն ինչ որ ըսուեցաւ ու գրուեցաւ ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետի հայասիրութեան մասին՝ թերեւս անակնկալ մը եղաւ ոմանց համար կամ անտարբերութեամբ դիմաւորուեցաւ ուրիշներու կողմէ, սակայն չզարմացուց Յիսուսեան միաբաններուն կողմէ տարագիր հայ ժողովուրդին մատուցուած ծառայութիւններուն գիտակ մարդիկը, որովհետեւ ֆրանչիսկոս Ա. Պապը իբրեւ հոգեւորական կազմաւորուած է Յիսուսեան Միաբանութեան յարկին տակ: Միաբանութիւն մը, որուն անդամներէն շատերը քաջ ծանօթ են հայոց պատմութեան, մշակոյթին, ծէսին եւ Կիլիկիան ոստաններէն մինչեւ Սուրբիոյ անապատները եւ Միջերկրականի ափերը երկարող Խաչի ճանապարհին: Այս մօտիկութիւնը չէր կրնար հայասէր չդարձնել յիսուսեանները, որովհետեւ հայասէր ըլլալ կը նշանակէ գնահատել մարդկային, հոգեւոր, մշակութային ու բարոյական արժէքները, հայապաշտպան ըլլալ կը նշանակէ հետամուտ ըլլալ Ճշմարտութեան եւ Արդարութեան: Իսկ յիսուսեանները ծանօթ են որպէս Ճշմարտութեան, Արդարութեան եւ Խաղաղութեան առաքեալներ:

«...Կարդինալ Խորխիք Պերկոլիոյ արժանթինցի է, Հայոց Ցեղասպանութիւնը առաջինը ճանչցած երկիրներէն մէկուն քաղաքացին: ... Ծանօթ է

Հայոց Յեղասպանութեան 91-րդ տարելիցին առիթով անոր կատարած կոչը Թուրքիոյ՝ ճանչնալու օսմանեան Թուրքիոյ կողմէ ոչ միայն հայ ժողովուրդին, այլ համայն մարդկութեան դէմ գործուած ծանրագոյն ոճրագործութիւնը։ Կարդինալ Պերկոլիոյ տարբեր առիթներով ալ իր արդարամտութեան ապացոյցը տուած է դատապարտելով Հայոց Յեղասպանութիւնը եւ իր համակրանքը յայտնելով հայ ժողովուրդին։

«... Վստահ ենք որ սուրբ Պետրոսի Գահը չէ որ պիտի փոխէ յիսուսեան առաքեալին համոզումները եւ զգացումները, որքան ալ անոր զբաղեցուցած պաշտօնը իրեն յաճախ թելադրեն զգուշաւորութիւն իր ելոյթներուն մէջ...»։

Ցայտնապէս չէինք սիսալած մեր համոզումին մէջ վերոյիշեալ տողերը յանձնելով թուղթին ի պատասխան անոնց որոնք կը տարակուսէին կարդինալ Պերկոլիոյի կեցուածքի հետեւողականութեան մասին, ակնարկելով Օպամաներու նմաններուն...։

ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՆՇԱԽՆԵՐԸ ՍՈՒՐԲ ՊԵՏՐՈՍԻ ԽՈՐԱԿԵՆ

Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով հայկական բոլոր բեմերէն եւ բոլոր մակարդակներու վրայ բազմիցս հնչած նշանաբաններուն միջազգային հնչեղութիւն եւ արձագանդ տալու, համայն աշխարհին ուշադրութիւնը Հայութեան, Հայաստանին, Հայ Եկեղեցւոյ եւ Հայկական պահանջատիրութեան վրայ հրաւերելու առիթ մը հանդիսացաւ մեծաշուք սուրբ Պատարագը զոր Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետը՝ Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով մատուցանեց ապրիլի 12-ին Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի պազիլիքային մէջ։

Արդարեւ, լատինածէս էր պատարագը, սակայն նշանակալից էին կաթողիկէ Հայոց Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին Սրբազն Քահանայապետի կողքին ներկայութիւնը Խորանին վրայ՝ իբրեւ համապատարագող, պատարագին սպասաւորումը Հռոմի Լեւոնեան քահանայապետական վարժարանի նորընծաներուն կողմէ, Սուրբ Աւետարանին ընթերցումը Միսիթարեան Միաբանութեան Վենետիկի վանքի նորընծայի մը կողմէ, Սուրբ Կուսի Աւետման Եկեղեցւոյ ժողովրդապետ վարդապետին աջակցութիւնը գլխաւոր արարողապետին, Երանելի Մալոյեանի մեծադիր իւղաներկ դիմանկարին մատուցումը Պապին, Հայկական հիասքանչ շարականներուն կատարումը Հայ կաթողիկէ Պատրիարքութեան ԿՈՒՀՆԿ եւ Կիւմրիի Հայ կաթողիկէ ՏԻՐԱՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ զոյգ երգչախումբերուն կողմէ, սուրբ Պատարագի սպասներուն պատարագիչ Քահանայապետին մատուցումը Հայկական տարագ հագած մանուկներու կողմէ, Հայկական տուտուկին քաղձրահունչ ձայնը։ Նշանակալից էին մանաւանդ յընթացս սուրբ Պատարագին Ամենայն Հայոց Գարեգին Բ. եւ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսներուն ողջագուրումը Տիեզերական Եկեղեցւոյ պետին հետ, ինչպէս նաեւ Սուրբ Պետրոսի տաճարի ճակատին պարզուած սուրբ Գրիգոր Նարեկացիին մեծադիր սրբանկարին հովանին ներքեւ՝ Հայաստանէն եւ աշխարհի բոլոր կողմերէն ժամանած բազմահազար հայ ուխտաւորներու համախմբումը Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Սերժ Սարգսեանի գլխաւորութեամբ։ Սուրբ Պետրոսի տաճարի կամարներուն ներքեւ պարզուող այս երեսոյթներուն նպատակն էր իրադարձութեան հետեւող միջազգային հասարակութեան զգացնել արարողութեան հայաբոյր միջնորդաւը եւ էքիւմէնիք երանդը, նաեւ հայոց միաբանութիւնը։ Արդարեւ, անոնք միաժամանակ հանդիսացան շօշափելի արտայայտութիւնը «մենք ուժեղ ենք միասին» նշանաբանին։

Այդ օր, 12 Ապրիլին, քրիստոնեայ աշխարհին սիրալ բաբախեց հայ ժողովուրդի ապրումներուն կռոյթով՝ չնորհիւ Հայոց Մեծ Եղեռնի նահատակները ոգեկոչելու, սուրբ Գրիգոր Նարեկացին Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հռչակելու եւ հայկական պահանջատիրութեան ձայնը աշխարհին լսելի դարձնելու Ֆրանչիսկոս Քահանայապետի որոշումին։ Այս նպատակով Պապը Սուրբ Պետրոսի Տաճարին խորանը տրամադրեց նաեւ Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Կաթողիկոսներուն։

Այն ինչ որ տեղի ունեցաւ 12 Ապրիլին Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի Տաճարի կամարներուն ներքեւ, այն խօսքերը որոնք արտասանուեցան այդ օր միջազգային լուսարձակները եւ լսափողերը իր վրայ ամէնէն աւելի կեղրոնացուցած սուրբ բեմէն՝ եկան հաստատելու որ Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարեկիցը աւարտ մը չէ, այլ մեկնարկ մը՝ որուն զարգացումները օր ըստ օրէ աւելի պիտի բացայացեն Ճշմարտութիւնը Հայոց ցեղասպանութեան մասին եւ պիտի հարթեն Արդարութեան յաղթանակին ճանապարհը։

Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետը 12 ապրիլին ազգանշանը տուաւ Հայոց պահանջատիրութեան նո՞ր մեկնարկին, առանց վերապահութեան եւ աւելի շեշտակիօրէն աշխարհին յիշեցնելով որ Հայոց Մեծ Եղեռնը՝ ուրիշ բան չէր եթէ ոչ «20-րդ դարու առաջին ցեղասպանութիւնը», այնպէս ինչպէս զայն որակած էր իր նախորդը՝ սուրբ Յովհաննէս Պողոս Քահանայապետը՝ Սուրբ Էջմիածնի մէջ 27 Սեպտեմբեր 2001-ին երջանկայիշատակ Գարեգին Ա. Կաթողիկոսին հետ ստորագրած փաստաթուղթին մէջ, եւ այնպէս ինչպէս ինք՝ նախքան Պապ ընտրութիւնը երբ Արժանթինի պապական նուիրակն էր, բազմաթիւ առիթներով ըսած էր։

ՖՐԱՇԻՍԿՈՍ ՊԱՊԻՆ ԱՇԽԱՐՀԱՑՈՒՆՑ ԽՕՍՔԸ

Իր աշխարհացունց խօսքին մէջ հաստատելով Հայոց ցեղասպանութեան պատմական իրողութիւնը, Ֆրանչիսկոս յարեց.՝ «Այսօր ալ ականատես ենք տեսակ մը ցեղասպանութեան, որ հետեւանքն է ընդհանուր կամ

Հաւաքական անտարբերութեան, Կայէնի մեղսակից լռութեամբ...: Կարծես մարդկութիւնը հրաժարած է դաս քաղելէ իր սիսալներէն, որոնք հետեւանքն են ահաբեկչութեան օրէնքի: Այնպէս որ այսօր ալ կան մարդիկ որոնք կը փորձեն բնաջնջել ուրիշները սակաւաթիւ այլոց օգնութեամբ եւ մեղսակից լռութեամբ ուրիշներու, որոնք կանգնած կը նային:

«Սիրելի հայ քրիստոնեաներ, այսօր ցաւով լեցուն սրտերով, բայց միաժամանակ մեծ յոյսով ի յարուցեալ Քրիստոս, կը լիշենք այդ ողբերգական իրադարձութեան հարիւրամեակը, այդ վիթխարի եւ անիմաստ սպանդը, որուն դաժանութիւնը ստիպուած եղան տանելու ձեր նախնիք: Անհրաժեշտութիւն է եւ, յիրակի, պարտաւորութիւն՝ մեծարել անոնց լիշատակը, որովհետեւ երբ յիշողութիւնը կ'աղօտի, ասիկա կը նշանակէ որ չարը թոյլ կու տայ որպէսզի վէրքերը թարախակալեն: Զարիքը քօղարկելը կամ մերժելը կը նշանակէ թոյլ տալ վէրքին արիւնահոսումը՝ առանց դեղի ու դարմանի»

Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով, Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետը հայ ժողովուրդին պարգեւեց երկու անգերազանցելի նուէրներ՝ իր զօրակցութիւնը Հայոց ցեղասպանութիւնը միջազգային ճանաչման արժանացնելու եւ զայն դատապարտելու հայկական պահանջին եւ սուրբ Գրիգոր Նարեկացիին Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակումը: Այս աննախընթաց պարգեւատրումին արձագանգեցին համաշխարհային ամէնէն հեղինակաւոր լրատուամիջոցները: Անդարձաւ միջազգային հասարակութեան ուղղուած կոչ մը ի խնդիր Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչումին ու դատապարտումին՝ կանխարգիլելու համար ցեղասպանական արարքներուն կրկնութիւնը:

Սուրբ Պատարագի աւարտին երբ մեզի՝ ինծի եւ տիկնոջս բախտը չնորհուեցաւ համբուրելու Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետի Աջը եւ ստանալու անոր օրհնութիւնը, յուղումնախառն զգացումով Անոր ըսինք.- Սրբազն Հայր, լսելով Ձեր խօսքը՝ Մեծ Եղեռնի նահատակներուն հոգիները ցնծացին այսօր: «Ես ալ ուրախացայ: Աղօթեցէք ինծի համար» պատասխանեց ան, խոնարհաբար ամուր սեղմելով մեր ձեռքք:

Վատիկանի փրոթոքովի պատասխանատուները առիթը չտուին Անոր ըսելու որ մեզի հետ համայն հայ ժողովուրդը պիտի աղօթէ իրեն համար եւ երախտապարտ պիտի մ՞նայ իրեն «ցեղասպանութիւն» բառը անվախօրէն եւ հակառակ թրքական ուղղակի եւ անուղղակի ճնշումներուն օգտագործած ըլլալուն, սուրբ Գրիգոր Նարեկացին Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակած ըլլալուն եւ այս առիթիւ համայն հայութիւնը իր պետական եւ հոգեւոր առաջնորդներով Սուրբ Պետրոսի Տաճարի կամարներուն տակ համախմբելուն համար:

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻՒՆ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՀՌՋԱԿՈՒՄԸ՝ ԻՆՉՊԵՍ ԵՒ ԻՆՉՈՒ

Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին Ընդհանրական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակելու Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետին որոշումը, որ հրապարակուեցաւ փետրուարի 21-ին, ողջունուեցաւ եւ լայն արձագանքի արժանացաւ ոչ միայն հայ հասարակութեան, այլ նաև համայնքին քրիստոնեայ հանրութեան կողմէ, որ հայազգի մեծ խորհրդաբան աստուածաբան Սուրբի սրբակրօն վարքին ու սրբագրոշմ հոգեւոր վաստակին ծանօթանալու ու անոր վրայ հիանալու առիթը ունեցաւ յատկապէս վերջին երկու տասնամեակներուն՝ շնորհիւ անոր ստեղծագործութիւններուն, մասնաւորաբար գլուխ գործոցին՝ «ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ»ի թարգմանութեան բազմատասնեակ լեզուներու, առաջինը՝ Փրանսերէն, հայր Սահակ վրդ. Քեշիշեանին կողմէ: «Մատեան Ողբերգութեան»ը, որ 95 աղօթք-ներու ընդմէջէն տեղի ունեցող հոգեխոռով, անձկալի ու սրտաբուխ զրոյց մըն է Աստուծոյ հետ՝ մեղքի, ապաշխարութեան, երկնային գիտութեան, հոգեւոր պայքարի, հոգեկան տառապանքի, միսթիք կեանքի եւ թողութեան մասին, համաշխարհային հոգեւոր ժառանգութեան ամէնէն փայլուն ստեղծագործութիւններէն մէկը նկատուեցաւ: Նարեկացիին ստեղծագործութիւնները պատմութեան անցած համաշխարհային արժէք մը չեն միայն, այլ իր յարուցած խնդիրներով եւ առաջարկած լուծումներով նաեւ ժամանակակից արժէք մըն են: «Մատեան Ողբերգութեան»ը Հոգին Սուրբին ներշնչումով գրուած բարեգործ աղօթագիրք մըն է ո՛չ միայն հայ ազգին համար, այլ բոլո՞ր ազգերուն ու բոլո՞ր հաւատացեալներուն համար:

Արդարեւ, դարեր ամբողջ, սուրբ Գրիգոր Նարեկացին պաշտամունքի ու սիրոյ առարկան եղաւ միայն հայ ժողովուրդին, մինչդեռ անոր քրիստոսանման վարքը, լայնախոհ, Քրիստոսի ճշմարիտ աշակերտի պատշաճ մտածողութիւնը, հաւատքի ապրումը, համայն մարդկութեան մեղքերուն քաւութեան տառապանքը, Սուրբ Հոգիէն ներշնչուած աղօթքները, բարեպաշտական զգացումները, առանց հատուածականութեան կամ անջատողականութեան հակումներու Ընդհանրական Եկեղեցւոյ ուղղադա-

ւան վարդապետութեան հաւատարմութիւնը՝ որուն համար հալածուեցաւ իր ժամանակակիցներուն կողմէ, անոր աստուածաբանական եւ հոգեմտաւոր վաստակին ընդհանրականութիւնը՝ 10-րդ դարուն ապրած այս հայ Սուրբը կը դարձնեն արժանի Քրիստոսի բոլո՛ր հաւատացեալներու սիրոյն ու պաշտամունքին:

Այդ սիրոյն ու պաշտամունքին արտայայտութիւնը կը հանդիսանայ զինք Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակելու Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետին որոշումը, որ արդիւնքն է տասնեակ մը տարիներու վրայ երկարող խստապահ ու բարդ գործնթացի մը, որուն ազդանշանը տուաւ Հայ Կաթողիկէ նուիրապետութիւնը առաջնորդութեամբ ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Պատրիարքին, մտածերով որ ինչպէս Հայ ազգի հաւատքի հայրը՝ սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչը՝ չնորհիւ դարձեալ Հայ Կաթողիկէ նուիրապետութեան նախաձեռնութեան, իր արժանի պատուանդանը ունեցաւ Վատիկանի «Սուրբ Պետրոս»ի պազիվիքային ճակատը զարդարող Ընդհանրական Եկեղեցւոյ սուրբերու քանդակներու շարքին՝ ի գիտութիւն համայն աշխարհի հաւատացեալ հասարակութիւններուն, ժամանակն էր որ Ընդհանրական Եկեղեցին իր 36-րդ Վարդապետը հոչակէր սուրբ Գրիգոր Նարեկացին: Հայ Կաթողիկէ սիւնհողոսական հայրերուն կողմէ շուրջ տասը տարիէ ի վեր տարուող աշխատանքին պատումը կը հանդիսանայ Հայ Սուրբին Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակումը յընթացս համապատարագին զոր Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով Սրբազան Պազը Հայ Կաթողիկէ սիւնհողոսական հայրերուն հետ պիտի մատուցանէ 12 ապրիլին Վատիկանի «Սուրբ Պետրոս»ի տաճարին մէջ: Այդ աշխատանքի մասին կարեւոր վկայութիւններ կը հանդիսանան Հայ Կաթողիկէ ամենամեայ Սիւնհողոսներուն ատենագրութիւնները եւ նամակագրութիւնները Վատիկանի պատկան մարմիններուն հետ:

Կարգ մը հայկական լրատուամիջոցներ, դժբախտաբար, փութկոտ հրապարակումներով թիւր եւ խեղաթիւրուած ձեւով արձագանգած ըլլալով պատմական այս իրադարձութեան յատկապէս նախապատրաստական գործնթացին, Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքութեան Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի Կերորնի տնօրէն հայր Վարդան վրդ. Գագանճեանին, ապա նաեւ վաստակաշատ հոգեւորական արհիսապատիւ հայր Մանուէլ եպիսկ. Պաթագեանին կողմէ տրուած հետագայ բացատրութիւններն ու լուսաբանութիւնները սահմանուած են ըստ արժանուոյն գնահատելու համայն հայութեան հպարտութիւն առթող այս պատմական իրադարձութիւնը, որ աւելի եւս պիտի սերտացնէ փոխադարձ յարգանքի ու վստահութեան վրայ հիմնուած յարաբերութիւնները Կաթողիկէ եւ Առաքելական Եկեղեցիներուն միջեւ:

ԳԱՂԱՓՎԻՆ ԾՆՈՒՆԴՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակել տալու գաղափարը ծնունդ առաւ յետ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչի մեծաղիր արձանի հանդիսաւոր օրհնութեան ու գետեղումին Հռոմի «Սուրբ Պետրոս» Մայր Տաճարի արտաքին գաւիթին մէջ, ձեռամբ երջանկայշատակ սուրբ Յովհաննէս Պողոս Բ. Քահանայապետին, 2005-ի Յունուարի 19-ին: Այս եզակի պատիւը կը չնորհուի միայն քրիստոնեայ մեծ Եկեղեցիներու հիմնադիրներուն, որոնց շարքին դասուեցաւ Հայոց Լուսաւորիչը:

Այս պատմական դէպքին յաջորդեց նոյն գաւիթին պաշտօնական յորջորջումը իբր «Cortile San Gregorio Illuminatore d'Armenia», Բենեթիկառոս ժ. Պապին կողմէ, 2008-ի փետրուար 22-ին, դարձեալ ի ներկայութեան Հայ Կաթողիկէ Նուիրապետութեան եւ քոյլ Եկեղեցիներու պատուիրակներու, ինչպէս նաև քաղաքական հայ եւ օտար անձնաւորութիւններու:

Մինչ այդ, Հայ Կաթողիկէ Եպիսկոպոսաց Սիւնհողոսը լժուած էր՝ սուրբ Գրիգոր Նարեկացին Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակել տալու նախապատրաստական աշխատանքներուն՝ իր 2003-ի սիւնհողոսական նիստերու ընթացքին: Կազմուած էր յատուկ յանձնախումբ մը գլխաւորութեամբ արհի. Գրիգոր Եպիսկոպոսականի, անմիջական աջակցութեամբ փրոֆ. Ժան-Բիէր Մահէի եւ գերապայծառ Լեւոն արք. Զէքիեանի: Անոնց ջանքերով կազմակերպուեցան զոյլ գիտաժողովներ, առաջինը՝ Հռոմի Արեւելեան Ռւսմանց Քահանայապետական ինստիտուտին մօտ, 2005-ի յունուար 20-22-ին, իսկ երկրորդը՝ Լիբանան, Քամլիքի «Սուրբ Հոգի» Համալսարանին մօտ, 2009-ի Հոկտեմբերին, կեղրոնանալով գլխաւորաբար Նարեկացիի գերին վրայ Հայ ծէսին մէջ: Երկու ձեռնարկներն ալ մեծ յաջողութիւն արձանագրեցին, ըլլայ շնորհիւ հանրածանօթ մասնագէտներու մասնակցութեան, ըլլայ անոնց գտած դրական ընդունելութեան համար հայ թէ օտար շրջանակներու մէջ: Մասնակցողներու խումբին մաս կը կազմէին հանրածանօթ աստուածաբաններ, ծիսագէտներ ու պատմագէտներ, ի շարս որոնց՝ Ժերար Տէտէեան, Հրաչեայ Թամրագեան, Աբրահամ Տէրեան, Ժան-Բիէր Մահէ, գերապայծառ Գլաուտիօ Կուլաներութիւն, գերշն. Շահան արք. Սարգիսեան, գերշն. Մեսրոպ արք. Գրիգորեան, գերշն. Նարեկ արք. Ալեքմէզեան, հ. Լեւոն վ. Զէքիեան, իկոր Տորֆման, հ. Անդրանիկ ծ.վ. Կուանեան եւայլք:

Սիւնհողոսական Հայրերը, յուսադրուած աշխատանքներու դրական ընթացքէն, կապ կը պահէին Հռոմի պատկան իշխանութիւններուն եւ յատկապէս Հաւատոյ Վարդապետութեան պահպանման Ժողովի նախագահ Կարդինալին հետ ուսումնասիրելու համար պահանջուած պայման-

ները՝ Տիեզերական Վարդապետի տիտղոսին արժանանալու համար։ Անոնց կարգին էին գլխաւորաբար՝ փաստերը առաջադրուած անձին կեանքի սրբութեան ու դաւանած վարդապետութեան ուղղափառութեան, յայտնուած յատկապէս անոր գրութիւններուն ընդմէջէն։ Առ այդ՝ հարկ էր ներկայացնել անոր թարգմանուած գրութիւնները, եւ յատկապէս «Մատեան Ողբերգութեան» եւ «Գանձեր եւ Տաղեր» հատորները, ինչ որ կատարուեցաւ շնորհիւ ժան-Բիէր Մահէի եւ իր գործակիցներուն։

Հարկ է նշել որ թէ՛ Նարեկացին եւ թէ սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչը անձանօթ չեն Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ ծիսագէտներուն։ Արդարեւ, երկուքն ալ կը յիշուին հոռմէական ծիսական օրացոյցին մէջ։ Այս իմաստով անոնք իրաւամբ կը սեպուին Ընդհանրական Եկեղեցւոյ սուրբեր։

Ինչպէս կը տեսնուի, անցեալ տասը տարիներու ընթացքին, Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ սիւնհողոսական Հայրերը, գլխաւորութեամբ ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքին, ջանք ու ժամանակ չխնայեցին լուսարձակները կեղունացնելու համար սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի արժէքին վրայ համայն քրիստոնեայ աշխարհին համար։ Վերոնշեալ երկու գիտաժողովները, եւ անոնց ընթացքին ներկայացուած զեկուցումները զարգացուցին Արեւմուտքի եւ ընդհանրապէս քրիստոնեայ աշխարհին գիտելիքները սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի եւ անոր արժէքի մասին։ Շնորհիւ «ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ»ի ֆրանսերէնի թարգմանութեան ժան-Բիէր Մահէի կողմէ՝ ամբողջ ֆրանսախօս աշխարհը ծանօթացաւ Նարեկացիին։ Սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի մասին երկու գիտաժողովներուն ընթացքին տրուած վկայութիւնները բնականաբար չէին կընար անտարբեր ձգել Սուրբ Աթոռը։

Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակելու առաջարկը համապատասխան թղթածրարով՝ Հոգեւոր Տէրը անձամբ ներկայացուց թենեղիկտոս ԺԶ. Քահանայապէտին։ Ասիկա բաւարար չէր անշուշտ։ Գործը հետապնդումի կը կարօտէր։ Հոս Կ'արժէ յիշատակել անձնաւորութիւն մը՝ որ կարեւոր ներդրում ունեցաւ այդ գործի հետապնդումին մէջ։ Ան՝ Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ատրպէյճանի երբեմնի պապական նուիրակն է, Մոնսէնիէօր Գլաւութի արքեպիսկոպոս Կիւճերոթթի, որ այժմ Մինսքի առաքելական նուիրակն է։ Հայագէտ, Հայասէր եւ հայախօս։ Հեղինակ է Գրիգոր Նարեկացիի մասին բազմաթիւ յօդուածներու եւ ուսումնասիրութիւններու։ Հոգեւոր Տիրոջ թելադրանքով, այս հայագէտ հոգեւորականը մեծապէս օգնեց Նարեկացիի թղթածրարի քննարկման համար անհրաժեշտ վարչական ձեւակերպութիւններու յաղթահարումին։

ԿԱԹՈՂԻԿԵ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Doctor Ecclesiae տիտղոսը չնորհելու համար կաթողիկէ Եկեղեցին կը պահանջէ երեք հիմնական նախադրեալ.- Eminens doctrina՝ գերազանց ուսմունք, Insignis vitae sanctitas՝ արտասովոր սրբակեցութիւն եւ Ecclesiae declaratio՝ հռչակում Եկեղեցւոյ կողմէ: Սրբադասման եւ երանացման դատերու եպիսկոպոսներու ժողովը, որուն նախագահն է կարդինալ Անձելօ Ամաթօ, մանրակրկիտ կ'ուսումնասիրէ իրեն առաջարկուած անձին հոգեւոր վաստակի, Եկեղեցւոյ աստուածաբանութեան, խորհրդաբանութեան զարգացման համար անոր հոգեւոր ժառանգութեան արժէքի մասին վաստարկները ու հիմնաւորումները եւ ըստ այնմ կը կայացնէ առաջարկուած անձին Եկեղեցւոյ Վարդապետ տիտղոսին արժանի ըլլալու մասին իր որոշումը, որ արդիւնքն է մէկը՝ կանոնական, իսկ միւսը աստուածաբանական երկու յանձնախումբերու դրական պատասխանին զոր կարդինալ Ամաթօ փոխանցեց Պապին: Իսկ սուրբ Գրիգոր Նարեկացիին այդ տիտղոսին արժանաւորութիւնը անվիճելի դարձնող 500 էջնոց թղթածրաբը պատրաստելու աշխատանքին մէջ մեծ է ներդրումը առաւելաբար Պոլտոյ թեմի հայ կաթողիկէ առաջնորդ եւ առաքելական կառավարիչ հայր Լեւոն արքեպիսկոպոս Զէքիեանին:

ՏԻՏՂՈՍԻՆ ՏՈՒՉՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հայ կաթողիկէ սիւնհոգոսական Հայրերը ամէն ջանք թափեցին որպէսզի Նարեկացիին այս տիտղոսի տուչութիւնը կատարուի Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով, ապրիլի 12-ին, «Սուրբ Պետրոս»ի Տաճարին մէջ մատուցուելիք քահանայապետական սուրբ Պատարագին ընթացքին, ինչ որ առիթ պիտի տայ բազմահազար օտարազգի ժողովուրդի ծանօթանալու հայ սուրբին եւ իմանալու Հայոց ցեղասպանութեան մասին:

Որոշելով հայ սուրբին Եկեղեցւոյ Վարդապետ պաշտօնական հռչակումը կատարել Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթիւ «Սուրբ Պետրոս»ի տաճարին մէջ 12 ապրիլին մատուցանելիք Պատարագի ընթացքին, Սրբազն Քահանայապետը լաւագոյն առիթ մը ստեղծած կ'ըլլայ Եկեղեցական ազնուագոյն ձեւով աշխարհին ուշադրութիւնը հրաւիրելու Հայ Դատին վրայ, աշխարհին ծանօթացնելու Հայ Դատը: Նարեկացիի մասին մտածելով, քրիստոնեայ աշխարհը անխուսափելիօրէն յետադարձ ակնարկ մը պիտի կատարէ մինչեւ 1915 եւ հարց պիտի տայ թէ ո՞ւր է Նարեկայ Վանքը այսօր, ինչո՞ւ քանդուած է ան: Եկեղեցւոյ հայ վարդապետը կաթողիկէ եւ ոչ կաթողիկէ Եկեղեցիներու զաւակներուն

Համար պիտի հանդիսանայ հայ հնադարեան հարուստ մշակոյթին վրայ, մանաւանդ հոգեւոր մշակոյթին, հայ միջնադարեան գրականութեան, հայկական հոգեւորականութեան վրայ բացուող պատուհան մը, ինչ որ առիթ պիտի հանդիսանայ նոր գիտաժողովներու՝ կազմակերպուած այս անգամ տարբեր միջավայրերու կողմէ եւ ոչ միայն հայերու։ Հայ՝ Վարդապետին ստեղծագործութիւնները ներշնչման աղբիւր պիտի դառնան Քրիստոսի հետեւորդ ամէն հաւատացեալի, որովհետեւ ան՝ իր «ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ»ով ամբողջ մարդկութեան մեղքը իր ուսերուն վրայ կ'առնէ, մարդկային ողբերգութիւնը կը ներկայացնէ ինքն իր անձին մէջ։

Իսկ մեզի, Մեծ Սուրբի ազգակիցներուս համար, այս պատմական հոչակումը, ինչպէս կ'ըսէ Հայր Գագանճեան, նոր զարթօնքի ու վերանորոգումի հրաւեր մը պիտի ըլլայ, մանաւանդ մեր անառարկելի արժէքներուն շուրջ համախմբուելու հրաւեր մը: Մեզի պիտի վերյիշեցնէ որ 1915-ին չկար հայ տուն մը, հայ ընտանիք մը, որ ՆԱՐԵԿԸ չունենար, ՆԱՐԵԿԻՆ ներշնչած հաւատքով զօրացած ըլլար: Եկեղեցւոյ Վարդապետները անպայման ըլլալու են հաւատքը իրենց միջավայրին մէջ փոխանցող առաքեալներ, ինչպիսին եղաւ Գրիգոր Նարեկացին: Հաւատքը ընդհանրական է անշուշտ: Քրիստոս բոլորին համար է: Բայց Գրիգոր Նարեկացին Քրիստոսը հայու սնարին մօտ բերաւ, հայու հոգիին մէջ դրաւ: Հայ մշակոյթին անբաժան մասը դարձուց: Նարեկացիին ներշնչած հաւատքով զօրացած էին Հայոց Յեղասպանութեան նահատակները: Անոնք Քրիստոսի սէրը սորված էին Նարեկացին: Նարեկը անոնց սնարի գիրքն էր, աղօթամատեանը: Ասիկա էր որ զիրենք հաստատեց Քրիստոսի հաւատքին մէջ: Շնորհիւ ասոր է որ մեր ժողովուրդը իր պատմութեան մեծագոյն ողբերգութեան, Մեծ Եղեռնի ժամանակ չկորսնցուց իր հաւատքն ու յոյսը ապագային հանդէպ: Ասիկա կատարուեցաւ Նարեկացիին ուժով: Նարեկացին է որ սնուցանեց այդ սերունդը, նահատակ սերունդը, նահատակ սերունդին հաւատքը: Ան այսօր մեզի կը բերէ միեւնոյն պատգամը, որ՝ անոր Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հոչակումով Վատիկանէն՝ աշխարհին բոլոր կողմերը հնչող մշտական դօղանջ պիտի դառնայ եւ մեզի հետ զայն պիտի իմանայ Քրիստոսի ամէն հաւատացեալ:

19 մարտ 2015

ՍԱՐԳԻՍ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

ԶՄՄԱՌՈՒ ԴԱՐԱԽՈՐ ՎԱՆՔԸ՝ ԽՈՐՀՐԴԱՆՁԱՆԸ ՄԱՅՐՈՒԹԵԱՆ

Կիրակի 31 մայիսին, աշխարհատարած հայ կաթողիկէ եկեղեցիներուն եւ հայ կաթողիկէ միջավայրերուն մէջ, աղօթքներով եւ երգերով փակուեցաւ Մարիամ Աստուածամօր նուիրուած սուրբ ամիսը: Եւ գրեթէ բոլորս, մօտէն կամ հեռուէն Զմմառու վանքը ճանչցողներս, անպայման յիշեցինք Զմմառու Յաւագին Տիրամայրը:

Նոյն կիրակի օրը, առաւօտեան 10:30-ին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, Զմմառու վանքին հասարակութեան հետ, մատուցանեց Սուրբ Պատարագ, որուն մասնակցեցան բազմաթիւ հաւատացեալներ, ժամանած մասնաւորաբար հայ կաթողիկէ ժողովրդապետութիւններէն: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը քարոզեց Աստուծոյ խօսքին հոչակումէն ետք:

Աստուածամօր նուիրուած մայիսեան ջերմեռանդութիւնը, աղօթքները, երգերն ու թափօրները սովորամոլ արարողակարգեր չեն, այլ Տիրամօր հանդէպ մեր անխառն սիրոյ զգացումները արտայայտելու, անոր հովանին ու բարեխօսութիւնը հայցելու եւ անոր շնորհներով լիցքաւորուելու առիթներ են:

Պատահական չէ որ մեզմէ շատեր, այս ամսուան ընթացքին, կը յիշեն նաեւ իրենց երկրաւոր մայրը, եւ զայն կը պատուեն, որովհետեւ Մայրութիւնը բնութեան ամենահրաշալի մէկ երեւոյթներէն է: Ոչ միայն ծնունդի հետ կապուած բոլոր այդ իրականութիւններն են, որոնք զայն հրաշալի կը դարձնեն, այլ նաեւ այն ինչ որ մայր մը կ'ըլլա'յ զաւակ մը ծնելէն ետք: Մայրը այն է, որ զաւակ մը ծնելէն ետք կը շարունակէ գուրգուրալ եւ մեծցնել զայն: Ինն ամիս իր մէջ հրաշալիօրէն կազմաւորելէ ետք, իրմէ աշխարհին կը ծնի զայն եւ երգեք չի դադրիր անոր կազմաւորումը: Կը սնուցանէ, կը սորվեցնէ, կը զգուշացնէ, կ'ուղղէ, եւ այս բոլորէն աւելին, մայր մը կը սիրէ՝ իր զաւակը: Անփոխարինելէ է մայրական սէրը:

Իսկ անգերազանցելի է Աստուածամօր՝ մեր երկնաւոր մօր սէրը: Սուրբ աւազանին մէջ որպէս քրիստոնեայ ծնելէ ետք, մենք յանձնուեցանք մեր երկնաւոր մօր: Ինքն է քրիստոնեային առաջնորդը: սակայն ամէնէն աւելի, ինքն է քրիստոնեան սիրո՛ղը: Հոս է անոր անսակարկ մայրութիւնը: Անոր մայրական անսակարկ սէրը մեր արժանիքէն կախում

չունի, որովհետեւ ան սիրել սորված է Աստուծոյ դպրոցին մէջ:

Անոր նման, Եկեղեցին ալ ճանչցուած է որպէս մայր եւ դաստիարակ, որպէս սիրող, կազմող եւ կազմաւորող, որպէս պաշտպան եւ հոգատար:

Գուցէ նախախնամականէն աւելի աստուածային կամքն է Աստուածամօր խորհրդաւոր ներկայութիւնը Զմմառու դարաւոր վանքին մէջ, ուր է նաև Աթոռը Հայ կաթողիկէ նուիրապետութեան եւ Եկեղեցւոյ:

Երեք երեւոյթներն ալ կը միանան հոն, այս սրբազան վայրին մէջ, մանաւանդ անոնց համար, որոնք մաս կը կազմեն միաբանական հասարակութեան, եւ յայն առումով հայ կաթողիկէ հօտին: Վանքը երկրաւոր մօր շարունակութիւնն է: Զմմառու Յաւագին Մայրը մեզ հաւատքի դպրոցին մէջ առաջնորդողը, ուղղողն է ու կազմաւորողը: Իսկ որպէս Եկեղեցի, հոն հաստատուած պատրիարքական Աթոռը առաջնորդն է մեր քայլերուն դէպի փրկութիւն եւ յախենական երջանկութիւն: Երեք սրտեր ի մի՛ հոն կը գտնուին Աստուծոյ կամքով:

Աստուածամօր մեզի պարզեւած շնորհքներն ու հրաշքները մեր կեանքին մէջ, այս ամսուան փակումին, մեզի աւելի եւս պիտի օգնեն շնորհակալութիւն յայտնելու Աստուծոյ այս երեք մեծ բարիքներուն համար. վանքին համար, Աստուածամօր համար եւ Աթոռին համար: Անոնք ե՛ն ու պիտի մնան հայ կաթողիկէ հաւատացեալին առաջնորդն ու զայն սիրող մայրը ոչ միայն տարուան մէկ ամսուան համար, այլ ամբողջ տարուան եւ մեր ամբողջ կեանքի ընթացքին:

Մայիսեան արարողակարգերը պարզապէս մեր այս ապրումներն ու զգացումները վերանորոգելու առիթներ են: Ապրումներ ու զգացումներ որոնք ժամանակով պայմանաւորուած չեն:

ՀԱՅՈ ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐքԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կը մասնակցի «Կոմիտասի Պանթէոն»ի բացման

Հինգշաբթի, 29 յունուար 2015-ին, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, ՀՀ նախագահին, **ԼՂ նախագահին եւ երկու վեհափառներուն կողքին մասնակցեցաւ «Կոմիտասի Անուան Պանթէոն»ին բացման:** Այս բացման մասնակցեցաւ նաեւ Հայաստանի Հայ Կաթողիկէ առաջնորդ արհիապատիւ Հայր Ռաֆայէլ արքեպիսկոպոս Մինասեան:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը բացման յուշամատեանին մէջ գրեց հետեւեալը.

«Յուզումնախառն հապարտութեամբ կ'ողջունենք հանճարեղ Կոմիտաս Վարդապետին յիշատակը յաւերժացնող այս գեղակերտ հիմնարկին բացումը:

Հայ Ազգը իր յաղթապանծ գոյերթը կը պարտի ոչ միայն Վարդանանց ժառանգորդ ազատամարտիկներուն, որոնք գիտակից մահուամբ կ'անմահանան ցայսօր, այլ նաեւ այն նախայնամական հանճարներուն՝ որոնք Հայութիւնը օժտեցին այլասերման ու ձուլումին դիմադրելու անգերազանցելի միջոցներով եւ յաւերժագիր պարգևեցին անոր: Անոնցմէ է Կոմիտաս Վարդապետ: Ան իրաւամբ եղաւ ազգային գուլալ երգին Մաշտոցը:

Ժողովուրդը արդարօրէն պանծացուց յիշատակը Կոմիտասի, որուն սիրտը չտոկաց ի տես Հայոց ցեղասպանութեան Գողգոթային, դադրեցաւ բարախելէ, բայց վերակենդանացաւ եւ յարութիւն առաւ: Այդ յարութեան վկայութիւնն է այսօր այս հոյակերտ կեդրոնը:

Այդ յարութեան վկայութիւնն են Կոմիտասեան ժողովրդական եւ հոգեւոր երգն ու երաժշտութիւնը, որոնք կը ցոլացնեն Հայ ժողովուրդին ապրումները, աննկուն կամքը եւ տենչերը:

Յարգանեով կը խոնարհինք Անոր յաւերժական յիշատակին առջեւ»:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը հանդիպում ունեցաւ ՀՀ Սփիտքի Նախարարին հետ

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, ուրբաթ 30 յունուարին, իր Հայաստան կեցութեան ընթացքին հանդիպում ունեցաւ ՀՀ Սփիտքի նախարար տիկին Հրանուշ Ցակոբեանին հետ: Հանդիպումին ընդացքին երկու կողմերը խօսեցան Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի ձեռնարկներուն մասին եւ յատկապէս Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ ձեռնարկած միջոցառումներուն մասին: Հանդիպումին ներկայ էր նաեւ Հայր Բարսեղ վարդապետ Պաղտասսարեան:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ներկայ գտնուեցաւ «Սահ» ֆիլմի առաջին ցուցադրութեան

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, ուրբաթ 30 յունուար 2015-ին, Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած միջոցառումները համակարգող պետական յանձնաժողովին նիստերուն փակումին, նախագահ Սերժ Սարգսեանի եւ Վեհափառներուն, յանձնաժողովի անդամներու եւ այլ հիւրերու հետ «Մոսկուա» կինոթատրոնին մէջ ներկայ գտնուեցաւ գերմանաբնակ թուրք ռեժիսոր, Վենետիկի փառատօնի մրցանակակիր Ֆաթիհ Աքինի Հայոց ցեղասպանութեան թեմայով նկարահանուած «Սպի» ֆիլմի առաջին ցուցադրութեան:

Հաղորդագրութիւն Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ յատուկ Սիւնհոդոսի

Հայ Կաթողիկէ Եպիսկոպոսաց յատուկ Սիլվհողոսի բացումը կատարվեցաւ 24 փետրուար 2015-ին, Քահանայապետական Լեռնեան Հայ վարժարանին մէջ, Հռոմ, նախագահութեամբ Ամենապատիւ եւ Գերեզմանիկ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց եւ մասնակցութեամբ հետեւեալ թեմերու Առաջնորդներուն. Լիբանան, Հայաստան եւ Արեւելեան Եւրոպա, Պոլիս, Հալէպ, Դամասկոս, Բարձր Ճեզիրէ, Եգիպտոս, Պարսկաստան, Ֆրանսա, Միացեալ Նահանգներ եւ Գանատա, Լատին Ամերիկա, Յունաստան:

Սիւնհողոսական Հայրերը քննարկեցին գլխաւորաբար հետեւեալ կետերը.

Ա. Քննարկում՝ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ իրավիճակին, ընդհանրապէս աշխարհի եւ յատկապէս Միջին Արեւելքի ներկայ արմատական վերի վայրումներուն եւ անոնց հետեւանքով ստեղծուած մտահոգիչ կացութեան լոյսին ներքեւ։ Որոշուեցան առնուելիիք քայլերը՝ դիմագրաւելու համար բազմապիսի հարցերն ու մարտահրաւերները, որոնք կը սպառնան մեր հաւատացեալիներուն ազգային ու հոգեւոր ինքնութեան։

Բ. Ցեղասպանութեան 100 ամեակի յիշատակութեան ծիրին մէջ կատարուելիք՝ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցոյ նախաձեռնութեամբ, ինչպէս նաև համահայկական մակարդակի վրա եւ զանազան կազմակերպութիւն-

Ներուն հետ ծրագրուած ձեռնարկներու կարգաւորում եւ անմիջական նախաքայլեր:

Գ. Այս նոյն գծով եւ յատուկ կերպով նշուեցան հետեւեալ կէտերը.

- Նորին Սրբութիւն Ֆրանչիսկոս Քահանայապետին կողմէ տրուած դրական պատասխանը Գերերջանիկ Տէր Ներսէս Պետրոս Ժթ. Կաթողիկոս Պատրիարքին կողմէ ուղղուած աղերսին՝ սուրբ Պատարագ մատուցանելու Հոռմի «Սուրբ Պետրոս» մայր տաճարին մէջ, յառաջիկայ ապրիլ 12-ին, մասնակցութեամբ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ նուիրապետութեան, ինչպէս նաեւ քոյր Եկեղեցիներու եւ այլ Եկեղեցիներու ներկայացուցիչներուն եւ ի ներկայութեան հայ եւ օտար քաղաքական անձնաւորութիւններու:

- Սիւնհոդոսի հայրերը շնորհակալութեան նամակ յղեցին Սրբազն Պապին՝ Յեղասպանութեան ոգեկոչումին առիթով Հայ ժողովուրդին հանդէպ անոր ցուցաբերած զօրակցութեան համար: Յայտնեցին նաեւ իրենց երախտագիտութիւնը անոր պատմական որոշումին համար՝ ի մօտոյ սուրբ Գրիգոր Նարեկացին Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ Հռչակելու:

Դ. Սիւնհոդոսական հայրերը զօրակցութիւն յայտնեցին Միջին Արեւելքի զանազան երկիրներուն մէջ տարագրութեան ու ջարդի ենթարկուող բազմահազար քրիստոնեաներուն հետ որոնք, ի նմանութիւն առաջին դարերու քրիստոնեաներուն, կը նահատակուին իրենց քրիստոնէական հաւատքին կառչած մնալնուն համար: Հայրերը յայտնեցին իրենց պատրաստակամութիւնը՝ բոլոր մարգերու մէջ յառաջ տանելու իրենց ջանքերը, այդ հալածուած ժողովուրդին օգնութեան հասնելու եւ անոնց տառապանքները թեթեցնելու համար:

Սիւնհոդոսական նիստերը փակուեցան 28 փետրուար 2015-ին, յատուկ արարողութեամբ, քահանայապետական Լեւոնեան Հայ Վարժարանի «Սուրբ Նիկողայոս» Եկեղեցին մէջ:

Հոռմ, 28 փետրուար 2015

ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԵ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ ՍԻՒՆՀՈԴՈՍԻՒՆ

Հոգեւոր Տէրը կը հանդիպի Ռուսիոյ ուղղափառ Եկեղեցւոյ Կիւրեղ պատրիարքին հետ

29 ապրիլ 2015-ին Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը հանդիպեցաւ Մոսկուայի եւ համայն Ռուսիոյ Պատրիարք Կիւրեղի հետ։ Հանդիպման ներկայ էին նաև արհակապատիւ Հայր Ռաֆայէլ արքեպս. Մինասեան, Մոսկուայի Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ ժողովրդապետ գերյարդելի Հայր Պետրոս Վրդ. Պետրոս եան, Մոսկուայի Ռուս Պատրիարքութեան միջեկեղեցական յարաբերութիւններու բաժնի ղեկավարի տեղակալ արիմանդրիտ Ֆիլարետ Պուլեկով եւ նոյն բաժնի քարտուղար Հայր Ստեփան իգումնով։

Խօսելով Մեծ Եղեռնի մասին՝ Կիւրեղ պատրիարք ըսաւ, որ նման ողբերգութիւնները չեն կրնար ջնջուկի մարդոց յիշողութենէն, իսկ եթէ ջնջուին, նորէն կը կրկնուին։ Պատրիարքը անդրադարձած է մեր օրերուն Մերձաւոր Արեւելքի եւ Ափրիկէի քրիստոնեաններու դէմ սանձազերծուած հալածանքներու սարսափելի պատկերին մասին՝ առանձնացնելով Սուրբոյ Հայերուն կրած տառապանքները։ «100 տարի առաջ Հայ ժողովուրդի հետ տեղի ունեցածը մեզի կը ստիպէ մտածել, որ այսօր Հարկ է պայքարիլ մարդու իրաւունքներու եւ կրօնական ազատութեան պաշտպանութեան համար» ըսած է համայն Ռուսիոյ պատրիարքը։ Ան վստահ է, որ քրիս-

տոնեայ Եկեղեցիներու բոլոր առաջնորդները պէտք է միասին աշխատին, որպէսզի ամբողջ աշխարհի քրիստոնեաները իրենք զիրենք հանգիստ ու ապահով զգան: Ներկայիս տեղի ունեցող իրադարձութիւնները առկիժ են, որպէսզի տարբեր ազգութեան քրիստոնեաներ իրարու հետ աւելի սերտօրէն գործակցին եւ միասնական գործն՝ սեփական իրաւունքներու պաշտպանութեան համար: Ռուսիոյ պատրիարքը նաեւ փաստած է, որ հայ եւ ռուս ժողովուրդներու պատմութիւնները սերտացած են, եւ երկու ժողովուրդները համերաշխ ու սիրով եղած են իրարու հանդէպ:

Ամենապատիւ տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը, համակարծիք լըլալով Պատրիարք Կիւրեղի հետ, ըսած է. «Եթէ մենք չհամագործակցինք, միասին չաշխատինք, նման ողբերգութիւնները աշխարհի մէջ կը շարունակուին»: Ան խօսած է այն մեծ զոհողութիւններու մասին, որ ոչ միայն հայերը, այլև ռուսները եւ շատ այլ ազգեր կրած են եւ կը կրեն Յիսուսի անունին համար: Ան աւելցուցած է թէ Մերձաւոր Արեւելքի քրիստոնեաները Ռուսաստանը կը համարեն իրենց պաշտպանն ու յոյսը: Հոգեւոր Տէրը իր խորին չնորհակալութիւնը յայտնած է Ռուսիոյ Պատրիարքին՝ Մերձաւոր Արեւելքի եւ այլ շրջաններու հալածեալ քրիստոնեաներուն օգնութիւն ցուցաբերելուն համար:

Ցաւարտ հանդիպումին հոգեւոր առաջնորդները նուէրներ փոխանակած են: Հոգեւոր Տէրը Ռուսիոյ Պատրիարքին նուիրած է սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչի պատկերով մետալ, իսկ արհիապատիւ հայր Ռաֆայէլ սրբազն՝ Ղուկաս աւետարանիչի պատկերով կտաւ մը:

Նոյն օրը ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր պատուիրակութեամբ հանդիպած է նաեւ Հայ Առաքելական Եկեղեցոյ Ռուսաստանի եւ Նոր Նախիջեւանի թեմի առաջնորդ գերաշնորհ տէր Եղրաս արքեպիսկոպոս Ներսիսեանի հետ: Հանդիպման ընթացքին զրուցած են Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած միջոցառումներու շարունակուող ծրագիրերու եւ համագործակցութեան կարելիութիւններու մասին: Հանդիպումէն յետոյ Հոգեւոր Տէրը, Եղրաս Սրբազնի հրաւէրով մամլոյ ասուլիս մը տուած է թեմի եկեղեցական լրատուամիջոցներուն:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը այցելեց Վենիովի հայ կաթողիկէ համայնքին

Երկուշաբթի, 27 ապրիլ 2015-ին, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը այցելեց Ռուսիոյ Վենիով քաղաքի հայ կաթողիկէ համայնքին հրաւէրով ժողովրդապետ գերապատիւ հայր Սեղրակ վրդ. Խիթարեանի: Հոգեւոր Տիրող կ'ուղեկցէին արհիապատիւ հայր Ռաֆայէլ արքեպոս. Մինասեան, հայր

Մեսրոպ թ.ծ.վրդ. Սիւլահեան եւ այլ հոգեւորականներ: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը սուրբ Պատարագ մատուցեց այստեղ եւ ներկայ գտնուեցաւ համայնքի 40 պատանիներու մասնակցութեամբ կազմակերպուած միջոցառումին նուիրուած Մեծ Եղեռնի զոհերու յիշատակին՝ թատերական ներկայացումով եւ ասմունքով: Հոգեւոր Տէրը Երանելի Մալոյեանի շքանշաններով պարգեւատրեց համայնքի անդամներ Յովսէփ Գարախանեանը, Ժիւլ Աւետիսեանը եւ Պետրոս Օքրոյեանը՝ համայնքին համար կառուցուելիք եկեղեցւոյ շինարարութիւնը Հովանաւորելու համար: Վենիովցի հայերը գեղեցիկ ընդունելութիւն կազմակերպած էին բարձրաստիճան հոգեւորականներուն համար եւ առիթ ունեցան մտերմիկ զրոյց ունենալու անոնց հետ:

Յաջորդ օրը՝ ապրիլ 28-ին, Հոգեւոր Տէրը իր պատուիրակութեամբ այցելեց Սոչիի հայ կաթողիկէներուն, տեղւոյն ժողովրդապետ գերապատիւ հայր Սերգեյ վրդ. Պապաջանեանի հրաւէրով: Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը Սոչիի Սիմոն եւ Յուղա առաքեալներու եկեղեցւոյ մէջ սուրբ Պատարագ մատուցանեց տեղի հայ կաթողիկէներուն համար: Ապա արհիապատիւ հայր Ռաֆայէլ արքեպս. Մինասեան կատարեց Մկրտութեան արարողութիւն եւ հանդիպեցաւ Կրասնոտարի հայ կաթողիկէ հաւատացեալներու հետ: Սուրբ Պատարագի քարոզի ընթացքին ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը պատուիրեց պահպանել մեր հայերէն ժառանգուած հաւատքը, յիշել Եղեռնի նահատակներու թափած արիւնը եւ ջանալ ապրիլ սիրով ու համերաշխ:

Հստ այդ շրջանի տեղեկութիւններուն, Ռուսաստանի հարաւային հատուածին մէջ կաթողիկէ հայեր կ'ապրին Ռուստովի շրջանը, Նովոչեռլասկի մէջ, Շախտերի, Կրասնոդարի, Սոչիի, Տուապսէի, Ամավիրի, Կոռպուտկինի, Օտրագնենսկի շրջանը, Ռւենանովսկի եւ Սամարայի մէջ: Այս բոլոր համայնքները կը հովուէ հայր Սերգեյ Պապաջանեանը: Այս շրջաններու հայերուն մեծ մասը, որ ծնունդով Զավախիքցի է, Ռուսաստան հաստատուած է հիմնականօրէն 1990-ականներու սկիզբը, իսկ միւս մասը այդ շրջաններուն մէջ կը բնակէր դեռեւս Մեծ Եղեռնին յաջորդող տարիներէն:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կ'այցելէ Հունգարիա

Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը, հինգշաբթի 21 մայիս 2015-ի երեկոյեան, հովուական այցելութեամբ ժամանեց Պուտափեշտ, Հունգարիոյ մայրա-

քաղաքը, ուղեկցութեամբ հայր Վարդան վարդապետ Գագանճեանի եւ հայր Գրիգոր վարդապետ Պատիշահի:

Օդակայանին մէջ, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը հանդիսաւորապէս դիմաւորուեցաւ Կարդինալ Փեթեր Էրաէոյի կողմէ: Օդակայանի հիւրասրահին մէջ բարի գալուստի եւ ողջոյնի խօսքերու փոխանակումէն ետք,

Կարդինալ Էրաէոյ եւ ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մտերիմ զրոյց մը եւ գաղափարներու փոխանակում մը ունեցան ի մէջ այլոց Հայոց ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման գործընթացին շուրջ: Կարդինալը նշեց թէ Հայոց ցեղասպանութեան Հունգարիոյ խորհրդարանին կողմէ ճանաչման ուղղութեամբ լուրջ աշխատանք տարուած է, սակայն Խորհրդարանին ներս յայտնուած է որ այս աշխատանքը կը բախի այս օրերուն դէպի Արեւելք եւ Թուրքիա բացուելու Հունգարիոյ քայլերուն եւ Թուրքիոյ հետ Հունգարիոյ հետապնդած շահերուն: Սակայն, նշեց Կարդինալը, աշխատանքը պէտք է շարունակուի եւ պէտք է յատկապէս հանրային կարծիքը համոզել ու նախապատրաստել Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչումին:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ Պուտափեշտ այցելութեան առաջին օրուան յայտագիրը ընդգրկեց այցելութիւն մը Մաղիասի եկեղեցին, որ գեռ վերջերս վերանորոգուած է: Երեկոյեան, Հոգեւոր Տէրը Կարդինալ Էրաէոյին ընթրիքի հիւրը եղաւ, անոր բնակարանին մէջ եւ անոնք ունեցան մտերիմ զրոյց մը, որուն ընթացքին քննարկեցին ապագայ ծրագիրներ:

Ուրբաթ, 22 մայիս 2015-ին, առաւտեան ժամը 9:30-ին, ամենապատիւ

Հոգեւոր Տէրը հանդիպում մը ունեցաւ եպիսկոպոսաց ժողովի ներկայացուցիչներուն հետ: Հանդիպումին մասնակցեցան եպիսկոպոսաց ժողովի մնայուն յանձնախումբին անդամ երեք եպիսկոպոսները, Կարդինալը եւ ընդհանուր քարտուղարը: Հոգեւոր Տիրոջ ընկերակցեցան հայր Վարդան վարդապետ Գագանճեան եւ հայր Գրիգոր վարդապետ Պատիշահ:

Ժողովի բացման իր խօսքին մէջ, Կարդինալ էրտէոյ բարի գալուստ մաղթեց եւ պահը պատմական նկատեց նշելով որ Հայ կաթողիկէ Պատրիարքի մը առաջին այցելութիւնն է Հունդարիա: Ան յայտնեց որ այս տարին նշանակալից է եւ յիշատակելի:

Հոգեւոր Տէրը չնորհակալութիւն յայտնեց ջերմ ընդունելութեան համար, իրաւամբ նշանակալից նկատելով տարին: Ապա ան ներկայացուց հայր Գրիգորը նշելով որ զինք անուանած է օգնելու համար Պուտափեշտի հայ կաթողիկէ համայնքին հոգեւոր կարիքներուն եւ անոր հոգ հոգւոցին: Ապա, Հոգեւոր Տէրը անդրադարձաւ Միջին Արեւելքի քրիստոնեաներու տառապալի վիճակին եւ նահատակութեան: Այս կապակցութեամբ ան վեր առաւ Յրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետին ճշմարտասիրութիւնը, որուն մէկ վկայութիւնը հանդիսացաւ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարեկիցին նուիրուած սուրբ Պատարագը, զոր մատուցանեց ան ապրիլի 12-ին եւ որուն ընթացքին արտասանած խօսքին մէջ յանցագործութեան մեղսակցութիւն նկատեց լուութիւնը ցեղասպանական արարքներուն դիմաց:

Կարդինալը եւ ժողովին մասնակիցները յատուկ հետաքրքրութեամբ լսեցին ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ տեղեկագրութիւնը հայ կաթողիկէ եկեղեցական եւ համայնքային կառոյցներու, սիւնհոգոսի եւ միաբանութիւններու մասին: Այնուհետեւ արծարծուեցան Հունդարիոյ դժուարութիւնները՝ մասնաւորաբեր կաթողիկէ կրթութեան եւ դպրոցներու շրջագիծն ներս, նկատելով որ կրթական մարզը դեռ եւս կը գտնուի աշխարհային պայմաններուն տակ եւ զարգացման հանգրուանի մը մէջ:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մեծաշուր Սուրբ Պատարագ մատուցանեց Պուտափեշտի մէջ

Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առթիւ, ի յաւերժական յիշատակ Մեծ Եղեռնի ապրիլեան նահատակներուն, Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս Ճթ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքը՝ շարաթ 23 ապրիլ 2015, յետմիջօրէի ժամը 6-ին, Պուտափեշտի սուրբ Ստեփանոս մայր տաճարին մէջ հայածէս հանդիսաւոր Սուրբ Պատարագ մատուցանեց աւելի քան 2000 հաւատացեալներու ներկայութեան:

Սուրբ Պատարագին նախագահեց Հունգարիոյ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ գլխաւոր առաջնորդ՝ Ծիրանաւոր Կարդինալ Փիթեր Էրտէոյ:

Պատարագին մասնակցեցան Հունգարիոյ կառավարութեան Քրիստոնեայ Դեմոկրատական կուսակցութեան խմբակցութեան նախագահ Փիթեր Հառախ, Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Կեղրոնական Եւրոպայի եւ Ականտինաւիոյ երկիրներու տեղապահ՝ հայր Տիրան Վարդապետ Պետ-

րոսեան, Ուղղափառ Եկեղեցիներու ներկայացուցիչներ, Քալվինիստ Եկեղեցւոյ հովիւներ, պետական, պաշտօնական եւ Եկեղեցական բազմաթիւ գործիչներ եւ դեսպաններ, Հունգարիոյ բոլոր հայկական կազմակերպութիւններու ղեկավարներ, Եկեղեցական ու պետական լրատուամիջոցներու ներկայացուցիչներ եւ մամուլի խմբագիրներ, Հունգարիոյ հայ կաթողիկէ եւ առաքելական համայնքներու հաւատացեալներ:

Սուրբ Պատարագի երգեցողութիւնը կատարեցին սուրբ Յովհաննէս Ոսկեբերան հայկական երգչախումբը, ինչպէս նաեւ երեք այլ երգչախումբեր՝ Աքոյ Նադյի խմբագարութեամբ։ Պատարագի սպասաւորութիւնը կատարեցին Պուտափեշտի սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ եւ սուրբ Միքայէլ Հրեշտակապետ Հռոմէական կաթողիկէ Եկեղեցւոյ սպասաւորները։ Պատարագի ծիսակարգը համակարգեց հունգար հայագէտ եւ ծիսագէտ Պենետել Ժիկմոնտը։

Իր քարոզին մէջ, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը յիշեցուց ներկայ բազմութեան թէ այսօք եւս, ցատօք սրտի, արար աշխարհ տակաւին կ'ապրի տեսակ մը ցեղասպանութիւն, որուն պատճառը համընդհանուր լուսութիւնն է։ Ուստի անհրաժեշտութիւն է, ըստ Հոգեւոր Տէրը, եւ պարտաւորութիւն՝ մեծարել յիշատակը մեր մէկուկէս միլիոն հայ նահատակներուն, որովհետեւ ուր յիշատակ չկայ՝ այնտեղ չարիքը տակաւին բաց կը պահէ վէրքը, եւ յանցանքը ծածկել կը նշանակէ արտօնել որ վէրքը շարունակէ արիւնահոսիլ։

Անդրադառնալէ ետք Պենտեկոստէի խորհուրդին, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ըսաւ.- «Այս օրերուս, Հայ ժողովուրդը կը յիշատակէ Յեղապանութեան 100-րդ տարելիցը, տարելիցը մէկ ու կէս միլիոն հայ նահատակներուն, որոնք ահուելի, տմարեդի եւ աննախընթաց չարչարանքներուն եւ մահուան ենթարկուեցան: Զարդարարները չխնայեցին ո՛չ ծերերուն, ո՛չ կիներուն եւ ոչ ալ մանուկներուն: Եկեղեցիները, վանքերը, տուները թալանուեցան ու քանդուեցան Օսմանեան պետութեան կողմէ, որ ծրագրած էր հայ ժողովուրդը բնաշխնջ ընել, որովհետեւ քրիստոնեայ է: Անորս սատանայական ծրագիրը ձախողեցաւ, եւ ահա այսօր մենք կանք՝ վկայելու համար մեր նախահայրերուն փառապանծ նահատակութիւնը, եւ վերահաստատելու մեր համոզումները Լուսաւորչեան Հաւատքով՝ Յիսուս Քրիստոսի Սուրբ Յարութեան մասին: Այսօրուան Սուրբ Աւետարանին խօսքը կ'ըսէ. «Խաղաղութիւնը կը թողում ձեզի, իմ խաղաղութիւնս կու տամ ձեզի. զայն չեմ տար ձեզի ինչպէս աշխարհը կու տայ: Թող ձեր սրտերը չխռովին ու չվախնան» (Յովհ 14, 27): Այս՝ սիրելիներ, բիւրաւոր նահատակներուն ժառանգորդներ, մեր նահատակները խաղաղութիւնը կը վայելին հիմա: Անոնք յաւիտենական խաղաղութեան եւ երջանկութեան մէջ կը գտնուին, որ Յիսուս արդարներուն կը վերապահէ: Անոնք հաւատարիմ մ՞նացին լուսաւորչեան հաւատքին մինչեւ վերջ եւ մեզի անմոռանլի վկայութիւն մը եւ թանկագին աւանդ մը ձգեցին իրենց կեանքին զոհաբերումով: Ասոր համար, սգատօն մը չէ որ կը կատարենք այսօր, այլ՝ փառատօն:

«Նոյնիսկ մեղաւորները կոչուած են յաւիտենական կեանքի, եթէ մեր նահատակներուն նման հաւատան Յիսուս Քրիստոսի Յարութեան, ինչպէս զայն փառաւոր կերպով մեզի կը սորվեցնէ նորանուանեալ 36-րդ Տիեզերական Եկեղեցոյ Վարդապետը, մեր սրտին շատ սիրելի սուրբ Գրիգոր Նարեկացին, որ այս տիտղոսին արժանացաւ անցեալ 12 ապրիլին, Նորին Սրբութիւն Ֆրանչիսկոս Սրբազն Պապին կողմէ:

«Նոյնպէս, ապրիլի 12-ի սուրբ Պատարագին ընթացքին, Սրբազն Պապը 1915-ի Հայոց ցեղասպանութիւնը հոչակեց որպէս քսաներորդ դարու առաջին ցեղասպանութիւնը, եւ հրաւիրեց թուրբ կառավարութիւնը ընդունելու այս պատմական իրողութիւնը, որովհետեւ «վէրքը որ չի դարմանուիր կը շարունակէ արիւնոտիլ, նոյնիսկ հարիւր տարի ետք» յայտարարեց Սրբազն Պապը՝ ամէն երկրէ ժամանած բազմահազար հայ ժողովուրդի ներկայութեան, գլխաւորութեամբ Հայստանի Հանրապետութեան նախադահ՝ Սերժ Սարգսեանի, Գարեգին Բ. եւ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետներուն եւ հարիւրաւոր երկիրներու ներկայացուցիչներուն առջեւ: Սրբազն Պապին խօսքը ցնցեց արար աշխարհը, մանաւանդ երբ ըսաւ թէ անարդարութեան դիմաց լուռ եւ անտարբեր կեցող պետութիւնները՝ գործուած անարդարութեան մեղսակից կը դառնան»:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր քարոզը աւարտեց յարելով որ «որպէս հայ եւ քրիստոնեայ, մեզի կը մնայ յիշատակել մեր մէկուկէս միլիոն նահատակներուն հերոսական վկայութիւնը, անոնց արժանաւոր ժառանգորդների դառնալ մէր կեանքի կենցաղով՝ հաւատարիմ մնալով Լուսաւորչեան Հաւատքին եւ ընթերցելով սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի Աղօթքի Մատեանը»:

Յաւարտ սուրբ Պատարագին, սուրբ Ստեփանոս տաճարի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն մը, որուն ընթացքին ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ծանօթացաւ սուրբ Զոհին մասնակցող բարձրաստիճան եւ պաշտօնական անձնաւորութիւններուն, ինչպէս նաև ողջունեց հայ համայնքին բազմաթիւ հաւատացեալները:

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՊԱՏԻՇԱՀ

Հանդիպում Հունգարիոյ փոխ վարչապետին իետ

Տաճն Կիլիկիոյ կաթողիկէ հայոց Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը 22 մայիս 2015, ուրբաթ յետմիջօրէին հանդիպում մը ունեցաւ Հունգարիոյ փոխ վարչապետ Սէմէէն Զոլտին հետ։ Խօսակցութիւնը շօշափեց մասնաւորաբեր Հունգարիոյ հայ գաղութին պատմութիւնն ու ներգրաւուածութիւնը երկրի կեանքէն ներս։ Փոխ վարչապետը դրուատեց հայերուն հաւատարմութիւնը նշելով որ Հունգարիոյ ազատագրման մէջ կարեւոր դերակատարութիւն ունեցած են երկու հայ զօրավարներ։ «Մեզի համար - ըստ ան - մեծ պատիւ է ընդունիլ Զեզ՝ Հոգեւոր Տէր, որպէս Հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ պետ։ Մենք պարտք կը զգանք ձեզի՝ հայերուդ հանդէպ այն կարեւոր ներդրումին համար զոր ունեցած էք մեր երկրի զարգացման մէջ։ Դուք սատարած էք այս երկրին անկախութեան, միշտ հաւատարիմ մնալով Հունգարիոյ պետութեան։ Հայերը միշտ կարեւոր դեր ունեցած են եւ կը շարունակեն ունենալ Հունգարիոյ պետական հաստատութիւններէն ներս՝ արժանանալով անվերապահ յարգանքի»։

Հայ համայնքին հանդէպ դրուատալից խօսքերէն ետք, փոխ վարչապետը ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ ներկայացուց հակիրճ պատմականը սուրբ Ստեփանոսի Պսակին, որ Հունգարացիներուն համար յատուկ նշանակութիւն ունի մասնաւորաբեր խորհրդարանին մէջ, ուր կը պահպանուի ան եւ իւրաքանչիւր օրէնք որ վաւերացուի՝ կը ստանայ օրհնութիւնը այս սուրբ Պսակին։

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ հանդիպումը Իրանի նախագահին յատուկ խորհրդականին հետ

Հովուական այցելութեամբ Թեհրան ժամանած ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս Ժմ. Կաթողիկոս Պատրիարքը, կիրակի 25 յունուար 2015-ի երեկոյեան հանդիպում ունեցաւ Իրանի կրօնական փոքրամասնութիւններու հարցերով Իրանի հանրապետութեան նախագահի յատուկ խորհրդական Ալի Իւնեսիի հետ: Սաորեւ՝ այս մասին «ԱԼԻՔ» օրաթերթէն քաղուած լուրը արեւմտահայերէնով:

Արտագին գործերու նախարարութեան քաղաքական ուսումնասիրութիւններու գրասենեակին մէջ ջերմ մթնոլորտ կայացաւ հանդիպման ընթացքին եւ երկու կողմերը զրուցեցին իրանահայութեան, տարածաշրջանի իրավիճակի եւ միջազգային հարցերու վերաբերեալ: Խօսելով իրանահայ համայնքի մասին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը գնահատանքով արտայայտուեցաւ իրանահայութեան կարգավիճակին մասին եւ ցաւով խօսեցաւ արտագաղթի մասին, նշելով, որ իրանը մեզի համար ապահովութիւն է, եւ դարաւոր կապ գոյութիւն ունի Իրանի եւ հայութեան միջեւ: Կաթողիկոս Պատրիարքը նաեւ կարեւորութեամբ անդրադարձաւ Իրան-Հայաստան բարիդրացիական կապերուն:

Իւնեսին եւս՝ իրանահայութիւնը բնութագրեց Իրանի ժողովուրդի անբաժանելի մասնիկը, որոնք պատմութեան ընթացքին այլ ազգութիւննե-

րու եւ կրօններու հետեւորդներու հետ ապրած են խաղաղ գոյակցութեամբ: Ան աւելցուց, որ իրանի կառավարութիւնը պարտաւորուած կը զգայ պաշտպանելու իր բոլոր քաղաքացիները, ինչպէս փոքրամասնութիւններու եւ աստուածային կրօններու հետեւորդներու իրաւունքները:

Ամենապատիւ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը անդրադարձաւ իրանի կրօնական փոքրամասնութիւններու պատգամաւորներու հետ ունեցած իր արդիւնաշատ հանդիպման մասին: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը անդրադարձաւ Թէհրանի մէջ կայացած համագումարին մասին, որ դատապարտած է կրօններու սրբութիւններու դէմ անարգանքը, նշելով, որ բոլոր մասնակիցները վերջաւորութեան ստորագրուած յայտարարագիրով դատապարտեր են կրօնական սրբութիւններու դէմ անարգանքը: Ան աւելցուց, որ այս օրերուն Սրբազն Պապը եւս այդ առկիմով հրապարակած հաղորդագրութեան մէջ այսպէս արտայայտուած է. «Գաղափարի ազատութիւնը կը յարգենք, բայց գաղափարի ազատութիւնը սահման ունի, եւ ան դիմացինին չվիրաւորելն է»:

Այս մասին իւնեսին նշեց, որ այսօր աշխարհի մէջ խլամութեան եւ քրիստոնէութեան անունով ծաւալող վայրագութիւններու ակունքը սիոնիզմն է, եւ հիմնականին ասոնք կը միտին անապահովութիւն ստեղծելու Միջին Արեւելքի մէջ: Ան աւելցուց, որ ահարեւէկչական բոլոր խմբաւորումները կը Փինանսաւորուին այն երկիրներուն կողմէ, որոնք դէմ են իրանի հիւլչական բանակցութիւններու շուրջ առաջընթացին:

Ան կարեւորութեամբ անդրադարձաւ իրանի դերին՝ տարածաշրջանի ահաբեկչական խմբաւորումներու դէմ պայքարի գործին մէջ: Հանդիպման ընթացքին իւնեսին կարեւորութեամբ խօսեցաւ իրան-Հայաստան յարաբերութիւններու վերաբերեալ, Հայաստանը համարելով իրանի ռազմավարական գործընկերը: Վերջաւորութեան իւնեսիի կողմէ յուշանուէր մը յանձնուեցաւ հայ կաթողիկէ Կաթողիկոս Պատրիարքին: Հանդիպման ներկայ էին Հայ կաթողիկէ Իրանի թեմի առաջնորդ արհիապատիւ հայր Նշան արք. Գարաքէհէեան, հայր Բարսեղ վարդապետ Պաղտասարեան եւ համայնքի հոգեւոր եւ ազգային ներկայացուցիչներ:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կ'ընդունի Թեհրանի հայ առաքելական առաջնորդը

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը շաբաթ 24 յունուար 2015-ին ընդունեց Թէհրանի Հայ առաքելական առաջնորդ գերաշնորհ Տէր Սեպուհ արքեպիսկոպոս Սարգսիսեանը, իր իջեւանած պանդոկին մէջ: Հանդիպումին ներկայ էին արհիապատիւ հայր Նշան արքեպիսկոպոս Գարաքէհէեան եւ

գերապատիւ հայր Մանուէլ վարդապետ Պաղտասարեան:

Եղբայրական սիրալիր հանդիպումին ընթացքին խօսուեցաւ ընդհան-րապէս իրանահայութիւնը յուզող հարցերու եւ անոր դիմագրաւած մար-տահրաւէրներու մասին:

Պաշտօնական ճաշկերոյթ ի պատիւ ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ, Թեհրանի մէջ

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ Թեհրան կատարած Հովուապետական այցելութեան շրջագիծէն ներս, երկուշաբթի 26 յունուարի երեկոյեան իրեն ի պատիւ տեղի ունեցաւ պաշտօնական ճաշկերոյթ մը, որուն մաս-նակցեցան իրանի իսլամական Հանրապետութեան մշակոյթի, ներքին գործոց, փոքրամասնութիւններու, պետական յանձնախումբի ներկայացուցիչներ, պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, Վատիկան-իրան յարաբերութիւններու յանձնաժողովի անդամներ եւ իրանահայ անձնաւորութիւններ: Ստորեւ՝ այս առիթով ամենապատիւ Հոգեւոր Տի-րոջ կողմէ արտասանուած խօսքը:

«Թէեւ Թեհրան մեր այս երրորդ հովուապետական այցելութեան շարժա-նիթը՝ մեր «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ» աթոռանիստ եկեղեցւոյ օծումին 60 ամեակն է, սակայն ան միաժամանակ բարեպատեղ առիթ մըն է արտայայտե-լու մեր բարձր գնահատանքը ոչ միայն հայ կաթողիկէ համայնքին, այլ հա-մայն պարսկահայութեան՝ որուն ազգային, հոգեւոր, մշակութային, կրթա-կան, ընկերային, մէկ խօսքով բոլոր մարզերէն ներս կենսունակութեան պեր-ճախոս վկայութիւններուն արձագանգը կը հասնի ինչպիս մեզի, նաեւ ամե-

Աէն հեռաւոր հայկական գաղթօնախները:

Այդ վկայութիւնները ցոյց կու տան, որ Պարսկաստանի հայութիւնը, որուն բաղկացուցիչ մէկ մասն են հայ կաթողիկէ համայնքին զաւակները, կը փայլի իր հաւատարմութեամբ իր արմատներուն եւ այդ արմատներէն ծնունդ առած առանձնայատկութիւններուն՝ լեզուին, քրիստոնէական եւ տոհմիկ աւանդութիւններուն, եկեղեցասիրութեան, մշակութային եւ հոգեւոր արժեքներուն, որոնք գրաւականը եղած են ու կը մնան մեր գոյութեան ու գոյատեւումին: Այդ վկայութիւնները ցոյց կու տան որ ոչ միայն մեր համայնքին զաւակներուն, այլ համայն պարսկահայութեան սիրտը կը տռոփէ հայահայկական ապրումներուն ու անոնց արձագանգին կշռոյթով:

Այդ վկայութիւնները ցոյց կու տան նաեւ որ Հայաստանին մերձաւորութիւնը եւ Հայաստանի եւ Իրանի Խալամական Հանրապետութեան միջեւ բարիդրացիական յարաբերութիւնները կը գորացնեն պարսկահայութեան յանձնառութիւնը Հայաստան-Ավիտուք վերջին համաժողովին կողմէ նշդուած ազգային առաջնահերթութիւններու հետապնդումին մէջ:

Այդ վկայութիւնները ցոյց կու տան որ համայն պարսկահայութիւնը՝ իր եկեղեցական եւ ազգային բազմաթիւյթ կառոյցներով ու գործունելութեամբ կը վայելէ ասպեցական այս երկրին՝ Իրանի Խալամական Հանրապետութեան իշխանութիւններուն, պաշտօնական ու ժողովրդային շրջանակներուն համարումն ու յարգանքը, հոգատարութիւնն ու բարեխնամ ուշադրութիւնը՝ իբրև պարկեշտ, օրինապահ, պարտանանաչ, նախանձախնդիր եւ լիիրաւ քաղաքացիներ:

Մեզի համար գօտեպնդիչ երեւոյքներ են այս իրականութիւնները, որոնք մեր բարձր գնահատանելին արժանի կը դարձնեն համայն պարսկահայութիւնը: Մեր հովուական այս երրորդ այցելութիւնը Իրանի Խալամական Հանրապետութիւն կը հանդիսանայ առիթ մը կատարելու այս հաստատումները:

Այս առիթին համար կ'ուզենի մեր գնահատանելին միացնել մեր օրինութիւնն ու շնորհակալութիւնները Մեր հոգեւոր եղբօր՝ Իրանի Թեմի Հայ կաթողիկէ առաջնորդ՝ գերապայծառ Նշան արքեպիսկոպոս Գարաֆէհեանին, անոր օգնական հայրերուն, գործակիցներուն, Թեմական Խորհուրդի անդամներուն եւ բոլոր անոնց, որոնք իրենց նուիրեալ աշխատանքով եւ աջակցութեամբ այս բարեպատեհ առիթը ստեղծեցին: Ուրախութեամբ եւ գոհունակութեամբ նկատեցինք որ Հայ կաթողիկէ համայնքին զաւակները, վստահ ենք նաեւ բոյք համայնքներուն հաւատացեալները, կը շարունակն իրենց ծառայութիւնը Հայ Եկեղեցւոյ ու եկեղեցական կառոյցներուն:

Յարգարժան ներկաներ,

Այս առիթը կը գուգադիպի Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած ձեռնարկներու մեկնարկին: Հայաստանաբնակ եւ աշխարհասփիւր համայն Հայութիւնը իր եկեղեցական, համայնքային եւ ազգային բոլոր

կառոյցներով՝ համախմբուած Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահի գլխաւորութեամբ ստեղծուած պետական յանձնաժողովէն ներս, տեղադրին աշխատանքի լուսած են աննախընթաց շուրջով ոգեկոչելու համար Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցը։ Այս տարելիցը շրջադարձային դարձնելու սահմանուած միջոցառումները կրչուած են ողջ Քաղաքակիրք մարդկութեան յիշեցնելու 20-րդ դարասկիզբի Հայոց Գողգոթային հանգրուանները, միջազգային հանրութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելու հայ ժողովուրդի արդար դատին վլրայ եւ անկէ զահանցելու պատմական երեխութեանց հանաչումը եւ յանուն աստուածաշնորհ անխարդախ ձշմարտութեան ու Սրդարութեան՝ ցեղասպանուած հայ ժողովուրդին իրաւունքներուն վերականգնումը։ Համազգային այս առաջադրանքին յաջողութեամբ կենսագործումը ունի իր նախապայմանը, որ միասնականութիւնն է, մեր միասնական ու կազմակերպուած աշխատանքը։ Այս նախապայմանը իր արտայայտութիւնը պէտք է գտնի Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած իւրաքանչիւր ձեռնարկին ընդմէջէն, ամէն հայկական գաղութէ ներս։

Կ'ուզեմ խօսք աւարտել անզուգական շարականագրին առ Աստուած բարձրացուցած աղերսանելով՝ զոր կը հնչեցնենք ամէն հանդիսաւոր ծիսակատարումի ընթացքին.՝ «Տէ՛ր, տուր աշխարհին խաղաղութիւն, Ազգին Հայոց Սէր, Միութիւն»։ Ոչ միայն մենք՝ Հայ ժողովուրդը, այլ համայն աշխարհ աւելի քան երբեք այսօր պէտք ունի այդ Խաղաղութեան, Սիրոյ եւ Միութեան։

Այս սրտագին մաղթանելով եւ հայրապետական օրինութեամբ կը փակեմ խօսք, Սուրբ Ծննդեան եւ Ամանորի առքիւ ցանկալով ամենայն բարիք ձեզի»։

Ցեղասպանութեան յուշարձան Թեհրանի «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ» հայ կալռողիկէ Եկեղեցւոյ մուտքին

Զորեքշաբթի, 21 յունուարի 2015-ին, Իրան ժամանեց ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը, մասնակցելու Թեհրանի հայ կաթողիկէ «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ» աթուանիստ Եկեղեցւոյ օծման 60 ամեակի եւ Զիլոյեան հանգստեան տան 50 ամեակի միջոցառումներուն:

Այդ առիթով, ուրբաթ 23 յունուարի առաւտեան, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, հայրապետական սուրբ Պատարագ մատուցանեց «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ» հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ մէջ, եւ օրուան խորհուրդի մասին քարոզեց համախմբուած հաւատակիցներուն:

Սուրբ Պատարագի աւարտին, ամենապատիւ Կաթողիկոս Պատրիարքի ձեռամբ սուրբ միւռոնով օծուեցաւ Եկեղեցւոյ բակին մէջ տեղադրուած Հայոց ցեղասպանութեան գոհերու յիշատակը յաւերժացնող յուշարձանը: Յուշարձանի օծումէն յետոյ, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կարեւորութեամբ անդրադարձաւ այն հանգամանքին, որ Եկեղեցւոյ կողքին Հայոց Մեծ Եղեռնի յուշարձանի ներկայութիւնը կու գայ մեզ՝ ցեղասպանութեան ժառանգորդներուն մէկ անգամ եւս յիշեցնելու մեր արմատներուն եւ անոնցմէ բխած մեր արժէքներուն, մեր ինքնութեան կառչելու եւ մեզի կտակուած իրաւունքները ձեռք բերելու պահանջքը:

Ապա արտայայտուեցաւ իրանահայ կաթողիկէ համայնքի հոգեւոր

առաջնորդ արհիապատիւ հայր Նշան արք. Գարաքեհէեանը, որ ըսաւ. «Կը պահանջենք արդարութիւն, կը պահանջենք հատուցում, հատուցում արեան, հատուցում ինչքի եւ հատուցում հողի»:

Արարողութեան ներկայ էին թեհրանի հայոց թեմի առաջնորդական փոխանորդ տէր Մակար եպս. Աշգարեանը, Հայ աւետարանական Եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ վերապատուելի Սերգէյ Շահվերդեանը եւ կաթողիկէ համայնքի հոգեւոր հայրեր ու աշխարհական ներկայացուցիչներ:

Նոյն օրը երեկոյեան, թեհրանի հայ կաթողիկէ համայնքի նախաձեռնութեամբ, հայ հասարակական միութեան (Հայ ակումբ) սրահին մէջ գեղարուեստական միջոցառմամբ նշուեցաւ «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ» եկեղեցւոյ օծման 60 ամեակը, եւ Զիլոյեան հանգստեան տան 50 ամեակը:

Միջոցառման գեղարուեստական բաժինին մէջ մեներգով ու զուգերգով հանդէս եկան Լուսինէ Միքայէլեան եւ Շաքէ ու Հանրի Յարութիւնեանները, դաշնամուրով՝ Լուիզա Աւետիսեան, ասմունքային կատարումներով՝ Աննա Զարգարեանը, պարային կատարումներով ելոյթ ունեցան «Զարթօնք» պարախումբի պարուժիները դեկավարութեամբ՝ Լորետա Աւետիսեանի, իսկ հանդիսութեան հաղորդավարն էր՝ Սոնիա Դանիէլեանը:

Միջոցառումին, «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ» եկեղեցւոյ պատմականը ներկայացուց կարինէ Խալաթեանը. Ան իր խօսքին մէջ մասնաւորապէս

Նշեց, որ Եկեղեցւոյ կառուցումը սկսած է 1950-ի յունիսին:

Զիլոյեան հանգստեան տան պատմականը ներկայացուց Արա Միքայէլ-եան, իսկ գործունէութեան մասին՝ Հենրիկ Ցակոբեան:

Ցայտագիրը շարունակուեցաւ տեսաֆիլմի ցուցադրումով, զոր պատրաստած էր Կարէն Մնացականեանը, որ ցոյց տուաւ նաեւ ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ Իրան կատարած այցելութենէն հատուածներ:

Աւարտին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր հայրական խօսքին մէջ անդրադարձաւ ընդհանրապէս իրանահայ համայնքի կապուածութեանը հոգեւոր եւ ազգային արժէքներուն: Ան նաեւ կարեւորեց Իրան-Հայաստան բարիդրացիական յարաբերութիւնները:

Կաթողիկոս Պատրիարքը նշեց նաեւ որ ապրիլի 12-ին Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետի նախագահութեամբ, Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակին առիթով, Սուրբ Պատարագ պիտի մատուցուի Վատիկանի մէջ, եւ կարեւորութեամբ անդրադարձաւ 100 ամեակին նուիրուած միջոցառումներուն:

Ծրագրին ներկայ էին Թեհրանի հայոց թեմի առաջնորդական փոխանորդ տէր Մակար եպս. Աշգարեանը, Իրանի ՀՀ արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Գրիգոր Առաքելեանը եւ դեսպանութեան դիւանագիտական աշխատակազմը, Խոլամական խորհրդարանի Սպահանի եւ հարաւային իրանահայութեան պատգամաւոր Ռոբերտ Բեգլարեանը, Հայ աւետարանական Եկեղեցւոյ հոգեւոր հայրեր, Թեհրանի հայոց թեմական խորհրդի, «Ալիք» օրաթերթի եւ ազգային մարմիններու եւ միութիւններու ներկայացուցիչներ:

ԹԵԼԻՄԻԷՐԻ հարցազրոյցը Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ հետ

Հարցազրոյցին սկիզբը անդրադառնալով վերջերս Թեհրան կատարած այցելութեան, Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ժմ. Կաթողիկոս Պատրիարքը յայտնեց որ այս այցելութիւնը կատարած է Թեհրանի Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ օծումին 60 ամեակին առթիւ:

«Այս եկեղեցին, որ կառուցուած է Գրիգոր Պետրոս ժե. Կաթողիկոս Պատրիարքին նախաձեռնութեամբ, կը կոչուի «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ», որ եղած է առաջին առաքեալլ Հայաստանի՝ որ քրիստոնէութիւնը որպէս պետական կրօնք ընդունած առաջին երկիրն է»:

Շարունակելով Թեհրան այցելութեան մասին անդրադառնալ, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը նշեց. «Իրանի մէջ ունինք ծերանոց մը ուր եւս այցելեցինք, ինչպէս նաեւ առաջնորդարան մը, հակառակ անոր որ համայնքին թիւը զգալիօրէն նուազած է արտագաղթին պատճառով»:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը նշեց որ այցելութեան ընթացքին պետական պաշտօնատարներու հետ ունեցած է հանդիպումներ, որոնց ընթացքին արծարծուած է յատկապէս կրօնական բնոյթի աղմկայարոյց ծաղրանկարներու խնդիրը, որ մեծապէս յուզեց իսլամ հասարակութիւնը: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը դիտել տուաւ որ Ֆրանչիսկոս Սրբազնի Քահանայապետը եղաւ այդ արարքները առաջին դատապարտողը:

Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առթիւ Հայաստան կատարած այցելութեան մասին ուղղուած հարցումին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ըստ, որ այցելութեան նպատակն էր Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի Համահայկական Հոչակագրին հրապարակումը հանդիսաւոր կերպով: Այս կապակցութեամբ ան նշեց, որ Թուրքիա կը շարունակէ ուրանալ Հայոց ցեղասպանութեան իրողութիւնը, ըսելով որ այն ինչ որ տեղի ունեցաւ 1915-ին՝ պատերազմի հետեւանք էր հակառակ անոր որ թուրք մտաւորականներ անգամ սկսած են հաստատել ցեղասպանութեան

փաստը եւ մինչեւ իսկ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման ի նպաստ ցոյցեր տեղի կ'ունենան Պոլսոյ մէջ:

Հոգեւոր Տէրը տեղեկացուց որ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առթիւ յառաջիկայ ապրիլ 12-ին Վատիկանի «Սուրբ Պետրոս» տաճարին մէջ Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետը պիտի մատուցանէ սուրբ Պատարագ մասնակցութեամբ Հայ Կաթողիկէ Սիւնհոդոսի հայրերուն, կարդինալներու, եպիսկոպոսներու եւ Հոգեւորականներու։ Այս առթիւ պիտի հրապարակուի նաեւ վատիկանեան դրոշմաթուղթ մը Մարտինի հայ կաթողիկէ առաջնորդ երանելի իգնատիոս Մալոյեանի նահատակութեան 100-րդ տարելիցին առթիւ։

Հոգեւոր Տէրը նշեց որ ապրիլ 23-ին էջմիածինի մէջ պիտի կատարուի Հայոց ցեղասպանութեան անմեղ զոհերու սրբադասման արարողութիւնը Ամենայն Հայոց եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Հայուապետներուն կողմէ։

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ շնորհաւորագիրը փաղանգաւորներու նորլինտիր նախագահին

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը 16 յունիս 2015 թուակիր նամակով շնորհաւորեց Լիբանանի Փաղանգաւորներու կուսակցութեան նորլինտիր նախագահ Սամի Ժեմայէլը եւ գրեց. «Զերմօրէն կ'ողջունենք Լիբանանի Փաղանգաւորներու կուսակցութեան նախագահ Զեր ընտրութիւնը: Այս առթիւ կը շնորհաւորենք միաժամանակ Զեր ընտրութիւնը կատարող կուսակցութեան Քաղաքական խորհուրդը եւ բոլոր անդամները: Կ'աղօթենք առ Աստուած որպէսզի օգնէ ձեզի ձեր այս նոր պաշտօնին մէջ»:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մասնակցեցաւ կարդինալ Մամպերթիի հանդիպումին

Կարդինալ Ռաի պատրիարքին հրաւէրով, չորեքշաբթի 3 յունիս 2015-ին առաւօտեան ժամը 10:30-էն 12:30, Պքէրքէի մէջ վսեմաշուք Կարդինալ Մամպերթի Հանդիպում մը ունեցաւ Լիբանանի բոլոր համայնքներու ներկայացուցիչներուն հետ: Այս Հանդիպումին մասնակցեցաւ նաեւ ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը:

Կարդինալ Ռաի եւ ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, այս Հանդիպումին մասնակցող միակ պատրիարքներն էին: Անոնց կողքին մասնակցեցաւ նա-

Եւ Վատիկանի պապական նուիրակը Լիբանանի մօտ՝ արհիապատիւ Կապրիէլէ Քաջա: Ներկայ էին Լիբանանի համայնքապետեր ու ներկայացուցիչներ:

Ռախ պատրիարքը իր բացման խօսքին մէջ բարի գալուստ մաղթեց Կարդինալ Մամպերթիին, որ կու գայ փոխանցելու Սրբազան Քահանայապետին մտահոգութիւնը ոչ միայն քրիստոնեաներուն հանդէպ այլ ամբողջ Լիբանանին:

Ապա խօսք առնելով, կարդինալ Մամպերթի զեկուցեց ներկաներուն իր վերջին մի քանի օրերու հանդիպումներուն մասին, զորս կատարեց լիբանանեան պետական անձնաւորութիւններուն հետ: Հստ անոր, զրոյցներուն հիմնական նիւթերէն մէկն էր քրիստոնեաներուն ներկայութիւնը ըլլայ Լիբանանի, ըլլայ Սիջին Արեւելքը մէջ:

Հանդիպումին մասնակցողները իրենց միջամտութիւններով զարգացուցին արդէն հանրային կարծիքով տարածուած այն իրականութիւնը, որ Լիբանանի ինքնութիւնը տարբեր համայնքներու համակեցութեան մէջ է, եւ թէ յատկապէս Լիբանանը եւ ընդհանրապէս Սիջին Արեւելքը պէտք չէ պարպուի քրիստոնեաներէն: Սակայն իրականութիւնը այն է, թէ ծայրայեղ իսլամութիւնը, որ անուղղակիօրէն կը զինուի շրջանի այլ մեծ պետութիւններէն, կը շարունակէ աւերներ գործել ոչ միայն քրիստոնեաներուն հանդէպ, որոնք ամէնէն դիւրաբեկն են, այլ նաև իսլամներու հանդէպ, եւ այս մասին մասնակիցները պարզեցին շատ մը փաստեր:

Ապա իսլամ համայնքներու ներկայացուցիչներէն ոմանք խօսք առին եւ իրենց զօրակցութիւնը ցոյց տուին քրիստոնեաներուն հանդէպ:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, հանդիպումէն ետք զեկոյցի մը ընթացքին յայտնեց թէ կարդինալ Մամպերթի շատ լաւ առաքելութիւն մը կատարեց այցելելով Լիբանան եւ Սրբազան Քահանայապետին մտահոգութիւնները փոխանցելով բոլորին: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը աւելցուց թէ Վատիկանը զինեալ ուժեր չունի եւ ոչ ալ տնտեսական մեծ կարողութիւն, որպէսզի խաղաղութիւն պարտադրէ շրջանին մէջ: Ան ըսաւ թէ Հոռոմի Սուրբ Աթոռը բարոյական մեծ ոյժ կը ներկայացնէ այսօրուան աշխարհին դիմաց, մանաւանդ Ֆրանչակոս Սրբազան Քահանայապետին անձնաւորութիւնը: Սակայն այսօրուան դէպքերը պէտք ունին հետապնդումի, եւ կարեի լուծումներու առաջարկներու: Ան ըսաւ թէ ըստ երեւոյթին մեծ հարցերէն մէկը կը թուի ըլլալ զինավաճառութիւնը մանաւանդ ծայրայեղ իսլամներու խմբակներուն:

Կարդինալ Մամպերթի ապահովցուց թէ այս բոլորը եւ իր հանդիպումներուն արդիւնքները հաւատարմօրէն պիտի փոխանցէ Սրբազան Քահանայապետին: Ան վերահաստատեց Սուրբ Աթոռին զօրակցութիւնը Լիբանանին եւ անոր բոլոր բնակիչներուն եւ վատահեցուց Սրբազան Քահանայապետին աղօթքները անոնց համար:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ նամակը արհիապատիւ Յովիաննէս արքեպիսկոպոս Չոլաքեանին

**Գիր Մեծարանքի
Առ**

**Արհիապատիւ տէր Յովիաննէս արքեպիսկոպոս Զոլաքեան
Վաստակաւոր վիճակաւոր Պոլսոյ կաթողիկէ Հայոց**

Սիրեցեալ Եղբայր ի Քրիստոս,

Յարգալց ողջոյները, չնորհաւորանքներն ու բարեմաղթանքները՝ զորս պիտի ստանաք Ձեր ծննդեան 96 ամեակին առիթով, Հոգեգալստեան այս կիրակի օրը, բաւարար պիտի ըլլան արդարօրէն գնահատելու համար Ձեր եօթը տասնեակ տարիներուն նուիրեալ ծառայութիւնը Եկեղեցւոյ եւ Ազգին: Աշխարհային ոչ մէկ մեծարանք ու վարձատրութիւն պիտի կարենան փոխարինել ամենախնամ Տիրոջ չնորհաբաշխ հովանին որուն Դուք ձեզ արժանի դարձուցիք Ձեր ամբողջ կեանքը նուիրաբերելով Եկեղեցւոյ իբրեւ Յիսուսի առաքեաններուն հարազատ մէկ յաջորդը: Նախախնամական է մեծարանքի հանդիսութեան կայացումը Հոգեգալստեան կիրակի օրը, որովհետեւ Սուրբ Հոգիի հովանին երբեք չէ պակսած ձեր վրայէն: Դուք ապրած ու գործած էք Սուրբ Հոգիին ներշնչումով:

Մեծարանքի հանդիսութիւնները առիթներ ըլլալով մեծարեալի կեանքի ճանապարհին վրայ յետադարձ ակնարկ մը նետելու, այս պահուս Մենք չենք կրնար չանդրադառնալ այն բազմաբնոյթ դժուարութիւններուն ու յաճախ ճնշիչ պայմաններուն՝ որոնց ներքեւ Դուք գործեցիք իբրեւ հօտինսիրութիւն ընող Բարի Հովիւ: Դուք ձեր աստուածաշնորհ իմաստութեամբ, պայծառատեսութեամբ, շրջահայեցութեամբ ու ջանասիրութեամբ գիտցաք յաղթահարել Ձեր առաքելութեան առջեւ ծառացող ամէն խոչընդոտ, անսասան կաղնիի նման ամուր կանգնելով Ձեր արմատներուն վրայ եւ այդ արմատներէն ստանալով դիմադրելու, տոկալու, ձեզի վստահուած ինչքն ու գործը պահել-պահպանելու համար անհրաժեշտ աւիւնը եւ ուժը:

Այսօր չենք կրնար անդամ մը եւս չարտայայտել այն ուրախութիւնը որով արձագանգեցինք Պոլսոյ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ մասին պատմական փաստագրութիւններ ամփոփող Զեր Խմբագրած վեց հատորներու հրատարակութեան, որուն ընդմէջէն նկատեցինք Պոլսոյ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ պատմութեան հայող՝ վերջին հինգ տասնեակ տարիներու դէպքերն ու դէմքերը մոռացութենէ փրկելու Զեր նախանձախնդրութիւնը, ինչպէս նաեւ Զեր մտքի պայծառութեան, առողջ դատողութեան եւ ժրաշանութեան վկայութիւնը՝ հակառակ Զեր յառաջացած տարիքի անդրադարձներուն ձեր Փիզիքականին վրայ: Վստահ ենք որ Զեր այս աշխատանքը կարեւոր ներդրում մըն է պոլսահայութեան պատմագրութեան համար:

Սիրելի Գերապայծառ Տէր,

Թէեւ ձեր ծառայութեան Զեզի պարզեւած հոգեկան գոհունակութիւնը անգերազանցելի է, այսուհանդերձ Մեր խղճի նուազագոյն պարտքն է խոնարհիլ Զեր վաստակին ու օրինակին առջեւ: Թող մեծարանքի այս հանդիսութեան առթիւ Զեզի ուղղուած երախտագիտական խօսքերն ու բարեմաղթանքները ընկալուին որպէս աղօթք առ Աստուած՝ Զեզի շնորհելու քաջառողջութիւն եւ արեւշտութիւն:

**Եղբայրական սիրով՝
† ՆԵՐՍԻՍ ՊԵՏՐՈՍ ՃԹ.
Կաթողիկոս Պատրիարք
Տաթև Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց**

Պէլլութ, 18 Մայիս 2015

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ նամակը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան նախագահին

Ստորեւ՝ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ շնորհաւորագիրը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան նախագահ տիար Բակօ Մահակեանին՝ Շուշիի ազատագրութեան տարեդարձին առթիւ:

«Հայ ժողովուրդին համար Մայիսեան ճակատագրական յաղթանակ-ներու ոսկեայ շղթային ամէնէն փայլուն օղակներէն մէկը, անտարակոյս, Շուշիի ազատագրումն է, որուն նշումը յատուկ նշանակութիւն կը զգե-նու այս տարի, Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին, որովհետեւ Շուշիի յաղթանակը կը հանդիսանայ Հայոց պատմութիւնը նոր յաղթա-նակներով կերտելու մեր ժողովուրդի կամքին արտայայտութիւնը: Այդ կամքին անպարտելի ուժը ցուցաբերեցին Շուշիի յաղթանակը կերտող ազատամարտիկները: Համայն հայ ժողովուրդը այսօր կոչուած է գործե-լու այդ ազատամարտիկներու ոգիով եւ օրինակով՝ յաղթանակով պսա-կելու համար իր պահանջատիրական պայքարը, նաեւ ի խնդիր Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան միջազգային ճանաչման: Մինչ այդ, վստահ ենք որ Շուշիի ազատագրութեան տարեդարձի նշումին պարզե-ւած հպարտութիւնը պիտի մղէ մեր ժողովուրդին աշխարհասփիւռ զա-ւակները իրենց անինայ զօրակցութիւնը ցուցաբերելու Արցախի մեր ժո-ղովուրդին՝ ի խնդիր անոր անկախ պետականութեան հզօրացման, որ երաշխիքն է ոչ միայն Արցախին, այլ համայն հայ ժողովուրդի անվտան-գութեան:

Սիրելի Պարոն նախագահ, այս տրամադրութիւններով ջերմօրէն կը շնորհաւորենք Ձեզ եւ Արցախի մեր ժողովուրդը՝ հայկական պատմական բերդաքաղաքի ազատագրութեան 23-րդ տարեդարձին առիթով եւ մեր շնորհաւորութիւններուն կը միացնենք մեր զօրակցութիւնն ու աղօթքը առ Աստուած՝ հայցելով Ամենակալին օրհնաբեր հովանին Արցախի մեր ժողովուրդին վրայ»:

Նախարար Յակոբեանի շնորհակալագիրը Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց

Կաթողիկոս Պատրիարք

Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ.

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր,

Աստծոյ ողորմած կամքով եւ Զեր նպատակառուղղուած ջանքերի շնորհիւ Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի տաճարում Ֆրանչիսկոս Պապի քահանայապետութեամբ կատարուեց աննախադէպ մի իրողութիւն, որը ոչ միայն ապացուցում է Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման եւ արդարութեան վերականգնման մեր պահանջի ճշմարտացիութիւնը, այլեւ, յետայսունպաստելու է մինչեւ այժմ անտարբերութեան ժմբիրում ապրող մի շարք պետութիւնների եւ քաղաքական գործիչների քնից արթնանալուն։ Դա աշխարհի 1 մլրդ 200 միլիոն կաթոլիկների հոգեւոր առաջնորդի խօսքն էր՝ ուղղուած հաւատացեալ ժողովրդին։ Առաջնորդուելով համամարդկային վեհ արժէքներով՝ իր իմաստուն խօսքն ասաց Հռոմի Պապը. «Քօղարկել կամ ժխտել չարիքը, նշանակում է արնաքամ անել վէրքը առանց վիրակապելու»։

Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի տաճարում Ֆրանչիսկոս Պապի կողմից Հայոց ցեղասպանութեան անմեղ նահատակների յիշատակին մատուցուած Պատարագին համակ ուշադրութեամբ հետեւում էր ազգերի ճակատագրով մտահոգ համայն աշխարհը, այդ թվում՝ դարի մեծագոյն ոճրագործութիւնը հեղինակած ցեղասպան ապուպապերի արարքների մասին քար լուութիւն պահպանող յետնորդները։

Հոգեւոր Տէր, մեծ հպարտութեան զգացում էր պատել ինձ, բոլոր ներկաներին եւ վստահ եմ՝ համայն հայութեան, ինչպէս նաեւ աշխարհի առաջադէմ մարդկութեանը Զեր ոգեկոչ եւ կարեւոր ելոյթի ժամանակ՝ ուղղուած Հռոմի Պապին եւ աշխարհի տարբեր երկրների հաւատաւոր ժողովրդին։

Կրկնակի հպարտութիւն էր Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի տաճարում ֆրանչիսկոս Պապի կողմից Հայ Եկեղեցու հայրերից Գրիգոր Նարեկացուն Կաթոլիկ Եկեղեցու սահմանմամբ «Տիեզերական Վարդապետ» հռչակելը, որը նոյնպէս վկայում է Հայ ազգի՝ իր հաւատքին հաւատարիմ մնալու, հաւատքի ուժի ու վերածնման անասելի կամքի մասին:

Հոգեւոր Տէ՛ր, աշխարհի տարբեր երկրների Հայ հաւատաւոր ժողովրդի համար դա եւս վկայութիւնն է այն բանի, որ անկախ բազում զրկանքներից ու դժուարութիւններից, Հայ ժողովուրդը կերտելու է իր լուսաւոր ապագան, արդարութեան ու հաւատքի, ապրելու պահանջով:

Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցու գործունէութիւնն անցնող ամիսների Զեր գլխաւորութեամբ ակնածանքի, չնորհակալութեան է արժանի: Դուք Զեր աշխատանքով, Հոռմի հետ ունեցած սերտ կապով եւ որպէս Եկեղեցի Զեր նուիրական եւ Հոգեւոր գործունէութեամբ շահել էք Հոռմի Սրբազնագոյն Քահանայապետի սէրն ու յարգանգը, ինչն իր արտացոլումը գտաւ Սուրբ Պատարագի ժամանակ: Յատկապէս բարձր գնահատանքի է արժանի Զեր կողմից իրականացուած կազմակերպչական աշխատանքները՝ Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի «Կոռլնկ» եւ Կիւմրիի «Տիրամայր Հայաստանի» երգչախմբերի եւ գուղուկի աննախադէպ ու ոգեշունչ կատարումները, հայկական երգն ու աղօթքը:

Անչափ չնորհակալ եմ նաեւ Պատարագից յետոյ կազմակերպուած ճաշկերոյթի համար, Զեր ուշադիր եւ մարդկային վերաբերմունքի համար, որ այդ պատմական պահին նոյնիսկ չմոռացաք յիշել իմ ծննդեան օրուայ մասին:

Կրկն չնորհակալութիւնս եւ երախտագիտութիւնս եմ յայտնում Զեզ՝ Հոգեւոր Տէ՛ր եւ Զեր Եկեղեցու բոլոր սպասաւորներին:

Թո՛ղ Աստուած Զեզ երկար կեանք պարզեւի եւ բազմապատկի Զեր շանքերը՝ Հայրենիքի եւ Սփիւռքի անխախտ կապերի ամրապնդման եւ Հայ դատի արդար պահանջի լուծման ճանապարհին:

Խորին յարգանքով՝
ՀՐԱՆՈՒՇ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

15 ապրիլ 2015

Գարեգին Բ. Վեհափառի Յարութեան տօնին շնորհաւորական նամակը Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ

Ամենապատիւ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Թարմունի

**Պատրիարք Կաթողիկէ Հայոց
Զմբառ, Լիբանան**

Ամենապատիւ Պատրիարք,

Տէր Յիսուս Քրիստոսի հրաշափառ Յարութեան տօնի հոգենորոգ աւետիսով բերում ենք քրիստոսաւանդ սիրոյ Մեր ողջոյնն ու շնորհաւորանքները Զեզ եւ կաթողիկէ Հայոց Պատրիարքութեան միաբանութեանը:

Քրիստոնեայ համայն մարդկութիւնը ցնծութեամբ է տօնում Քրիստոսի Յարութիւնը, որով Փրկիչ մեր Տէրը կործանեց մահը եւ յաւիտենական կեանքի պարգեւը շնորհեց բոլոր իրեն հաւատացողներին. «Ճի հաւատայի նա, ընկալցի զկեանսն յաւիտենականս» (Յովհ Զ 40):

Գոհութիւն եւ փառք Յարուցեալ Աստուածորդուն, որ շնորհը պարգեւեց բարեպաշտ մեր ժողովրդին յարութեան հաւատքով ապրել ու արարել եւ իր բազմադարեայ պատմութեան ընթացքին յաղթահարել բազմաթիւ փորձութիւններ՝ դիմագրաւելով անդամ 20-րդ դարասկզբի ահաւոր ոճիրը՝ Հայոց ցեղասպանութեան:

Ապրիեան այս օրերին լրանում է 100-ամեայ տարելիցը Հայոց ցեղասպանութեան: Ապրիլ 23-ին աղօթքով եւ սրտատրով զգացումով պիտի կատարենք սրբադասումը Հայոց նորօրեայ վկաների հայցելով մեր սուրբ նահատակների բարեխօսութիւնը՝ վասն աշխարհի խաղաղութեան եւ աստուածասէր մեր ժողովրդի բարօրութեան: Սուրբ նահատակաց յիշատակը յորդոր եւ պատգամ է բերում մեզ՝ համայն հայութեանը, որպէսզի հաստատուն մնանք քրիստոսաւանդ հաւատքի մէջ, տէր ու պաշտպան լինենք հայոց արդար դատին, ազգային-հոգեւոր արժէքներին:

Միաձնաէջ Սուրբ Սեղանի առջեւ աղօթում ենք, որ Յարուցեալ Տէրը զորավիր լինի Զեզ եւ պատրիարքութեանդ ուխտապահ եկեղեցականաց դասին՝ չնորհելով քաջառողջութիւն, նորանոր յաջողութիւններ եւ արդասաւոր ծառայութիւն տէրունապատուէր ձեր առաքելութեան մէջ:

**Քրիստոս Յարեաւ ի մեռելոց,
Օրհնեալ է Յարութիւնն Քրիստոսի**

ի Քրիստոս սիրով եւ օրհնութեամբ,

**Աղօթարար՝
ԳԱՐԵԳԻՆ Բ.**

Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

ՀՀ Սփիրոքի Նախարարին շնորհաւորագիրը Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ

**Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Կաթողիկոս Պատրիարք
Տէր Ներսէս Պետրոս ՃԹ.**

Ամենապատիւ եւ Գերեզանիկ Տէր,

**Քրիստոնէական հաւատքով իմ ջերմ շնորհաւորանքներն եմ յղում
Զեզ՝ Յիսուս Քրիստոսի Սուրբ Յարութեան հրաշափառ տօնի առիթով:**

Քրիստոնէութեան Աստուծոյ Միածին Որդու հրաշափառ Սուրբ Յարութեան այս խորհրդաւոր տօնը բոլորիս պարզեւում է հոգեկան ցնծութիւն, քանի որ անցնելով եւ յաղթահարելով Հայոց Գողգոթայի Տէր Զօրի փորձութիւնները, Հայ ժողովուրդը, Քրիստոսի ուղուն հաւատարիմ մնալով, վերածնուեց Քրիստոսի ուխտապահ ժառանգորդի:

**Ամենապատիւ Տէր, այս օրերին Վատիկանի Սուրբ Պետրոս տաճարում
Մեծ Եղեռնի զոհերի յիշատակին մատուցուող Սուրբ Պատարագը Սրբազն Քահանայապետի ընդգծուած վերաբերմունքն է Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին համամարդկային հնչեղութիւն տալուն, ինչպէս նաեւ առանձնակի վերաբերմունքը Հայոց պետութեան եւ Հայ ժողովուրդին հանդէպ: Գնահատելի է այս առնչութեամբ Հայ Կաթողիկէ եկեղեցու իրականացրած ահոելի աշխատանքը:**

Թող Յիսուսի պահպանիչ Խաչը խաղաղութիւն պարգևելի Սիրիային եւ Ուկրաինային, զօրավիր դառնայ հայ ժողովուրդին եւ համայն մարդկութեանը:

Թող՝ զատկական ուրախութեամբ լցուեն մեր սրտերը խորացնելով մեր հաւատն առ Աստուած, թող՝ Սուրբ Պատարագը վերածուի համազգային տօնախմբութեան եւ ոգեղին նոր լիցքեր հաղորդի աշխարհասփիուռ հայութեանը:

Սուրբ Յարութեան տօնի առիթով որդիական սիրով ողջունում ենք Զեղ եւ շնորհաւորում՝ ասելով.

**Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց
Օրհնեալ է Յարութիւնն Քրիստոսի**

**Խորին յարգանքով՝
ՀՐԱՆՈՒՇ ՅԱԿՈԲԵԱՆ**

3 ապրիլ 2015

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մասնակցեցաւ Պետքէի վեհաժողովին

Երկուշաբթի, 30 մարտ 2015-ին, առաւօտեան ժամը 10:30-ին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մասնակցեցաւ Պետքէի մէջ Լիբանանի քրիստոնեայ եւ խլամ համայնքապետերու եւ կրօնական հեղինակութիւններու վեհաժողովին։ Մարտնիներու կարդինալ պատրիարք Պշարա Ռաիֆ նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած այս վեհաժողովը եղբափակուեցաւ յայտարարութեամբ մը, որ կարդացուեցաւ եւ հրատարակուեցաւ արաբերէնով։ Այս վեհաժողովը պիտի ծառայէ համակեցութեան վրայ աւելի շեշտելու, որպէսզի աւելի խաղաղ Լիբանան մը կերտուի իր բնակիչներուն ձեռքով, որ ինչպէս անցեալին այնպէս ալ այսօր եւ վաղը ըլլայ տիպար Միջին Արեւելքի միւս բոլոր երկիրներուն համար։

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կը պատարագէ «Սուրբ Փրկիչ» Եկեղեցւոյ մէջ

Հնամեայ սովորութեան համաձայն, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, Մաղկազարդի օրը՝ 29 մարտ 2015, առաւօտեան ժամը 10-ին, մեծ թափօրով մուտք գործեց Պուրծ Համուտի «Սուրբ Փրկիչ» եկեղեցի, որուն դրան առջեւ արդէն շարուած կը սպասէին «Սուրբ Մեսրոպ»ի արիները, խորանի սպասաւորները, ժողովրդապետական ընդունելութեան պատուիրակութիւնը՝ տեղւոյն փոխ ժողովրդապետ հայր Ղազար Վրդ. Պետրոսեանին հետ, գլխաւորութեամբ ժողովրդապետ հայր՝ Պերճ Վրդ. Սապէի:

Օրուան արարողութիւններուն հանդիսադրեց ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը, առընթերակայութեամբ գերապատիւ հայրեր՝ Պերճ Վրդ. Սապէի եւ Ղազար Վրդ. Պետրոսեանի: Սուրբ Պատարագի երգեցողութիւնը կատարեց եկեղեցւոյ «Արծիւեան» երգչախումբը ղեկավարութեամբ պրն. Մանուէլ Քէշիւեանի: Արարողութիւններուն մասնակցեցան ժողովրդապետական միութիւնները:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր քարոզին մէջ ըսաւ. «Աւագ Շաբթուան ընթացքին մեր փրկութեան խորհուրդները պիտի յիշատակենք: Յիսուս մեզ կը հրաւիրէ ուրախութեան՝ հակառակ ամէն տեսակի դժուարութիւններուն: Միշտ ուրախ եղէ՞ք Տիրոջ մէջ, կ'ըսէ սուրբ Պօղոս, եւ կը պնդէ այս կէտին վրայ: Մենք իրեւե քրիստոնեաներ մեր յոյսը կը դնենք Աստուծոյ վրայ: Անոր կը վստահինք: Ասկէ կու գայ սրտի խաղաղութիւնը, որ մենք կը վայելենք եւ վայելել կու տանք մեր շուրջիններուն ալ: Իսկ այսօրուան Աւետարանը կը խօսի Յիսուսի մուտքին մասին Երուսաղէմ: Յիսուսի մուտքը եղաւ խոնարհ թագաւորի մը նման եւ ոչ թէ սարսափազդու: Ոյժով չէ որ մտաւ Երուսաղէմ, այլ խոնարհութեամբ: Երբ մէկը որոշ իշխանութեան հասնի, սատանան կը փորձէ զինքը՝ որ խոնարհ չըլլայ: Խոնարհութիւնը, ըսաւ Հոգեւոր Տէրը, կը նշանակէ ինքզինք ճանչնալ, իսկ քրիստոնեային խոնարհութիւնը միշտ Աստուած առաջին տեղը կը դնէ եւ ինքզինք երկրորդ: Յիսուս ինքն է տիպարը քրիստոնեային խոնարհութեան, ըսաւ ան: Ան որ խոնարհ չէ եւ իր պատիւը կը փնտոէ ուրախ չըլլար: Իսկ հակառակը կը պատահի խոնարհ մարդուն, որուն կեանքին մէջ Աստուած առաջին տեղը կը գրաւէ: Անիկա խաղաղութեան մէջ կ'ապրի եւ ուրախ է եւ ուրիշներուն օգտակար կը դառնայ»:

Ապա Հոգեւոր Տէրը նշեց թէ ձիթենիի ճիւղը խաղաղութեան նշան է: Խնդրեց որ հաւատացեալները իրենց առուները տանին զայն եւ յորդորեց հաւատացեալները խոնարհութեամբ եւ երկիւղածութեամբ ապրիլ Աւագ Շաբթուան բոլոր արարողութիւնները:

Սուրբ Պատարագէն ետք ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը օրհնեց ձի-

թենիի ճիւղերը եւ Ծաղկազարդի հանդիսաւոր թափօրէն ետք կատարեց «Անդաստան»ի օրհնութիւնը։ Արարողութիւններու աւարտին, ժողովրդապետութեան դահլիճին մէջ, հաւատացեալները մօտեցան Հայրապետին՝ աջահամբոյրի համար։

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ընդունեց Ֆեթիիէ Չեթինը

«Հրանդ Տինք» միջդպրոցական շարադրութեան մրցանակաբաշխութեան մասնակցելու նպատակով Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարանի հրաւերով Պէյրութ ժամանած յայտնի գրող եւ իրաւբան, Հրանդ Տինքի դատապաշտպան Ֆեթիիէ Չեթին ընդունուեցաւ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին կողմէ ընկերակցութեամբ Մեսրոպեան վարժարանի տնօրէն պարոն Կրէկուար Գալուստի եւ հայր Ղազար վարդապետ Պետրոսեանի, ուրբաթ 27 մարտ 2015-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին հայ կաթողիկէ պատրիարքարանին մէջ։

«Վատահեցէք Աստուծոյ եւ մի՛ վախնաք մարդոցմէ» ըսաւ Հոգեւոր Տէրը

Զորեգշաբթի 25 մարտ 2015-ին, Աւետման տօնին, Հայ կաթողիկէ Պատրիարքարանի ժողովրդապետութիւնը տօնեց եկեղեցւոյ անուանակոչութիւնը հանդիսաւոր սուրբ Պատարագով, երեկոյեան ժամը 7-ին, զոր մատոյց տեղւոյն ժողովրդապետ՝ Հայր Վարդան վրդ Գազանձեան։ Օրուան պատգամը փոխանցեց Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, որ նախագահեց նաեւ արարողութեան։ Սուրբ Պատարագին մասնակցեցան արհիապատիւ Հայր Մանուկէլ եպիսկոպոս Պաթագեան, Պուրճ Համուտի ժողովրդապետ Հայր Պերճ վրդ. Սապէ, Զալքայի ժողովրդապետ Հայր Մեպուհ վրդ. Կարապետեան, Այնձարի ժողովրդապետ Հայր Մեպուղ ծ.վ. Թոփալեան, Զմմառու Պատրիարքական Միաբանութեան ընդհանուր քարտուղար Հայր Մովսէս վրդ. Տօնանեան, Տէր Բաֆֆի քնն. Յովհաննէսեան եւ Զմմառու ընծայարաններու փոխտեսուչ՝ Հայր Մաշտոց վրդ. Զահթէրեան։

Խորանի ծառայութիւնը կատարեցին Զմմառու Մալոյեան ընծայարանի ժառանգաւորները եւ եկեղեցւոյ դպիրները։ Երգեցողութիւնը կատարեց «Կիլիկիա» ժողովրդապետական երգչախումբը։

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր խորհրդածութեան մէջ ըսաւ. «Վստահեցէք Աստուծոյ եւ մի՛ վախնաք մարդոցմէ, ինչպէս ըրաւ Մարիամ երբ հրեշտակին ողջոյնէն ետք առաւ լուրը աստուածամայրութեան»։ Ապա աւելցուց թէ «Աստուածածնայ ամենամեծ առաքինութիւններն են խոնարհութիւնն ու հնագանդութիւնը»։ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը փակեց իր խօսքը ըսելով, թէ «Քրիստոնեաներս նմանելու ենք Մարիամի՝ այս յատկութիւններով»։

Սուրբ Պատարագի աւարտին Հայր Վարդան մասնակիցները ողջունեց ըսելով. «Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Ամենակալին, որ այս տարի եւս մեզ համախմբեց Աստուածամօր Աւետման տօնին առթիւ, եւ Մեծ Եղեռնի 100-րդ տարելիցին, սուրբ Պատարագ մատուցանելու Հայ կաթողիկէ Պատրիարքարանի այս եկեղեցւոյն մէջ»։

Ապա աւելցուց ըսելով. «Մեր հօր՝ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս Ժ.Թ. Կաթողիկոս Պատրիարք Հայրա-

պետին՝ սրտագին չնորհակալութիւն կը յայտնեն Տէր Կարապետը, մեր հաւատացեալները, սուրբ սեղանին ծառայողները, «Կիլիկիա» երգչախումբը, երիտասարդական խումբերը, եկեղեցասէր տիկնանց միութիւնը եւ անարժանս, եւ անոր կը մաղթենք առողջութիւն եւ երկար կեանք՝ անոր քահանայական ձեռնազրութեան 50 ամեակին, եպիսկոպոսութեան 25 ամեակին եւ հայրապետութեան 16 ամեակին առթիւ:

«Ճնորհակալութիւն սիրելի Պաթագեան Գերապայծառ Հօր, գերապայծառ, գերյարդելի, գերապատիւ եւ արժանապատիւ հայրերուն, Զմմառու վարդապետներուն եւ նորընծայարանի ժառանգաւորներուն, սարկաւագներուն, Անարատ Յղութեան հայ քոյրերուն, հաւատացեալ մեր բարեկամներուն եւ բոլորիդ, որ այսօր եկաք միասին տօնելու Աստուածամայրը»:

Ապա պատարագիչ ժողովրդապետ հայրը յայտնեց թէ «Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ ինդրանքին ընդառաջելով, Սրբազն Քահանայապետը 12 ապրիլին Վատիկանի մէջ, Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին պիտի յայտարարէ որպէս ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ: Այս առթիւ - ըստ ան - մեր ժողովրդապետութիւնը կը փափաքի նարեկացիի խճանկարը զետեղել այս պատին վրայ, ուր այժմ կը գտնուի սուրբ Վարդապետին նկարը: Այսպէսով նուիրած կ'ըլլանք Պատրիարքական այս մատրան եւ մեր հաւատացեալներուն մեծանուն սուրբին եւ Տիեզերական Վարդապետին սրբանկարը, զինք միշտ մեր հետ ունենալու համար»:

Ապա վարդապետը հրաւիրեց բոլոր ներկաները պատրիարքական դահլիճ, ուր տեղի ունեցաւ աջահամբոյր, չնորհաւորութիւններ եւ հիւրասիրութիւն:

Հոգեւոր Տէրը ընդունեց արհիապատիւ Չոլաքեանի հրաժարականը

Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց, Հայ Կաթողիկէ Եպիսկոպոսաց Սիւնհոռոսի հաւանութիւնը առնելէ եւ Սուրբ Աթոռու տեղեակ պահելէ ետք, ընդունեց արհիապատիւ տէր Յովհաննէս արքեպիսկոպոս Զոլաքեանի հրաժարականը Պոլսոյ Հայ Կաթողիկէ թեմի առաջնորդի պաշտօնէն, ըստ ԱԵԿ-ի կանոն 210-ին:

Դիւան Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքանի

ՀՅԴ նորանշանակ կեդրոնական կոմիտէի պատուիրակութիւնը այցելեց Հոգեւոր Տիրոջ

ՀՅԴ Լիբանանի նորանշանակ կեդրոնական կոմիտէի մէկ պատուիրակութիւնը, որուն մաս կը կազմէին կեդրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչ պետական երեսփոխան Յակոբ Բագրատունի եւ անդամներ Աւո Կիտանեան եւ Մաֆֆի Աշգարեան, հինգչարթի, 12 մարտ 2015, յետմիջօրէին այցելեցին ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Պատրիարքին:

Շուրջ ժամ մը տեւած հանդիպումին ընթացքին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը նախ շնորհաւորեց նորանշանակ կեդրոնական կոմիտէն եւ անոր ներկայացուցիչը, շեշտելով կուսակցութեան դերակատարութեան կարեւորութիւնը Հայ ժողովուրդի պատմութեան ներկայ եւ մասնաւորաբար Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի այս հանգրուանին:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ Հայրական օրհնութիւնը խնդրելով, Բագրատունի շեշտեց մեր ժողովուրդին Համար Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի ձեռնարկներէն զօրաւոր գուրս գալու հրամայականը եւ յայտնեց թէ Կեդրոնական կոմիտէն ոչ մէկ ճիգ պիտի խնայէ այս ուղղութեամբ:

Այնուհետեւ խօսակցութիւնը շօշափեց ընդհանրապէս մեր ժողովուրդը եւ մասնաւորաբար լիբանանահայութիւնը յուզող խնդիրներ: Հոգեւոր Տէրը շեշտեց Հայկական դպրոցներուն, Հայ ընտանիքներէն ներս ազգային ոգին եւ ընդհանրապէս ազգային պատկանելիութեան զգացումը զօրացնելու կարեւորութիւնը: Շեշտուեցաւ յատկապէս լիբանանեան մակարդակի վրայ միացեալ ճակատով ներկայանալու անհրաժեշտութիւնը:

Հուսկ, անդրադարձ կատարուեցաւ Հայ Կաթողիկէ համայնքին կողմէ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած ձեռնարկներուն, մասնաւրաբար Զմմառու Վանքին մէջ տեղի ունեցած գիտաժողովին, Լուայզէի NDU համալսարանին մէջ մարտի 9-ին տեղի ունեցած հանդիսութեան եւ մեծաշուրջ Պատարագին՝ որ տեղի պիտի ունենայ ապրիլի 12-ին Վատիկանի սբ. Պետրոսի տաճարին մէջ եւ որուն ընթացքին Սրբազն Պատրիարք Գրիգոր Նարեկացին հանդիսաւորապէս պիտի հոչակէ Եկեղեցւոյ Վարդապետ:

Յաջողութեան եւ համագործակցութեան մաղթանքներու փոխանակումով հիւրերը հրաժեշտ առին ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջմէ:

ՀՀ Սփիւռքի նախարար Տիկին Հրանուշ Յակոբեան այցելեց Հոգեւոր Տիրոջ

ՀՀ Սփիւռքի նախարար տիկին Հրանուշ Յակոբեան ուրբաթ, 13 մարտ 2015, ժամը 11-ին այցելեց Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարան, ուր հանդիպում մը ունեցաւ ամենապատիւ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Պատրիարքին հետ: Նախարարուհիին կ'ուղեկցէր Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպանութեան պատուիրակութիւնը գլխաւորութեամբ դեսպան Աշոտ Գոչարեանին: Հանդիպումին ներկայ եղան նաև արհապատիւ հայր Մանուէլ եպիսկոպոս Պաթագեան, գերապայծառ հայր Գաբրիէլ Ժ. Ա. Վ. Մուրատեան Պատրիարքական փոխանորդը Պէտրութի թեմի, գերապատիւ հայր Վարդան Վարդապետ Գազանձեան եւ Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի ոգեկոչման պատրիարքական յանձնախումբի անդամներ:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ողջունեց նախարարուհին եւ բարձր գնահատեց անոր գլխաւորած գերատեսչութեան լայնածիր ծրագիրներն ու աշխատանքը՝ ուղղուած համայն սփիւռքահայութեան:

Ապա, շուրջ ժամ մը տեւած խօսակցութիւնը շօշափեց Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած համազգային ձեռնարկները եւ Յեղասպանութեան միջազգային ճանաչման գործնթացը: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը տեղեկացուց Հայ Կաթողիկէ պատրիարքութեան կողմէ ծրագրուած եւ արդէն ընթացք առած ծրագիրներու մասին եւ շեշտեց բոլոր բեմերուն վրայ միացեալ ճակատով հանդէս գալու հրամայականը: Ան կարեւորեց մասնաւրաբար մեծաշուրջ սուրբ Պատարագը՝ որ տեղի պիտի ունենայ 12 ապրիլին Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի Պագիլիքային մէջ եւ որուն ընթացքին Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետը Սուրբ Գրիգոր Նարեկացին հանդիսաւորապէս պիտի հոչակէ Եկեղեցւոյ Վարդա-

պետ: Բացատրելով այս տիտղոսին նշանակութիւնը, Հոգեւոր Տէրը նշեց որ ցարդ միայն 35 սուրբեր արժանացած են այս տիտղոսին: Նարեկացին պիտի ըլլայ 36-րդը: Հոգեւոր Տէրը յոյս յայտնեց որ այս բացառիկ իրադարձութիւնը միաժամանակ կը հանդիսանալ համայն Հայութեան միասնականութեան մէկ արտայայտութիւնը: Այնուհետեւ խօսակցութիւնը շօշափեց ՀՀ Սփիւռքի նախարարութեան գործունէութեան վերաբերեալ եւ սփիւռքահայութիւնը յուզող խնդիրներ: Հանդիպումի աւարտին տեղի ունեցաւ յուշանուէրներու փոխանակում: Նախարարուհին չնորհակալութիւն յայտնելով իրեն վերապահուած ջերմ ընդունելութեան համար ամէն անգամ որ առիթը ունեցած է այցելելու հայ կաթողիկէ Պատրիարքարան, բարձր գնահատեց Պատրիարքութեան հայանպաստ գործունէութիւնը եւ Հոգեւոր Տիրոջմէ հրաժեշտ առաւ համագործակցութիւնը շարունակուած տեսնելու մաղթանքով:

Սուրբ Աթոռի մօտ Հ.Ը. դեսպանը կը շնորհաւորէ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը

Ամենապատիւ եւ գերերջանիկ Տէր,

Գրում եմ Ձեզ, որ յայտնեմ իմ խորին երախտագիտութիւնը եւ հիացմունքը վերջերս սուրբ Գրիգոր Նարեկացուն «Տիեզերական Եկեղեցու Վարդապետի» տիտղոսը չնորհելու հարցում Ձեր անգնահատելի դերի եւ աւանդի համար:

Հայ Եկեղեցու մեծագոյն սրբերից մէկի՝ սուրբ Գրիգոր Նարեկացու արժէքն ու մեծութիւնը Հռոմի կաթողիկէ Եկեղեցու կողմից ի լուր աշխարհի նման կերպ վաւերագրելը հայ ժողովուրդի համար, որն երկար տարիներ ապրում է պատմական արդարութեան տենչով, խորհրդանշական այս տարում առանձնայատուկ կարեւոր բարոյական նշանակութիւնն ունի:

Օգտուելով առիթից ցանկանում եմ չնորհաւորել Ձեզ եպիսկոպոսական ձեռնադրման 25 ամեակի եւ կաթողիկէ Հայոց Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Պատրիարք ընտրուելու 15 ամեակի կապակցութեամբ եւ մաղթում եմ Ձեզ քաջառողջութիւն, երկար տարիների կեանք եւ հայանպաստ արգասարեր աշխատանք:

Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Տէր, ընդունէք խնդրեմ, խորին յարգանքներիս հաւասարիքը:

ՄԻՔԱՅԵԼ ՄԻՒՍՍԵՍՆ

Հունիս, 09-ը մարտի 2015թ.

Ֆրանչիսկոս Քահանայապետին շնորհաւորագիրը Հոգեւոր Տիրոջ 25 ամեակին

Առ Գեղերջանիկ Տէր

Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Թարմունի

Կաթողիկոս Պատրիարք Հայոց Տանն Կիլիկիոյ

Քու կեանքիդ մօտալուտ երջանիկ եղելութիւններուն առիթով, Գեղերջանիկ Տէր, այժմէն իսկ կը հրճուինք եւ մեր այս պաշտօնական գրութեամբ ջերմօրէն կը խնդակցինք քեզի հետ: Արդարեւ, յառաջիկայ օգոստոսու ամսոյն 15-ին կը կատարուի 50-րդ աստուածապարգեւ տարեդարձը՝ որով Քրիստոսի քահանայութեան բաժնեկից եղար, իսկ փետրուար ամսոյն 18-ին՝ 25-րդ տարեդարձը քու եպիսկոպոսական ձեռնադրութեանդ:

Ցիրաւի ուրախութեամբ նկատած ենք քու կեանքիդ ու առաքելութեանդ համայնապատկերը, աչք անցնելով գործունէութիւնը զոր ծաւալած ես, գոտեանդուած աստուածային շնորհքով: Անսալով Տիրոջ կոչին դէպի քահանայութիւն, դուն ժրածանօրէն յառաջ տարած ես ուսումներդ Գահիրէի մէջ եւ Հոռմի քահանայապետական Գրիգորեան Համալսարանին մօտ, իմաստասիրական եւ աստուածաբանական այլազան նիւթերը սերտելով եւ հոգեւոր կեանքդ խորացնելով: Քահանայ ձեռնադրուած, անմիջապէս սկսած ես Քրիստոսի վարդապետութիւնը քարոզելու, Աւետարանի յաւիտենական ճշմարտութիւնը ջատագովելու, նկատի ունենալով նաեւ ներկայ ժամանակներու պարագաները: Գահիրէի ժողովրդապետութիւններու հաւատացեալները վայելած են քու եղբայրսիրութիւնդ, առաքելական նախանձախնդրութիւնդ եւ ամէնուն հանդէպ պարզուած սրտաբաց հոգիդ:

Աղեքսանդրիոյ Հայոց եպիսկոպոս ընտրուած ես 1989 տարւոյն օգոստոսու 21-ին: Յարատեւօրէն գործած ես յօգուտ հաւատացեալներուն, որոնք քու հովուական հոգատարութեանդ վստահուած էին, օգնելով անոնց՝ որ դիմագրաւեն առօրեայ կեանքի բազմաթիւ դժուարութիւնները:

Հանգամանօրէն վարած ես նաեւ պաշտօններ՝ իբր Հնդհանուր Քարտուղար Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Հովուական խորհուրդին՝ Եղիպտոսի մէջ, ինչպէս նաեւ եղած ես անդամ Հայ Կաթողիկէ Եպիսկոպոսներու Ատեանին եւ նախագահ կոչումներու պատրիարքական յանձնախումբին:

Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Պատրիարք ընտրուած ես 1999-ի հոկտեմբեր ամսոյն 7-ին, եւ մեր սուրբ նախորդը՝ Յովհաննէս Պօղոս Բ., սիրայօժար կերպով տուած է քեզի «Եկեղեցական հաղորդութիւն»ը:

Այս գերազանցապէս երջանիկ օրերուն, քու սրբազան պաշտօնիդ մէջ ցուցաբերած բազմարդիւն ու գնահատելի գործունութիւնդ կը մղէ մեզ արժանաւոր կերպով յիշատակելու եւ եղբայրաբար ուրախակցելու քեզի եւ Տանն Կիլիկիոյ Հայոց համայն պատրիարքութեան հետ, սիրալիր սրտակցութեամբ ամէն անոնց հետ, որոնք ականատես վկաներ եղած են քու եռանդագին ջանքերուդ՝ հովուական եւ քրիստոնէական վարդապետութեան աշխուժացումին ի ինդիր:

Սրտանց կը չնորհաւորենք նաեւ քու առած նախաձեռնութիւններդ քահանայութեանդ եւ եպիսկոպոսութեանդ ընթացքին՝ մարդկային յառաջդիմութեան եւ կրօնական ազատութեան մարզին մէջ եւ թիկունք կանգնելով ընտանիքի պաշտպանութեան:

Թող օգնական ըլլան քեզի, Գերեջանիկ Տէր, մեր այս եղբայրական ողջոյնը, այս գնահատանքը հանդէպ ամբողջ կեանքիդ արարքներուն եւ օրհնութիւնը զոր կը չնորհենք որպէսզի հաղորդես զայն իւրաքանչիւր հովիւներուն եւ հաւատացեալներուն, որոնք յանձնուած են քու բժախնդիր հոգածութեան, մինչ կը հայցենք ձեր բոլորին աղօթքը, որպէսզի կարողանանք խղճմաօրէն եւ աստուածային կամքին համեմատ կատարել Պետրոսեան ծանրակշիռ մեր պաշտօնը:

Տրուած՝ մեր Վատիկանեան ապարանքէն, 2015 տարուայ յունուար ամսոյն 20-ին, մեր հայրապետութեան երկրորդ տարուոյն մէջ՝

ՖՐԱՆԶԻՍԿՈՍ

Ղետոնդեանց ու Վարդանանց տօնը եւ Հոգեւոր Տիրոջ եպիսկոպոսութեան 25 ամեակը

Հինդշաբթի, 12 փետրուար 2015-ի երեկոյեան ժամը 7-ին, «Արքոյ Կուսին Աւետման» եկեղեցւոյ մէջ, նախագահութեամբ ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին եւ մասնակցութեամբ Արհի. Մանուէլ եպիսկոպոս Պաթագեանի, Գրիգոր եպիսկոպոս Գուսանի, ժողովրդապետ Հայրերու եւ քահանաներու, Զմմառու ընծայարանի աշակերտներուն եւ հաւատացեալներուն, երգեցողութեամբ «Կոունկ» պատրիարքական երգչախումբին, գերապատիւ ժողովրդապետ Հայր Վարդանց վրդ. Գագանձեան Սուլը Պատարագ մատոյց եւ օրուան քարոզը արտասանեց ի յիշատակ Ղետոնդեանց եւ Վարդանանց նահատակներուն։ Անիր քարոզին մէջ կապեց 451 թուականը 1915-ի Մեծ Եղեռնին այս վերջինին 100 ամեակին առթիւ։ Հաւատք ու սէր առաջարկեց հաւատացեալներուն

Աստուծոյ եւ Եկեղեցւոյ
հանդէպ: Ապա ան շեշտեց այն օրերէն որպէս պատգամ մեզի եկող միասնականութեան վրայ, ըսելով թէ անոնք միասին, համայն ժողովուրդը, որոշեցին մէկ շաբքը ըլլալով մերժել ուրանալ Քրիստոսը: Վարդապետը յիշեց նաեւ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ ճամբորդութիւնը դէպի

Հոռոմ, ուր փետրուարի վերջաւորութեան պիտի գումարուի Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Սիւնհողոսը, որ յատուկ կերպով այս նիստերուն պիտի ուսումնասիրէ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ իրավիճակը եւ անոր դիմաց ներկայացած մարտահրաւէրները:

Քարոզի աւարտին, եւ որպէս անակնկալ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ, ան ժողովուրդէն խնդրեց ոտքի ելել եւ աղօթել Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ համար անոր եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան 25 ամեակին առթիւ, մինչ «Կոռւնկ» երգչախումբը ղեկավարութեամբ դոկտ. Եղուարդ Թորիկեանի կ'երգէր «Դու ես Քահանայ յաւիտեան...»:

Սուրբ Պատարագէն ետք Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը եպիսկոպոսնե-

բուն, քահանաներուն եւ դպիրներուն հետ պատրիարքական դահլիճ բարձրացաւ, որպէսզի ընդունի 25 ամեակի չնորհաւորութիւնները եւ աջահամբոյը եւ տայ իր օրհնութիւնները: «Կռունկ» երգչախումին հետ միասին ներկաները երգեցին Հայրապետական մաղթանքը, որմէ ետք Հոգեւոր Տէրը ըսաւ. «Գլուխը մարմինով է որ կ'ապրի եւ դուք եկեղեցւոյ մարմինն էք: Միասին կենառնակ պիտի պահենք Եկեղեցին»: Ապա հատուեցաւ առիթին կարկանդակը:

Նոր սերունդը առաջնորդենք «դէպի յուսատու եւ փայլուն ապագայ մը» կ'ըսէ Հոգեւոր Տէրը

Շաբաթ, 7 փետրուար 2015-ին, Երեկոյեան ժամը 7-ին, տեղի ունեցաւ «Սուրբ Խաչ - Հարպոյեան» բարձրագոյն վարժարանի 4-րդ նորակառոյց յարկի բացման հանդիսութիւնը, բարձր հոգանաւորութեամբ Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ Տէր Ներսէս-Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին, ներկայութեամբ լիբանանահայ պետական գործիշներու, բարերար նուիրատու՝ պրն. Վարուժ Ներկիզեանի, Լիբանանի կաթողիկէ վարժարաններու տնօրիններու խորհուրդի նախագահ՝ Հայր Պութրոս Ազարի, Զալքայի քաղաքապետ՝ Միշէլ Ասսաֆ Մըրի, կղերական անձնաւորութիւններու, վարժարանի բարերար անհատներու եւ բարեկամներու:

Բացման հանդիսութեան պաշտօնական արարողութենէն՝ ժապաւէնի հատումէն ետք, ներկաները յոտնկայս ունկնդրեցին Լիբանանի, Հայաստանի եւ Սուրբ Խաչ-Հարպոյեանի քայլերգները, ապա տիկին Սոնիկ Բամպութեանի մեկնաբանութեամբ «Ծիծեռնակ» երգին ընթացքին վարժարանիս աշակերտները բեմական արտայայտութեամբ կառուցեցին Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիրի պատկերը:

Բացման խօսքով Գէորգ Յակոբճեան ըսաւ, թէ «Հարիւր տարիներ առաջ ծիծեռնակը բոյն կը շինէր, սակայն թուրքը փորձեց ոչնչացնել զայն: Հարիւր տարի անց, ծիծեռնակը դարձեալ բոյն կը շինէ: Ծիծեռնակը այսօր այցելած է Սուրբ Խաչ - Հարպոյեան բարձրագոյն վարժարան ու հայու անպարտելի կամքի դրսեւորումով պաշտօնական բացումը կը յայտարարէ մարդակերտումի այս դարբնոցին 4-րդ նորակառոյց յարկին»: Ապա ցուցադրուեցաւ վարժարանի պատմական ու նորակերտ յարկին աշխատանքները ամփոփող տեսաերիզ մը, Յովիկ Յակոբճեանի պատրաստութեամբ:

Գեղարուեստական բաժնով, «Կիլիկիա» մաղթերդի նուագակցութիւնը կատարեցին երգեհոնի վրայ՝ Լիւսի Հարիպետան, եւ ջութակ՝ Գէորգ Ներ-

սէսեան: Անոր յաջորդեց ասմունք՝ «Վաղուան Տունը», Մուշեղ Իշխանի համագութեամբ, կատարողութեամբ օրդ. Սարին Փօլատեանի: Յակոբ Բամպութեան եւ Սերուժ Գուճանեան հրամցուցին երաժշտական կտոր մը կիթառի նուագակցութեամբ: «Բարի Արագիլ» եւ «Հայաստան» երգերով ելոյթ ունեցան Կարօ Նագաշեան, Սերժիօ Ահարոնեան եւ Տիկ. Սոնիկ Բամպութեան:

Վարժարանի տնօրէնութեան խօսքը փոխանցեց տնօրէնուհի Տիկ. Ռիթա Պոյաճեանը, որ շեշտեց թէ գիտակից ոչ մէկ հայ կրնայ ուրանալ հայ դպրոցին անզուգական դերն ու կարեւորութիւնը մեր ազգային կեանքին մէջ: Ան նշեց, որ ամէն գիտակից հայու պարտականութիւնն է հայ դպրոցը պահել իր յառաջապահ դերին մէջ, իսկ այդ յառաջապահութիւնը կը կարօտի տնտեսական եւ բարոյական անվերապահ զոհողութիւններու: Վարժարանի 4-րդ յարկի պաշտօնական բացման հանդիսութիւնը պատեհ առիթ համարելով, տիկ. Պոյաճեան երախտագիտութիւն յայտնեց ամենապատիւ եւ գերերջանիկ Հոգեւոր Տիրոջ, որուն ջանքերուն չնորհիւ կարելի եղաւ իրագործել այս հսկայական ծրագիրը, ինչպէս նաեւ այս ծրագրի յաջողութեան իր մեծածաւալ ներդրումը բերած ազնուական բարերար՝ պլրն. Վարուժ Ներկիզեանին, համագործակցութեամբը Արաբական Միացեալ էմիրութիւններու Պանք օֆ Շարժայի եւ էմիրէյց Լեպանոն Պանքի:

Իր խօսքի աւարտին, «Սուլր Խաչ-Հարպոյեան» վարժարանի տնօրէնուհին խնդրեց ամենաբարձրեալն Աստուծմէ վարձահատոյց ըլլալ նուիրատու բարերարին՝ անոր աստուծահաճոյ եւ ազգաչէն գործին համար:

Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքութեան «Սուլր Խաչ - Հարպոյեան» բարձրագոյն վարժարանին՝ կրթական առաջատար վարժարանի հանդամանքի նուաճումին համար, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ կողմէ տիկ. Ռիթա Պոյաճեանին ուղղուած Օրհնութեան Գիրը ընթերցեց արժանապատիւ Տէր Կարապետ քահանայ Թաղէսուեան:

Գեղակերտ 4-րդ յարկի կառուցման ու արդի սարքաւորումներով կահաւորման աշխատանքներուն իր գօրակցութիւնն ու գնահատելի ներդրումը ունեցած պլրն. Վարուժ Ներկիզեանի պարգեւատրումը կատարուեցաւ ձեռամբ Հոգեւոր Տիրոջ:

Պլրն. Ներկիզեան խօսք առնելով ըսաւ, թէ որեւէ եկեղեցիի կամ դպրոցի շինութիւնը, թէ կուզ այդ ըլլայ ժամանակաւոր, ունի իր կարեւորութիւնը: Ան նշեց, թէ բոլոր հայերը դարերէ ի վեր եղած են ուսումնասենչ եւ յաջողակ անձեր, այդ պատճառով հայերէն ձերբազատուիլ ցանկացող անձեր թիրախ ընտրած են դպրոցներն ու եկեղեցիները՝ հայերը ոչնչացնելու եւ ջլատելու համար: Հետեւաբար, պլրն. Ներկիզեան մեծ պատիւ զգալով իր գօրակցութիւնն ու օժանդակութիւնը մատուցած էր «Սուլր Խաչ - Հարպոյեան»ի 4-րդ յարկի կառուցման աշխատանքներուն:

Հոգևկ, խօսք առաւ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը:
Հանդիսութիւնը աւարտին հասաւ Հոգեւոր Տիրոջ «Պահպանիչ»ով եւ
տէրունական աղօթքով:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ Խօսքը Սուրբ Խաչ Հարպոյեան Վարժարանին Դ. յարկի բացումին

Արհիապատիւ Գերապայծառ Հայր Մանուէլ Եպս. Պաթագեան,
Մեծարգոյ պետական երեսփոխան՝ Մեթր Մերժ Թուրսարգիսեան,
Մեծարգոյ նախկին նախարարներ՝ Մեթր Ժագ Զուխսատարեան եւ
Մեթր Շահէ Պարտումեան,
Գեր. Հայր Վարդան վրդ. Գազանձեան, տնօրէն Ս. Խաչ - Հարպոյեան
Բարձրագոյն Վարժարանի,
Մեծայարդ պրն. Վարուժ Ներկիզեան,
Մեծայարդ հիւպատոս San Salvador-ի հանրապետութեան՝ Մեթր Սար-
դիս Սէրայտարեան,
Մեծայարդ զօրավարներ՝ Ժան Թալլուզեան եւ Նազարէթ Գաբրիէլեան
Գերյարդելի, Գերապատիւ եւ Արժանապատիւ Հոգեւոր Հայրեր,
Առաքինազարդ Քոյրեր,
Կրթական հաստատութիւններու տնօրէններ,
Ազնուափայլ տիկ. Ռիմա Պօյաճեան, մեծաւորուհի Ս. Խաչ Հարպոյ-
եան Բարձրագոյն Վարժարանի,
Հաղորդակցութեան միջոցներու ներկայացուցիչներ,

حضره الأب بطرس عازار، الأمين العام للمدارس الكاثوليكية في لبنان الجزيل الإحترام
حضره السيد ميشال عساف المُ، رئيس بلدية الزلقة الجزيل الإحترام

Յոյժ սիրելի եղբայրներ եւ քոյրեր,

Դպրոցը դաստիարակչական օճախ մըն է եւ ոչ միայն ուսումնառու-
թեան եւ վկայական առնելու հաստատութիւնն մը:

Դպրոցին պարտականութիւնն է նկարագիրը Կերտել ամէն մանուկի
եւ երիտասարդ-երիտասարդուհիի, որոնք իր դուռը կը զարնեն:

Նկարագրին կերտումը կը պահանջէ ժամանակ, համբերութիւն եւ մա-
նաւանդ՝ այս պաշտօնին համար յատուկէն պատրաստուած դաստիա-
րակներ: Նկատի ունենալու է, որ դաստիարակութեան գործը կոչում մըն
է եւ ոչ միայն գիտութիւն, արհեստ կամ ապրուստի միջոց:

Դպրոցը կը շարունակէ աշակերտներուն մօտ ծնողներուն կողմէ սկսուած կրթական գործը, եւ երեխն ալ կը փոխարինէ նաեւ զանոնք՝ նորահաս սերունդին պատասխանատուութեան ոգի ջամբելու, զայն ինքնաբաւ դարձնելու, եւ աւելին՝ յետագային կրօնական, քաղաքական եւ ազգային մարզէն ներս՝ անոնց գործօն դերակատարութիւն ունենալու իրենց ժամանակակից ընկերութեան մէջ:

Նկարագրի կազմաւորման կարեւորագոյն հիմերէն մին՝ հարազատ կերպով փոխանցումը է քրիստոնեայ սկզբունքներուն, որոնք կը սորվեցնեն դպրոցականին եղբայրութեան եւ անձնուիրումի ոգին, որ կը նշանակէ՝ ունենալ գիտակցութիւնը եռանդով եւ զոհողութեան հոգիով ծառայութիւն մատուցանելու: Ուստի, ծուլութիւնը, նախանձը եւ անձնասիրութիւնը տեղ չունին լաւ դաստիարակուած եւ քրիստոնէական կրթութիւն ստացած երիտասարդ-երիտասարդուհիի միտքին ու սրտին մէջ:

Նկատի առած մեր հայկական ազգային դրոշմը, անհրաժեշտ է նաեւ լրացնել նորահաս սերունդին կազմաւորումը, անոր դասաւանդելով հայոց պատմութեան իրերայաջորդ հանգրուանները՝ իրենց դժուարութիւններով ու յաղթանակներով, ինչպէս նաեւ ծագումը հայկական մշակոյթին՝ չնորհիւ ռահճվիրայ դաստիարակներուն՝ Հայրապետներուն, վանականներուն եւ կրօնաւորումներուն մտաւորականներուն եւ հայկական մամուլին:

Մերունդներու դաստիարակութիւնը ազգային հրամայական մըն է, որ պէտք է կատարել խիզախ սրտով եւ աչալիջութեամբ՝ յաղթահարելու համար ժամանակի մարտահրաւէրները, մանաւանդ՝ այլասերման ծաւալուն վտանգը: Այսպիսի մարտահրաւէրին ակնարկելով, Բենեղիկառոս ժ. Սրբազն Պապը կ'ըսէր. «Այսօր, դաստիարակութեան գործը միշտ աւելի բարդ ու դժուար կը դառնայ: Խնդրոյ առարկայ են յատկապէս տարածուած միջավայրը, մտայնութիւնը եւ մշակոյթի նոր ձեւերը, որոնք մարդկային արժէքին եւ ճշմարտութեան մասին կասկած կը յարուցանեն»:

Վերոյիշեալ պատճառները մեզ մղեցին մեր վարժարանները՝ յառաջիկայ տասնամեայ մեր գործունէութեան առաջնահերթութիւններէն մին դարձնել: Ասոր համար, այս տարի ձեռնարկեցինք Սուլր Խաչ - Հարպոյթեան Բարձրագոյն Վարժարանին զարկ տալ, կառուցանել եւ կահաւորել տալով վարժարանի շէնքին չորրորդ յարկը եւ տանիքը, նկատի առած սոյն վարժարանին յարածուն յաջողութիւնները եւ աշակերտութեան թիւին տարեկան աճը:

Մեր այս առաջադրանքին արդիւնքն է այսօր՝ բացումը՝

- Դպրոցական նորակառուց նոր յարկին,
- Արուեստից բաժնի Պէթէ Գ. դասարանին,

- Ուսումնական յատուկ կարիքներու կարօտ աշակերտներու բաժանմունքին,

- եւ վերջապէս՝ Ամերիկեան Ծրագրի նոր բաժանմունքին:

Իր այս ուսումնական չորս ճիւղերովը, չըսելու համար՝ չորս դպրոցներովը, Սուրբ Խաչ - Հարպոյեան Բարձրագոյն վարժարանը կու գայ ամբողջացնելու ու բաւարարելու աշակերտութեան ուսումնական-կրթական ժամանակակից այլազան պահանջները, եւ դառնալու լիբանանահայ յառաջապահ կրթօճախ մը:

Մեր մաղթանքն է, որ մեր հայ կաթողիկէ վարժարանները, եւ ի մասնաւորի՝ Սուրբ Խաչ - Հարպոյեան բարձրագոյն վարժարանը, իրենց կրթական առաքելութեան յարածուն զարգացման զուգահեռ՝ յարածուն կարեւորութեամբ շարունակեն նաեւ նորահաս սերունդներուն դաստիարակութիւնը՝ քրիստոնէական, ազգային եւ մարդկային այն արժէքներով, որոնք զիրենք պիտի առաջնորդեն դէպի յուսատու եւ փայլուն ապագայ մը:

Մեր այս մաղթանքին իրագործումը բնականաբար կը կարօտի նաեւ ծնողաց գիտակից ու անվերապահ գործակցութեան: Մեր ակնկալութիւնն է, որ ծնողը այսպիսի մօտեցում ցուցաբերեն հանդէպ կրթական այս օճախին, որ իրաւամբ կը նկատուի իրենց զաւակներուն երկրորդ ընտանիքը:

Վերոյիշեալ ձեռնարկները եւ յարածուն յաջողութիւնները տեղի պիտի չունենային առանց Սուրբ Խաչ-Հարպոյեան վարժարանին անխոնջ, անձնուրաց եւ ամբողջական նորերումին ու անընկճելի կամքին ազնուափայլ տիկին Ռիթա Պոյածեանին:

Եւ վերջապէս, մենք երախտագիտութեամբ եւ օրհնութեամբ կ'ուզենք յիշատակել այն բարերարները, որոնք իրենց նպաստն ու աշակեցութիւնը չեն զլանար ի խնդիր մեր կրթական ծրագիրներու յաջողութեամբ պսակումին: Յատուկ կերպով կ'ուզենք երախտագիտութեամբ յիշել Տիար Վարուժ Ներկիզեանը, որ մեծապէս օժանդակեց Սուրբ Խաչ-Հարպոյեան վարժարանի Դ. յարկին կառուցման գործին: Շնորհակալութիւն Զեզի մեծայարդ Տիար Վարուժ Ներկիզեան:

Դէպի նորանոր նուածումներ եւ յաջողութիւններ Աստուծոյ օրհնութեամբ:

† ՆԵՐՍԵՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԹ.
Կաթողիկոս Պատրիարք
Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մասնակցեցաւ միջեկեղեցական արարողութեան

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կիրակի, 18 յունուար 2015-ին, Պէյրութի ասորի ուղղափառ եկեղեցւոյ մէջ մասնակցեցաւ միջեկեղեցական արարողութեան, որուն ներկայ էին Լիբանանի քրիստոնեայ Հոգեւոր պետեր, առաջնորդներ եւ Հոգեւորականներ, ինչպէս նաև հաւատացեալներու Հոծ բազմութիւն մը: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ ընկերացաւ գերապատիւ տէր Աւետիք վարդապետ Յովհաննէսեան:

CNEWA-ի Տնօրէն Գարլ Հէթու եւ արհի. Լիոնէլ Ժանտրօ այցելեցին հայ կաթողիկէ պատրիարքարան

Կիրակի, 18 յունուար 2015, առաւօտեան ժամը 9:30-ին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ այցելեցին «CNEWA»-ի Գանատայի տնօրէն Գարլ Հէթու եւ Մոնրէալի «Սէն Ժան Լոնկէոյ»ի եպիսկոպոս եւ Գանատայի եպիսկոպոսաց ժողովի գանձապահ արհիապատիւ Լիոնէլ Ժանտրօ: Հիւրերը ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ հետ քննարկեցին Միջին Արեւելքի քրիստոնեաններու կացութեան, Լիբանանի կաթողիկէ եկեղեցիններու իրավիճակին եւ

սուրիացի գաղթականներուն օգնութեան վերաբերեալ հարցեր: Հանդիպումին ներկայ եղան հայր Վարդան վարդապետ Գազանձեան եւ տիկին Անի Գալուստ:

Մալթայի Դեսպանը այցելեց հայ կաթողիկէ պատրիարքարան

Երեքշաբթի, 20 յունուար 2015-ի երեկոյեան, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ընդունեց այցելութիւնը Լիբանանի մէջ «Մալթայի Բարձր Կարգի» դեսպան՝ Շարլ Հանրի Տարակոնի: Հանդիպումի ընթացքին տեղի ունեցած խօսակցութիւնը շօշափեց մասնաւորաբար Լիբանանի կացութիւնը եւ սուրիացի գաղթականներուն իրավիճակը: Պարոն դեսպանը ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ տեղեկացուց իր «Կարգին» կողմէ գաղթականներուն եւ ընդհանրապէս լիբանանցի կարիքաւորներուն մատուցուած օգնութիւններու մասին: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը եւ մեծարգոյ Հիւրը այս հանդիպումը նկատեցին սկզբնաւորութիւնը ապագայ մարդասիրական համախորհուրդ գործունէութիւններու: Հանդիպումին ներկայ գտնուեցան հայր Վարդան վարդապետ Գազանձեան եւ տիկին Անի Գալուստ:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը 12 հոգիի շնորհեց փոքր աստիճանները

Շաբաթ, 17 Յունուար 2015-ի երեկոյեան ժամը 6:30-ին, Հայ Կաթողիկէ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ - Սուրբ Եղիա» աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ սուրբ Պատարագ եւ կղերիկոսական առաջին աստիճաններու տուուչութեան արարողութիւն, որուն ընթացքին կղերիկոսական առաջին աստիճանները շնորհուեցաւ 12 թեկնածուներու: Սոյն արարողութեան նախագահեց եւ պատարագեց Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը: Թեկնածուներն էին՝ Այլվագեան Ժորժ, Ագրապեան Աւետիս, Այվագեան Ռաֆֆի, Թադէոսեան Յովիկ, Թորիկեան Լեւոն, Խայրաթ Ժան Գլոտ, Հապէչեան Պողոս, Հարպոյեան Յարութ, Ունձեան Սարգիս, Պետրոսեան Եղիկ, Քէշիշեան Պողոս եւ Քիլաղպեան Յակոբ, որոնք արժանացան Հոգեւոր Տիրոջ կողմէ կղերիկոսական առաջին աստիճաններուն: 12 թեկնածուները կատարեցին իրենց հաւատքի դաւանումը, ստացան սաղմոսերգութեան եւ աւելածուի պաշտօնը, ապա դռնապանութեան, ընթերցողու-

թեան եւ ջահընկալութեան փոքր կարգերը: Այս առիթով Հոգեւոր Տէրը ներկաներուն փոխանցեց օրուան իր պատգամը, ուր ըսաւ յատկապէս:-

«Նկատելով որ կարգերը եկեղեցական են եւ ոչ աշխարհիկ պաշտօն՝ որեւէ գործ ընելի առաջ՝ պէտք է աղօթել, որպէսզի գործը ընդունելի ըլլայ նախ՝ Աստուծոյ առջեւ:

Խոնարհութեամբ եւ Աստուծոյ երկիւղով կատարել ամէն կարգ, առանց վազելու, դպիրի շապիկը հագած եկեղեցի չմտած, կամ խորան չելած:

Պէտք չէ մոռնալ որ այն ինչ որ կ'ընէք՝ Աստուծոյ փառքին եւ ժողովուրդին ծառայելու համար կ'ընէք:

Աստուած ձեզ պիտի օրհնէ՝ եթէ ձեր մտահոգութիւնը ըլլայ Աստուած միայն»:

Սուրբ Պատարագի քառաձայն երգեցողութիւնը կատարեց Պատրիարքական «Կոռլուկ» երգչախումբը, ղեկավարութեամբ գոկտ. Եղուարդ Թորիկեանի: Սուրբ Պատարագէն յետոյ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, նորնծաները եւ անոնց հարազատները շնորհաւորանքներ ընդունեցին աթոռանիստ եկեղեցւոյ սրահին մէջ, ուր տեղի ունեցաւ նաեւ կոկիկ հիւրասիրութիւն:

Պատրիարք Եունան այցելեց հայ կաթողիկէ պատրիարքարան

Շաբաթ, 10 Յունիուս 2015, կէսօրէն ետք, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը պատրիարքարանին մէջ ընդունեց այցելութիւնը ասորի կաթողիկէներու Պատրիարք ամենապատիւ իգնատիոս Եուսէֆ Եունանի, որուն կ'ընկերակցէր բարձրաստիճան Հոգեւորականներու պատուիրակութիւն մը: Ասորի կաթողիկէներու համայնքապետը եկած էր Ամանորի եւ Սուրբ Ծննդեան տօներուն առթիւ իր չնորհաւորութիւններն ու բարեմաղթանքները յայտնելու ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ: Այցելութիւնը միաժամանակ առիթ մը եղաւ անդրադառնալու շրջանային կացութեան եւ մասնաւորաբար իրաքի քրիստոնեաններու դիմագրաւած ծանրագոյն դժուարութիւններուն: Երկու համայնքապետերը վերահստատեցին դժուարին իրավիճակներու մատնուած քրիստոնեայ համարակութիւններուն ամէն գնով եւ ամէն ձեռով մօտիկութիւն ցոյց տալու եւ զօրակցելու անհրաժեշտութիւնը:

Պատրիարք Ռախի այցելեց հայ կաթողիկէ պատրիարքարան

Սուրբ Ծննդեան եւ Ամանորի տօներուն առիթով, Մարոնիթներու Պատրիարքը՝ կարգինալ Պշարա Ռախի, Երեքշաբթի, 7 յունիուս 2015-ի յետմիջօրէին այցելեց ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ՃԹ. Հոգեւոր Տիրոջ, հայ կաթողիկէ պատրիարքարան, ընկերակցութեամբ բարձրաստիճան Հոգեւորականներու պատուիրակութեան մը:

Սուրբ Ծննդեան եւ Ամանորի տօներուն առիթով, չնորհաւորութիւններու ու բարեմաղթանքներու փոխականակումէն ետք, երկու համայնքապետերուն միջեւ տեղի ունեցած խօսակցութիւնը շօշափեց Միջին Արեւելքի կացութիւնը ընդհանրապէս եւ շրջանի քրիստոնեաններուն ծանրակշիռ վիճակը, որ խորապէս կը մտահոգէ քրիստոնեայ համայնքապետերը: Այս կապակցութեամբ, Պատրիարք Ռախի հրաւիրեց ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մասնակցելու պատրիարքներու խորհրդակցական ժողովին որ տեղի պիտի ունենայ Յունիուրի վերջը:

**ԹԵՍԱԿԱՆ
ԼՈՒՐԵՐ**

Հայր Վարագ կը մեկնի դէպի նոր առաքելութիւն

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, դիւան թիւ 37/15 նամակով, 13 փետրուար 2015-ին անուանեց գերապատիւ հայր Վարագ վարդապետ Պէրպէրեանը՝ Զմմառու միաբան, Արեւելեան Եւրոպայի Առաջնորդութեան ծառայութեան, զինքը գնելով արհիապատիւ Առաջնորդ հայր Ռաֆայէլ Արքեպիսկոպոս Մինասեանի տրամադրութեան տակ:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր նամակին մէջ կը նշէ թէ «Արեւելեան Եւրոպայի Առաջնորդութիւնը կը կազմէ մեր Հայ Կաթողիկէ Նուիրապետութեան մեծագոյն վիճակը, եւ անոր ծառայելը՝ դժուարութիւններով հանդերձ, աստուածային միախարութիւններուն լիառատ աղբիւր է: Ան կը պահանջէ նկարագրի ճկունութիւն, խոհեմ վերապահութիւն եւ յարածուն եռանդ՝ ամէն ինչ արհիապատիւ Առաջնորդին ցուցմունքներուն համաձայն: Զմմառու Տիրամայրը հովանի ըլլայ քեզի եւ երանելի իգնատիոս Մալոյեանը՝ տիպար օրինակ նոր առաքելութեանդ» կը գրէ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը:

Նշենք թէ հայր Վարագ ծնած է 1979-ին եւ քահանայ ձեռնադրուած է Ամման 2 յուլիս 2010-ին:

Հայ Կաթողիկէ Սուրբ Փրկիչ Եկեղեցւոյ Ժողովրդապետութիւնը կը նշէ Սրբոց Վարդանանց Տօնը

Հովանաւորութեամբ Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ներսէս Պետրոս Ժթ. Կաթողիկոս Պատրիարքին եւ կազմակերպութեամբ Հայ Կաթողիկէ Ս. Փրկիչ Եկեղեցւոյ ժողովրդապետութեան, չորեքշաբթի, 11 փետրուար 2015-ի երեկոյեան ժամը 8:00-ին, հանդիսաւոր կերպով նշուեցաւ Սրբոց Վարդանանց տօնը, «Յովհաննէս Պօղոսեան» թատերասրահին մէջ:

Օրուան հաղորդավար Մարալ Հարպոյեան բացումը կատարեց ձեռնարկին՝ թուելով յայտագիրին գլխաւոր մասերը: «Այսօր ալ Վարդանանց հերոսամարտը նոյնքան այժմէ ական է, ոչ այնքան իբրեւ պարտաւորութիւն, այլ՝ իբրեւ թանկագին աւանդ», ընդգծեց ան:

Օրուան պատգամը փոխանցեց Ս. Վարդարանի Տիրամօր Եկեղեցւոյ ժողովրդապետ հայր Մեսրոպ ծ. վրդ. Թոփիալեան: Ան պատմակերտ դէպքերու նշումով վերլուծական բաղդատական մը կատարեց հայութեան ժամանակակից պատմութեան անկիւնադարձային թուականներուն եւ առնչակից երեւոյթներուն միջեւ: Ան թուեց 26 մայիս 451-ի Վարդանանցն

ու 24 ապրիլ 1915-ի Հայոց ցեղասպանութիւնը, «թուականներ, որոնք անբաժանելի են իրարմէ»։ Մէջբերումներ կատարելով Ս. Գիրքին մէջ նշուած Յիսուս Քրիստոսի կեանքին առնչուող դէպքերու նկարագրումէն՝ հայր Թոփիալեան մէջբերումներ կատարեց Եղիշէ պատմիչին կողմէ պատմուած 449 թուականին գումարուած Աշտիշատի ժողովի մասնակիցներու Յագկերս Բ. թագաւորին ուղղուած պատասխան նամակէն։

Գերյարգելի հայրը հանգամանօրէն վեր առաւ Վարդանանցի ու Յեղասպանութեան նահատակներու գերազոյն զոհաբերութեան հանգամանքը՝ պատգամելով, որ «մենք պէտք է արժանի ըլլանք անոնց զոհաբերութեան»։

Մեկնաբանելով ձեռնարկի որմազդին վրայ պատկերուած՝ Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակի խորհրդանիշ անմոռուկ ծաղիկի «կը յիշեմ ու կը պահանջեմ» պատգամը՝ հայր Թոփիալեան դրուատիքով ու քննադատական շինիչ ոճով թուեց անցեալի ու ներկայի հակասական երեւոյթները, ինչպէս՝ սփիւռքի ուծացումը, հայրենիքի դատարկումը, արտագաղթը, ծնողներու անտարբերութիւնը հայոց լեզուին նկատմամբ եւ այլն։

Ան իր խօսքը եզրափակեց մէջբերելով Վահան Թէքէեանի Վարդանանց նուիրուած բանաստեղծութեանէն հատուած մը.

«Դարերը կ'անցնին, բայց Վարդանը քաջ,

Կ'երթայ միշտ յառաջ,

Օ՛ն, միշտ յառաջ»...

Ապա Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ ժողովրդապետ հայր Պերճ Սապէ պահպանիչով փակեց ձեռնարկը։ Ան իր խօսքին մէջ նախ եւ առաջ շնորհաւորեց բոլոր Վարդան անունը կրողները, յատկապէս՝ հայր Վարդան վրդ։ Գա-

զանձեանի անուանակոչութիւնը, եւ չնորհակալութիւն յայտնեց ձեռնարկի կազմակերպիչներուն եւ հայր Ղազարին: «Գեղեցկութիւնը աշխարհը պիտի փրկէ», ըստ հայր Սավէ՝ ընդգծելով, որ այն ազգը, որ արուեստասէր է, այն ազգը, որ կառչած կը մնայ իր կոչումին եւ հաւատքին, երբեք պիտի չմեռնի:

Այս առիթով ներկայացուեցաւ գեղարուեստական ճոխ յայտագիր մը, որուն ընթացքին լիբանանեան եւ հայկական քայլերգներէն ետք ելոյթ ունեցաւ «Բլբուլ» մանկապատանեկան երգչախումբը՝ «Ծիծեռնակին բոյ-

նը», «Մայր Հայաստան» եւ «Մենք ենք մեր սարերը» խմբերգներով: Երգչախումբին կողքին փոքրիկն Կասիա Նենեճեան նուագեց սրինդի վրայ, Անայիս Նենեճեան-Կէտիկեան մեներգեց, դաշնակի վրայ նուագեց Ռուբենա Զաքարեան: Ապա Տեսիլ Քէշիչեան ասմունքեց «Վարդանական» քերթուածը, իսկ դաշնակի վրայ Բաղկի Սարաֆեան նուագեց «Արագ շարժում»ը՝ Ս. Ջրբաշեանէն եւ «Թօ Թալիա» կտորը՝ Ա. Խաչատուրեանէն:

Ապա Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարանի «Շուշի» պարախումբը ելոյթ ունեցաւ «Հայ նազանի» պարով, իսկ Գէորգ Քէշիչեան շուշի վրայ նուագեց «Սարի աղջիկ»ը: Նմանապէս, «Արծիւեան» երգչախումբը ելոյթ ունեցաւ «Լոեց ամպերը», «Բամբ որոտան» եւ «Հիմի էլ լոենք» խմբերգներով, ուր Նորայր Դերձակեան մեներգեց «Լոեց ամպերը»: Վերջին երգով ելոյթ ունեցաւ երգչախումբի մենակատարներէն Ժորժ Ուաննէսեան, որուն շուշի վրայ ընկերացան Գէորգ Քէշիչեան եւ փոքրիկ թմբկահար Վիգէն Քենտիրճեան: Երգչախումբերուն ղեկավարն էր Մանուէլ Քէշիչեան:

Արհիապատիւ Միքայէլ Եպիսկոպոս Մուրատեանի Սուրբ Զատկուան պատգամը

Գերյարգելի եւ Գերապատիւ Վարդապետներ,
Առաքինազարդ Քոյրեր,
Սիրելի հաւատացեալներ,

Ազգիս Հայոց Յեղասպանութեան հարիւրամեակի սուրբ եւ հրաշա-
փառ Յարութեան տօնին՝ մաղթանքս բոլորիդ յոյսի եւ լոյսի պատգամ է։
Այն պատգամը որ իւղաբեր կիները հաղորդեցին առաքեալներուն, թա-
փուր գերեզմանին՝ Յարուցեալ Քրիստոսը տեսնելի եւ անոր
ձայնը լսելէ ետք. «Տեսայ թափուր գերեզմանը եւ Յարուցեալ ու փառա-
ւորեալ Քրիստոսը, տեսայ հրեշտակները՝ Անոր վկաները եւ վարչամակը
զետեղուած գերեզմանին մէջ։ Քրիստոս մեր յոյսը յարեաւ եւ ձեզի կը
սպասէ Գալիլիա» (Մատթ 28, 1-10)։ Երրորդ օրը՝ Զատկուայ Կիրակիի ար-
շալոյսին, Աստուծոյ սէրը կատարեց մեծագոյն հրաշքը՝ առ յաւէտ կոր-
ծանելով չարին եւ մահուան իշխանութիւնը։ Աստուծած հրաշքը կատարեց
Յիսուսի մարմնին մէջ, որ երեք օրուան թաղումէ ետք, յարուցեալ ու կեն-
դանի էր։ Ան նոյն հրաշքը գործեց նաև իւղաբեր կիներուն եւ առաքեալ-
ներուն սրտերուն մէջ, բարձրացնելով զիրենք իրենց սուզի տրտմութե-
նէն՝ դէպի Յարուցեալին կենդանացուցիչ յոյսը՝ որ անծանօթ էր իրենց եւ
որ զիրենք կը համակէր անպատում ուրախութեամբ։

Մինչ ազգովին կը նշենք հարիւրամեակը Մեծ Եղեռնի մեր մէկ ու կէս
միլիոն նահատակներուն, աղօթքս կը բարձրացնեմ Ամենակարող Աստու-
ծոյ, որպէսզի այս Զատիկը վերածնի, ողողէ եւ հաստատէ բոլորիս սրտե-
րուն մէջ այն միեւնոյն կենդանացուցիչ յոյսը զոր ապրեցան իւղաբեր կա-
նայք ու առաքեալները։ Խաչեալ Քրիստոսի մարմնին նման, իւղաբեր կի-
ներուն եւ առաքեալներուն միտքն ու սիրտը փակուած էին դառնութեան,
թախիծի եւ համակերպումի գերեզմանին մէջ։ Այն լոյսն ու յոյսի ջերմու-
թիւնը զորս Յարուցեալ Քրիստոսը կը սիոէր, տապալեցին անոնց սրտին
ու մտքին տապանաքարը եւ բոլորովին յեղաշրջեցին անոնց կեանքը եւ
դարձուցին զիրենք յոյսի առաքեալներ։ Քսանմէկերորդ դարու մարդկու-
թիւնն ալ ունի իր մտքի ու խղճի դամբարանները։ Ֆրանչիսկոս Սրբազն
Քահանայապետը՝ 2013-ի Յուլիս 8-ին, Խտալիոյ Լամփետուզա կղզիին
վրայ զանազան երկիրներէ ժամանած եւ հոն հաւաքուած պանդուխտնե-
րուն եւ գաղթականներուն տուած իր այցելութեան առթիւ, խստօրէն
դատապարտեց մարդկութեան խղճի եւ մտքի այս գերեզմաններէն մին,
որն է՝ անտարբերութեան համաշխարհայնացումը։ Անտարբերութիւնը՝
խղճի եւ սրտի խսկական գերեզման մըն է, որովհետեւ կը ջլատէ ու անլ-

սելի կը դարձնէ տառապողներուն ողբն ու հեծկլտանքը եւ կը մարէ պապակը արդարութեան, Աստուծոյ եւ աղօթքի: Անտարբերութիւնը՝ սրտերու թմրեցուցիչ մըն է, շատ վնասակար թմրեցուցիչ մը, որ կրնայ մահացու ըլլալ, որովհետեւ անզգայ կը դարձնէ ուրիշներուն տառապանքին ու ցաւին նկատմամբ, մինչ չարին թունաւոր արարքները կը սփռուին ամենուրեք շարունակելով իրենց մահացու եւ ահարեկիչ ձեռնարկները:

Հարիւր տարիներ շարունակ, Ազգիս Հայոց մէկուկէս միլիոն նահատակներու արդար դատին պահանջատիրութիւնն ալ բախեցաւ քսանմէկերորդ դարու մարդկութեան խղճի այս համաշխարհային անտարբերութեան: Մեծ պետութիւններ՝ որոնք կարողութիւնն ունէին եւ ունին վերահաստատելու հայութեան դարաւոր իրաւունքները ճանչնալով Հայոց ցեղասպանութիւնը, «ոչ վախնալով Աստուծմէ, ոչ ալ ամչնալով մարդոցմէ», կուրցած իրենց նիւթական շահերէն եւ խուցած անտարբերութեամբ կը շարունակեն չսել մէկուկէս միլիոն հայ նահատակներու թափած արեան կանչը, որ արդար Արեկի արեան կոչին նման հասաւ մինչեւ Աստուծած: Հայոց ցեղասպանութեան նկատմամբ այդ մեծ պետութիւններուն անտարբերութեան հետեւանքով ծնան հրէական, Ռուանտայի, Գամպոտիայի եւ Սուտանի ցեղասպանութիւնները, ինչպէս նաև մեր ներկայ ժամանակներու Իրաքի, Սուրիոյ եւ ընդհանրապէս Միջին Արեւելքի քրիստոնեաներուն եւ փոքրամասնութիւններուն հալածանքը, կոտորածն ու տեղահանութիւնը: Այս սրտի եւ խղճի խաւարապատ գերեզմանէն կրնանք յարութիւն առնել միայն այն ատեն, երբ մեր մէջ վերածնի եւ վերարծարծի յոյսի լոյսը: Այս յոյսի լոյսը զոր Յարուցեալ Քրիստոս՝ արդար դատաւորը, Զատկուան օրը ճառագայթեց իր մարդասէր եւ անհուն սրտէն:

Միրեկի հաւատացեալ Հայորդիներ, այս Հարիւրամեակի Զատկին, հակոռակ բոլոր խոչընդոտներուն, մենք՝ հարազատ շառաւիդները մեր բիւրաւոր նահատակներուն՝ եկէք միասնաբար շարունակենք անսասան հաւատքով, վառ յոյսով ու աննկուն կամքով մեր պահանջատիրական յաղթական երթը՝ յարուցեալ, անմահ եւ կենդանացուցիչ Քրիստոսի ճշմարտութեան յաւերժական ճանապարհով:

Քրիստոս՝ մեր յոյսն ու լոյսը, յարեաւ ի մեռելոց,
Օրհնեալ է յարութիւնն Քրիստոսի:

+ ՄԻՔԱՅԵԼ ԵՊՍ. ՄՈՒՐՍՏԵԱՆ
Առաջնորդ Հիւսիսային Ամերիկայի
Տիրամայր Նարեկի Հայ Կաթողիկէ Թեմին

Գերապայծառ Յովսէփ թ.ծ.վ. Պեղեղեան՝ Յունաստանի հայ կաթողիկէ նոր առաջնորդ

24 մայիս 2015-ին Յունաստանի Հայ կաթողիկէ առաջնորդութիւնը պաշտօնապէս ունեցաւ նոր առաջնորդ՝ յանձին գերապայծառ Յովսէփ թ.ծ.վ. Պեղեղեանի: Ան փոխարինեց Հայր Նշան արքեպիսկոպոս Գարագեհեանին:

Թագադրութեան եւ գահակալութեան արարողութիւնը՝ տեղի ունեցաւ ձեռամբ արհիապատիւ Հայր Նշան արքեպիսկոպոս Գարագեհեանի:

Արարողութեան մասնակցեցան Հոգեւոր Տիրոջ ներկայացուցիչ արհիապատիւ Տէր Օգոստինոս Եպիսկոպոս Գուսան, պապական նուիրակը, յոյն, լատին եւ մարոնի կաթողիկէ առաջնորդներ եւ այլ հոգեւորականներ, Առաքելական Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչը եւ պետական անձնաւորութիւններ:

Գերապայծառ տէր Յովսէփ թ.ծ.վ. Պեղեղեանը այդ պաշտօնին նշանակուեցաւ 21 մարտ 2015-ին՝ Սրբազն Քահանայապետին որոշումով, արհիապատիւ Հայր Նշան արքեպիսկոպոս Գարագեհեանի հրաժարականն ընդունելէն յետոյ: Պեղեղեան Գերապայծառ Հալէպի «Սուրբ Երրորդութիւն» Եկեղեցւոյ նախկին ժողովրդապետը եղած է իր այս նոր պաշտօնին չկանչուած:

Սարկաւագական ձեռնադրութիւն Միքայէլ Չարչֆլեանի Ֆիլատելֆիա

Կիրակի, 07 յունիս 2015-ի առաւօտեան ժամը 10:30-ին, Ֆիլատելֆիոյ «Սուրբ Մարկոս» եկեղեցւոյ մէջ, արհիապատիւ Հայր Միքայէլ եպիսկոպոս Մուրատեան՝ հայրապետական սուրբ Պատարագի ընթացքին կատարեց Միքայէլ կիս. Չարչֆլեանի սարկաւագական ձեռնադրութիւնը՝ ժողովրդապետութեան հաւատացեալներու հոծ բազմութեան մը ներկայութեան եւ մասնակցութեամբ ձեռնադրեալի ծնողքին եւ բարեկամներուն, որոնք այս ուրախալի առիթով ժամանած էին Պոսթոնէն, Նիւ Ճըրգիէն եւ Մոնթրէալէն:

Արհիապատիւ առաջնորդ Հայրը իր պատգամին մէջ խնդրելէ ետք հաւատացեալներէն որ աղօթեն նոր ձեռնադրեալ սարկաւագին կոչման հաստատութեան եւ անոր առաքելութեան յաջողութեան համար, շնորհաւորեց անոր ծնողները իրենց ջամբած քրիստոնէական եւ ազգային դաստիարակութեան համար եւ խրախուսեց նոր ձեռնադրեալը որ միշտ յիշէ թէ՝ սարկաւագութեան աստիճանը ստանալով, ինք կոչուած է աղօթքի եւ ծառայութեան կեանքով ըլլալու Քրիստոսը քարոզող առաքեալ մը՝ հետեւլով սուրբ Ստեփանոս նախավկային եւ առաջին սարկաւագի օրինակին:

Ցաւարտ սուրբ Պատարագին, արհիապատիւ առաջնորդ Հայրը եւ Միքայէլ սարկաւագն ու ծնողքը եկեղեցւոյ սրահին մէջ ընդունեցին շնորհաւորութիւնները:

Երեւանի մէջ բացուեցաւ Անարատ Յղութեան Հայ քոյրերու նոր կեդրոնը

2015 յունիսի 13-ին, Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրերու Միաբանութեան նախաձեռնութեամբ, Երեւանի մէջ հանդիսաւորապէս բացումը կատարուեցաւ «Անի Պէղիքեան Երիտասարդական Կեդրոն»ին, որ կառուցուած է զուիցերիաբնակ Ալեքքօ եւ Անի Պէղիքեաններու բարերարութեամբ: Բարերար ամոլլ անձամբ կատարեց կեդրոնին բացումը: Բացման արարողութեան ներկայ էին Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ռուսաստանի կաթողիկէ Հայոց առաջնորդ Բարձրաշնորհ տէր Ռաֆայէլ արքեպիսկոպոս Մինասեան, Պապական նուիրակ Մարեկ արքեպիսկոպոս Սոլչինսկի, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կիպրոսի Հայոց Կաթողիկոսական Փոխանորդ՝ Գերաշնորհ Նարեկ արքեպիսկոպոս Ալեքմէզեան, Անարատ Յղութեան Հայ

Քոյրերու Միաբանութեան ընդհանուր մեծաւորուհի մայր Եւգոքսիա Քէշիշեան, Հայաստանի Հանրապետութեան Սփիւռքի նախարար Հրանուշ Յակոբեան, դեսպաններ եւ դեսպանատուներու ներկայացուցիչներ եւ պաշտօնական այլ հիւրեր, որոնք ծանօթ են Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրերու գործունէութեան Հայաստանի մէջ:

«Անի Պեղիքեան կեղրոն»ը, որպէս բնակութեան եւ զարգացման վայր, պիտի ծառայէ Անարատ Յղութեան քոյրերու հիմնած Պօղոսեան կրթահամալիրի այն սաներուն, որոնք կ'ուսանին Երեւանի բուհերուն մէջ, ինչպէս նաև՝ մարզերէն Երեւանի մէջ ուսանող այլ կարիքաւոր երիտասարդ աղջիկներու: Կեդրոնին մէջ ուսանողներուն կը տրամադրուին նաև ընկերային եւ մասնագիտական հմտութիւններու զարգացման հնարաւորութիւններ, որոնք կ'օգնեն անոնց կեանք մտնել՝ որպէս լիարժէք քաղաքացիներ:

Բացման արարողութենէն ետք գերապայծառ Ռաֆայէլ արքեպիսկոպոս Սինականը եւ Պապական Նուիրակը օրհնեցին նորակառոյց կեդրոնին շէնքը եւ օծեցին կեդրոնի մատրան սուրբ Խորանը:

Ցաւարտ արարողութեան Նարեկ արքեպիսկոպոս Սոլյինսկին բարերարուհի տիկին Անի Պէղիքեանին յանձնեց կեդրոնին չնորհուած քահանայապետական շքանշանը՝ ի գնահատումն Հայ քոյրերու արգասարեր գործունէութեան:

Բացման արարողութեան աւարտին, ներկաները համախմբուեցան ագապին շուրջ, չնորհաւորելով բարերար ամոլը, Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրերը եւ Միաբանութեան Հայաստանի մեծաւորուհի քոյր Արուեակը:

Նոյն օրը երեկոյեան Տիրամայր Հայաստանի երգչախումբը համերգ տուաւ Երեւանի Կոմիտասի անուան կամերային Երաժշտութեան տան մէջ՝ ի պատիւ բարերարներ Ալեքքօ եւ Անի Պեղիքեաններուն:

Ֆաթիմայի Տիրամօր արձանը այցելեց Զմմառու վանք

Երկուշաբթի 15 յունիսի երեկոյեան ժամը 4-ին Փորթուկալէն բերուած Ֆաթիմայի Տիրամօր արձանը այցելեց Զմմառու վանք եւ ողջունուեցաւ սուրբ Պատարագով Հաւատացեալներու հոծ հասարակութեան մը մասնակցութեամբ:

Շրջակայ աւաններու եւ գիւղերու բնակիչները եւ անոնց ժողովրդապետները եւ Պէյրութէն ժամանած ուխտաւորները, Զմմառու վարչական հայրերուն եւ զոյզ ընծայարաններու ժառանգաւորներու առաջնորդութեամբ աղօթք բարձրացուցին առ Տիրամայր:

Ուխտաւորներուն ուղղելով խօսքը, պատարագիչ Հայր Գաբրիէլ թ. ծ. վ. Մուրատեան վեր առաւ Աստուածածնայ ներկայութեան խորհուրդը եւ անոր բարեխօսութեան ուժգնութիւնը մեզի համար: Աստուածածինը, ըսաւ ան, իր երեւումներուն ընթացքին միշտ հրաւիրած է ապաշխարութեան եւ վարդարանի աղօթքի կարեւորութիւնը շեշտած:

Յաւարտ այս բացառիկ սուրբ Պատարագին, Ֆաթիմայի տիրամօր խորհրդաւոր նայուածքին տակ, ինչպէս նաեւ Զմմառու Տիրամօր ներկայութեան եւ հովանիին ներքեւ, ընծայարանի հինգ ժառանգաւորներ

Զմմառու Պատրիարքական կղերին միաբանութեան մէջ ծառայելու իրենց հաւատարմութեան խոստումը կատարեցին:

Այս արարողութիւնը հանդիսացաւ առիթ մը ոչ միայն հայ, այլ եւ ընդհանրապէս լիբանանցի հաւատացեալ ժողովուրդին, Տիրամօր հանդէպս սիրոյն ու վստահութեան արտայայտութեան:

Տիրամայր Հայաստանի Պօղոսեան Կրթահամալիրը

Կիւմրիի Պօղոսեան կրթահամալիրը կը հոգայ իր խնամքին տակ գտնուող սաներու դաստիարակութիւնը՝ եւ կրթութիւնը՝ հաւատարիմ Անարատ Յղութեան Հայ Քոյլերու առաքելութեան ու նպատակներուն:

Ներկայիս կրթահամալիրին մէջ կ'ապրին 36 սաներ, իսկ 10 սաներ ալ աջակցութիւն կը ստանան իրենց ուսումնական կարիքներուն համար:

Կրթահամալիրի 7 սաներ կ'ուսանին Երեւանի տարբեր ուսումնական հաստատութիւններուն մէջ. երկուքը կը յաճախեն Բժշկական համալսարան, մէկը՝ Կոմիտասի անուան Երաժշտանոց, միւսը՝ Երեւանի պետական համալսարան, երեքը՝ Միտիթարեան կրթահամալիր: Սաներէն երեքը կ'ուսանին կիւմրիի տարբեր բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններուն մէջ:

Այս տարի մէկ սանուհի աւարտեց Ամերիկեան Համալսարանը: Փոքրերը կը շարունակեն յաճախել պետական դպրոցներ, կը մասնակցին արտադպրոցական դասերու՝ երգ, պար, լեզուներ, համակարգիչ, եւ այլն: Վերջերս կեղրոնի սաներէն չորսը ամուսնացան եւ կ'ապրին իրենց նոր ընտանիքներով:

Արհի. հայր Լեւոն արքեպիսկոպոս Զէքիեան՝ նորանշանակ առաջնորդ Պոլսոյ թեմին

Ամենապատիւ տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը, իր շքախումբով՝ որուն մաս կը կազմէին արհիապատիւ տէր Գէորգ արք. Խաղումեան, արհի. տէր Պետրոս արք. Միրիաթեան, արհի. տէր Օգոստինոս եպոս եպս. Գուսան եւ Մաշտոց վրդ. Զահթէրեան՝ որպէս գաւազանակիր, Պոլիս ժամանեց ուրբաթ 12 սեպտեմբեր 2014-ի երեկոյեան ժամը 7:30ին, եւ դիմաւորուեցաւ նորընտիր առաջնորդ հայր Լեւոն Զէքիեանին կողմէ՝ շրջապատուած տեղույն թեմի քահանաներէ, Պոլսոյ թեմի հայ կաթողիկէ ներկայացուցիչներէ՝ թաղական խորհուրդի անդամներէ եւ վարժարանի պատասխանատուներէ: Օդակայանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ բարի գալուստի մտերմիկ հանդիպում մը որուն ընթացքին ներկաները մատչելով ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրող՝ Անոր օրհնութիւնները հայցեցին, որմէ ետք շքախումբը մեկնեցաւ հիւրանոց:

Շաբաթ 13 սեպտեմբերի առաւօտեան ժամը 11-ին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը այցելեց Պոլսոյ թեմի վաստակաւոր առաջնորդ Յովհաննէս արք. Չուաքեանին, «Սուրբ Յակոբ» հանգստարանին մէջ: Հանդիպման ընթացքին ամեն. Հոգեւոր Տէրը փոքր յիշատակ մը նուիրեց գերապայծառին: Իսկ վերջինս՝ իր հեղինակած գիրքերէն օրինակներ նուիրեց ներկաներուն: Մտերմիկ զրոյցին ընթացքին, գերապայծառը ցաւ յայտնեց Լիբանանի եւ Սուրբոյ դժուարին կացութեան համար, յատուկէն անդրադառնալով առեւանգուած հ. Միքայէլ Քայյալի մասին: Ապա միեւնոյն վայրին մէջ Հոգեւոր Տէրը այցելեց հայր Գասպար Պէլերեանին: Այնուհետեւ, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, իր իջեւանած հիւրանոցին մէջ ընդունեց բարձրաստիճան եկեղեցականներ, որոնք ժամանած էին արքեպիսկոպոսական օծման արարողութեան մասնակցելու համար: Յետմիջօրէի ժամը 4:30ին, հայ կաթողիկէ Սուրբ Փրկիչ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ հայր Լեւոն Զէքիեանի արքեպիսկոպոսական ձեռնադրութեան կարգը ներկայութեամբ՝ Պոլսոյ եւ Պիելառուսիոյ պապական նուիրակներուն, հայ առաքելական եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ սրբազան հայրերու, եպիսկոպոսներու, յոյն ուղղափառ եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ սրբազան հօր,

մայրապետներու, դեսպաններու, թաղական խորհուրդի անդամներու, իտալիային եւ Լիբանանէն ժամանած հիւրերու եւ հաւատացեալ հոծ բազմութեան: Նախագահութեամբ ամենապատիւ եւ գերջ տէր Ներսէս Պետրոս ժթք. Կաթողիկոս Պատրիարքին, թափօրը՝ որ կազմուած էր առընթերակայ՝ արհիապատիւ տիխարք՝ Պետրոս արք. Միրիաթեանէն եւ Օգոստինոս եպս. Գուսանէն, նորընտիր առաջնորդ հայր Լեւոն Զէքիեան վարդապետէն, խարտաւիլակութեամբ՝ հայր Յակոբոս ծ.վ. Չոփուրեանի, եկեղեցւոյ դպրաց դասէն, սարկաւագներէն եւ տեղւոյն կղերիկոսներէն, արարողապետութեամբ՝ հայր Վարդան վրդ. Գագանճեանի, «Հրաշափառ»ի երգեցողութեամբ ընթացք առաւ եկեղեցւոյ մուտքէն:

Հանդիսաւոր օծման՝ նորընտիր տիտղոսաւորը ծնրադիր յառաջացաւ երեք գետերու վրայէն համար արծիւն՝ որուն վրայ կանգնելով ներկայացաւ՝ Հայրապետէն ձեռնադրութիւն ստանալու համար: Աւետարանի ընթերցումէն ետք, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը փոխանցեց իր սրտի խօսքը: Ողջունելով նորընտիր առաջնորդը որ կը յաջորդէր 48 տարիներ անխոնչ ծառայութիւն մատուցած արհիապատիւ Յովհաննէս արք. Չոլաքեանին, Հայրապետը ըսաւ .- «Յայ կաթողիկէ պատրիարքութեան սրտագին մաղթանքներս կը յայտնեմ նորօծ Արքեպիսկոպոսին եւ կ'աղօթեմ որ աստուածային օրհնութիւնները լիառատ զեղուն անոր վրայ, պարգեւելով իրեն աւետարանական իմաստութիւն, արիութիւն, համբերատար ու յարատեւող հոգի, որպէսզի Կ. Պոլսոյ այս պատուական ու պատմական թեմը, անոր հովուական առաջնորդութեամբ ճանչնայ դեռ աւելի պայծառ ու բարգաւաճ օրեր»: Ան անդրադառնալով աշխարհականներու ներդրումին եկեղեցւոյ կեանքէն ներս ըսաւ.- «Աղօթքս կը բարձրացնեմ առ Աստուած՝ որ իր չնորհներն ու հովանին անպակաս ընէ ամէնուղ վրայէն, եւ ձեզ առաջնորդէ բարօրութեան, պայծառութեան եւ յարատեւ նույիրումի ճանապարհին մէջ՝ միշտ միացած մնալով ձեր նոր առաջնորդին»: Իր խօսքը ներկաներուն հասանելի դարձնելու համար, ան ֆրանսերէնով եւս փոխանցեց իր պատգամը: Յաւարտ օծման արարողութեան, նորօծ արքեպիսկոպոսը խորանին վրայ ընդունեց առաքելական եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ՝ Արամ արք. Աթէշեան սրբազնին չնորհաւորութիւնները: Վերջինս՝ իր արտասանած խօսքին մէջ յայտնեց որ սոյն ձեռնադրութիւնը ուրախութիւն եւ պարծանք է նաեւ հայ առաքելական եկեղեցւոյ համար, որովհետեւ «ամէնքս ալ կը կրենք միեւնոյն մշակոյթը, պատմութիւնն ու արմատները»: Ան՝ Մեծի Տանն կիլիկիոյ Արամ Վեհափառին եւ Պոլսոյ Մեսրոպ Մութափեան Պատրիարքին անունով զոյդ Բանակիաներ անցուց անոր պարանոցէն:

Ապա նորօծ արքեպիսկոպոս երեք լեզուներով՝ հայերէն ու թրքերէն փոխանցեց իր սրտի խօսքը: Ան յոյժ կարեւոր նկատեց այս արարողութիւնը պոլսահայ իրականութեան համար, ուր՝ մեր նախնիները

ապրած ու ստեղծագործած են, ուր՝ հայ կաթողիկէ պատրիարքական աթոռը երկար տարիներէ ի վեր հաստատուած է: Ապա, ան բոլոր ներկաներուն խորին չնորհակալութիւններ յայտնելով եզրափակեց իր պատգամը:

Պատարագի աւարտին, մասնակիցները նորօծ արքեպիսկոպոսին իրենց չնորհաւորանքները փոխանցեցին եկեղեցւոյ դասին մէջ, ապա նաև պաշտօնական ընթրիքին, ուր յուշանուէրներու փոխանակում տեղի ունեցաւ եւ կարդացուեցան չնորհաւորական նամակները:

Նորօծ Առաջնորդին անդրանիկ սուրբ Պատարագը

Կիրակի, 14 սեպտեմբեր 2014-ի առաւօտեան ժամը 11-ին, գերապայծառ Լեւոն արքեպիսկոպոս Զէքիեան հայ կաթողիկէ առաջնորդարանի սուրբ Աստուածածին աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ մատոյց իր անդրանիկ սուրբ եւ անձմահ պատարագը, որ զուգաղիպեցաւ սուրբ Խաչի տօնին, նախագահութեամբ՝ ամենապատիւ եւ գերերջանիկ տէր ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին: Աւետարանի ընթերցումէն ետք, Առաջնորդը փոխանցեց յաւուր պատշաճի իր պատգամը: Ան վեր առաւ մեծ համագործակցութեան հոգին որ տիրած էր պատրաստողական աշխատանքներուն ընթացքին եւ որ պիտի դառնայ կարգախօս իր առաքելութեան: Ան շեշտեց Պոլիս քաղաքի կարեւորութիւնը հայութեան պատմութեան մէջ, եւ խոստացաւ որ իր օրերուն պիտի վերադառնան հայութեան երբեմնի օրերը, «թէկուզ փոքրաթիւ գաղութ մը դարձած ենք սակայն որակն է կարեւորը» ըսաւ ան: Հայութիւնը հոծ բազմութիւն մը կազմած է այս քաղաքին մէջ, ուր կառուցած է շատ եկեղեցիներ եւ որ երկար տարիներ դարձած է հայ կաթողիկէ պատրիարքին նստավայրը: Եզրափակելով իր խօսքը, ան հայեց ամենաբարի Աստուծոյ օրհնութիւններն ու սուրբ Աստուածածնի բարեխօսութիւնը որպէսզի պահպանէ հայ ազգին զաւակները:

Պատարագի աւարտին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը դարձեալ խօսք առնելով չնորհակալութիւն յայտնեց ամենաբարին Աստուծոյ որ Պոլսոյ հայ կաթողիկէ թեմին չնորհեց նոր առաջնորդ մը որ պիտի դառնայ գլուխը այս հօտին: Ան շեշտեց նաեւ համագործակցութեան կենսական կարեւորութիւնը առաջնորդին ու անոր հաւատացեալներուն միջեւ՝ նոր Աւետարանումի լոյսին ներքոյ: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը անդրադարձաւ նաեւ օրուայ խորհուրդ՝ սուրբ Խաչի տօնին հրաւիրելով իւրաքանչիւր հաւատացեալ քաջաբար կրելու իր ամենօրեայ խաչը: Ապա ան օրհնեց բոլոր ներկաները, որոնք մասնակցեցան կոկիկ հիւրասիրութեան առաջնորդարանի դահլիճէն ներս եւ որուն ընթացքին Հոգեւոր Տէրը մօտէն ծանօթացաւ ներկաներուն, անոնց հետ բաժնեց իրենց ցաւերն ու քաջալեր հանդիսացաւ անոնց յաջողութիւններուն, կոչ ուղղելով բոլորին հաւատարիմ

մնալու իրենց ազգին ու եկեղեցւոյ: Այնուհետեւ ան ուղղուեցաւ առաջնորդարանին մէջ հիմնուած նորակազմ թանգարանը: Երեկոյեան, Հոգեւոր Տէրը, արարողութեան մասնակիցները, պոլսահայ աւագանին համախմբուեցան ընթրիթին, որուն ընթացքին Հոգեւոր Տէրը ներշնչուած մթնոլորտէն ճառ մը արտասանեց լսելով. «Մենք պատրաստ ենք որպէս հայ դառնալու օրինապահ եւ հաւատարիմ քաղաքացիներ՝ պահելով մեր ազգային ինքնութիւնը ուր որ ալ բնակինք, եւ աշխատելու տուեալ երկրի զարգացման ի ինդիր, բայց որպէս հայ՝ մենք ունինք նաեւ պարտականութիւնը պահելու մեր ժառանգը, զոր ստացած ենք մեր նախնիներէն»: Ան շեշտեց լեզուն պահպանելու կարեւորութիւնը, լսելով.- «Լեզուն է որ կ'ամրապնդէ մեր հաւատքը ու զայն կը զարգացնէ եւ կը ցոլացնէ մեր ժողովուրդի սրտին մէջ»: Ան ուսուցիչին դիմանկարը ներկայացուց հայր Լեւոն Զէքիեանով որ ուսումնասէր է եւ զարգացած ու բանիմաց մարդ: Հոգեւոր Տէրը յորդորեց ընտանիքներէն ներս մաքուր, անաղարտ պահել հայերէն լեզուն ու միասնաբար քայլ մը յառաջ երթալով իրենց վեհ մասնակցութիւնը ունենալ լեզուի փրկութեան գործընթացին: Հայրապետը իր ուրախութիւնը յայտնեց պոլսահայութեան մէջ գտնուելուն համար եւ հրաւիրեց ներկաները մէկ սիրտ եւ մէկ հոգի ըլլալով շարունակելու իրենց առաքելութիւնը: Պատրիարք հօր խօսքերը թրքերէնի թարգմանեց Լեւոն արք. Զէքիեանը:

Տողերուս հեղինակը՝ հայր Մաշտոց վրդ. Զահիմէրեան, ականատես եղայ հայրապետական այցին եւ փառայեղ ձեռնադրութեան արարողութեան, որ առիթ հանդիսացաւ ինծի մտաբերելու այս կուսակրօն քահանային՝ գերապատիւ Լեւոն Զէքիեանի կեանքի ուղին: Աստուծոյ եւ հայրենիքին նուիրեալ այս կղերականը, իր նուիրումով ու անձնազոհութեամբ վառ ապացոյց է «անկարելին կարելի դարձնելու գաղափարին»:

Հ. Լեւոնը հոն է, ուր ճիգերու գերագոյն լարում ու անձնուրաց աշխատանքի պարտադրանք կայ: Դժուարութիւններ ու տրտնջանք անտեսելու իր բնաւորութեան շնորհիւ, ան նուաճեց հայութեան սիրտը: Ուստի մեզի կը մնայ միայն բարի երթ մաղթել արհի. Լեւոն արք. Զէքիեանին եւ աղօթել առ Աստուած, որ ինք անձամբ տնօրինէ անոր օրհնեալ քայլերը:

Սուրբ Պատարագ սուրբ Խաչի մեռելոցին առթիւ

Երկուշաբթի, 15 սեպտեմբեր 2014-ի առաւօտեան, հայ եկեղեցւոյ հինգ տաղաւար տօներէն՝ սուրբ Խաչի մեռելոցին առթիւ, հաւատացեալներու հոծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր հայ կաթողիկէ գերեզմանատան մէջ, ուր կը ննջէ հայ մեծանուն բանաստեղծ Մկրտիչ Պէշիկթաշլեանը: Առաւօտեան ժամը 11-ին սուրբ եւ անմահ պատարագ մատոյց հալէպի առաջնորդ՝ արհի. Պետրոս արք. Միրիաթեան, նախագահութեամբ՝ ամենապա-

տիւ Հոգեւոր Տիրոջ, ներկայութեամբ՝ նորօծ առաջնորդին ու կղերական դասին: Պատարագիչ եպիսկոպոսը իր քարոզը կառուցեց Աւետարանէն առնուած հետեւեալ խօսքերուն վրայ. «Մենք յարուցեալ Քրիստոսի գաւակներն ենք»: Ինչպէս նաեւ փոխանցեց Հալէպի հաւատացեալներուն ջերմագոյն ողջոյնները պոլսահայ գաղութին, խնդրելով անոնցմէ որ աղօթք բարձրացնեն առ Աստուած վասն խաղաղութեան սուրբիահայութեան ընդհանրապէս եւ հալէպահայութեան մասնաւրաբար: Ապա, տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան կարգը՝ «յաղագս յամենայն ննջեցելոց հոգւոցն», որմէ ետք ներկաները թափօրով շրջեցան գերեզմանատան բաժանմունքները՝ կղերականներու, մտաւորականներու, նահատակաց եւ մահկանացուներու, օրհնելով անոնց շիրիմները: Հայրապետին խիստ յագեցած օրակարգը կ'ընդգրկէր այլազան պաշտօնական այցելութիւններ, որոնցմէ կարեւորագոյնը՝ պատմական Հայոց Պատրիարքութիւնն էր:

Պաշտօնական Այցելութիւններ

Արդարեւ, երեքշաբթի 16 սեպտեմբեր 2014-ի առաւօտեան ժամը 11-ին, Հոգեւոր Տիրոջ շքախումբը մեծ շուրջով դիմաւորուեցաւ Պատրիարքարանի կղերական դասին կողմէ ի դէմս սրբազան Սահակ Մաշալեանի: Անոնք թափօրով մուտք գործեցին պատրիարքարանի Սուրբ Աստուածածին Եկեղեցւոյ խորանը, ուր ամեն. Հոգեւոր Տէրն ու Մաշալեան սրբազանը միասնաբար աղօթք բարձրացուցին առ Աստուած: Այնուհետեւ, բոլոր միասնաբար բարձրացան պատրիարքարանի պաշտօնական դահլիճ, ուր տեղի ունեցաւ սրտառուչ զրոյց եւ նուէրներու փոխանակում: Սահակ սրբազան բարի գալուստ մաղթեց ամեն. Հոգեւոր Տիրոջ իր տան մէջ, որը համամիութենական շարժման վառ արտայայտութիւնն էր: Ան նկատել տուաւ թէ Հայութիւնը իր զանազան յարանուանութիւններով ու կառոյցներով մէկ անբաժանելի ամբողջութիւն մըն է: Սրբազան հայրը բարձր գնահատեց Լեւոն արք. Զէքիեանի ներկայութիւնը պոլսահայ գաղութէն ներս ըսելով՝ «Քանզի գաղութս կարիքն ունի Զէքիեանի նման մտաւորական եւ հոգեւոր եպիսկոպոսի ներկայութեանը՝ Հոգեւոր եւ ազգային արժէքներու նահանջի այս պահուն»: Ան ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջմէ թախանձագին խնդրեց, որ անյապաղ աղօթէ ամեն. Մեսրոպ Մութաֆեան պատրիարքին առողջութեան եւ բարօրութեան համար: Իր կարգին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը խօսք առնելով խորին չորդհակալութիւն յայտնեց սրբազան հօր եւ կղերաց դասին այս ջերմ ընդունելութեան համար: Ինչպէս նաեւ ան անդրադարձաւ Պոլսոյ պատրիարքութեան ունեցած կարեւոր ներդրումին հայոց պատմութեան քարուղիներուն մէջ: Պատմական ակնարկ մը նետելով անցեալին, Հայրապետը յիշեց եկեղեցական ցաւալի բաժանումները՝ որոնք տեղի ունեցած են Պոլսոյ արուարձաններէն

Քաղկեդոնի մէջ, մինչ այսօր լայնախոհ միտքեր կը փորձեն շրջանցել այդ մէկը եւ զարկ տալ համամիութենական շարժման: Իսկ նորօծ եպիսկոպոսն իր հերթին չնորհակալական խօսքեր փոխանցեց բոլոր անոնց որոնք նեցուկ կանգնեցան իրեն հասնելու սոյն աստիճանին, եւ աւելցուց, որ համընդհանուր ճիգերով պէտք է դիմակայել ներկայի մարտահրաւէրները՝ որոնք ցցուած են ազգիս դիմաց: Հայրապետական այցը վերջ գտաւ պատմական խմբանկարով մը:

Յետմիջօրէին, ժամը 2-ին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, իր շքախումբով գիւրընկալուեցաւ Խմբանպուլի Կուսակալ՝ Հիւսէյն Աւնի Մուլթուկի մօտ: Բարի գալուստի մաղթանքէն ետք, կուսակալը յաջողութիւն մաղթեց նորօծ եպիսկոպոսին իր առաքելավայրին մէջ:

Ապա, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը անոր փոխանցեց Պոլիս այցին նպատակը եւ չնորհակալութիւն յայսնեց անոր որ նորօծ եպիսկոպոսին ընձեռեց զանազան դիւրութիւններ: Հոգեւոր Տէրը շշտեց թէ հայ կաթողիկէ հօտը պիտի շարունակէ ըլլալ օրինապահ քաղաքացի, իսկ կուսակալը մաղթեց որ Միջին Արեւելքի հայ համայնքը նուազագոյն վնասով դուրս գայ տիրող իրավիճակէն եւ նոր ապագայի տեսլականով եզրափակեց իր խօսքը: Աւարտին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մաղթեց որ նոր առաջնորդին եւ իշխանութեան միջեւ յարաբերութիւնները հեզասահ ընթանան: Իսկ կ.ե. ժամը 4-ին, Հոգեւոր Տիրոջ շքախումբը այցելեց Ասորի կաթողիկէ համայնքի պատրիարքական փոխանորդ՝ Գերյ. Եռևոփ Սաղին:

Հանդիպում Յունաց Տիեզերական Պատրիարք Բարքողիմէոսին հետ

Զորեքշաբթի, 17 Յուլիս 2014-ի առաւօտեան ժամը 11:30-ին, Հոգեւոր Տէրը իր շքախումբով ժամանեց Յունաց Պատրիարքարան: Եկեղեցւոյ մէջ մոմավարութիւնը կատարելէ ետք, Հոգեւոր Տէրը, եպիսկոպոսներուն, գաւազանակիրին ու թաղական խորհուրդի ներկայացուցիչին հետ միասին տեսակցեցաւ Յունաց տիեզերական Պատրիարք Բարքողիմէոսին հետ: Քննարկուեցան Միջին Արեւելքը յուղող հարցեր, մասնաւորաբեր քրիստոնեաներուն իրավիճակին չուրջ մտահոգութիւններ կիսուեցան միմիանց հետ եւ փորձեցին ուղիներ որոնել կացութենէն դուրս գալու համար: Զրոյցի ընթացքին տեղի ունեցաւ նույներու փոխանակում:

Յետմիջօրէի ժամը 2-ին, պատրիարքական շքախումբը այցելեց Պոլսոյ քաղաքապետարան, ուր դիմաւորուեցաւ քաղաքապետ՝ Քատիր Թոքպաշի ու անոր անձնակազմին կողմէ: Հոգեւոր Տէրը նախ ներկայացուց իր այցին դրդապատճառը ապա բարձր գնահատեց Պոլիս քաղաքին մէջ հաստատուած ընդհանուր կարգ ու կանոնը, իսկ քաղաքապետն իր հերթին ամենայն մանրամասնութեամբ ներկայացուց Պոլիս քաղաքին ընդհանուր

Կազմուածքը: Տեղի ունեցաւ նաեւ կոկիկ հիւրասիրութիւն ու ապա նուէրներու փոխանակում: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ հայրապետական այցի վերջին հանգրուանը, կ.ե. ժամը 3:30-ին կ'ընդգրկէր այցելութիւն իսթանպուլի Իսլամ համայնքի Մուլֆթի՝ Տք. Ռահմի Եարանի, որուն հետ կրօններու երկխօսութեան շուրջ զրոյց ընթացաւ: Անոնք նողկանքով արտայայտուեցան այն ահաբեկչական խմբակներուն հասցէին որոնք կրօնի քօղին տակ թաքնուած սահմուկեցուցիչ մարդասպանութիւններ կը կատարեն: Նուէրներու փոխանակումէն ետք, անոնք կրօններու համակեցութեան կոչ ուղղեցին, եւ պատերազմի աւարտ եւ բարօրութիւն մաղթելով հրաժեշտ տուին միմիանց: Երեկոյեան, օդանաւակայանի դահլիճին մէջ ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր վերջին հայրապետական օրհնութիւնն ու բարեմաղթութիւնները փոխանցելով նորօծ եպիսկոպոսին, թաղական խորհուրդի ներկայացուցիչներուն եւ համայն պոլսահայութեան, Պոլսոյ օդակայանէն, իր գաւազանակիրին՝ հայր Մաշտոց Զահմէրեանի հետ մեկնեցաւ Երեւանի «Զուարթնոց» օդակայան՝ մասնակցելու ու իր պատգամը փոխանցելու Հարենիք-Սփիւռք 5-րդ Համաժողովին:

Ամենապատիւ եւ Գերջ. Տէր Ներսէս Պետրոս Ժմբառ: Կաթողիկոս Պատրիարքը ուրբաթ 19 սեպտեմբեր 2014-ին առաւօտեան ժամը 11:00-ին Երեւանի ազգային օփերայի եւ պալեթի հանդիսարածին մէջ ընթացք առած համաժողովի բացումին հանդէս եկաւ իր հայրապետական պատգամով: Երեկոյեան, ամենապատախտ Հոգեւոր Տէրը իր գաւազանակիրին ընկերակցութեամբ վերադարձաւ իր նստավայրը՝ Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարան, Պէյրութ:

Արիհապատիւ տէր Գրիգոր Օգոստինոս Եպս. Գուսան կը հանդիպի Ազիարի շէյխին հետ

Իսլամներու Ֆիմրի տօնին առիթով, Աղեքսանդրիոյ հայ կաթողիկէ թեմի առաջնորդ արհի. տէր Օգոստինոս Եպս. Գուսան այցելած է Եղիպտոսի մէջ Ազհարի շէյխ Ահմատ Ալ Թայյէպին, զինք շնորհաւորելու եւ իր բարեմաղթանքները փոխանցելու համար: Հանդիպումին, երկու կողմերը անդրադարձած են Միջին Արեւելքի դժուարին պայմաններուն, խնդրելով Աստուծմէ որ օգնէ խաղաղութեան ու ապահովութեան վերականգնումին տարածաշրջանին մէջ:

Նշենք, որ գերապայծառ տէրը այս առիթով շնորհաւորական ուղերձներ յղած է Եղիպտոսի նախագահին, Ազհարի շէյխին, հանրապետութեան միւֆթիին եւ երկրի այլ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու:

ՀԱՅՈՑ
ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ
100-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑ

Յուշակոթողը «պահանջատէրի յանձնառութիւնը բարձրադաղակ հնչեցնելու առիթ է», կ'ըսէ ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը

Թէհրանի հայ կաթողիկէ «Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ» աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ, ուրբաթ, 23 յունուարին մատուցուած հայրապետական սուրբ Պատարագի աւարտին, եկեղեցւոյ մուտքին, Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առթիւ կանգնեցուած Նահատակաց Յուշարձանի օծման եւ բացումին առթիւ, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրոջ արտասանած խօսքը ստորեւ:

«Խորախորհուրդ այս պահը հարիւր տարիէ ի վեր ամէն տարի, յատկապէս ապրի 24-ին, աշխարհասփիւր ողջ հայութիւնը կը համախմբէ Հայոց ցեղասպանութեան մէկ ու կէս միլիոն անմեղ զոհերու յիշատակը յաւերժացնող այսպիսի յուշակոթողներու շուրջ։ Սովորական զոհեր չէին անոնք, այլ վասն Հաւատքի, Ազգի եւ Հայրենիքի զոհուած նահատակներ։

Ապրիլեան Նահատակաց յուշակոթողներուն շուրջ 100 տարիէ ի վեր, ամէն տարի տեղի ունեցող ոգեկոչական հաւաքները սովորամոլ երեւոյթներ չեն, այլ մեր հաւաքական յիշողութեան անջնջելիութիւնը ցոյց տուող վկայութիւններ, այդ յիշողութիւնը սերունդէ սերունդ փոխանցելու հանդրուաններ։ Անոնք կը վկայեն որ հայ ժողովուրդին դէմ պետականօրէն ծրագրուած ու ամէնէն զարհուրճելի միջոցներով գործադրուած ցեղասպանութիւնը ոչ միայն չմոռցուեցաւ, այլ յանուն Ճշմարտութեան ու Արդարութեան՝ ոճիրին հեղինակները միջազգային ատեաններուն առջեւ կանգնեցնելու պահանջը տարուէ տարի աւելի մեծ թափ ստացաւ, կանխելու համար ցեղասպանական արարքներու կրկնութիւնը։ Անոնք 100 տարիէ ի վեր կրկնուող ամենամեայ տիշրայուշ արարողակարգեր ըլլալէ դադրած են Հայոց ցեղասպանութեան 50-րդ տարելիցէն ի վեր եւ դարձած են ցեղասպանուած մեր ժողովուրդին պահանջատէրի յանձնառութիւնը բարձրադաղակ հնչեցնելու առիթներ։

Յուշարձանը, որուն օծումը եւ բացումը կը կատարենք այսօր, աշխարհի բոլոր կողմերը կանգնեցուած Ապրիլեան Նահատակաց նուիրուած յուշարձաններուն նման՝ պիտի ըլլայ ամենօրեայ յուշարար մը, կանգնած եկեղեցւոյ կողքին, Խաչին զօրութեամբ եւ Տիրամօր ձայնով մեզի՝ ցեղասպանութեան զոհերու ժառանգորդներուս յիշեցնելու համար մեր արմատներուն եւ անկէ բխած արժէքներուն, մեր ինքնութեան կառչելու եւ իրենցմէ մեզի կտակուած իրաւունքները ձեռք բերելու պահանջը անհատապէս եւ հաւաքաբար հետապնդելու իւրաքանչիւրիս յանձնառութիւնը։ Իւրաքանչիւր Ապրիլեան յուշարձան մեր ժողովուրդին մշտահունչ խօսափողն է միջազգային հասարակութեան յիշեցնելու համար Հայ

Դատը՝ որ իր արդար լուծումին կը սպասէ։ Այդ լուծումին ճանապարհը կ'անցնի պատմական ճշմարտութեան ճանաչումին եւ արդար հատուցումին։

Տարին որ կը սկսի պատմականօրէն նշանակալից է հայրենաբնակ թէ աշխարհասփիւռ համայն Հայութեան համար։ Զայն նշանակալից դարձնելու մեր ժողովուրդին վճռականութիւնը ակնյայտ է ամենուրեք, թէ՛ Սփիւռքի եւ թէ՛ Հայաստանի մէջ։

Հայկական պետականութեան առաջնորդութեամբ, Եկեղեցի ու ժողովուրդ՝ կոչուած ենք աւելի եւ աւելի ուժեղ հնչեցնելու ազգային պահանջատիրութեան սարդարապատեան զօղանջները համաշխարհային հրապարակներուն վրայ, քաղաքակիրթ ըլլալ յաւակնող միջազգային հասարակութեան յիշեցնելու ու անընդհատ վերյիշեցնելու 1915-ի Հայոց Գողդոթան եւ պահանջնելու անոր հետեւանքներուն դարմանումը, որ կը սկսի պատմական ճշմարտութեան ճանաչումով, արդարութեան եւ հայրենահանուած ու ցեղասպանուած մեր ժողովուրդի անկորնջնելի իրաւունքներու վերականգնումով։

Ամէն Հայ, աշխարհի որ անկիւնն ալ գտնուի, կոչուած է դառնալու քառակերտ այս յուշարձաններէն փոխանցուող պատգամներուն արձագանգող կենդանի յուշարձաններ, եւ այն ժամանակ, վստահ կրնաք ըլլալ որ Աստուած պիտի արձագանգէ անոր աղերսալի ձայնին՝ «Տէ՛ր, կեց՛ Դու զհայս, եւ արա զնոսա պայծառս»։

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կը ստորագրէ 100-րդ տարելիցի պատմական հոչակագիրը

Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած միջոցառումները համարգող պետական յանձնաժողովի 5-րդ նիստը գումարուեցաւ հինգչաքթի, 29 յունուար 2015-ին, Հայաստանի կառավարութեան տան ընդունելութիւններու դահլիճին մէջ։ Նիստը վարեց ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսեանը։ Նիստին մասնակցեցան Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, Արամ Ա. Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը, Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքը, Սփիւռքի Հայկական կազմակերպութիւններու եւ տարածաշրջանային յանձնախումբներու ներկայացուցիչներ։ Մասնակիցները միաձայնութեամբ որդեգրեցին «Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի Համահայկական Հռչակագիրը»։

Նիստի աւարտին, նախագահ Սերժ Սարգսեան՝ յանձնաժողովի անդամներուն եւ ընդլայնուած նիստի մասնակիցներուն հետ այցելեց Ծի-

ծեռնակաբերդի յուշահամալիր, ծաղկեպսակ գետեղեց Հայոց Մեծ Եղեռնի զոհերու յուշարձանին: Պետական յանձնաժողովի անդամները այսուհետեւ ծանօթացան Հայոց ցեղասպանութեան թանգարան-ինստիտուտի նոր ցուցադրութեան նախապատրաստական աշխատանքներու ընթացքին:

Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիրին դիմաց այնուհետեւ տեղի ունեցաւ Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի Համահայկական Հռչակագրի հրապարակման արարողութիւնը: Փաստաթուղթը ընթերցեց նախագահ Սերժ Սարգսեան եւ Համաձայն Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի միջոցառումները համակարգող պետական յանձնաժողովի որոշման, Հռչակագրին մայր օրինակը յանձնեց Հայոց Ցեղասպանութեան թանգարան-ինստիտուտին: Ապա, Հանրապետութեան նախագահը նշեց, որ Հռչակագրին մէկ օրինակը կ'ուղարկուի Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան գլխաւոր քարտուղարին եւ մէկ օրինակը պիտի յանձնուի Հայաստանի Հանրապետության ազգային արխիտին:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ խօսքը պետական յանձնաժողովի 5-րդ նիստին Երեւանի մէջ

Ստորեւ՝ Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին ելոյթը Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի ձեռնարկները համակարգող պետական յանձնաժողովի 5-րդ նիստին ընթացքին, Երեւանի մէջ, 29 յունուար 2015ին:

«Վասնափայլ Սերժ Սարգսեան, Նախագահ Հայաստանի Հանրապետութեան, Վասնափայլ Բագդ Սահակեան, Նախագահ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան

Նորին Սրբութիւն Գարեգին Բ. Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց,

Նորին Սրբութիւն Արամ Առաջին, Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ,

Վերապատուելի Մկրտիչ Գարակէօքեան, Աւտորաբնական Եկեղեցիներու Համաշխարհային խորհուրդի Նախագահ,

Մեծայարգ պետական այլեր,

Յարգարժան ներկայացուցիչներ հայկական կառոյցներու:

Հաւաքուած ենք Հայկական Պետութեան հովանաւորութեան տակ, ագդանշանը տալու համար Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի ձեռնարկներուն, որոնք սահմանուած են վերջին շուրջ մէկուկէս դարու հայոց պատմութեան մէջ անկիւնադարձային հանգրուան մը դառնալու:

Այն ինչ որ Օսմանեան պետութիւնը ծրագրեց ու գործադրեց 1915-ին Կայսրութեան հայարժակ Արեւմտեան Հայաստանի ու Կիլիկիոյ մէջ իր հաւատարիմ, պարկեցտ, օրինապահ, ստեղծագործ եւ քրիստոնեայ քաղաքացիներուն դէմ՝ ժամանակի պայմաններուն ու պարագաներուն պարտադրաներով գործուած գազանարարոյ պատահական արարք մը չէր, այլ՝ կանխամտածուած ու նախապատրաստուած ցեղասպանութիւն մը, աւելին՝ բառին ամբողջական առումով ՀԱՅԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ մը, այնպէս ինչպէս այնքան իրաւամբ զայն կ'որակէ անուանի լիբանանցի իրաւապաշտպան Մէքր Մուսա Փրէնս: Արդարեւ, Հայոց Յեղասպանութեան նուիրուած եւ 1975-ին, Հայոց ցեղասպանութեան 60-րդ տարելիցին առթիւ հրատարակուած իր աւելի քան 2000 էջնոց ուսումնասիրութիւնը խորագրելով. «*Un Génocide Impuni - l'ARMÉNOCIDE*», որ թարգմանի՝ «Անպատիժ մնացած ցեղասպանութիւն մը՝ Հայասպանութիւնը»: Միջազգային իրաւագէտը միաժամանակ կը զգուշացնէր միջազգային ընտանիքը, որ ցեղասպանութիւն մը որ անպատիժ կը մնայ՝ քաջալերանք է ուրիշ ցեղասպանութիւններու ծնունդին: Եթէ ան այսօր ողջ ըլլար, ան վստահաբար պիտի աւելցնէր. Հայոց Մեծ Եղենի պատմական

իրողութեան ուրացումն ու ժխտումը եւ յանցագործութեան հետքերը շնչելու ամէն փորձ եւս բազալերանի է նոր ցեղասպանութիւններու կատարման:

Գազանացած օսմանեան իշխանութիւնները ուզեցին ու փորձեցին ոչ միայն ֆիզիքապէս շնչել հայութիւնը, այլ անոր գոյութիւնը յիշեցնող ամէն հետք աշխարհի բարտէսէն եւ բաղաբակրութեան պատմութեան էջերէն: Այս նպատակով աւերեցին հայու հաւատքի ու մշակոյքի կորողները, հայածին ու հայադրոշմ ամէն արժէք ու մնացին եւ դեռ կը մնան անպատիճ՝ հակառակ պիտական ու պաշտօնական արխիւններուն մէջ կուտակուած վկայագրութիւններուն եւ պատմական իրողութեան նաևաչումին բազմաթիւ երկիրներու ու միշազգային կառոյցներու կողմէ: Այս իրողութիւնը շրջելու եւ պատմական արդարութիւնը վերականգնելու մարտահրաւերին առջեւ կը գտնուինք այսօր ազգովին՝ մեր Պետութեամբ ու Եկեղեցիով շարունակելով յիշել, ապա միշազգային բնեմերուն վրայ մեր Պետութեան բիկունիքին կանգնած եւ անոր թիկունին յենած՝ յիշեցնել ու պահանջել:

Այս իրողութիւնը շրջելու աշխատանքը այսօր չէ որ պիտի սկսի: Ան սկսաւ բարեխնամ Աստուծոյ խնամատար ձեռամբ ոռոգուած հայկական անխորտակելի կաղնիի վերընձիւրումով դար մը առաջ: Արդարեւ, այդ աշխատանքին սկսան ցեղասպանութենին նորոպրած՝ բոնագաղթուած, տարագիր հայութեան աշխարհասփիւռ հալումաշ բնեկորները, որոնց շառաւիդներն ենք մենք, այսօր բարձրանակատ ու հպարտօրէն համախմբուած հայկական պիտութեան հովանաւորութեան ներքեւ: Մեզ այսօրուան հասցնող նանապարհը հարք ու կանաչապատ չեղաւ: Զայն բացին ու լուսաւորեցին դար մը ամբողջ, ամէն տարի, մեր մէկ ու կես միլիոնն նահատակներու յիշատակով ներշնչուող եւ անոնց Կտակով առաջնորդուող սերունդները, համախմբուելով մեր ազգային, եկեղեցական, բաղաբական, մշակոյք-ային կառոյցներուն շուրջ: Նահատակաց յիշատակը ոգեկոչող սգոյ մոմերը 50 տարիներ առաջ վարեցին պահնչատիրական պայքարի շահը, զոր երկու տասնամեակներ առաջ աւելի բարձրացնելու ու բոցավառելու եկաւ հայկական անկախ պետականութիւնը:

Դար մը առաջ սկսած յիշելու, յիշեցնելու ու պահանջելու համազգային աշխատանքին նոր ծաւալ, ալացք ու որակ տալու կոչուած ենք այսօր՝ աւելի միակամ, համախմբուած ու միասնական շարքերով:

Անցեալ սեպտեմբերին կայացած Հայաստան-Միիիւնք 5-րդ համաժողովին կողմէ որդեգրուած Յայտարարութիւնը կ'աւարտէր հետեւեալ կարգախօսով.՝ ՄԵՆՔ ՈՒԺԵՂ ԵՆՔ ՄԻԱՍԻՆ:

Այո՛ Միասի՞ն՝ Հայաստան, Արցախ եւ Սփիւռք: Այս հաստատումը իր արտայայտութիւնը պէտք է գտնէ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարեկիցին նուիրուած իւրաբանչիւր ձեռնարկի մէջ, անով պէտք է առաջնորդուի իւրաբանչիւր հայ՝ աշխարհի որ անկիւնն ալ գտնուի եւ մանաւանդ նո՛ր սերունդը, անով պէտք է մուտք գործենի իրաւական դաշտ, որպէսզի 100-րդ տարեկիցը իրապէս անկիւնադայային ըլլայ: Աստուծոյ կամքով եւ ամէն»:

ՄԵԾ Եղեռնի 100-րդ տարելիցի մասին Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի մամլոյ ասուլիս

Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի ոգեկոչման Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքական յանձնախումբը իր ծրագրած ձեռնարկներուն մեկնարկը կատարեց մամուլի ասուլիսով (արաբերէնով), 29 յունուար 2015, Հինգշաբթի կէսօրին, Լիբանանի Կաթողիկէ տեղեկատուութեան կեղրոնին մէջ, ի ներկայութեան լիբանանեան լսատեսողական հաղորդամիջոցներու եւ մամուլի, ինչպէս նաեւ լիբանանահայ մամուլի եւ լսատեսողական հաղորդամիջոցներու ներկայացուցիչներուն:

Ասուլիսին բացման խօսքով հանդէս եկաւ մարոնիթներու Պէյրութիթեմի առաջնորդ արհիապատիւ Պուլոս արքեպիսկոպոս Մաթար, որ այնուհետեւ անձամբ վարեց ասուլիսը:

Իր խօսքին մէջ, ան անդրադարձաւ հայուն Գողգոթային մասին, հայ ազգին ազնիւ եւ օրինակելի կենցաղին մասին Լիբանանի մէջ, ապա իր խօսքին մէջ նշեց նաեւ բոլոր այն ազգերն ու քրիստոնեայ հասարակութիւնները, որոնք անցեալին եւ մինչեւ մէր օրերը նահատակութեան ճամբան բունած կը վկայեն իրենց հաւատքին մասին:

Ապա, Պուլոս Մաթար եպիսկոպոսը խօսքը տուաւ Պատրիարքական յանձնախումբի ներկայացուցիչ գերյարգելի հայր Գէորգ ծ.վ. Եղիայեանին, որ իր խօսքին մէջ վեր առաւ հայ ազգի նահատակութիւնը, հայուն իր

մշակոյթին կառչածութիւնը եւ Լիբանանի հանդէպ հաւատարմութիւնը եւ յոյս յայտնեց որ հայութիւնը, լիբանանցի իր եղբայրներուն հետ կը շարունակէ զարգացման յառաջնութացի ուղին, եւ մարդկութեան բարոյական արժեքներու ու հայրենասիրութեան փարոսը հանդիսանալ, ինչպէս նաև երկխօսութեան եւ եղբայրսիրութեան պատգամ մը ըլլալ Արեւելքի մէջ:

Գերյարգելի Եղիայեան իր խօսքը աւարտեց ներկայացնելով Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցից ոգեկոչման պատրիարքական յանձնախումբին կողմէ ծրագրուած միջոցառումները, որոնք պիտի գործադրուին յառաջիկայ ամիսներուն: Ընդգծելով իւրաքանչիւր ձեռնարկին առանձնայատուկ նշանակութիւնը, գերյարգելին թուեց մասնաւորաբար՝

1) Հայ ժողովուրդին, անոր պատմութեան, մշակոյթին եւ ցեղասպանութեան մասին աւելի քան հարիւր օտար եւ արաք հեղինակաւոր դէմքերու վկայութիւնները ամփոփող 320 էջնոց արաբերէն գեղատիպ հատորի մը հրատարակութիւնը Նամի Նամանին կողմէ:

2) Հրապարակային հանդիսութիւն մը, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ մարտի 9-ին, UNESCO հանդիսարահին մէջ, Լիբանանի կաթողիկէ պատրիարքներու եւ եպիսկոպոսներու ժողովին նախագահութեամբ:

3) Հայեւլիբանանեան բարեկամութիւնը խորհրդանշող եւ Լիբանանին հանդէպ Հայ ժողովուրդին երախտագիտութիւնը արտայայտող յուշակոթողի մը կանգնեցումը Ճիւնիի մայրուղիին վրայ:

4) Սուրբ Պատարագի մը մատուցումը յառաջիկայ ապրիլի 12-ին Վատիկանի «Սուրբ Պետրոս» տաճարին մէջ, Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետին նախագահութեամբ եւ ներկայութեամբ, եւ այս առթիւ ուխտագնացութիւն մը Հայ կաթողիկէ թեմերէն:

5) Մեծ Եղեռնի նահատակներուն նուիրուած վատիկանեան դրոշմաթուղթի մը հրապարակումը երանելի Մալյեանին դիմանկարով:

6) Հայ կաթողիկէ մեծանուն հոգեւորական երջանկայիշատակ Սահակ Եպիսկոպոս Կոգեանին ապրիլ 24-ի ճառերը ամփոփող հատորի մը հրատարակութիւնը:

7) Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ նախագահութեամբ եւ Զմմառու վանքին կազմակերպութեամբ գիտաժողով Զմմառու մէջ, Հայոց ցեղասպանութեան մասին արխիւներու մէջ:

Այսուհետեւ խօսք առաւ դոկտ. Յովհաննէս Թասլագեան, որ պատմական ակնարկ մը նետեց Հայ եւ թուրք յարաբերութիւններուն վրայ, 13-րդ դարէն սկսեալ երբ թուրքերը մտան Հայկական բարձրաւանդակ։ Ապա ան անդրադարձաւ Օսմանեան պետութեան հիմնադրութեան եւ Հայկական ներկայութեան մասին։

Հայկական հարցին ծնունդը ան կապեց Եւրոպայի մէջ ազատութեան գաղափարախօսութեան զարգացումին հետ։ Ապա ան յիշեց միջազգային կարեւոր ժողովները։ Թասլագեան անդրադարձաւ Հայ դատին ծննդեան եւ անոր զարգացումին, Հայ եւ թուրք քաղաքական յարաբերութիւններու մասին եւ բախումներու մասին։ Վերջապէս թրքական այլամերժ քաղաքականութեան մասին, որ պատճառ դարձաւ ցեղասպանութեան։ Ապա ան անդրադարձաւ 20-րդ դարու Հայ դատի յեղաշրջումին մասին եւ մինչեւ օրս շարունակուող լուռ Հակամարտութիւններուն՝ քաղաքական թէ մարտական դաշտերու վրայ։

Իր կարգին խօսք առնելով, Լիբանանի կաթողիկէ տեղեկատուութեան կեդրոնի տնօրէնը՝ Հայր Ապտօ Քամեմ ըսաւ թէ այս ինչ որ տեղի կ'ունենայ սովորական ասուլիս մը չէ, այլ «իրաւունքի պահանջատիրութեան ասուլիս մը»։ Ան շեշտեց թէ այս հանդիպումը մէկու մը դէմ չէ, այլ կը վկայէ այդ խոր վէրքին մասին, որ հայերը կ'ապրին։ Ան հարցական մը դնելով Միջին Արեւելքի քրիստոնեաններուն ներկայութեան մասին, հաստատեց թէ քրիստոնեանները պիտի մնան այս իրենց իսկ կառուցած Արեւելքին մէջ։

Ասուլիսը եզրափակելով, մարտնիթներու Պէյրութի առաջնորդը վերահստատեց, որ Արեւելքը կրօններու համակեցութեան հայրենիքն է, եւ քրիստոնեանները կառչած պիտի մնան իրենց հողերուն, պայքարելով բոլոր հաւատադրժողական եւ սաղրիչ հոսանքներուն դէմ։ Ան շնորհաւորեց Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքութիւնը իր այս նախաճեռնութեան համար եւ շնորհակալութիւն յայտնեց երկու գեկուցողներուն։

Աւարտին, եպիսկոպոսը ներկաները հրաւիրեց հիւրասիրութեան մը, որուն ընթացքին Պատրիարքական յանձնախումբի անդամներուն եւ մամուլի ներկայացուցիչներուն միջեւ ասուլիսը շարունակուեցաւ մտերմիկ մթնոլորտի մը ներքեւ։

Դիւան Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքանի Լրատուական Գրասենեակ

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը բացումը կը կատարէ դիւաններու նուիրուած 100 ամեակի գիտաժողովին

Նախագահութեամբ Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին, Կազմակերպութեամբ Զմմառու Պատրիարքական Կղերի Միաբանութեան եւ Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակի Լիբանանի Կերպոնական Մարմնին, Հայոց Մեծ Եղեռնի մասին արխիւներու մէջ պահպանուած վկայութիւններու չուրջ միօրեայ գիտաժողովը սկսաւ շաբաթ 14 փետրուար 2015-ին առաւտեան Զմմառու Պատրիարքական Կղերի Միաբանութեան վանքին մէջ: Ստորեւ՝ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ բացման խօսքը:

«Գերապայծառ, գերյարգելի, գերապատիւ Հայրեր,
Յարգարժան զեկուցաբերներ, փորձագէտներ, մամուլի ներկայացուցիչներ եւ մասնակիցներ գիտաժողովին,

Ուրախութեամբ եւ գոհունակութեամբ կ'ողջունենք Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած միջոցառումներու շրջագիծէն ներս այս գիտաժողովին կայացումը Զմմառու բազմադարեայ այս Պատրիարքական վանքին մէջ, որ եղած է ոչ միայն եկեղեցւոյ ու ազգին ծառայութեան նուիրեալ հոգեւորականներու դարբնոց մը, այլ՝ ազգային եւ մշակութային արժեք-

Յերու մշտակառ փարոս մը:

Այս գիտաժողովին մասնակցելու հրաւերին ընդառաջելու ձեր պատրաստակամութեան մէջ ընդհանրապէս եւ մասնաւորաբար արխիւագէտներու, Հայոց ցեղասպանութեան մասին հետազօտումներ կատարող փորձագէտներու, պատմագէտներու, դիւանապահներու այսպիսի եզակի գիտաժողովի մը մասնակցութեան մէջ՝ մենք կը տեսնենք հայ ազգին, Հայ Եկեղեցւոյ եւ Հայաստանին համար արխիւներու անփոխարինելի կարեւորութեան գիտակցութեան արտայայտութիւնը:

Սրդարեւ, պատմական իրադարձութիւնները վկայակոչող բազմաբնոյք յիշատակարաններ- յուշարձաններ, ճարտարապետական կորոդներ, արուեստի ստեղծագործութիւններ, բանդակներ, որմագրութիւններ - կրնան գոյութիւն ունենալ եւ գոյութիւն ունին, եւ անոնցմէ իրաքանչիւրը իր տեղն ու դերը ունի պատմական դէպքերու արթեւորումին մէջ, սակայն անոնցմէ ոչ մէկը կրնայ փոխարինել արխիւը՝ հաւաքականութեան մը անցեալի եւ պատմութեան մասին ամբողջական պատկերացում մը կազմելու համար: Ան, արխիւը, հիմնական աղբիւրն է պատմական եղելութեանց մասին վկայութեանց փոխանցումին:

Արխիւները՝ հաւաքականութիւն մը, հասարակութիւն մը, ժողովուրդ մը եւ նոյնիսկ անհատ մը իր անցեալին կամրջող օդակն են: Անոնք հշմարտութեան բացայայտման անշրջանցելի միջոցներ են:

Արխիւները ժողովուրդի մը հաւաքական յիշողութիւնը սնուցանող ու վառ պահող յուշարաբներ են, ապագայի ուղեցոյցներ: Այս ընդոժին գիտակցութեամբ է որ մեր ժողովուրդը իր պատմութեան բոլոր հանգրուաններուն եւ բոլոր պայմաններուն ու պարագաներուն տակ շանացած է յատուկ ուշադրութեան եւ հոգածութեան առարկայ դարձնել ոչ միայն մշակոյթային կամ արուեստի ամէն ստեղծագործութիւն, այլ մանաւանդ գիր ու գրականութիւն, որոնիք դարձած են արխիւային ժառանգութիւն, անգնահատելի հարստութիւն: Մատենադարանները, վաճեներն ու մշակութային կեդրոնները, ուր հաւաքուած են մեծարժեք արխիւներ, սովորական պահեստանոցներ չեն, այլ ազգային ժառանգութեան արկդներ, որոնց բանալին կը գտնուի արխիւագէտներուն ձեռքը: Արխիւագէտները ոչ միայն արխիւները յայտնաբերողներն ու ապա անոնց պահեստապետներն են, այլ զանոնիք խօսեցնողն են: Անոնց խօսքը, վկայութիւնն ու պատգամը հասարակութեան փոխանցողներն են: Այս հաղորդակցութեան շնորհիւ է որ անցեալը կը դառնայ ուղեցոյց ներկային:

Ահա այսպիսի խորհրդածութիւններով է, որ կ'արժեւորենի այս գիտաժողովը, որ յատուկ նշանակութիւն կը զգենու Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի յիշատակումի այս տարուան սեմին եւ հայրապետական օրինութեամբ կ'ողջուննենք զայն եւ արդիւնաբեր աշխատանք կը մաղքնենք անոր Զմմառու Տիրամօր հոգատար առաջնորդութեամբ:

«Հայոց Յեղասպանութիւնը եւ Արխիւները» Գիտաժողովի եզրափակիչ Հաղորդագրութիւն

Շաբաթ, 14 փետրուար 2015-ին, նախագահութեամբ Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Պատրիարքին, Հայ Կաթողիկէ Զմմառու Վանքին մէջ տեղի ունեցաւ «Հայոց Յեղասպանութիւնը եւ Արխիւները» միօրեայ գիտաժողովը՝ կազմակերպութեամբ Զմմառու Պատրիարքական Կղերի Միաբանութեան եւ Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակի Լիբանանի կեդրոնական մարմնին: Գիտաժողովին մասնակցեցան Լիբանանի մէջ Պապական Նուիրակը, Լիբանանի մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպան Աշոտ Քոչարեան, Լիբանանեան համալսարաններու իրաւագիտութեան եւ պատմութեան բաժնմունքներու պատասխանատուներ եւ դասախոսներ:

Բացման խոսքին մէջ, Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը կարեւոր նկատեց Հայոց ցեղասպանութեան ամբողջական պատկերացումին համար արխիւներու ունեցած անփոխարինելի դերը: Ան մատնանշեց ճշմարտութեան բացայալուման եւ հաւաքական յիշողութեան պահպանման համար արխիւներուն տեղն ու դերը: Հուսկ անհայրապետական օրհնութեամբ ողջունեց Սուրբ Էջմիածնի եւ Կիլիկիոյ

Հայոց Կաթողիկոսութեանց Վեհափառները, Լիբանանի Հայ Առաքելական եւ Աւետարանական համայնքներու կրօնական պետերը եւ գիտաժողովին մասնակից շուրջ վեց տասնեակ մտաւորականները, Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակի Լիբանանի կեղրոնական մարմնի անդամներ եւ միութեանց ներկայացուցիչները:

Ապա բարի գալուստի խօսք արտասանեց Զմմառու Հայ Կաթողիկէ վանքի վանահայր, Պատրիարքական Փոխանորդ գերապայծառ հայր գաբրիէլթ. ծ. վարդապետ Մուրատեան, որ ծանրացաւ վախի հասկացութեան վրայ: Անդրադառնալէ ետք Օսմանեան կայրութեան հայաջինջ քաղաքականութեան՝ ան չեշտեց, որ պէտք չէ վախնալ անոնցմէ, որոնք մարմինը կը սպաննեն եւ այնուհետեւ բան չեն կրնար ընել: Իր արաքերէն խօսքի աւարտին, հայր Մուրատեան շնորհակալութեան խօսք ուղղեց Լիբանանի պետութեան, ժողովուրդին, երկրին եւ Հայաստանի Հանրապետութեան:

Ապա յանուն Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակի Լիբանանի կեղրոնական մարմնին, ֆրանսերէնով խօսք առաւ պարոն Ռաֆայէլ Ումուտեան, ապա առաջին նիստավարը՝ Տիկին Սեղա Խտրշեան, բացուած յայտարարեց նիստը եւ Հայաստանի Հանրապետութեան Սփիւռքի նախարար Հրանուշ Յակոբեանի կենդանի ողջոյնը հեռասփոռուեցաւ, որմէ ետք գիտաժողովի առաջին զեկոյցը ներկայացուց ցեղասպանագէտ, Հայոց ցեղասպանութեան մասնագէտ դոկտ. Յարութիւն Գէորգեան:

Փրոֆ. Յարութիւն Գէորգեան ծանրացաւ Հայոց ցեղասպանութեան վերաբերեալ օտար դիւնագիտական առաքելութիւններու եւ միախոնարներու արխիւային փաստաթուղթերուն վրայ: Ան անդրադարձաւ եւրոպական արխիւներուն, առանձնացուց գերմանական, աւստրոհունգարական, ամերիկեան, ֆրանսական եւ բրիտանական, միախոնարական ու Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքութենէն Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութիւն փոխանցուած արխիւները:

Երկրորդ զեկոյցումը ի բացակայութեան զեկոյցաբերի ներկայացուեցաւ: Զեկոյցումը անդրադարձաւ Վատիկանի արխիւներուն՝ Հայոց ցեղասպանութեան վերաբերեալ: Զեկոյցումը, գրեթէ ամբողջութեամբ կեղրոնացած էր 1894-1896 շրջանի համիտեան ջարդերուն վրայ:

Խւրաքանչիւր զեկոյցումէ ետք առիթ տրուեցաւ հարց-պատասխանի ու քննարկումներու, որոնք լուսաբանական յատակացումներու եւ յաւելեալ տուեալներու տեղիք տուին:

Կէսօրուան ճաշի դադարէն ետք Դամասկոսի Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակի մարմնի նախագահ Արմաշ եպս. Նալպանտեան ներկայացուց Դամասկոսի հայ համայնքին ծրագրած եւ արդէն մասամբ գործադրուած 100 ամեակի ծրագիրը:

Նման բնոյթի զեկոյցում մը ներկայացուցին նաեւ Հայոց ցեղասպա-

Նութեան 100 ամեակի Եգիպտոսի ներկայացուցիչներ դոկտ. Արմէն Մազլումեան եւ Պերճ Թերզեան՝ յառաջացնելով մասնակի համապատկեր մը Միջին Արեւելքի մէջ կատարուող եւ կատարուելիք ձեռնարկներուն։ Ապախոսք առաւ Փրոփ. Վահրամ Շեմմեսեան։

Իր զեկուցումին մէջ, Դոկտ. Փրոփ. Վահրամ Շեմմեսեան անդրադարձաւ Միջին Արեւելքի հայկական արխիւատուներուն։ Ան մէկ առ մէկ թուարկեց Միջին Արեւելքի հայկական այն վայրերը, արխիւատուները, ուր ինք անձամբ պրատումներ կատարած է հայոց ցեղասպանութեան առնչութեամբ եւ առանձնացուց Գահիրէի, Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան, Անթիլիասի Կիլիկիոյ Հայոց Կաթողիկոսութեան, Հալէպի եւ Պաղտատի Հայ Առաքելական Առաջնորդարաններու արխիւատուներուն մէջ պահ դրուած Հայոց ցեղասպանութեան տարիներուն եւ յաջորդող տասնամեակներուն վերաբերող փաստագրական մեծ եւ արժէքաւոր հաւաքածոները։

Փրոփ. Շեմմեսեան կարեւոր նկատեց այդ արխիւային նիւթերուն մշակումը, թուայնացումը եւ անոնց բազմացումն ու տարբեր կեղրոններու մէջ պատճէններու առկայութիւնը։ Ան նշեց, որ այդ նիւթերը անհրաժեշտ է մատչելի դարձնել պատմաբաններուն, ուսումնասիրողներուն, որպէսզի կարելի դառնայ աւելի ամբողջականօրէն սերտել Հայոց ցեղասպանութիւնը, անոր գործած աւերը եւ հայ ժողովուրդին վրայ ունեցած հետեւանքները։

Դադարէն ետք իր զեկուցումը ներկայացուց Երեւանի Մեսրոպ Մաշտոցի անուան հին ձեռագիրներու հիմնարկի՝ Մատենադարանի վաստակաւոր գիտաշխատող Գէորգ Տէր Վարդանեան։ Ան ներկայացուց Հայոց ցեղասպանութեան պատճառով կորստեան մատնուած հայկական մշակութային գանձերէն ձեռագիր մատեաններուն եւ կրօնական գիրքերուն մասին տեղեկութիւններ։

Դոկտ. Տէր Վարդանեան ընդգծեց, որ շատ փոքր թիւով ձեռագիր մատեաններ փրկուած են Արեւմտեան Հայաստանէն եւ Կիլիկիայէն։ Ան ընդհանուր կորուստը հաշուեց շուրջ 30,000 ձեռագիր մատեան։ Յարգելի մասնագէտը շեշտեց եւ մեծապէս հաւանական նկատեց, որ Հայոց ցեղասպանութեան օրերուն Արեւմտահայաստանի ու Կիլիկիոյ վանքերէն ու եկեղեցիներէն բռնագրաւուած ձեռագիրներէն մաս մը կը գտնուի տակաւին թրքական պետական գրադարաններու կամ արխիւատուներու փակ Փոնտերուն մէջ, որոնց լոյս աշխարհ բերումը մեծ նպաստ կ'ունենայ հայ մշակոյթի ձեռագիր մատեաններու մարզի ուսումնասիրութեան մէջ, բայց միաժամանակ ծանր յանցագործութեան աթոռին կը գամէ ցեղասպան թուրքը։

Դոկտոր Տէր Վարդանեան յստակացուց նաեւ որ եթէ որոշ պատկերացում մը կայ այս ձեռագիր մատեաններուն կորուստի քանակին եւ արժէ-

քին մասին, անկարելի է սակայն գնահատում կատարել հայ կրօնական սպասքի, եկեղեցական իրերու կորուստին քանակին, համեմատութեան եւ արժէքին մասին:

Գիտաժողովի վերջին զեկուցողը եղաւ Գերյարգելի Հայր Անդրանիկ ծ. վ. Կռանեան, որ ներկայացուց Մարտինի հայ կաթողիկէ առաջնորդ իգ-նատիոս Արքեպիսկոպոս Մալոյեանի կեանքը եւ անոր նահատակութեան շուրջ մտորումներ:

www.photoraffi.me

Միօրեայ այս գիտաժողովը յատկանշուեցաւ այն հաւաստումով, որ տակաւին չուսումնասիրուած եւ չպեղուած մեծաքանակ արխիտային նիւթեր կան, որոնց գոյութեան քաջատեղեակ են ցեղասպանութիւնը ուսումնասիրողները: Միւս կողմէ, սակայն, նշուեցաւ, որ կան տակաւին չուսումնասիրուած-չյայտնաբերուած արխիւներ եւս: Այս բոլորը առաւել լոյս կը սփռեն Հայոց ցեղասպանութեան ծալքերուն վրայ: Բարձրածայնուեցաւ այն միտքը, որ հայ ժողովուրդը իբրեւ ազգ կը գտնուի էական մարտահրաւելի մը առջեւ, որ կը վերաբերի պատասխանատու եւ գիտակից վերաբերում ունենալու իր պատմութեան վաւերաթուղթերուն եւ արխիտային նիւթերուն հանդէպ, եթէ կը նպատակադրէ իր պատմութեան ուսումնասիրութիւնը նոր հանգրուանի եւ միջազգային նորագոյն չափանշերուն համապատասխանեցնել:

Կարեւոր նկատուեցան նաեւ արխիտային նիւթերու գիտական մատչելիութեան, թուայնացման, կրկնօրինակման եւ այլեւայլ կեղրոններու մէջ ցանցակալելու խնդիրները:

Այս ինդիրին իբրեւ այլ երեսակ ընդգծուեցաւ նաեւ նոր, երիտասարդ

մասնագէտներու յառաջացումը եւ անոնց անհրաժեշտ թափ ու աջակցութիւն ցոյց տալու էականութիւնը, որովհետեւ կարիքը կայ ո՛չ միայն Յեղասպանութեան առաջին տարիներու արխիւային նիւթերու առաւել ուսումնասիրութեան, այլեւ գաղթականութեանց տեղաւորման, քեմփերու եւ որբանոցներու հաստատման պատմութեանց ուսումնասիրութեան:

Գիտաժողովը նաեւ ուղղակի եւ անուղղակի կոչ երիտասարդ գիտնականներուն եւ ուսումնասիրողներուն՝ աւելի մեծ թափով լծուելու մարդկային հաւաքականութեան մը կողմէ մարդկային այլ հաւաքականութեան դէմ գործուած ցեղասպանութեան առաւել ամբողջական ուսումնասիրութեանց թափը եւ կշռոյթը զօրացնելու։ Գիտաժողովի իւրայատկութիւնն էր նաեւ այն, որ բազմակի քննարկումները յաճախ դիտակէտ ունեցան այս արխիւային բազմակի նիւթերու օգտագործումը՝ իրական դաշտին մէջ։

Զմմառու Պատրիարքական Կղերի Միարանութիւն
Հայոց Յեղասպանութեան 100 ամեակի
Լիբանանի Կեդրոնական Մարմին

Հայ կաթողիկէ Պատրիարքարանը պաշտօնապէս կը նշէ Մեծ Եղեռնի 100-րդ տարելիցը

www.phototaffi.me

Հովանաւորութեամբ Լիբանանի Կաթողիկէ Պատրիարքներու եւ Եպիսկոպոսաց Խորհուրդին, 9 Մարտ 2015-ին NDU համալսարանի (Զուք Մուսավէհ, Լիբանան) հանդիսութիւններու սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նույրուած յիշատակումի մեծաշուրջ հանդիսութիւնը հրաւէրովը Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքութեան եւ կազմակերպութեամբ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի ոգեկոչման Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքութեան յանձնախումբին:

Լիբանանի եւ Հայաստանի ազգային օրհներգներէն ետք, բացման խօսքով հանդէս եկաւ արաբական աշխարհի հաղորդամիջոցներու հանրածանօթ գործիչ եւ երեկոյի հանդիսավար ժորժ Քըրտահի արաբերէնով մեկնաբանեց Մեծ Եղեռնի զոհ՝ մեծ բանաստեղծ Սիամանթոյի «Ափ մը մոխիր» քերթուածը եւ ապա անդրադառնալով հայ ժողովուրդի պատմութեան, դատապարտեց անոր դէմ Թուրքիոյ կառավարութեան գործադրած ցեղասպանութիւնը՝ Ա. Համաշխարհային պատերազմի տարիներուն:

Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքութեան անունով խօսք առաւ հայր Գէորգ ծ. վրդ. Եղիայեան, որ պահանջեց Թուրքիոյ կառավարութենէն ճանչնալ Երիտասարդ Թուրքերու իշխանութեան շրջանին, անոնց ղեկավարներուն՝ թալէաթի եւ ձեմալի ղեկավարութեամբ գործադրուած Հայոց ցեղասպանութիւնը, որուն զոհ գացին 1.5 միլիոն անմեղ հայեր: Հայր Եղիայեան պահանջեց թրքական կառավարութենէն հատուցել

Հայոց ցեղասպանութեան վնասները՝ նիւթական եւ բարոյական ոլորտներուն մէջ, դիտել տալով, որ հայութեան հազարամեայ աշխատանքին պատուղը հանդիսացող հազարաւոր վանքեր ու եկեղեցիներ, դպրոցներ ու ապարանքներ, մշակոյթի եւ տնտեսութեան կեդրոններ, համայնքային թէ անձնական կալուածներ սանձարձակ բարբարոսութեան եւ ահաբեկումի ժամանակաշրջանի մը մէջ վերածուեցան ախուներու, զօրանոցներու եւ բանտերու, մինչ նոր Թուրքիան ստեղծուեցաւ աւարի հիմքերուն վրայ: Ան շեշտեց, որ հայոց բոնագրաւուած հողերը պիտի վերադարձուին իրենց միակ իրաւատիրոջ՝ հայութեան, որուն համար կորսուած հայրենիքը մինչեւ այսօր իր խորհրդանիշերը ունի ի դիմաց Արարատ լեռան եւ Կիլիկիոյ կանաչազարդ դաշտերուն:

www.photoraffi.me

Ապա բեմ բարձրացաւ լիբանանցի բանաստեղծ Անթուան Ռաատ, որ իր մասուցած քերթուածին ընդմէջէն դատապարտեց բռնատիրութիւններն ու մարդկութեան դէմ գործադրուած ոճիրները՝ դարերու ընթացքին:

Խօսք առաւ Լիբանանի նախկին վարչապետ զօր. Միշէլ Առւն: Ան դիտել տուաւ, որ հայ ժողովուրդը տառապանքներ կրած է Օսմանեան կայարութեան ամբողջ շրջանին, ենթակայ դառնալով ատելութեան եւ հալածանքի, որոնք իրենց գագաթնակէտին հասան Առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքին՝

Երիտասարդ Թուրքերու իշխանութեան շրջանին: Ան ըսաւ, որ հայութիւնը զոհ գնաց համաթուրանական գաղափարախօսութեան, որ կը միտէր ջնջել Թուրքիոյ մէջ ապրող բոլոր ազգութիւններն ու կրօնները: Ան ցաւով դիտել տուաւ, որ արեւմտեան պետութիւնները բաւականացան դիտորդի կարգավիճակ ցուցաբերելով հայութեան բնաջնջման փաստին առջեւ, անտեսելով նաեւ այն, որ կոտորածներուն զոհ կառնար ամբողջ քրիստոնէութիւնը՝ իր զանազան դաւանանքներով: Զօրավար Առւն ըսաւ, որ անցեալի ոճիրներուն ուրացումը թոյլ տուաւ, որ ոճրամիտ ուժեր գործեն նորանոր ջարդեր, եւ անպատիծ աւերեն ամբողջական քաղաքակրթութիւնները: Հակառակ ասոր, ըսաւ ան, հայութիւնը եւ ամբողջ քրիստոնէութիւնը կը շարունակեն մնալ կրողը յարութեան գաղափարին, եւ կը մնան պատրաստակամ շարունակելու իրենց քաղաքակրթական առաքելութիւնը Արեւելքի մէջ:

Յաջորդ բանախօսը եղաւ Լիբանանի նախկին նախագահ Ամին Ժըմայէլ: Նախագահ Ժըմայէլ ըսաւ, որ միջազգային հանրութիւնը պարտաւոր է ճանչնալ եւ դատապարտել անցեալին գործուած եւ ներկայիս գործուող զանգուածային բնաջնջման բոլոր գործողութիւնները, որոնք կը կատարուին ազգութիւններու

Եւ կրօնքներու հետեւորդ հաւաքականութիւններու դէմ, որպէս գլխաւոր նախապայման անոնց կանխարգիլման՝ ապագային: Ան կոչ ուղղեց Թուրքիոյ, անկեղծօրէն զղում արտայայտելու Հայոց եւ քրիստոնեայ այլ հաւաքականութիւններու դէմ գործուած ոճիրներուն համար, դիտել տալով, որ կարելի չէ սպասել ժողովուրդներու միջեւ հաշտութիւն՝ առանց կատարուած ոճիրներու նկատմամբ պատասխանատուութեան: Ան չեշտեց, որ Թուրքիոյ կողմէ սպասուող ներողութեան յայտարարութիւնը պէտք չէ ըլլայ ձեւական կամ ցուցադրական, այլ արտայայտէ անոր ցանկութիւնը վերահաստատելու խաղաղութիւնը իրար հանդէպ թշնամացած ժողովուրդներու միջեւ: Ամին Ժշմայէլ բարձրօրէն գնահատեց լիբանանահայութեան ներդրումը Լիբանանի գոյատեւման եւ զարգացման մէջ, շեշտելով, որ երկխօսութեան եւ գործակցութեան հայկական աւանդոյթը հիմքերէն մէկն է Լիբանանի ինքնութեան եւ գոյութեան:

Ապա ներկաներուն իր պատգամը յղեց մարոնիներու պատրիարք Կարդինալ Պըշարա Ռախի: Պատրիարք Ռախի զօրակցութիւն յայտնեց Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով յայտարարուած «Կը յիշենք եւ կը պահանջենք» կարգախօսին, դիտել տալով, որ այդ բառերը կ'արտայայտեն քաղաքակիրթ բոլոր մարդոց տրամադրութիւնները եւ ներկայիս Միջին Արեւելքի մէջ ընթացող ողբերգութիւններուն ի տես: Ան ցաւով դիտել տուաւ, որ Միջին Արեւելքի մէջ քրիստոնէութեան նկատմամբ ոտննձգութիւնները կարծես կը կրեն ուազմավարական ծրագրի մը բնոյթը, որուն նպաստակն է քանդել այս շրջանի երկիրները եւ անոնց քաղաքակրթական իւրայատկութիւնը: Ան դատապարտեց կրօնքի քողին տակ ծածկուած բռնութիւնը, որ անընդունելի է ուեէ մարդու կողմէ, որ հաւատք կը տածէ Աստուծոյ եւ մարդկային արժանապատուութեան նկատմամբ: Պատրիարք Ռախի ըսաւ, որ քրիստոնէութիւնը անհրաժեշտութիւն մըն է Արեւելքի համար, եւ անոր դէմ կատարուած ոտննձգութիւնը՝ ոտննձգութիւն է բոլորին նկատմամբ:

Յիշատակումի երեկոն փակուեցաւ Տանն կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի աղօթքով:

Աւարտին, ներկաներուն յանձնուեցան Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքա-

www.photoraffi.me

րանին կողմէ յատուկ այս առիթով հրատարակուած գիրքն օրինակներ: «100...եւ Յեղասպանութիւնը կը շարունակուի» վերնագրեալ գիրքը, որ կը բաղկանայ 512 էջերէ, կը պարունակէ սպառիչ տեղեկատուութիւն եւ վերլուծութիւն, ինչպէս նաև բազմահարիւր վկայութիւններ Հայ ժողովուրդի պատմութեան եւ յատկապէս Հայոց ցեղասպանութեան մասին՝ տարբեր ժամանակներէ եւ զանազան ազգութիւններ ու պետութիւններ ներկայացնող անձերու գրիչով:

Պէլոռութ 9 Մարտ 2015

Դիւան Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի

ԳԵՐՅԱՐԳԵԼԻ ԵՂԻԱՅԵԱՆԻ ԽՈՍՔԸ 9 ՄԱՐՏԻ ԻԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ

Ստորեւ, 9 մարտ 2015-ին, Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով «Էն. Տի. Եռլ.» համալսարանի մէջ - Լիբանան, Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի ձեռնարկին ընթացքին Հայ Կաթողիկէ վարժարաններու անօրէններու խորհուրդի նախագահ եւ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Սուրբ Եղիա եկեղեցւոյ աւագ ժողովրդապետ հայր Գէորգ ծ. վ. Եղիայեանի արտասանած խոսքը.

«Հայ Կաթողիկէ պատրիարքութեան անունով կ'ողջունեմ ձեզ,

1915-ին ցեղասպանութեան ենթարկուած մէկուկէս միլիոն հայ նահատակներուն անունով կ'ողջունեմ ձեզ,

6 մայիսին Դամասկոսի, Թրիփոլիի եւ Պէյրութի մէջ թրքական կախաններ բարձրացուած նահատակներուն անունով կ'ողջունեմ ձեզ,

Լիբանանի ազատութիւնը, անկախութիւնը եւ գերիշխանութիւնը պաշտպանող լիբանանեան բանակին նահատակներուն անունով կ'ողջունեմ ձեզ,

Լիբանանեան իսլամական եւ քրիստոնէական ազգային դիմադրութեան նահատակներուն անունով կ'ողջունեմ ձեզ:

Կ'ողջունեմ ձեզ արցունքու աչքերով, վշտահար սրտով եւ ընդվզած էութեամբ՝ հարց տալով ձեզի հետ, թէ ո՞ւր են ՄԱԿ-ի ուխտն ու բանաձեւերը: Ո՞ւր է միջազգային արդարութիւնը: Ո՞ւր են մարդկային սկզբունքները եւ ժողովուրդներուն իրաւունքները: Ո՞ւր է Աստուծոյ արդարութիւնը:

Յարգելիներ, արդեօք այսօր մենք իրաւունք չունի՞նք սաղմոսներու ընդմէջէն աղաղակելու՝

«Մինչեւ Ե՞րբ ամբարիշտները, ո՞վ Տէր,

Մինչեւ Ե՞րբ ամբարիշտները պիտի հրնուին.

Մինչեւ Ե՞րբ պիտի բարբանցեն, անպատկառութեամբ պիտի խօսին,

Ու պիտի պարծենան՝ բոլոր անօրէնութիւն գործողները:

Ո՞վ Տէր, անոնք բու ժողովուրդդ կը նկմեն,

Եւ քու ժառանգութիւնդ կը տառապեցնեն.

Այրին ու գաղթականը կը սպաննեն,

Որբերը կը մեռցնեն» (Սղ. 94.3,4,5,6):

**Այո՛, մինչեւ ե՞րբ աշխարհը, երկիրներն ու պետութիւնները պիտի ու-
րանան այդ դժոխային ողբերգութիւնը, ճիւաղային ջարդերը եւ Հայոց
ցեղասպանութիւնը:**

Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակին առիթով մենք կազմակերպե-
ցինք այս ոգեկոչումը, որպէսզի համալսարանական այս ազատ եւ հա-
մախմբող ամպիոնէն յայտարարենք՝

1915-ի սովին տոկացած Լեռնալիբանանի բարձունքներէն, թրքական
եւ օսմանեան գաւաղրութիւններուն ենթարկուած, կախաղաններու սիւ-
ներ վկայած Լիբանանէն, հայութիւնը, ինչպէս նաև անիրաւուած այլ ժո-
ղովուրդներ, ինչպէս՝ պաղեստինցիները, իրաքցիներն ու սուրիացիները
դիմաւորած Լիբանանէն ամբողջ աշխարհին կոչ կ'ուղենք անդրադառ-
նալու Հայոց ցեղասպանութեան արհաւիրքներուն, աղէտին եւ Հայոց
սուրբ դատին:

Մենք աշխարհէն կը պահանջենք մեր արդար իրաւունքները, որոնք
ցայսօր կը մնան բռնաբարուած՝ Թուրքիոյ եւ թրքական իրերայաջորդ
կառավարութիւններուն կողմէ:

Թուրքիա կը շարունակէ ուրանալ իր գործած ոճիրը, կը շարունակէ
նենգափոխել պատմութիւնը՝ թմրեցնելով իր քաղաքացիներուն, ժողո-
վուրդներուն եւ իրենց քաղաքական, տնտեսական եւ ռազմավարական
շահերը հետապնդող պետութիւններուն իմիդը:

Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակին առիթով, ինչպէս անցեալին
կատարած ենք եւ ապագային պիտի կատարենք, որոշած ենք լուռ չմնալ,
այլ յիշել եւ պահանջել՝ ճանաչումը, հատուցումը եւ հողերու վերադարձը:

Նախ եւ առաջ կը պահանջենք Թուրքիոյ պետութենէն ճանչնալ Երիտ-
թուրքերուն՝ ինվերի, Թալէամի եւ Ճեմալի գործած Հայոց ցեղասպանու-
թիւնը, հայ ժողովուրդի մէկուկէս միլիոն նահատակներուն հոգիներուն
եւ մարդկութեան հանգիստին համար, որովհետեւ Հայոց ցեղասպանու-
թեամբ էր, որ մարդկութեան դէմ ոճիր գործուեցաւ եւ նոյն մարդկու-
թիւնն է, որ տակաւին կը ցեղասպանուի, այդ սպանդները ըլլան հիթերա-
կան թէ նացիկական, իսրայէլեան թէ սիոնական, ՏԱՀԵՇ-ական թէ հաւա-
տադրժողական:

Երկրորդ՝ կը պահանջենք հատուցում՝ մեր եկեղեցական կալուածնե-
րուն, դպրոցներուն, պալատներուն, մշակութային թէ այլ հաստատու-
թիւններուն, ինչպէս նաև հողային բոլոր կալուածներուն, որոնք
դժբախտաբար եւ ցաւ ի սիրտ ահաբեկչութեան թիրախ դարձած են, վե-

բածուած են ախոռներու, զինուորական կեդրոններու, կառավարական շէնքերու, պղծուած է անոնց սրբութիւնն ու արժանապատութիւնը, քանդուած են եւ վերածուած քարակոյտերու:

Երրորդ՝ մենք կը պահանջենք մեր հողերը՝ անոնց խորհրդանիշ Արաբատով եւ Կիլիկիոյ դալար դաշտերով:

Այս պահանջներով մենք կը տառապինք Հայաստանի եւ Լիբանանի մէջ եւ ի սփիւռս աշխարհի: Տիւ ու գիշեր այս մտահոգութեամբ լեցուած ենք եւ կ'ուզենք կրօնի ու աշխարհի ոճրագործներէն մեր բոնաբարուած իրաւունքներուն վերատիրանալ:

Այս նպատակով Լիբանանի մէջ Հայ կաթողիկէ պատրիարքութիւնը փափաքեցաւ ձեր ներկայութեամբ ոգեկոչել Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակը՝ արժնցներու համար ձեր խիղճը եւ շրջանի երկիրներուն ու պետութիւններուն կամքը:

Այս ոգեկոչումը կը կատարենք Լիբանանի մէջ արդարութեան արեւը պայծառ պահելու եւ ազատ ու պատասխանատու խօսքը Արեւելքի մէջ վառ պահելու նպատակով:

Այս անիրաւ Արեւելքը, իր զաւակներուն, իր փառքը կերտած, քաղաքակրթութիւններն ու մշակոյթը հիմնած քաղաքացիներուն հաշւոյն այս ոճրագործ Արեւելքը ապերախտ գտնուեցաւ Աստուծոյ կողմէ իրեն տրուած չնորհներուն, սկզբունքներուն, մարդկայնութեան եւ հոգեւոր խորհուրդին նկատմամբ:

Այս Արեւելքը ապերախտ գտնուեցաւ նաեւ իր բնութեան չնորհած բարիքներուն նկատմամբ եւ իր անմտութեամբ, տգիտութեամբ ու ճահճացումով զանոնք վերածեց գէնքի եւ զինամթերքի, որ կ'օգտագործուի եղբայրասպան կոիւներու ընթացքին, ինչպէս նաեւ իր ուխտավայրերը, մզկիթներն ու եկեղեցիները պղծելու նպատակով: Արեւելքի աւանդները կը փճանան, ուխտատեղիները կը հրկիզուին, հնութիւնները կը քանդուին, գիրքերն ու գրականութիւնը կուլ կը տրուին հրդեհներէն, որպէսզի անոր թշնամիները ազատ եւ սանձարձակ կեանք ապրին, մինչ ինք ապրի յետամնացութեան, դաւադրութիւններու, յեղաշրջումներու եւ բորբոսած ու կեղծ գարնանային յեղափոխութիւններու հանգրուան մը, որուն ընթացքին մէկ կողմէ կը յայտարարուի հաւատաղթողական էմիրութիւն մը, իսկ միւս կողմէ՝ ոճրային ժիհատ մը:

Ցաւալի այս իրականութիւնը զգեստներու համար այսօր կ'ընդվզինք չարիքին եւ անիրաւութեան դէմ եւ մեր ձայնը կը բարձրացնենք ու ոճրագործներուն եւ իրաւունքները ոտնակոխողներուն կ'ըսենք. «Բա՛լ է այսքան խարեւայութիւն, դաւաճանութիւն եւ կեղծիք»:

Արեւելքցին, ըլլայ ան հրեայ, քրիստոնեայ, իսլամ թէ անհաւատ, որ կորսուած է ստոր դաւադրութիւններու եւ անձնական նեղ շահերու մէջ, ինչպէս նաեւ յանձնուած է արդարութիւնն ու իրաւունքը ուրանալու

անիծուած կեցուածքներուն, արեւելքցի արարածն է, որ այսօր եւ ընդմիշտ կոչ կ'ուղղէ վերադառնալու սիրոյ զգացումին, տիպար քաղաքացիութեան ճշմարտութեան, գիտակցութեան փարոսին, մարդկային եւ աստուածային գիտելիքներուն, որպէսզի Արեւելքը եւ անոր զաւակները վայելեն ապահովութիւնը, կայունութիւնը, հանգստութիւնը, արդարութիւնն ու խաղաղութիւնը:

Կեցցէ՛ք, կեցցէ՛ Հայ դատը եւ կեցցէ՛ Լիբանանը»:

Հարաւային Ամերիկան կը յիշատակէ Հայոց Յեղասպանութեան 100 ամեակը

Հինգչարթի 19 մարտին, սուրբ Յովաչի տօնին՝ Պուէնոս Այրէսի արքեպիսկոպոս, կարդինալ Մարիօ Փոլի հանդիսաւոր սուրբ Պատարագ մատուցած է աթոռանիստ մայր տաճարին մէջ՝ Հայոց ցեղասպանութեան մէկ ու կէս միլիոն զոհերուն յիշատակին:

Սուրբ Պատարագին մասնակցած է հայկական երգչախումբը քանի մը շարականներով։ Աւետարանի ընթերցումը կատարուած է հայերէն եւ սպաներէն լեզուններով։

Արարողութեան սկիզբը՝ Գիսակ արքեպիսկոպոս Մուրատեան, Արժանթինի եւ Զիլէյի Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ առաջնորդը տուած է բացատրութիւններ օրուան յիշատակին չուրջ։

Հարաւային Ամերիկայի Հայ կաթողիկէ առաջնորդ՝ Վարդան եպիսկոպոս Պօղոսեան համապատարագած է կարդինալին եւ օգնական եպիսկոպոսներուն հետ, եւ չնորհակալութեան խօսք ուղղած է կարդինալ Փոլի՝ յանձնելով անոր վերջերս «Ընդհանրական Եկեղեցւոյ Վարդապետ» հոչակուած Գրիգոր Նարեկացիի եւ երանելի իգնատիոս Մալոյեանի կենսագրութիւններուն գրքոյները։

Ապա բոլոր ներկայ հաւատացեալներուն յանձնուած է Մալոյեան նահատակ եպիսկոպոսին կենսագրութեան գրքոյկը եւ լուսանկարը։

Սուրբ Պատարագի աւարտին կարդինալ Փոլի՝ մասնակցութեամբ Մուրատեան արքեպիսկոպոսին եւ Պօղոսեան եպիսկոպոսին՝ կատարած է հոգեհանգստեան պաշտօն՝ մայր տաճարի մէջ զետեղուած խաչքարին դիմաց։

Վարդան եպիսկոպոս Պօղոսեան փոխանցած է նաեւ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին ողջոյնի պատգամը։

Վարդան եպիսկոպոս Պօղոսեանի նախաձեռնութեամբ արդէն իսկ Վենեգուելայի եւ Մեքսիկոյի մէջ մատուցուած են յիշատակի սուրբ Պատարագներ։ Մրագրուած են այլ արարողութիւններ կատարել Ուրուկուայի, Զիլէյի եւ Պրազիլի մէջ։

Ֆրանչիսկոս Սրբազնան Քահանայապետին Պատգամը Հայ ժողովուրդին

Սիրելի Հայ եղբայրներ եւ քոյրեր,

Մէկ դար անցած է արդէն այն սահմուկեցուցիչ ջարդէն՝ որ ձեր ժողովուրդին համար իսկական մարտիրոսութիւն մը եղաւ, որու ընթացքին շատ անմեղներ մեռան որպէս Քրիստոսի անուան խոստովանողներ ու մարտիրոսներ (Հմմտ. Յովհաննէս Պօղոս Բ. եւ Գարեգին Բ., Հասարակաց Յայտարարութիւն, Էջմիածին, 27 Սեպտեմբեր 2001): Այսօր չկայ հայ ընտանիք մը, որ այդ դէպքերու ընթացքին կորսնցուցած ըրլայ իր սիրելիներէն մէկը այդ եղաւ իսկապէս «Մեծ Եղեռնը» ինչպէս դուք կոչած էք այդ ողբերգութիւնը: Այս առթիւ ուժեղ մերձաւորութեան զգացում մը կ'ապրիմ ձեր ժողովուրդին հանդէպ ու կը փափաքիմ հոգեպէս միանալ աղօթքներուն՝ որ կը բարձրանան ձեր սրտերէն, ձեր ընտանիքներէն, ձեր հասարակութիւններէն:

Միասնաբար աղօթելու բարեպատեհ առիթ մը կ'ընծայէ մեզի այսօրուան արարողութիւնը, որու ընթացքին Եկեղեցւոյ Վարդապետ կը հռչակենք սուրբ Գրիգոր Նարեկացին: Զերմ երախտագիտութիւն կը յայտնեմ իրենց ներկայութեան համար՝ Ն.Ս.Օ. Գարեգին Բ.ին, Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, Արամ Ա.ին, Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ, եւ Ն.Ա.Ճ. Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ին, Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց:

Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի, Ժ. դարու միանձնը, առաւել քան ուրիշներ, գիտցաւ արտայայտել ձեր ժողովուրդին զգայնութիւնը, ձայն տալով այն աղաղակին՝ որ կը դառնայ աղօթքը տառապակոծ եւ մեղապարտ մարդկութեան մը. մարդկութիւն՝ որ թէպէտեւ ընկճուած է իր անկարութեան տագնապէն, կը լուսաւորուի սակայն Աստուծոյ սիրոյն պայծառութենէն եւ կը բացուի անոր փրկարար միջամտութեան յոյան՝ որ կարող է ամէն ինչ փոխակերպել: «Ի ձեռն որոյ զօրութեան վստահապէս ակնկալութեամբ վերագրեցեալդ յանցանօք բեռւանց՝ աներկմիտ յուսով հաւատամի կարողին ձեռն ապաստանեալ ... զնոյն ինքն տեսանել՝ յողորմութիւն եւ ի գժութիւն եւ յերկնիցն ժառանգութիւն» (Նարեկ, ԺԲ.):

Ձեր քրիստոնէական կոչումը շատ հին է եւ մինչեւ 301 թուականը կը հասնի, երբ սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ դէպի դարձ եւ մկրտութիւն առաջնորդեց Հայաստան աշխարհը, որ դարերու ընթացքին Քրիստոսի Աւետարանին փարող ազգերուն միջեւ առաջինը հանդիսացաւ: Այդ հոգեւոր իրադարձութիւնը իր անջնջելի կնիքը դրոշմեց Հայ ժողովուրդին, անոր մշակոյթին եւ պատմութեան վրայ, ուր նահատակութիւնը իր նա-

խապատիւ տեղն ունի, ինչպէս նշանակալից կերպով կը վկայէ սրբոց Վարդանանց զոհաբերական նահատակութիւնը Ե. դարուն:

Զեր ժողովուրդը, Քրիստոսի լոյսով լուսաւորուած եւ զօրութեամբը անոր չնորհքին, շատ փորձեր ու տառապանքներ յաղթահարած է (Հմմտ. Հոռոմ. Ը, 31-39): Ինչպէս ըսած է ձեզի սուրբ Յովիչաննէս Պօղոս Բ.: «Տառապանքով եւ մարտիրոսութեամբ թրծուած ձեր պատմութիւնը թանկագին գոհար մըն է, որով հպարտ է Ընդհանրական Եկեղեցին: Մարդուս փրկիչը եղող Քրիստոսի հանդէպ հաւատքը ներշնչած է ձեզի հիանալի արիութիւն մը, յաճախ այնքան նման՝ նոյնինքն խաչի արիութեան, որով վճռակամ յառաջացաք, ժողովուրդի եւ հաւատացեալներու ձեր ինքնութիւնը պահպանելու աննկուն կամքով» (Ճառ, 21 Նոյեմբեր 1987):

Այս հաւատքը ընկերակցեցաւ ձեր ժողովուրդին եւ զօրավիգ եղաւ անոր՝ նաեւ Հարիւր տարիներ առաջուան ողբերգական իրադարձութիւններու ընթացքին, որոնք «կը սահմանուին առ հասարակ որպէս ի. դարու առաջին ցեղասպանութիւնը» (Յովիչաննէս Պօղոս Բ. եւ Գարեգին Բ., Հասարակաց Յայտարարութիւն, Էջմիածին, 27 Սեպտեմբեր 2001): Բենեդիկտոս ԺԵ. Պապը, որ Առաջին Աշխարհամարտը դատապարտած է իբրեւ «անօգուտ սպանդ» (AAS, IX [1917], 429), ի սպառ ճիգ չէ ինայած զայն կասեցնելու համար, վերստին ձեռք առնելով՝ 1894-96 թուականներու «մահագուշակ դէպքեր»ուն ի տես Լեւոն ԺԳ. Պապին կողմէ արդէն կատարուած միջնորդութեան փորձերը: Այս նպատակով ան գրած է Մեհմետ Ե. Սուլթանին՝ աղերսելով որ ինայուէին անհամար անմեղները (Հմմտ. Նամակ, 10 Սեպտեմբեր 1915 թուակիր) եւ ինքն է որ, 6 Դեկտեմբեր 1915-ի Կարդինալներու Դունիքակ ժողովին, հաստատած է սառսուագին սոսկումով՝ «Հայոց թշուառագոյն ազգը դէպի բնաջնջում կ'առաջնորդուի» (AAS, VII [1915], 510):

Կատարել յիշատակը պատահածին՝ պարտականութիւն մըն է ո՛չ միայն Հայ ժողովուրդին եւ ընդհանրական Եկեղեցւոյ, այլ եւ համայն մարդկային ընտանիքին համար, որպէսզի այս ողբերգութենէն եկող ագդարարութիւնը մեզ ազատէ վերստին իյնալէ նման արհաւիրքներու մէջ, որոնք կ'անարգեն զԱստուած եւ մարդկային արժանապատուութիւնը: Յիրաւի, նաեւ այօր, նման ընդհալումներ երբեմն կ'այլասերին դէպի անչքմեղելիք բոնութիւններ, որոնք կը սնուցուին չարաշահելով էթնիկ եւ կրօնական տարբերութիւնները: Բոլոր անոնք որոնք Ազգերու եւ միջազգային Կազմակերպութիւններու գլուխը կանգնած են՝ կոչուած են հաստատ պատասխանատութեամբ ընդդիմանալու նման ոճիրներու, առանց երկդիմութիւններու եւ զիջումներու:

Այս կսկծալի յիշատակումը թող բոլորին համար հանդիսանայ շարժառիթ՝ խոնարհ եւ անկեղծ խորհրդածութեան, եւ բանալու սիրտերը դէպի ներողութիւն, որ աղբիւր է խաղաղութեան եւ վերանորոգ յոյսի: Սուրբ

Գրիգոր Նարեկացի, մարդկային հոգիին այդ արտակարգ մեկնաբանը, կարծես մարդարէական խօսքեր կ'արտաքերէ մեզի համար. «Քանզի եւ ես իսկ … վկայեալ զանձնէ կամաւրական ստգտանք բիւր բամբասանաց անբժշկական մեղանաց, ի սկզբնահայրն սկսեալ մինչեւ ի կատարումն ծննդոց նորա, կամայականն յանձնառութեամբ հաստեցի եղի զիս ամենայնդ պարտական չարեաց» (Նարեկ, ՀԲ.): Որքան կ'ագդէ մեր վրայ համընդ-հանրական զօրակցութեան իր այս զգացումը. Որքա՞ն փոքր կը զգանք մենք մեզ՝ անոր բացագանչութիններուն մեծութեան առջեւ. «Յիշեա՛ զքո մեծութիւնդ, Տէր … ընդ խնդրելս իմ ի քէն բարի իմոցն ատելեաց, եւ Դու առ քոյս ըստ քում մեծութեանդ անճառելիս հրաշագործեացես: Մի՛ սատակեացես զիմսն խածանողան, այլ փոփոխեացես. խլեալ զփոտանս բարս երկրաւորս, զբարիսն արմատացուացես եւ յիս եւ ի նոսին» (անդ, ԶԳ.):

Թող չնորէէ Աստուած, որ Հայ եւ Թուլք ժողովուրդներուն միջեւ վերահաշտութեան ուղին վերաբացուի եւ որ խաղաղութիւն ծագի նաեւ Ղարաբաղի մէջ: Այս ժողովուրդները, անցեալին, ի հեճուկս հակառակութիւններու եւ լարումներու, ապրած են խաղաղ համակեցութեան երկար շրջաններ եւ՝ նոյնիսկ բոնութիւններու թուլքոցին մէջ՝ զօրակցութեան եւ փոխադարձ օգնութեան պարագաներ տեսած են: Միայն այս ոգիով է որ նոր սերունդները կրնան բացուիլ աւելի լաւ ապագայի մը եւ շատերու զոհաբերումը կրնայ սերմը դառնալ արդարութեան եւ խաղաղութեան:

Մեզի քրիստոնեաներուս համար, այս պահը թող ըլլայ յատկապէս աղօթքի զօրաւոր պահ մը, որպէսզի թափուած արիւնը, Քրիստոսի զոհին փրկարար զօրութեամբ՝ ներգործէ լրիւ միութեան հրաշքը անոր աշակերտներուն միջեւ: Յատկապէս, վերամրացնէ եղբայրական բարեկամութեան կապերը, որ արդէն իսկ կը զօղեն Կաթողիկէ Եկեղեցին եւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին: Բազմահամար եղբայրներու եւ քոյրերու վկայութիւնը, որոնք՝ անզէն՝ իրենց կեանքը զոհեցին իրենց հաւատքին համար, իրարու հաղորդակից կը դարձնէ տարբեր յարանուանութիւնները. արեան համամիութիւնն է այս, որ մղեց սուրբ Յովհաննէս Պօղոս Բ.Ը. 2000 թուականի Յոքելեանին առթիւ, միասնաբար տօնելու իդարու բոլոր նահատակները: Այսօրուան արարողութիւնն ալ կը զետեղուի հոգեւոր եւ եկեղեցական այս համագրին մէջ: Անոր կը մասնակցին մեր երկու Եկեղեցիներուն ներկայացուցիչները, եւ հոգեւին կը միանան անոր աշխարհի վրայ սփոռուած բազում հաւատացեալներ, այսպէս երկրի վրայ հայելացնելով այն կատարեալ հաղորդութիւնը, որ կը տիրէ երկնքի երանեալ հոգիներուն միջեւ: Եղբայրական ոգիով կը վստահեցնեմ իմ մերձաւորութիւնս Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ նահատակներու սրբադասման արարողութեան առթիւ, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ապրիլի 23-ին էջմիածնի Մայր Տաճարին մէջ, եւ ոգեկոչման արարողութիւններուն, որ պիտի կատարուին Յուլիսին, Անթիլիասի մէջ:

**Աստուածամօր կը յանձնեմ այս դիտաւորութիւնները սուրբ Գրիգոր
Նարեկացիի խօսքերով.**

«Մաքրութիւն կուսից եւ սկզբնաշահիղ դասուց երջանկաց,
մայր հիմնադրութեան հաստատութեան Եկեղեցւոյ,
եւ ծնող անարատ Բանին Աստուծոյ:

...

Եւ ի թեւս պահպանութեան լայնատարած քումդ մաղթանաց ապաւինելով,
զանոս մեր ի սմա տարածեմք,
եւ աներկրայ յուսով հաւատամբ ապրիլ»:

(Ներբող Սրբոյ Աստուածածնին՝ «Գումարք խմբից»)

Վատիկանէն, 12 Ապրիլ 2015

FRANCISCUS

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ խօսքը 12 ապրիլի քահանայապետական սուրբ պատարագին

**Ստորեւ՝ Սրբազն Քահանայապետին կողմէ 12 ապրիլ 2015-ին «Սուրբ
Պետրոս»ի պազիլիքային մէջ մատուցած Սուրբ Պատարագի ընթացքին
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ խորեկէնով արտասանած խօսքը՝ թարգ-
մանուած:**

«Սրբազնագոյն Հայր,

Այս սուրբ Պատարագին աւարտին, որ սուրբ խորհուրդին շնորհենով լիա-
ցուց մեզ, հայ ժողովուրդին վարդապետն ու փառքը, հայ վանական սուրբ
Գրիգոր Նարեկացին յայտարարուեցաւ Վարդապետ Տիեզերական Եկեղեցւոյ:

Բոլոր ներկաները այս սուրբ Պազիլիքային մէջ եւ ի մասնաւորի հայ հա-
ւատացեալները լեցուած են ուրախութեամբ մը, որուն ես ալ կը բաժնեկցիմ:

Բոլոր անոնք, որոնք կարդացած են կամ կարելիութիւնը պիտի ունենան
կարդալու էջ մը այս աստուածաբանին, վանականին եւ բանաստեղծին գոր-
ծերէն, պիտի տպաւորուին վարդապետութենէն եւ զերմեռանդութենէն այդ
մեծ սուրբին, որ ապրեցաւ 950 եւ 1005 քուին միջեւ:

Հարկ է նշել թէ սուրբ Գրիգոր Նարեկացին հայ ժողովուրդին սուրբերուն
մէջ ամէնէն աւելի սիրուածն ու կարդացուածն է:

Իրեն հանդէա ջերմեռանդութիւնը, որ սկսաւ իր մահէն անմիջապէս ետք,
երբեք չէ դադրած, եւ այնքան ժողովրդականութիւն ստացած է հայ ընտա-

Եի՞ներուն մօտ, որ շատեր իրենց սնարին տակ կը պահէին «Մատեան Ողբերգութեան»ը, Սուրբ Աւետարանին հետ: Այսօր ալ, ամէն անոնք որոնք թարգմանարար կը կարդան զայն, այնքան կը զգացուին իրենց սրտին մէջ, որ չեն ուզեր դադրեցնել ընթերցումը, մինչեւ հասնին գիրքին աւարտին: Ուրիշներուն աչքերը արցունենով կը լեցուին, այնքան կը յուզուին անոր խորութենեն, եւ մանաւանդ երը ան ինքոյինքը կը նոյնացնէ բոլոր ժամանակներու մեղաւրթերուն հետ: Կարգ մը վանքերու մէջ, զայն ձեռքէ ձեռք կը փոխանցեն:

Մինչ այսօր կը յիշատակենք Հարիւրամեակը ցեղասպանութեան, որ հարուածեց շուրջ մէկուկս միլիոն հայեր, որովհետեւ քրիստոնեայ էին, լիայոյս եմ որ սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի հոչակումը իբր Եկեղեցւոյ Վարդապես՝ պիտի հանդիսանայ եղելութիւն մը, որ առաւել եւս պիտի արծարծէ շերմեռանդուրիւնը անոր հանդէպ, եւ այսպէսով պիտի օգնէ հայ ժողովուրդին յադրահարելու դժբախտութիւնները որ դար մը առաջ հարուածեցին զինք, ինչպէս նաև բոլոր քրիստոնեայ ժողովուրդներուն, մանաւանդ Միջին Արեւելքի մէջ, ուր ներկայիս անոնք կը լրեն նմանօրինակ դժբախտութիւններ:

Պէտք է նշել նաև Գրիգոր Նարեկացիի որդիական շերմեռանդուրիւնը Աստուածամօր հանդէպ, որ խորապէս կը տպաւորէ ամէնուն սիրտը: Արդարեւ, Տիրամօր ուղղուած իր ներքողին մէջ, Նարեկի սուրբը, բանաստեղծական զօրեղ պացքով մը, կը խորացնէ զանազան երեսները Մարդեղուրթեան խորհուրդին: Աննեցմէ իւրաքանչիւրը առիթ կ'ընծայէ իրեն՝ երգելու եւ փառարանելու բացառիկ վեհութիւնը եւ հրաշալի գեղեցկութիւնը մարդացած Բանին Մօր՝ Մարիամ Կոյսին:

Զարմանալի չէ հետեւաբար, որ Մարիամ առանձնաշնորհեալ տեղ մը գրաւէ հնամենի Արեւելեան Եկեղեցիներու պաշտամունքին մէջ, որոնք անբարատելի հոխութեամբ տօներ եւ տեղեր օճնած են անոր:

Այս է նմանապէս ինչ որ յստակօրէն կ'արտայայտուի սուրբ Գրիգոր Նարեկացին «Մատեան Ողբերգութեան»ին մէջ.

«Ծննկաչոք աղօթէ հաշտութեանս համար, ծնողդ Աստուծոյ,
Եղիր հոգատար թշուառիս հանդէպ, խորանդ Բարձրեալին,
Երկարէ՛ ձեռքդ անկեալիս, տաճա՛րդ երկնային,
Թողդ փառաւորուի Որդիդ քու միշոցաւ,
Որ աստուածապէս հրաշագործէ զիս՝ ի բաւութիւն եւ ողորմութիւն,
Ո՞վ դու, Աղախին եւ Մայր Աստուծոյ,
Թողդ ինձամով բարձրանայ պատիւտ
Եւ փրկութիւնս յայտնուի քեզմով: (Բան Ութառներորդ)»

Հոռոմ, 12 ապրիլ 2015

† ՆԵՐՍԷՍ ՊԵՏՐՈՍ ԺԹ.
Կաքողիկոս Պատրիարք
Տանն Կիլիկիոյ Կաքողիկէ Հայոց

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իւղանկար մը նուիրեց Սրբազն Քահանայապետին

Կիրակի 12 ապրիլ 2015-ին, Վատիկանի «Սուրբ Պետրոս» պազիվային մէջ, Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած սուրբ Պատարագին աւարտին, Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իւղանկար մը նուիրեց Սրբազն Քահանայապետին: Նկարը գործն է արուեստագէտ Ռաֆֆի Ետալեանի: Այդ իւղանկարը, որ Քահանայապետին ներկայացուեցաւ նոյնինքն հեղինակին եւ անոր տիկնող ձեռքով, կը պատկերացնէ երանելի իգնատիոս Մալոյեանի դիմանկարը: Վատիկանի կառավարութիւնը, ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին խնդրանքին ընդառաջելով, մի քանի ամիս առաջ արդէն որոշած էր դրոշմաթուղթ մը հրատարակել 100 ամեակին առթիւ: Ուստի այս իւղանկարը, որ ներկայացուեցաւ, պիտի հրատարակուի որպէս երկրորդ Հայկական նիւթով դրոշմաթուղթ, առաջինը ըլլալով սուրբ Գրիգոր Նարեկացին պատկերացնող խճանկարին պատկերը, որ կը գտնուի «Սուրբ Ղազար» կղզիին մէջ, Վենետիկ: Իր կարգին ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը օրհնեց Ռաֆֆին եւ իր ազնուափայլ տիկինը այս նուէրին համար, որ տրուեցաւ Պապին, ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ կողմէ: Այս երկու դրոշմաթուղթերը պիտի հրապարակուին այս տարուան սեպտեմբեր ամսուան ընթացքին:

Դիւան Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի

«Կոռունկ»ը եւ «Տիրամայր Հայաստանի»ն պանծացուցին 12 ապրիլի պատմական օրը

Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած Քահանայապետական սուրբ Պատարագը եւ այս առթիւ սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ հռչակումը, որոնք Վատիկանի «Սուրբ Պետրոս»ի պազիվային մէջ համախմբեցին համայն Հայութիւնը իր պետական, քաղաքական եւ Հոգեւոր առաջնորդներով, այս առթիւ Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետին կողմէ աշխարհին ուղղուած կոչը՝ ճանչնալու եւ դատապարտելու Հայոց ցեղասպանութիւնը մեղսակից չդառնալու համար անոր, ինչպէս նաև Ամենայն Հայոց եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսներուն՝ «Սուրբ Պետրոս»ի խորանէն արտասանած պահանջատիրական խօսքերը, ապա պաշտօնական ագապը՝ նախագահ Սերժ Սարգսեանի, կարդինալներու եւ Վեհափառ Հայրապետնե-

բուն մասնակցութեամբ՝ իրաւամբ պատմական օր մը դարձուցին 12 ապրիլ 2015-ը:

Այդ պատմական օրը, միեւնոյն երեկոյեան, պանծացուցին Հայ կաթողիկէ պատրիարքութեան «Կոռունկ» եւ Կիւմրիի «Տիրամայր Հայաստանի» երգչախումբերը փառաւոր համերգով մը՝ որ տեղի ունեցաւ 12 ապրիլի երեկոյեան ժամը 7.00-ին, Հռոմի Հայ կաթողիկէ «Սուրբ Նիկողայոս» եկեղեցին մէջ եւ որ ուղղակի սփոռւցաւ Վատիկանի թելեփաչէ հեռուստակայանէն:

Արդարեւ, Հայ կաթողիկէ աշխարհասփիւռ թեմերէն Հռոմ ժամանած բազմահազար ուխնաւորներուն համար շատ նեղ կու գար եկեղեցին, որուն առաջին շարքերուն վրայ ամենապատիւ տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Հոգեւոր Տիրոջ եւ Վատիկանի Արեւելեան Եկեղեցիներու ժողովի նախագահ կարդինալ Լէոնարտօ Սանտրիին շուրջ ներկայ էին Հայ կաթողիկէ սիւնհոգոսական հայրերը, սուրբ Աթոռի մօտ ՀՀ դեսպանը՝ Միքայէլ Մինասեան, դիւնապիտական մարմնի անդամներ, պաշտօնական պատուիրակութիւններու ներկայացուցիչներ եւ հիւրեր:

Նախքան համերգը խօսք առնելով կազմակերպիչ յանձնախումբին անունով, տիկին Զուարթ Նաճարեան շատ բնական նկատեց «մեր ժողովուրդին համար պատմականօրէն յիշարժան այս փառապանծ օրը եզրափակել երգով ու երաժշտութեամբ: «Որովհետեւ - ըստ ան - երգն ու երաժշտութիւնը ուղեկցած են մեր ժողովուրդին՝ իր պատմութեան ուրախ ու տիսուր բոլոր պահերուն, հայ երգն ու երաժշտութիւնը արտայայտած են մեր ժողովուրդին զգացումներն ու ապրումները, յոյսն ու երազանքը, տառապանքն ու յաղթական երթը, ներմեռանդութիւնն ու մօտիկութիւնը Աստուծոյ, որովհետեւ ինչպէս Հայ լեզուն, նոյնպէս Հայ երգն ու երաժշտութիւնը աշխարհասփիւռ Հայ ժողովուրդը միասնականացնող օղակն են: Ահա թէ ինչո՞ւ, բնական է որ այս փառապանծ օրը աւարտէր համերգով, իբրեւ յաղթահանդէս, գոհաբանական աղօթք ու փառաբանութիւն առ Աստուծած»:

Տիկին Նաճարեան նշեց որ այս զգացումները արտայայտելու համար հրաւիրուած են Հայ կաթողիկէ զոյգ երգչախումբեր՝ Հայաստանէն՝ Կիւմրիի «Տիրամայր Հայաստանի» աղջկանց եւ Լիքանանէն՝ Հայ կաթողիկէ Պատրիարքութեան «Կոռունկ» երգչախումբերը, խմբավարութեամբ, առաջինը՝ Հայաստանի կամերային պետական անսամբլի գեղարուեստական ղեկավար եւ տիրիթէօր Ռոպերթ Մլքէեանի եւ երկրորդը՝ Լիքանանի Քամալսարանի երաժշտութեան դասախոս դոկտոր Եղուարդ Թորիկեանի, որոնց նուիրեալ առաջնորդութեան չնորհիւ երկու երգչախումբերը արժանացած են երաժշտասէր հասարակութեան գնահատանքին: Ողջոյնի խօսքը նաեւ իտալերէնով փոխանցեց Քարլօ Գոբբոլա:

Այդ գնահատանքին վկայութիւնը չուշացաւ տալու նաեւ եկեղեցին

Խճողած ժողովուրդը իր խանդավառ ծափողջոյններով դիմաւորելով երգչախումբերու իւրաքանչիւր կատարումը: Ծափահարուեցան եւ կատարողները, եւ խմբավարները եւ հայ հոգեւոր, աշուղական, ժողովրդական, էսդրատային, պարզապէս հայկական բարձրորակ, ջինջ ու հարազատ երգարուեստի անզուգական ստեղծագործողները՝ կոմիտասն ու Սայեաթ Նովան, Ալթունեանն ու Այվագեանը, Աշուղ Ջիւանին ու Խաչատուր Աւետիսեանը, էտկար Յովհանիսեանն ու Ալեքսանտր Յարութիւնեանը, Զրբաշեանն ու Ռոպերթ Ամիրխանեանը, Սփիրիտոն Մելիքեանն ու Եղուարդ Թորիկեանը:

Երկու երգչախումբերը իրենց բարձրարուեստ կատարումներով հոգեկան վայելքի անմոռանալի պահ մը պարզեւեցին ներկաներուն:

Համերգի աւարտին խօսք առնելով, կարդինալ Լէոնարտօ Սանտրի ըստաւ. «Առ Աստուած ձեր գոհաբանական եւ փառաբանական ձայները լսելի եղան այս առտու «Սուրբ Պետրոս»ի տաճարին մէջ՝ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին եւ սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ Հռչակումին առթիւ մատուցուած սուրբ Պատարագի ժամանակ (...): Երգերը դարձան աղօթք, իսկ ցեղասպանութեան յուղիչ ու վրդովիչ վկայութիւնները ամրապնդեցին մեզ հաւատքի մէջ: Հայ ժողովուրդին դարերով ապրած ու պահպանած հաւատքը, չարչարանքի ու տառապանքի պահուն, երբ առ երեւոյթս Աստուած լուռ կը մնայ, կը յատկանշուի անոնց սրտէն ու շրթունքներէն մըմնջացող պաղատանքով, յոյսի ու ապաւինումի երգերով: Յիսուսի անունը եղաւ հայ ազգի զաւակներուն վերջին ճիշը, ինչպէս վերջերս ըրին իրենց գլխատումէն առաջ, քրիստոնեայ 21 զպտիները, Միջերկրականի ծովեզերքին, ու նոյն կացութեան մատնուեցան Ափրիկէի ու Միջին Արեւելքի քրիստոնեաները: Թող ամենասուրբ Կոյս Մարիամը, սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչը եւ Տիեզերական Եկեղեցւոյ Նոր Վարդապետը Հսկեն ազնիւ հայ ժողովուրդին»:

Այնուհետեւ, համերգի փակման իր խօսքին մէջ, ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ամփոփեց այս պատմական օրուան իրադարձութիւնները ու տպաւորութիւնները, որոնց արձագանգը հնչեց համաշխարհային բեմերուն վրայ, իւրաքանչիւր մարդու, առաւել եւս հայ մարդու հոգիէն ներս: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ըստ որ պատմական այս օրը Հայութեան համար պիտի հանդիսանայ ազգային առաջադրանքներու, նո՞ր կեանքի մը մեկնարկը, իսկ միջազգային ընտանիքին համար՝ 1915-ի Մեծ Եղեռնի մասին մշտահունչ յուշարար մը:

Խաչքար-Յուշակոթողի օրինութիւն՝ Հռիփսիմեանց վարժարանի շրջափակին մէջ

www.photoraffi.me

Երկուշաբթի, 20 ապրիլ 2015-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, Ֆանարի (Լիքանան) Սրբոց Հռիփսիմեանց Անարատ Յղութեան հայ Քոյրերու վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ նորակերտ խաչքարի օրհնութիւնը՝ ձեռամբ Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս Ժմբառական 100-րդ տարելիցին առիթով։ Ստորեւ՝ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ խօսքը՝ արտասանուած այս առթիւ։

«Գեղակերտ Խաչքարը զոր օրինեցինք եւ որուն բացումը կատարեցինք՝ շօշափելի մէկ արտայայտութիւնն է Հայոց գողգոթան եւ ապա հրաշափառ յարութիւնը խորհրդանշող այն Խաչին, որուն ներշնչումով գործած են եւ կը շարունակեն գործել Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրերը 1847-էն ի վեր։

Նախախնամական եղած է Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրերու Միաբանութեան հիմնադրութիւնը առաջին հայազգի կարդինալ Անտոն Պետրոս Թ. Հասութեան Կաթողիկոս Պատրիարքին կողմէ։ Արդարեւ, իրենց կեանքի գնով՝ հայ կաթողիկէ ուխտապահ ֆոյրերը հաւատարիմ մնացած են լուսաւորչեան հաւատքին եւ Եկեղեցւոյ ու ազգին ծառայելու իրենց կոչումին։ Այդ հաւատարմութեան վկայութիւնները կը հանդիսանան անոնց աշխարհասփիւռ առաքելավայրերը, որոնցմէ մէկուն շրջափակին մէջ կը գտնուինք այս պա-

հուս, Տիար Շահէ Պոյանեանի նման ազնուասիրտ հայորդիի մը բարերարութեամբ կանգնեցուած այս Խաչքար յուշակորթողին շուրջ:

2015 տարեթիւր պատմականօրէն նշանակալից է հայրենաբնակ թէ աշխարհասփիւռ համայն Հայութեան համար: Զայն նշանակալից դարձնելու մեր ժողովուրդին վեռականութիւնը ակնյայտ է ամենուրեք, թէ՛ Սփիւռի եւ թէ՛ Հայաստանի մէջ:

Հայկական պետականութեան առաջնորդութեամբ, Եկեղեցի ու ժողովուրդ՝ կոչուած ենք աւելի եւ աւելի ուժեղ հնչեցնելու ազգային պահանջատիրութեան սարդարապատեան զօղանշները համաշխարհային հրապարակներուն վրայ, բաղաբակիրք ըլլալ յաւակնող միջազգային հասարակութեան յիշեցնելու ու անընդհատ վերյիշեցնելու 1915-ի Հայոց Գողգործան եւ պահանջելու անոր հետեւանիներուն դարմանումը, որ կը սկսի պատմական ծշմարտութեան նանաչումով, Արդարութեան եւ հայրենահանուած ու ցեղասպանուած մեր ժողովուրդի անկորնչելի իրաւունքներու վերականգնումով:

Ապրիլեան Նահատակաց Յուշակորողներուն շուրջ՝ 100 տարիէ ի վեր, ամէն տարի տեղի ունեցող ոգեկոչական հաւաքները սովորամոլ երեւոյթներ չեն, այլ մեր հաւաքական յիշողութեան անշնչելիութիւնը ցոյց տուող վկայութիւններ, այդ յիշողութիւնը սերունդէ սերունդ փոխանցելու հանգրուաններ: Անոնք կը վկայեն որ հայ ժողովուրդին դէմ պետականօրէն ծրագրուած ու ամէնէն զարհութելի միջոցներով գործադրուած ցեղասպանութիւնը ոչ միայն չմոռցուեցաւ, այլ յանուն ծշմարտութեան ու Արդարութեան եւ կանխելու համար ցեղասպանական արարքներու կրկնութիւնը՝ զայն նանչնալու ու դատապարտելու պահանջը տարուէ տարի աւելի մեծ եւ համաշխարհային թափ ստացաւ, ինչպէս ցոյց տուաւ Հայոց Յեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առիթով Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետին կողմէ ապրիլի 12-ին, Վատիկանի Սուրբ Պետրոսի պազիլիքային մէջ մատուցուած մեծաշուրջ սուրբ Պատարագը եւ Անոր կատարած կոչը միջազգային հասարակութեան նանչնալու ու դատապարտելու Հայոց Յեղասպանութիւնը:

Աշխարհի բոլոր կողմերը կանգնեցուած Ապրիլեան Նահատակաց նուիրուած յուշարձաններուն նման՝ այս Խաչքարը պիտի ըլլայ ամենօրեայ յուշարար մը՝ ցեղասպանութեան զոհերու ժառանգորդներուն յիշեցնելու համար ոչ միայն իրենցմէ մեզի կտակուած իրաւունքները ձեռք բերելու պահանջը անհատապէս եւ հաւաքարար հետապնդելու իւրաքանչիւրիս յանձնառութիւնը, այլ մեր արմատներուն եւ անկէ բինած արժէքներուն, մեր՝ Հայու ինքնուրեան յատկանիշերուն կառչելու հրամայականութիւնը:

Ամէն Հայ, աշխարհի որ անկիւնն ալ գտնուի, կոչուած է դառնալու քառակերտ այս յուշարձաններէն փոխանցուող պատգամներուն արձանգանգող կենդանի յուշարձան:

Հայոց Տեղասպանութեան 100-րդ տարելիցը Մոնթթէալի մէջ

Երկուշաբթի, 20 Ապրիլ 2015ին, Մոնթրէալի սուրբ Ժողէֆ Եկեղեցին ներս, տեղի ունեցաւ Ավրիլեան Նահատակաց ոգեկոչման արարողութիւն, ի իշտատակ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին:

Ներկայ էր մօտաւորապէս 3000 հաւատացեալ հաշուող բազմահօծ ժողովուրդ, հայ եւ օտար մասնակիցներով։ Արարողութիւնը կատարուեցաւ կազմակերպութեամբ Հայաստանեաց Առաքելական, Հայ Կաթողիկէ եւ Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներուն եւ մասնակցութեամբ Մոնթրէալի Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ առաջնորդին, Մոնթրէալի Անկլիքան Եկեղեցւոյ, Անտիոքի Եկեղեցւոյ, Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցւոյ, Անտիոքի Յոյն Ուղղափառ Եկեղեցւոյ։

Թափօրի շքերթին իրենց մասնակցութիւնը բերին Ալէքս Մանուկեան, «Նարեկ» եւ «Սուրբ Յակոբ» դպրոցներու աշակերտութիւնը, ինչպէս նաև Հ.Բ.Լ.Մ.Ի եւ Հ.Մ.Լ.Մ.Ի սկաուտները։ Թափօրի ընթացքին երգուեցաւ «Հրաշափառ»ը, Մոնթրէալի միացեալ երգչախումբին կատարողութեամբ եւ ղեկավարութեամբ տիկին Յասմիլ Գասպարեանի։

Գերյարգելի հայր Գէորգ ծ. վրդ. Զապարեան բացումը կատարեց ու ապա տէրունական աղօթքով սկիզբ առաւ արարողակարգը։ Օտար Եկեղեցապետեր աղօթքներով ու պատգամներով յիշեցին զոհերը եւ դատապարտեցին մարդկութեան նկատմամբ կատարուած ոճիրներն ու անարդարութիւնները։

Արարողութեան ընթացքին միացեալ երգչախումբը ոգելից շարականներով տիրող մթնոլորտին տուաւ առաւել հմայք, խորհուրդ եւ ապրում։ Ղեկավարուհի Տիկին Յասմիկ Գասպարեան մեներգեց Կոմիտաս Քէշիշեանի մշակած շարականներէն մին, ապա թէնոր էլի Պէրպէրեան մեներգեց Ալպէրթ Հէյ Մալօթթի մշակած տէրունական աղօթքը, հայերէն եւ անգլերէն։

Կատարուեցաւ մոմավառութիւն, աշակերտները եւ սկաուտները Եկեղեցական դասէն առնելով լոյսը, տարածեցին համայն ներկաներուն։ Ներկայ հաւատացեալները միաբերան երգեցին «Տէր Ողորմեա՛»ն։ Հոգեշնորհ տէր Վարդան արդ. Թաշճեան ճաճանչաձեւ սրբատուվիր, որ կը ներառէր Տէր Զօրի եղեռալախտ նահատակներէն մէկուն աճիւնը, կարմիր շղարչով, ձեռամբարձ միացաւ շքերթին ու զայն զետեղեց Եկեղեցւոյ խորանի զոհասեղանին վրայ։

Մոնթրէալի կաթողիկէ համայնքի առաջնորդ Քրիստիան եպիսկոպոս Լէրին դարձաւ օրուան գլխաւոր պատգամախօսը։

Արարողութիւնը իր աւարտին հասաւ նահատակներու հոգիներուն համար կատարուած աղօթքով, որուն յաջորդեց Կիլիկիոյ քայլերգի եւ Էջմիածին մաղթերգի երգեցողութիւնը թափօրին յառաջընթացով, զոր կը գլխաւորէին Մեղրիկ եպս. Բարիքեանն ու Աբգար եպս. Յովակիմեանը:

100 ամեակի հսկումի երեկոյ Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի յուշակոթողին շուրջ

Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ հայոց Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. կաթողիկոս Պատրիարքին հովանաւորութեամբ եւ Հայ կաթողիկէ համալսարանականներու միութեան կազմակերպութեամբ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած Ապրիլեան հսկում մը տեղի ունեցաւ Հայ կաթողիկէ պատրիարքարանի յուշակոթողին շուրջ, Ժէկիթառի, երեքշաբթի, 21 ապրիլ 2015-ին, երեկոյեան ժամը 8:00-ին, ներկայութեամբ պետական երեսփոխաններու եւ նախարարներու, կուսակցութիւններու եւ միութիւններու ներկայացուցիչներու եւ հոծ բազմութեան:

Զեռնարկին բացումը կատարուեցաւ Լիբանանի եւ Հայաստանի քայլերգներուն ունկնդրութեամբ:

Ողջոյնի խօսքով հանդէս եկան Արամ Գարատաղեան եւ Ռուբինաթովմասեան: Անոնք ըսին, որ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի նախօրեակին կը յիշենք Հայ ժողովուրդին կրած արհաւիրքը եւ մանաւանդ 100 տարուան լուութիւնը, որ առիթ դարձաւ այլ ցեղասպանութիւններու իրագործման: Անոնք հաստատեցին, որ Լիբանանի մէջ անցեալի

գաղթական հայր, որ հազիւ կրնար իր ցաւը ամոքել, այսօր արդէն դարձած է հաստատ ու ինքնավստահ Լիբանանի քաղաքացի, որուն համար չնորհակալութիւն յայտնեցին Լիբանանի կառավարութեան ու խորհրդարանին՝ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման գծով եւ անցեալին տարագիր հայութիւնը ընդունելու համար։ Անոնք միաժամանակ կոչ ուղղեցին կառավարութեան, որ ապրիլ 24-ը հոչակէ սուգի օր պետութեան տարածքին։ Անոնք ըսին, որ պահանջատիրութիւնը ոչ միայն արդարութեան եւ իրաւունքի, այլև աշխարհի տարածքին խաղաղութեան հաստատման եւ բոլոր ցեղասպանութիւններուն դէմ պայքարի համար է։

Խօսք առաւ Լիբանանի զբոսաշրջութեան նախարար Միշել Փարաոն։ Ան ըսաւ, որ ներկայ ենք այսեղ ոչ թէ անցեալին պատահած դէպք մը նշելու, այլ տակաւին ապրող ու կենդանի պատմական իրադարձութիւն մը ոգեկոչելու, որովհետեւ անիկա տակաւին դատապարտուած է։

Ան յայտնեց, որ մարդկութիւնը պարտաւոր է դատապարտել բոնութիւնները, որպէսզի մարդ խաղաղ ապրի։ Իսկ Թուրքիոյ պարտաւորութիւնն է ընդունիլ ցեղասպանութիւնը, որպէսզի այդ ձեւով խաղաղութեան եւ համաձայնութեան նոր էջ բացուի երկու ժողովուրդներուն միջեւ։

Փարաոն անդրադարձաւ Սրբազան Քահանայապետ Ֆրանչիսկոսի եւ Հայոց ցեղասպանութեան հանդէպ Եւրոպական խորհրդարանի մօտեցումին, ապա՝ Մեծ Եղեռնին առաջ Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ դերակատարութեան՝ Լիբանան հայրենիքի կերտման գործին մէջ։ Ան ըսաւ, որ հայե-

Photo Raffi.me

Photo Raffi.me

ըր իրենց կուսակցութիւններով ու եկեղեցիներով անբաժան մէկ մասնիկն են Լիբանանի հասարակութեան, անոնք ունին իրենց դերակատարութիւնը երկրի բարգաւաճման աշխատանքին մէջ պահելով՝ Հայ դատի պահանջատիրութիւնը, միաժամանակ տէր ու պաշտպան ըլլալով Լիբանանին:

Փարաոն եզրափակեց իր խօսքը նշելով որ արդարութիւնը կ'ապրի, երբ անոր ետին կանգնած է պահանջատէրը: «Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի ոգեկոչման առիթով՝ իբրև պետութիւն եւ խորհրդարան, կը գօրակցինք հայ ժողովուրդին՝ մաղթելով Հայ դատին յաղթական աւարտ», յայտնեց ֆարաոն:

Խօսք առաւ նաեւ Լիբանանի մշակոյթի նախարար Ռոնի Արայիքի: Ան ըսաւ, որ Հայոց ցեղասպանութիւնը նորագոյն պատմութեան ամէնէն վայրագ ոճրագործութիւնն էր հայ ժողովուրդին նկատմամբ՝ օսմանեան թուրքերուն կողմէ գործադրուած, ապա անդրադարձաւ, որ նոյն ոճրագործը նաեւ սովի մատնելով սպաննած է Լեռնալիբանանի բնակչութեան մեծ տոկոսը: Նախարարը հաստատեց, որ պատմական այս իրադարձութիւնները վիճելի չեն ու քննարկման առարկայ չեն կրնար ըլլալ, ապա աւելցուց, որ անցեալի ողբերգութիւնները այսօր ալ կը շարունակուին շրջակայ պետութիւններուն մէջ, ինչպէս՝ Սուրբոյ, Իրաքի եւ այլուր:

Ան հաստատեց, որ Հայոց ցեղասպանութեան ցաւոտ յիշատակը 100 տարիէ ի վեր վառ պահելը դարձաւ Հայ դատի առանցքը, որ կը նպատակադրէ ճանչնալ իրականութիւնը եւ պահանջել օրինական իրաւունքները:

Նախարարը եզրափակեց խօսքը ըսելով, որ կը բաժնեկցինք հայ ժողովուրդին ցաւը, միաժամանակ կը կանգնինք հայութեան կողքին, կը միանանք անոր՝ յանուն Հայ դատի արդար լուծման ու Լիբանանի հզօրացման:

Զեռնարկի գեղարուեստական բաժինին մասնակցեցան Գառնիկ Փառանան՝ երգով ու նուագով, Սագօ եւ Մարինէ Հալլաճեաններ՝ նուագով, ապա ելոյթ ունեցաւ «Կռունկ» պատրիարքական երգչախումբը՝ ղեկավա-

բութեամբ դոկտ. Եղուարդ Թորիկեանի՝ ներկայացնելով փունջ մը երգեր:

Ուշագրաւ էր Փասքալ Սաքրի մասնակցութիւնը ձեռնարկին՝ Շարլ Ազնաւուրի «Ի սոն թոմպէ» երգով:

Նշենք, որ հսկումին ընթացքին ցուցադրուեցան երկու տեսերիզներ. մէկը՝ Միշել Մաայքի «Եթէ Արարատը խօսի», իսկ միւսը՝ ՀԿՀՄ-ի պատրաստած «Հայ կաթողիկէ համայնքը սփիւռքի պատմութեան մէջ» խորագիրով:

Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը իր գոհունակութիւնն ու ուրախութիւնը յայտնեց հայ երիտասարդութեան՝ հայ ազգին ու եկեղեցւոյ նկատմամբ ցուցաքերած նախանձախնդրութեան համար: Ան ըսաւ. «Տպաւորուած Ազգին ու Եկեղեցւոյ հանդէպ ձեր ցուցաքերած նախանձախնդրութենէն, որուն մէկ վկայութիւնն է այս Հսկումը, խօսքս կ'ուղղեմ յատկապէս ձեզի, նո՞ր սերնդականներ:

Գոհութիւն եւ փառք կու տամ Աստուծոյ որ Հայուն գոյութիւնը պատմութիւն դարձնելու օսմանեան Թուրքիոյ կողմէ ամէնէն գագանաբարոյ միջոցներով ծրագրուած ու գործադրուած փորձէն 100 տարի ետք, մէնք ունինք սերունդ մը որ կը յիշէ ու կը պահանջէ:

Համոզուած ենք որ հայկական Պետութեան աջակցութեամբ եւ ձեր ժամանակակից գիտելիքներով պիտի շարունակէք ո՛չ միայն յիշել, այլ աշխարհին յիշեցնել Հայոց գողգոթան, այնպէս ինչպէս ըրաւ եւ միջազգային հասարակութեան յորդորեց ընել Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետը, որուն հետ համապատարագեցինք անցեալ կիրակի, 12 ապրիլին, Վատիկանի Սուլր Պետրոսի պազիլիքային մէջ, Հայուստանի Հանրապետութեան Նախագահ Սերժ Սարգսեանի, Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց եւ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետներուն ներկայութեան: Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին առթիւ մատուցուած այս սուլր Պատարագի ընթացքին Սրբազն Պապին արտասանած քարոզը Հայոց ցեղասպանութիւնը յիշելու եւ դատապարտելու կոչ մըն էր ուղղուած միջազգային հասարակութեան:

Հայոց ցեղասպանութիւնը աշխարհին յիշեցնել կը նշանակէ պահանջել անոր դատապարտումը եւ համապատասխան հատուցումը գոհին, վերականգնումը Հայոց բռնախլուած իրաւունքներուն:

Դուք՝ սիրելի երիտասարդներ, մեր նահատակներէն ձեր ժառանգած հաւատքով եւ յոյսով ուշ կամ կանուխ պիտի տեսնէք ձեր պայքարին պսակումը յաղթանակով, որ պիտի ըլլայ յաղթանակը աստուածաշնորհ Արդարութեան:

Համոզուած ենք որ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցը մեկ-նարկը պիտի ըլլայ ձեր պահանջատիրական պայքարին եւ զայն յարածուն թափով շարունակելու ձեր յանձնառութեան:

Այս կերպով դուք ձեզ արժանի պիտի դարձնէք Մեծ Եղեռնի սուրբ նա-հատակներուն արժանաւոր ժառանգորդներու կոչումին, Ազգին ու Եկե-ղեցւոյ անվերապահ գնահատանքին եւ Աստուծոյ օրհնութեան»:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ աղօթքով եւ Տէրունական աղօթքի եր-դեցողութեամբ փակուեցաւ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի ոգեկոչման հսկումի պաշտօնական ձեռնարկը:

Զմմառեան Միաբանութեան ընծայարանը ոգեկոչեց Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակը

Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակի միջոցառումներու շրջագիծն ներս՝ 24 ապրիլի առաւօտեան ժամը 8ին, Զմմառեան Միաբանութեան Վերափոխման Սրբոյ Կուսին վանական Եկեղեցւոյ մէջ, երանելի իգնա-տիոս Մալոյեան եւ Սուրբ Միքայէլ Հնծայարաններու փոխ տեսուչ գերա-

պատիւ հայր Մաշտոց վրդ· Զահմէրեան մատուցեց սուրբ Պատարագ, եւ իր քարոզին մէջ ներկայացուց քրիստոնեայ հայ մարդու նկարագրին բնորոշ գիծերը, ըսելով «իր հոգեկերտուածքին ու բնաւորութեանը հարազատ կրօնը դաւանելով, հայը քրիստոնէութիւնը դարձուց իր էութեան բաղկացուցիչ մասը, անոր հաղորդելով հայեցի բնոյթ եւ հնչեղութիւն, իսկ քրիստոնէութիւնը իր կարգին ամբողջականութիւնն է դարերու դառն ու դաժան փորձութիւններ դիմակայած քրիստոնեայ հայու մարդկային կերտուածքը»:

Հայր սուրբը սոյն գաղափարը հիմնաւորելու միտումով, աւելցուց «Աստուածատուր իւրայատուկ բանականութեամբ օժտուած հայուն համար, բաւարար էր «Բանն Աստուծոյ» հետ առաջին իսկ հանդիպումը, զայն ընկալելու եւ իր սեփականութիւնը դարձնելու։ Տակաւին առաքեալ-ներու օրոք իր ծիլերը արձակած Հայոց Եկեղեցին, երբ 301 թուականին պետականօրէն իր գոյութիւնը կը բացայացէր, արդէն Հայաստան աշխարհը համայն քրիստոնեաներու համար դարձած էր լոյսի եւ փրկու-թեան կոռւան, ուր հեթանոս բռնակալներէն հալածուած հաւատացեալ քրիստոնեաները կը ստանային ապահով ապաստարան ու ազատօրէն զԱստուած փառաբանելու պատեհութիւն»։

Հայր Մաշտոց 23 Ապրիլ 2015-ի Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մէջ Հա-յոց ցեղասպանութեան նահատակներու սրբադասման անդրադառնալով ըստ. «Այսօր եւս՝ Հայ Եկեղեցին կը մնայ իր պատուանդանին վրայ եւ իր պատուաւոր տեղը կը գրաւէ քրիստոնեայ Եկեղեցիներուն մէջ, որու իբ-րեւ ամենավառ վկայութիւն՝ 400 տարիներու ընդմիջումէն ետք Հայ Եկե-ղեցին սրբադասման կարգը չնորհեց՝ առաջին աշխարհամարտին յանուն հաւատի եւ յանուն հայրենեաց ինկած մեր մարտիրոսներուն, նման Վար-դանանք երախտաւորներուն։ Եւ այս կատարուեցաւ համայն աշխարհէն Հայաստան ժամանած քոյլ Եկեղեցապետերու ներկայութեամբ»։

Հոգեպարար արարողութենէն ետք թափօրը ուղղուեցաւ Զմմառու մայրավանքի շրջափակին մէջ կանգնեցուած Խաչքար յուշակոթողին շուրջ, ուր գետեղուած են Տէր Զօրէն բերուած մասունքներ։ Շարական-ներով, խունկով եւ մոմով աղօթեցին եւ նահատակներուն բարեխօսու-թիւնը հայցեցին։

Զանգի 100 զարկեր հնչեցին հայ կաթողիկէ պատրիարքարանի Աւետման Եկեղեցւոյ զանգակատունէն

Հնդառաջելով Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին կոչին, Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքը Հրահանգեց որպէսզի Համայն Հայ կաթողիկէ Եկեղեցիներու զանգերը 100 զարկերով նշեն՝ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցը:

Հայստանի եւ աշխարհասփիւռ Հայ Եկեղեցիներու երկնասլաց գմբեթներէն հնչող այս 100 զարկերը պիտի արտայայտեն Համայն Հայ ժողովուրդին յաւերժ հաւատարմութիւնը իր նահատակներուն յիշատակին ու կտակին:

100 զարկերը միաժամանակ պիտի Հանդիսանան Հայոց նահատակներուն աշխարհասփիւռ ժառանգորդներուն աղօթքը առ Աստուած որպէսզի իր հովանին երբեք չհեռացնէ աշխարհի առաջին քրիստոնեայ ժողովուրդին վրայէն, որ գերազոյն զոհողութեան գնով կառչած մնաց իր հաւատքին:

Զանգերու 100 զարկերը սիրոյ եւ միութեան մշտահունչ Հրաւէր մը պիտի ըլլան ի փառաբանումն Աստուծոյ, ի պայծառութիւն Հայ Եկեղեցւոյ եւ ի բարօրութիւն Հայրենաբնակ եւ աշխարհասփիւռ Հայ ժողովուրդին:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կը յիշատակի Մեծ Եղեռնի 100-րդ տարելիցը Մոսկուայի մէջ

Կիրակի, 26 ապրիլ 2015-ին, Մոսկուայի «Անարատ Յղութեան» կաթողիկէ մայր տաճարին մէջ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին եւ Ռուսաստանի Հայ կաթողիկէ Համայնքին իր անդրանիկ այցելութեան առթիւ, Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց ամենապատիւ տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը սուրբ Պատարագ մատուցանեց մասնակցութեամբ ռուսաստանաբնակ մեծաթիւ Հայ կաթողիկէներու:

Սուրբ Պատարագին ներկայ էին Հայաստանի, Վրաստանի, Ռուսաստանի եւ Արեւելեան Եւրոպայի Հայ կաթողիկէներու առաջնորդ արհիապատիւ Հայր Ռաֆայէլ արքեպս. Մինասեան, որուն կ'ուղեկցէր թեմի առաջնորդական փոխանորդ Հայր Մեսրոպ թ.ծ.վրդ. Սիւլահեան, Մոսկուայի եւ Ռուսիոյ Պատրիարքի տեղապահ Սավվա եպս. Վուկրեսենսկին, Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Մոսկուայի եւ Նոր Նախիջևանի թեմի առաջնորդ գերաշնորհ տէր Եզրաս արքեպիսկոպոս Ներսիսեանը, Ռուսաստանի Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ լատին առաջնորդ Փաօլօ արքեպս. Բեց-

ցի, Ռուսաստանի պապական նույիրակ իվան արքեպս. Իուրէկովիչ, Հռոմի Լեւոնեան վարժարանի մեծաւոր գերապայծառ հայր Գէորգ թ.ձ.վրդ. Նորատունկեան, Ռուսաստանի հայ կաթողիկէ ժողովրդապետներ հայր Պետրոս ծ.վ. Պետրոսեան, Ռուսաստանի, ՀՀ պետական գերատեսչութիւններու ներկայացուցիչներ, հասարակական եւ մշակոյթի գործիչներ:

Սուրբ Պատարագի աւարտին հայ ժողովուրդին ցաւակցութեան եւ ցեղասպանութիւնը դատապարտող խօսքերով հանդէս եկան քոյլ եկեղեցիներու ներկայացուցիչները:

Այնուհետեւ, տեղի ունեցան պարգևատրութեան եւ նուէրներու յանձնում:

Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած միջոցառումներու համառուսական յանձնաժողովի կողմէ՝ Սեւծովեան Կասպեան տարածաշրջանի ընկերային եւ քաղաքական հետազօտութիւններու ինստիտուտի տնօրէն Վլադիմիր Զախարով՝ «Ի յիշատակ Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակի» յուշամետալներ յանձնեց Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ, արհիապատիւ Հայր Ռաֆայէլ արքեպս. Մինասեանին, պապական նուիրակ իվան արքեպս. Իուրէկովիչին, Փաօլո արքեպս. Բեցցիին, Հայր Պետրոս ծ.վրդ. Պետրոսեանին, Մոսկովայի Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցական խորհուրդի անդամ, Ռուսաստանի Դիւանագէտներու միութեան նախագահ Պողոս Ակոբովիին եւ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ բարերար Խաչատուր Աղաբերեանին, եւս մէկ յուշամետալ յանձնուեցաւ Նորին Սրբութիւն Ֆրանչիսկոս պապին փոխանցուելու համար:

Ռուսաստանաբնակ Հայ տաղանդաւոր նկարիչ քանդակագործ Ֆրիդոն Ասլանեանը սուրբ Պատարագին ներկայ բարձրաստիճան հոգեւորականներուն նուիրեց իր հեղինակած կտաւները՝ Արեւմտեան Հայաստանի մէջ գտնուող եւ Թուրքիոյ կողմէ ոչնչացուած կամ ոչնչացման եզրին գտնուող Եկեղեցիներու եւ վանքերու պատկերներով եւ Երանելի Իդնատիոս Մալոյեանի եւ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Խրիմեան

Հայրիկի, բարերար Խ. Աղաբաբեանի դիմանկարներով։ Իսկ Մոսկուայի հայ կաթողիկէ համայնքին նուիրեց ապրիլ 12-ին Վատիկանի ֆրանչիսկոս Պապին կողմէ Տիեզերական Եկեղեցւոյ վարդապետ հռչակուած սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի պատկերով կտաւ մը։

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ Կողմէ յուշամետալներով պարգեւատրուեցան Ռուսաստանի հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ զարգացման աջակցող, նախաձեռնող հաւատացեալները՝ բարերարներ Խաչատուր Աղաբաբեան, Ալեքսանդր Եղոյեան, Սիմոն Բախչինեան, Մկրտիչ Օքրուեան, Եկեղեցական խորհուրդի անդամ Ա. Ղազարեան, գլխաւոր խորհրդատու Պօղոս Ակոպով, խորհուրդի անդամներ ի. Էքմեքճեան, Զ. Ամիրխաննեան, Զ. Արթինեան, Երանելի Մալոյեանի անուան Եկեղեցական երգչախումբի խմբավար Մ. Բաղնիքեան, խորհուրդի քարտուղար եւ ծրագիրներու կազմակերպիչ Վ. Ասատրեան, եղիտասարդաց միութեան նախագահ Մ. Մովսէսան։

ՀՀ Պաշտպանութեան նախարարութեան կողմէ նուէր յանձնուեցաւ գերյարգելի հայր Պետրոս ծ. վրդ. Պետրոսեանին։

Պատարագէն ետք, հոգեւորականները հանդիսաւոր երթով, զանդերու հարիւր զարկերով ուղղուեցան դէպի Եկեղեցւոյ բակին մէջ տեղադրուած խաչքարը, որ տեղադրուած է Մեծ Եղեռնի 100-րդ տարելիցին առթիւ՝ Ռուսաստանի հայ կաթողիկէ Եկեղեցւոյ բարերար Խաչատուր Աղաբաբեանի հովանաւորութեամբ, եւ հեղինակութեամբ կիւմրեցի քանդակա-

գործ Խաչատուր Դանիէլեանի:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը օծեց խաչքարը: Օժման արարողութիւնը աւարտեցաւ եկեղեցական խորհուրդի անդամ դոկտ. Գէորգ Մովսէսեանի ելոյթով, որ ժողովրդապետ գերյարդելի հայր Պետրոս ծ.վրդ. Պետրոսեանի անունով իր երախտագիտութիւնը յայտնեց Ռուսաստանի ղեկավարութեան՝ հայ ժողովուրդը պաշտպանելու, ապահով կեցութեան եւ գործունէութիւն ծաւալելու հնարաւորութիւններու տրամադրման համար:

Ապա մոմավառութենէ ետք, ծաղիկներ դրուեցան յուշարձանին առջեւ եւ աղօթք բարձրացուցին առ Աստուած՝ անմեղ նահատակներուն համար:

Ապրիլ 26-ի հանդիսաւոր արարողութիւնները աւարտեցան ճաշկերոյթով:

Մեծ Եղեռնի 100-րդ տարելիցի Սուրբ Պատարագ եւ թափօր Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի շրջափակին մէջ

**Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանը՝ 26 ապրիլ 2015, կիրակի երեկոյ-
եան ժամը 5-ին, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ ճեմարանի շրջաբակին մէջ
(Ժէիթառի) մատուցուած հանդիսաւոր սուրբ Պատարագով յիշատակեց**

Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցը: Սուրբ Պատարագը մատուցանեց եւ քարոզեց արհիապատիւ հայր Գէորգ արքեպիսկոպոս Խազումեան՝ վաստակաւոր առաջնորդական օգնականը Պոլսոյ Հայ կաթողիկէ թեմին, առընթերակայութեամբ Զմմառու նորընծայարանի փոխտեսուչ գերապատիւ հայր Մաշտոց վրդ. Զահթէրեանի եւ Զմմառու վանքի մատակարար գերապատիւ հայր Եղիշ վրդ. Դերձակեանի: Սուրբ Պատարագին սպասաւորութիւնը կատարեցին Զմմառու զոյգ ընծայարաններու ժառանգաւորները, երգեցողութիւնը կատարեց «Կոռունկ» պատրիարքական երգչախումբը ղեկավարութեամբ զոկտ. Եղուարդ Թորիկեանի, մենակատարութեամբ Միքայ Քիւթիւֆճեանի, երգեհոնի վրայ՝ Ժան Փիէր Աստիքեան:

Սուրբ Պատարագին մասնակցեցան արհիապատիւ հայր Մանուէլ եպիսկոպոս Պաթագեան վաստակաւոր առաջնորդը Հիւսիսային Ամերիկայի թեմին եւ գերապայծառ հայր Գաբրիէլ թ. ծ. վ. Սուրատեան պատրիարքական փոխանորդ եւ Զմմառու վանքի մեծաւոր, ինչպէս նաեւ ժողովրդապետներ, Հոգեւորականներ եւ Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրեր: Ներկայ հաւատացեալ հասարակութեան առաջին շարքերուն վրայ կը նշմարուէր ներկայութիւնը Հայ Աւետարական Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ՝ վերապատուելի Ռաֆֆի Մողրլեանի, Հայաստանի Հանրապետութեան արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Աշոտ Քոչարեանի, ՀՀ հիւպատոսի, ինչպէս նաեւ լիբանանցի քաղաքական դէմքերու, հայկական կուսակցութեանց, միութիւններու ներկայացուցիչներու: Սուրբ Պատարագին մասնակցեցան Հայ կաթողիկէ ժողովրդապետութիւնները, վարժարաններու տնօրէնները եւ ուսուցչակազմերը, Աղքատախնամ միութիւնները, պատանեկանները եւ սկաուտական խումբերը, ինչպէս նաեւ ՀԿՄ.ի շեփորախումբը:

Ցընթացս սուրբ Պատարագին արտասանած քարոզին մէջ, արհիապատիւ Խազումեան շեշտեց նահատակութեան վրայ եւ արժեւորելով Վատիկանի եւ Էջմիածնի մեծ հանդիսութիւնները, խրախուսեց հաւատացեալները հաւատարիմ մնալ մեր նահատակաց կտակին:

Ցաւարտ Սուրբ Պատարագին, աւանդութեան համաձայն, ներկայ ժողովուրդը՝ առաջնորդութեամբ պատարագիչ արքեպիսկոպոս Հօր եւ Հոգեւորականներու դասին, ՀԿՄ.ի շեփորախումբին հնչեցուցած ազգային հայրենասիրական եղանակներու կշռոյթով թափօր կազմած՝ ուղղուեցաւ Հայ կաթողիկէ Պատրիարքարան, ուր տեղի ունեցաւ Ապրիլեան նահատակաց Ցուշակութողին ծաղկեպսակներու գետեղման արարողութիւն եւ աղօթք:

Հայոց ցեղասպանութեան նահատակներու յիշանակին նուիրուած հոգեպարար արարողութիւնները աւարտեցան ներկայ ժողովուրդին կողմէ միաբերան բարձրացուած Տէրունական Աղօթքով:

Արհիապատիւ Հայր Գէորգ արք. Խազումեանի քարոզը ապրիլ 26-ի Սուրբ Պատարագին

«Ինչպէս ամէնքս իմացանք, 12 ապրիլին, Վատիկանի սուրբ Պետրոսի Պազիլիքային մէջ, քահանայապետական սուրբ Պատարագով ու փառահեղ շուրջով տօնուեցաւ Հայոց Մեծ Եղեռնի 100-րդ տարելիցը մէկ ու կէս միջոն քրիստոնեայ նահատակներու յիշատակին, որոնք նախընտրեցին կեանքերնին գոհել Քրիստոսի, Աւետարանին եւ Խաչին ի նպաստ, քան թէ ուրանալ իրենց պապեանական հաւատքը: Ասոնց շարքին էր նաեւ երանելի իգնատիոս Մալոյեանը՝ Մարտինի արքեպիսկոպոսը, զոր երջանկայիշատակ սուրբ Յովհաննէս Պողոս երկրորդը երանելի հոչակեց հոկտեմբեր 2001-ին: Պատարագիչն էր նոյնինքն Ֆրինչիսկոս Արքազան Քահանայապետը, որ սուրբ Պատարագի ընթացքին, նաեւ հոչակեց սուրբ Գրիգոր Նարեկացին՝ Տիեզերական Եկեղեցւոյ Վարդապետ, տալով այդ պատմական առիթին կրօնական ու ազգային յատուկ արժէք, որովհետեւ սուրբ Գրիգոր Նարեկացին, Հայ ազգին ամենասիրուած եւ սերտուած սուրբն է, ու անոր Մատեան Ողբերգութեան աղօթագիրքը միշտ եղած է Հայ ընտանիքներու մօտ պահպանուած գիրքը, սուրբ գիրքին առընթեր:

Նոյնպէս, երեք օր առաջ, 23 ապրիլ 2015-ին, սուրբ Էջմիածինի մայր տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ նաեւ փառաւոր հանդիսութիւնը սրբադասման՝ Հայոց Մեծ Եղեռնի փառապանծ նահատակներուն: Դարձեալ մեծ շուրջով եւ փառաւոր կերպով փակուեցաւ հանդիսութիւնը, որուն մասնակցեցան աւելի քան 60 պատուիրակութիւններ զանազան երկիրներէ: Դէպք մըն է հոգեզմայլ, որ 14-րդ դարէն ի վեր չէ պատահած Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ մէջ:

Վատիկանի եւ Էջմիածինի սոյն զմայլելի հանդիսութիւններուն, մենք եւս, Լիբանանի Հայերս, կ'ուզենք մեր կարգին բերել մեր մասնակցութիւնը, տալով զգալի արտայայտութիւն մը գնահատանքի եւ յարգնաքի, արժանի տուրք մը՝ սիրոյ եւ մեծարանքի, հանդէպ մեր պանծալի նահատակներուն. ասոր համար մենք եկած ենք այսօր, բերելու մեր խնկելի աղօթքն ու սէրը, միացնելու զանոնք մեր սուրբ նահատակներուն չարչարանքներուն եւ արեան գոհին, փառաւորելու համար այն Քրիստոսն ու Խաչը, որոնք այժմ կը հալածուին ու կ'անարգուին:

Այսօր, եկած ենք տօնելու համար բոյլ 1915-ի քրիստոսամէր ու Հայրենասէր վկաներուն ազգիս Հայոց: Օգտուելով այդ պատմական ու բացառիկ, ազգակրօնական առիթէն որ մեզի ընծայեցին Վատիկանի եւ սուրբ Էջմիածնի հանդիսութիւնները, կ'ուզեմ, այսօրուայ քարոզովս, 1915-ի Մեծ Եղեռնի ջարդերը դնել հաւատքի լոյսին ներքեւ, հեռու ամէն քաղաքական տեսութենէ, որպէսզի հարիւրամեակի այս հանդիսութեամբ, հրա-

շալիօրէն փառաւորած ըլլանք հոյակապ վսեմութիւնը հայրենասէր ու քրիստոսասէր մեր նահատակներուն, որոնք սուրբերուն հետ դասուեցան, որոնք՝ նման աստղերուն, երկինքին մէջ կը շողան եւ բոցերու պէս կը պսպղան երկրի վրայ:

Եթէ իրափի անապատներուն մէջ միլիոնաւոր արմաւի ծառեր բարձր ու սէգ կը ցցուին, ու եթէ Լիբանանի Մայրիներու բարձր լեռնագագաթներուն վրայ հազարաւոր մայրիի ծառեր վեհ եւ ամրաբերձ կը բարձրանան, ցեղասպանութեան զոհ գացած գիւղերուն ու արտերուն մէջ մէր նահատակները, ինչպէս կ'երգէ սաղմոսերգուն՝ «որպէս զարմաւէնիս ծաղկեցան եւ որպէս զմայրսն Լիբանանու բազում եղան»:

Վկայ կամ նահատակ կը կոչուէին մեր նախնեաց քով այն հաւատացեալները, որոնք կեանքի ու մահուան, տանջանքի ու հանգստեան երկրնտրանքին առջեւ, չէին վարաներ ընտրելու տանջանք ու մահ՝ ի սէր Հայրենիքին ու Քրիստոսի: Վկայ ու նահատակ էին այն կիներն ու այրերը, ծերերն ու պղտիկները, որոնք չէին ուրանար Քրիստոսը, իրենց Աստուածն ու Փրկիչը, այլ յանձն կ'առնէին չարչարանք ու մահ, տեղահանութիւն ու ջարդ՝ Քրիստոսի համար: Այլ խօսքով՝ անոնք հաւատքի համար կը մեռնէին, այն համոզումով կը փակէին իրենց աչքերը թէ լաւագոյն բարիքներու եւ պսակներու պիտի արժանանային յաւիտենականութեան մէջ:

Հայերս՝ Աւարայրէն մինչեւ Մեծ Եղեռն՝ արիւնով փաստած ենք մեր հաւատարմութիւնը մեր հաւատքին հանդէպ. դարերու ընթացքին, Հայ ազգը չարչարուած ու հալածուած է, զի յանձն չէ առած ուրանալ Քրիստոսը ու հեռանալ իրմէ: Քրիստոնեայ ըլլալը գրեթէ համազօր եղած է հալածանքի, յանձնառութեան ենթարկելով ինքզինքը. այս մասին Աւետարանը տարակոյս չէ ձգած մտքերու մէջ. «Եթէ զիս հալածեցին, ձեզ ալ պիտի հալածեն» ըսաւ մեր Տէրը աշակերտներուն. «մնացէ՛ք իմ մէջս, ես ալ ձեր մէջ»: Երբ ըսեմ թէ «Հայ ազգը՝ կրօնին հանդէպ իր հաւատարմութիւնը ցոյց տուած է իր արեան հեղումով», պարզ գովասանք մը չեմ հիւսեր, այլ ասիկա Հայոց Պատմութիւնն է, ամբողջ հայ ժողովուրդի պատմութիւնն է, թէեւ այս հերոսական փառքին կողքին գտնուին անխոստովանելի փատութիւններ:

Ամբողջ ազգ մը բնաջնջելու դժոխային ծրագիրը յղացուեցաւ, ոչ լոկ որովհետեւ մեր նահատակները հայ էին, այլ նաեւ որովհետեւ քրիստոնեայ էին. ոչ լոկ որովհետեւ տարբեր էին բնական արիւնով ու ցեղով, այլ նաեւ որովհետեւ սրսկուած ու սրբուած էին Քրիստոսի արիւնով. ոչ լոկ որովհետեւ այլազգեր կը նախանձէին ազգին բնական ձիրքերուն, տուներուն, արտերուն, արջառներուն, այլ նաեւ որովհետեւ կ'ատէին Խաչը քրիստոնեաներուն, բարքերն ու կենցաղը սուրբ Խաչը պաշտողներուն: Կարդացէ՛ք դոկտ. Լեպսիուսի գիւրքը՝ ԳերՄԱՆԻԱ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ. ասիկա հաւաքածոյ մըն է պաշտօնական փաւերաթուղթերու: Հստ դրկուած

պաշտօնական հեռագիրներուն, ջարդը կազմակերպողները, զայն կը պարտադրէին, բայց միաժամանակ ազատելու միջոցն ու առիթը կու տային: Կը բաւէր ուրանալ Քրիստոսը. իսկ յարի իրենց մարգարէին՝ փրկութեան միակ առիթն էր: Այդ էր բարձրագոյն հրահանգը եւ այդ քրիստոսադրուժ ոգիով տոգորուած միայն, խուժանը կը կատարէր հրամանը թալանելու, կործանելու, առեւանգելու, տանջելու եւ սպաննելու: Զկայ տարակոյա. կրօնական մոլեռանդութիւնն էր զսպանակը ջարդերուն: Թէ եւ վերջերս յայտարարուած վատիկանեան արխիտներու լուրերուն համաձայն կը կարծուի թէ՝ Երիտասարդ Թուրք խմբակին նպատակը ուրիշ էր. Թուրքիոյ տարածքին ժողովուրդը միացեղեն էր, սակայն այս նպատակն ալ հոն կը տանի. քանի հոն հասնելու համար պէտք էր քրիստոնեաներուն տեղահանութիւնն ու ջարդը:

Եթէ մեր գեռափթիթ կոյսերն ու երիտասարդները իրենց ճակատին վրայ գրած չըլլային համեստութիւն ու պատիւ, եթէ մեր մայրերն ու հայրերը իրենց իրեւե նշանաբան ընտրած չըլլային անսասան հաւատարմութիւն ցմահ, եթէ մեր կղերը իրեն կարգախօս չունենար անխարդախ հաւատք, ու եթէ ամբողջ բոյլ մեր նահատակներուն կեանքի իմաստը չփնտուեր գաղափարապաշտ սիրոյ եւ զոհողութեան մէջ, այսօր, անոնք պիտի ապրէին, պիտի վայելէին կեանքը, սակայն պիտի չունենային փառքի վայելքը, Ապրիլ 24-ի փառաւոր հանդիսութիւնները, որոնցմով մենք կը մեծարենք ու կը փառաւորենք զանոնք այսօր: Բայց անոնք չուզեցին դաւաճանել, ուրանալ Խաչը, եւ արեան հոսման զոհաբերութեամբ՝ անցան ու գացին դէպի յաւիտենական կեանք, մնալու համար մեր մէջ յաւերժապէս ու յաղթական: Ահա անոնք մեր փառքն ու պարծանքը եղան ու կը կոչեն ու հրաւիրեն մեզ հետեւելու իրենց օրինակին:

Ցիսուս ոչ միայն նախատեսեց նման դէպքեր ու հալածանքներ իր հետեւորդներուն համար, այլ նաեւ երանի կարդաց հալածանքի ենթարկուողներուն ու ըսաւ՝ «Երանի անոնց, որոնք կը հալածուին արդարութեան համար, վասնզի անոնց է երկինքի արքայութիւնը»:

Յարդելի հայրենակիցներ,

Ապրիլեան Նահատակաց յիշատակումը, հաւատքի արծարծումէ զատ, հռչակումն է այսօր կտակի մը եւ պատգամի մը: Եթէ մեր Նահատակները հրաժարած ըլլային հայ եւ քրիստոնեայ ըլլալէ, մնացած պիտի ըլլային իրենց գաւառներուն մէջ, թէ եւ դաւանափոխ ու այլասերած. սակայն անոնք այսպէս չըրին, այլ հաւատարիմ մնացին իրենց ազգութեան ու կրօնքին. նահատակուեցան այն փափառքով ու յոյսով որ իրենց յաջորդող սերունդը պիտի իրագործէ հայ դատին արդար լուծումը: Անոնք մեզի կը

թելադրեն հետեւիլ իրենց օրինակին եւ կը շարունակեն կրկնել ամէն տարի այսօրուայ պէս՝ «սիրելի Հայորդիներ, ապրեցէ՛ք իբրեւ հայ եւ իբրեւ քրիստոնեայ, զօրացէ՛ք ու քաջալերուեցէ՛ք, վաղը հայ ժողովուրդը պիտի բարգաւաճի, պիտի ուռածանայ ու մեծ Ազգ պիտի դառնայ. ահա ձեզի կը յանձնենք մեր դատը, հետապնդեցէ՛ք զայն նոյնիսկ ամենաբարձր ատեաններու առջեւ. մի՛ վախնաք, Խաչեցեալը եւ յարուցեալը ձեզի հետ է»:

Ահաւասիկ հայ դատը կը շարունակենք եւ հասանք, փառք Աստուծոյ, վերջնական փուլին. մեր իրաւունքը պիտի չմեռնի, ցորքան մէկ հայ պիտի ըլլայ որ զայն պիտի պահանջէ: ինչպէս ըսաւ Թրանչխակոս Սրբազնն Քահանայապետը՝ «մեր խիղճը չի ներեր, մենք չենք կրնար լոել այն ամէն բաներուն մասին, որոնք յայտնի են ամէնուն»: Շարունակենք ապրիլ որպէս հայ քրիստոնեաներ. թող մեր նահատակներուն արիւնը, իբրեւ ցող երկինքէն իջած՝ ոռոգէ մեզ ու մեր հայրենիքը, որպէսզի ըլլանք հաւատարիմ ժառանգորդներ մեր նահատակաց սրբութիւններուն: Մենք ապրինք այնպէս, ինչպէս անոնք ապրեցան՝ քրիստոսասէր եւ ազգասէր:

Ոգեկոչումը Ապրիլեան նահատակներուն, ոչ միայն արտայայտութիւնն է մեր հաւատքին անոնց սրբութեան եւ փառքին նկատմամբ, այլ նաև արտայայտութիւնը մեր հաւատարմութեան՝ ազգին ու Եկեղեցւոյ պատկանելիութեան տեւականութեան նկատմամբ: Ազգ մը որ դահիճներ կու տայ՝ կրնայ ոչնչանալ, բայց ազգ մը որ նահատակներ կու տայ՝ չի մահանար:

Երբ, հարիւր տարիներ առաջ կը ջարդէին մեր հայազգի զաւակները, ահազանգի եւ բողոքի բազմաթիւ ձայներ լսուեցան, յատկապէս Վատիկանէն յանձին Պենեղիկտոս ծե. Քահանայապետին: Սակայն Եւրոպայի իշխաններէն ոչ մէկը փութաց օգնութեան, որովհետեւ աշխարհը պատերազմի մէջ էր եւ ամէն ազգ նախ ինքնիրեն մասին կը մտածէր, ուրիշին պաշտպանութեան մասին խորհեիք առաջ: Թուրքը նման պատրուակներ կը յառաջացնէ այսօր ալ, ինչպէս կ'ընէ նաեւ Լիբանանի ջարդերուն պարագային, երբ կ'ըսէ, թէ լիբանանցի երկու հարիւր հազար նահատակներուն պատճառը՝ դաշնակիցներուն կողմէ պաշարումն ու արգելափակումն էր, ինչպէս նաեւ անհամար մարախներու յարձակումը: ինչ ողորմելի արդարամտութիւն եւ պատասխանատուութիւն: Թուրք դահիճները սուրբ Աւետարանին հրեաններուն կը նմանին. ասոնք՝ տեսնելով որ Յիսուս յարութիւն կրնայ առած ըլլալ, սուտերու եւ նենգութեան դիմեցին. դրամի մեծ գումար մը տուին զինուորներուն եւ պատուիրեցին անոնց ըսել՝ թէ աշակերտները գիշերը եկան եւ գողցան Յիսուսը: Թուրք դահիճները, այսօր, նոյն սուտերը եւ նենգութիւնը կը գործադրեն. մեծ մեծ գումարներ կը մսիւն ասդին անդին, որպէսզի ըսուի թէ մեզի, թէ պատմաբաններուն՝ «Թուրքիան բացաւ իր արխիւները. եթէ կ'ուզէք ճանչնել ձեր դատը՝ դացէ՛ք ուսումնասիրեցէ՛ք զանոնք. գողցուած են թէ անհետա-

ցած՝ չենք գիտեր, դեռեւս հոն պիտի գտնէք ձեր պատասխանը»: Եւ ահա, այսպէս կ'ըսէ ու կ'աւելցնէ սուրբ Աւետարանը՝ «այս լուրը՝ թէ Յիսուս գողցուած է, տարածուեցաւ մինչեւ այսօր հրեաներուն մէջ»:

Ու այդպէս՝ ջարդերու մասին թուրքերուն կողմէ տրուած սուտ լուրերը, այսօր կը տարածուին թուրքերու լայն խաւերուն մէջ, մինչեւ անգամ օտար դեսպանատուները: Թուրքը կը փախչի ճշմարտութենէն, կը խուսափի ամօթէն ու քաւութենէն:

Մինչ կը քայենք դէպի երկրորդ հարիւրամեակ, գօտեպնդուած յիշեցողութեան, անմոռացութեան եւ պահանջատափրութեան յանձնառութեամբ եւ զօրացած միացեալ շարքերով, կ'ուզենք միիթարուիլ ու քաջալերուիլ այսօր, որովհետեւ մեր նահատակներուն սուրբ արիւնը՝ ի՞նք ձեռք առած է Հայոց դատը: Ինչպէս Աբէջի արիւնը, ան կը պոռայ եւ սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի սրտաբուխ աղերսով կը յայտարարէ Աստուածամօր՝

«Աղախին Աստուծոյ եւ Մայր

Թող բարձրանայ պատիւդ ինձմով

Եւ իրականանայ փրկութիւնս Քեզմով»:

Ու կ'աւելցնեմ՝

Փառք ու պատիւ մեր Հայ Ազգին նահատակներուն.

Ցնծութիւն եւ ուրախութիւն Հայ ժողովուրդին.

Սէր ու պայծառութիւն սուրբ Եկեղեցւոյ»:

Կիրակի 26 ապրիլ 2015

Մեծ Եղեռնի 100 ամեակի սուրբ Պատարագ Մոնթրէալի մէջ

26 ապրիլ 2015-ին, Մեծ Եղեռնի 100-րդ տարելիցին, գերյարգելի Հայր Գէորգ Ծ.Վ. Զապարեան, ժողովրդապետ Մոնթրէալի Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ, հանդիսաւոր սուրբ Պատարագ մատուցանեց, առընթերակայութեամբ գերապատիւ Հայր Անտոն վրդ Շատարեւեանի, Մոնթրէալի «Սուրբ Ցովսէփ» պազիլիքայի մէջ: Սուրբ Պատարագին ներկայ էին աւելի քան երկու հազար հաւատացեալ Հայեր եւ գանատացիներ: Սրբազն երգեցողութիւնը կատարեց համայնքին «Ալեմշահ» երգչախումբը, աւելի քան 40 անդամներով, զեկավարութեամբ Համբարձում Անտոնեանի: Ուշագրաւ էր մուտքի թափօրը խորանի տասներկու սպասաւորներով եւ սարկաւագներով, որոնք շալկած էին եռագոյնը եւ երանելի իգնատիոս Մալոյեանի պատկերը:

Գերյարգելի վարդապետը Փրանսերէնով արտասանած իր ճառին մէջ ըստ «Աստուած կը սիրէ ճշմարտութիւնը, որովհետեւ նոյնինքն է Ճշմարտութիւնը եւ մեզի կը պատուիրէ դատապարտել սուտը երբ կ'ըսէ՝ մի՛ ստեր: Աստուած արդարութիւն կը պատուիրէ երբ կ'ըսէ ուրիշին ունեցածին պիտի չտիրանաս: Աստուած կը պատուիրէ խաղաղութեան ի նպաստ աշխատիլ, երբ կ'ըսէ՝ մի՛ սպաններ: Մենք՝ այսօրուան հայերս, մեր աղօթքներով եւ մեր պահանջատիրութեամբ (...) կ'ուզենք որ սուտը վերանայ ցեղասպանութեան ճշմարտութեան ճանաչումով, որ մինչեւ այսօր մերժուած է (...) եւ արդարութիւն տիրէ: Այլապէս այլ ցեղասպանութիւններ պիտի չդադրին կատարուելէ եւ անպատիժ մնալէ, աշխարհի բոլոր տարածքին, ի վնաս այդ մեծ արժէքներուն, որոնց կը հաւատայ մարդկութիւնը համայն»:

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը Կ'օրինէ մեծ խաչ մը, զոր սուզորդները կը տեղադրեն ծովուն յատակը

Կիրակի, 10 մայիս 2015-ին, սուզորդներու «Օքֆոփիւս» ակումբի անդամները, Ճիւնի քաղաքի բացերը իրականացուած սուզորդական գործողութեամբ մը Միջերկրական ծովուն մէջ՝ 35 մետր խորութեան վրայ տեղադրեցին մետաղեայ խաչ մը, ի միշտակ Հայոց ցեղասպանութեան զո-

Հերուն, յատկապէս անոնց, որոնք ջրամոյն եղան թուրք իշխանաւորներու ամենավայրագ հրամանով։ Նախաձեռնութիւնը կը պատկանէր ակումբի ղեկավար Անդրանիկ-Թոնի Հատտատի։

Գործողութեան իր օրհնութիւնը չնորհեց եւ իր հայրական խօսքը փոխանցեց Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը։ Ներկայ էին Հայաստանի հանրապետութեան դեսպան Աշոտ Քոչարեան, դեսպանատան աշխատակիցներ, տէր Ապտօ պուժամ, որ կը ներկայացնէր Մարոնիթ Ալ Ռախիկարդինալը, ապա նաեւ 100 ամեակի կեղրոնական մարմնի եւ Հայկական միութիւններու ներկայացուցիչներ, արուեստագէտներ եւ քաղաքական գործիչներ։

Գործողութեան իրենց մասնակցութիւնը բերին Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարանի սքուլա դասընթացքի մասնակից աշակերտները, որոնք ծաղիկներ շաղ տուին ծովու ջուրերուն մէջ, ի յիշատակ Մեծ Եղեռնի անմեղ զոհերուն։

Լիբանանահայ Վարժարաններու աննախընթաց միացեալ հանդիսութիւն

Բարձր հոգանաւորութեամբ երեք հայ համայնքապետերուն, հովանաւորութեամբ «Կոկիկեան» հիմնարկին, նախագահութեամբ կրթութեան եւ բարձրագոյն ուսման նախարար Էլիս Ապու Սաապի եւ կազմակերպութեամբ Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակի Լիբանանի կեղրոնական մարմինին, շաբաթ, 9 մայիս 2015-ի երեկոյեան ժամը 7:30-ին «Ֆորում տը Պէյրութ»ի մէջ տեղի ունեցաւ լիբանանահայ վարժարաններու աւար-

տական դասարաններու հունձքի հանդիսութիւն, նուրիռուած՝ Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակին: Ներկայ էին Լիբանանի հայոց թեմի առաջնորդ Շահէ եպիսկոպոս Փանոսեան, Հայ կաթողիկէ վարժարաններու տնօրէններու խորհուրդի նախագահ Գէորգ ծալրագոյն վարդապետ Եղիշեան, ՄԱՀԱՅ Միութեան կեղրոնական մարմինի ատենապետ պատ. Ռաֆֆի Մսըրլեան, կրթութեան եւ բարձրագոյն ուսման նախարար էլիաս Ապու Սաապի ներկայացուցիչ Խալիլ Սայքալի, Պուրճ Համուտի քաղաքապետ Անդրանիկ Մսըրլեան, «Կոկիկեան» հիմնարկի նախագահ Միշել Կոկիկեան, պետական երեսփոխաններ, Հայ քաղաքական երեք կուսակցութիւններու, ազգային մարմիններու, միութիւններու եւ կրթական խորհուրդներու ներկայացուցիչներ, ծնողներ եւ հիւրեր: Լիբանանի եւ Հայաստանի քայլերգներու ունկնդրութենէն ետք օրուան հանդիսավար Արամ Գարատաղեան հրաւիրեց 296 շրջանաւարտները, որոնք ըեմ բարձրացան «Սարդարապատ» յաղթերգի հնչիւններուն ներքեւ:

Բացման խօսքը արտասանեցին Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակի Լիբանանի կեղրոնական մարմինի անդամներ նազելի Աւագեան՝ Հայերէնով, իսկ Արտա Եանիքեան՝ արաքերէնով: Նազելի Աւագեան աննախընթաց ու պատմական նկատեց սոյն հանդիսութիւնը, որովհետեւ առաջին անդամն է, որ լիբանանահայ երկրորդական վարժարաններ առիթն ու պատեհութիւնը կ'ունենան միասնաբար աւարտական հանդէս կատարելու եւ իրենց հունձքը մեր ժողովուրդին ներկայացնելու: «Այսօր Հայ դպրոցն է, որ կը մեծարուի: Հայեցի դաստիարակութիւնն է, որ կ'արժեւորուի, որովհետեւ անդամ մը եւս կը հաստատուի այն ճշմարտութիւնը, թէ Հայ դպրոցը միայն ուսում եւ կրթութիւն փոխանցելու վայր մը չէ, այլ նաեւ Հայապահպանութեան օրրան մըն է եւ ազգակերտումի սրբազն դարբնոց մը», շեշտեց Աւագեան՝ աելցնելով, որ ներկայ 296 վկայուող աշակերտներուն մէջ անկասկած ներկայ են մեր մէկուկէս միլիոն սուրբ նահատակները՝ իրենց մտածումներով, կամքով ու տեսիլքով: Աւագեան 296 շրջանաւարտներու մէկ յարկի տակ համախմբուիլը իրարմով գոտեանդուելու իւրայատուկ եւ հպարտալի երեւոյթ մը նկատեց՝ շեշտելով, որ այս օրը յաղթանակի օր է լիբանանահայութեան համար, որովհետեւ այս շրջանաւարտները կու գան միանալու 100 ամեայ մեր երթին՝ նոր եռանդ, նոր ուժականութիւն եւ կորով տալու համար հայութեան եւ Հայաստանին ի խնդիր ի գործ դրած մեր ջանքերուն, կու գան նոր աւիւն եւ նոր խանդավառութիւն տալու լիբանանահայութեան եւ անոր ազգային կեանքի զարգացման ծրագիրներուն: Արտա Եանիքեան իր խօսքին մէջ յայտնեց, որ ազգերու պատմութիւնը լեցուն է տառապանքներով ու չարչարանքներով, պատմութիւնը վկայ է, որ մեր հայրենիքը եւս հեռու չէ այս իրականութենէն: Հայ ազգը ենթարկուած է ցեղասպանութեան, սակայն այս արարքը պատճառ եղած է, որ հայութեան հաւատքը զօրանայ եւ

առաւել եւս ան կառչի ազգապահպանման իր առաքելութեան։ Ան նկատել տուաւ, որ Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակի Լիբանանի կեղրոնական մարմինը որոշած է լիբանանահայ բոլոր վարժարաններու երկրորդական բաժինի աշակերտներուն խորհրդանշական վկայականներ յանձնել, որովհետեւ մեր աշակերտները մեր ապագայի յոյսն են եւ իրենց մով է, որ պիտի իրականացնենք մեր երազներն ու յոյսերը։ Խօսքը ուղղելով աշակերտներուն՝ Եանիքեան յորդորեց զիրենք չմոռնալ իրենց պատմութիւնը, որ արեւելքին չնորհեց յատուկ մշակոյթ եւ քաղաքակրթութիւն։ «Մենք ողջ ժողովուրդ ենք, կը հաւատանք կեանքին եւ կ'ապաւինինք Աստուծոյ։ Մեր նախահայրերուն զոհողութիւնները հասցուցին ձեզ այս մակարդակին՝ իրականացներով ձեր երազները։ Հետեւաբար գիտակից եղէք ձեր պատասխանատուութիւններուն», յորդորեց Եանիքեան եւ եղրափակելով իր խօսքը Լիբանանին մաղթեց խաղաղութիւն եւ յարատեւ վերելք։

Շրջանաւարտներուն անունով խօսք առին Մհեր Գաբրանեան՝ հայերէնով եւ Մարիա Մարտիրոսեան՝ արաբերէնով։ Մհեր Գաբրանեան եղակի նկատեց սոյն պահը եւ ըսաւ, որ իրենց ուսումնառութեան 15 տարիներուն ընաւ չէին պատկերացուցած, թէ նման հանդիսութեամբ մը պիտի վկայուէին հայ դպրոցէն։ Ան նկատել տուաւ, որ տարբեր միջավայրերէ եւ տարբեր վարժարաններէ եկած են բոլորը, սակայն զիրենք միացնող առիթը Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակն է, համահայկական մեր դատն ու տեսլականն է, ազատ մարդու, անկախ պետականութեան եւ միացեալ հայրենիքի գաղափարն է։ «Մենք կը ներկայացնենք Ցեղասպանութեան ժառանգործներուն չորրորդ սերունդը։ Թշնամին ուզեց մէկ հայ ձգել, այն ալ՝ թանգարանին մէջ։ Այսօր մենք 296 հայ ենք, ոչ թէ թանգարանին մէջ, այլ պատմութեան մայրէջին վրայ»։ Հաստատեց Գաբրանեան՝ աւելցնելով, որ մենք ներկայ ենք մեր դպրոցներով, կրթական մշակներով, պահապան գինուրներն ենք մեր մշակոյթին եւ ունինք հայկական հարուստ քաղաքակրթութիւն։ Ան նաեւ շեշտեց, որ «յաղթեցինք մեր կրթական փայլուն պատրաստութեամբ, մեր հայեցի դաստիարակութեամբ, մեր ճակատագիրին տէրը ըլլալով եւ չնորհիւ մեր ծնողներուն, որոնք վստահեցան հայ դպրոցին»։

Մարիա Մարտիրոսեան իր կարգին յայտնեց, որ Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակին եւ Շուշիի ազատազրութեանտօնին զուգահեռ, հաւաքուած ենք ստանալու մեր վկայականները, որոնք մեր դիմաց պիտի բանան կեանքի նոր հորիզոններ։ Մարտիրոսեան ըսաւ, որ 100 տարի առաջ թուրքը ծրագրուած ձեւով ջարդեց հայ ազգը եւ կարծեց, որ մեր մտաւրականները սպաննելով պիտի բնաջնջէ մեզ, սակայն մենք վերստին ծնանք փիւնիկի նման։ «Մենք կը ներկայացնենք ազգ մը, որ չի մոռնար եւ միշտ հաշիւ կը պահանջէ», հաստատեց Մարտիրոսեան՝ աւելցնե-

լով, որ մենք չենք ողբար մեր անցեալին վրայ, որովհետեւ անցեալը մեզի կը սորվեցնէ ապագան կերտել, եւ ան որ անցեալ չունի՝ ներկայ եւ ապագայ ալ չունի։ Ան հաստատեց, որ հայութիւնը կը յարգէ իր պատմութիւնը, կը պահէ իր ազգութիւնը եւ կը դիմադրէ մինչեւ իր վերջին չունչը։ «Կ'ուխտենք, որ պիտի շարունակենք մեր նախահայրերուն կտակը, պիտի կրենք ջահը եւ կերտենք փառքով լեցուն պատմութիւն մը», եզրափակեց Մարիա Մարտիրոսեան։

Այսուհետեւ խումբ մը շրջանաւարտներ մեկնաբանեցին Անահիտ Սիմոնեանի «Իմ Հայաստան» երգը, որուն փորձերուն հետեւած էր Գայեանէ Մարկոսեան։ ՄԱՀԱՅ Միութեան կեղրոնական մարմնի ատենապետ պատ։ Ռաֆֆի Մսրդեան իր պատգամին մէջ նկատել տուաւ, որ Հայոց ցեղասպանութիւնը իբրեւ պատմական ծրագրուած ոճիր նպատակադրած էր ոչ միայն հայուարմատախիլ ընել իր պատենական հողէն եւ հայրենիքն, այլ նաև քանդել եւ ոչնչացնել հայ ժողովուրդի դարերու մշակոյթը եւ չնչել գոյատեւելու որեւէ կարելիութիւն՝ աւելցնելով, որ ցեղասպանութեան ունեցած ազգեցութիւնը կը գերակշռէ 1915 թուականը եւ իր անմիջական ազգեցութիւնը ունի հայ ժողովուրդի յաջորդ 50 տարիներու զարգացման վրայ։ Պատուելին հարց տուաւ, թէ ի՞նչ պիտի ըլլային հայ ժողովուրդի իրականութիւնը, մշակոյթը, զարգացումը եւ պատմութիւնը, եթէ ցեղասպանութիւնը չիրագործուէր։ Ան շեշտեց, որ 100 ամեակի ոգեկոչման մէջ անհրաժեշտ է կեղրոնանալ ցեղասպանութեան ճանաչման, պահանջատիրութեան եւ իրաւունքներու հատուցման պայքարի շարունակման անհրաժեշտութեան վրայ, որոնց մէջ իր դերը ունի 100 ամեակի շրջանաւարտներու այս սերունդը։ Պատ։ Մսրդեան խօսքը ուղղելով շրջանաւարտներուն ըստ։ «Կառչա՛ծ մնացէք մեր լեզուին, պատմութեան, մշակոյթին եւ արժէքներուն։ Հաւատարի՛մ եղէք մեր արդար դատին ու իրաւունքներուն եւ պատասխանատուութեան գիտակցութեա՛մք շարունակեցէք մեր պայքարը»։

Հայ կաթողիկէ վարժարաններու տնօրէններու խորհուրդի նախագահ Գէորգ ծայրագոյն վարդապետ Եղիայեան արաբերէնով իր ելոյթին մէջ անդրադարձաւ ցեղասպանութեան գործած աւերին՝ հաստատելով, որ հայ ժողովուրդը զոհ գնաց 20-րդ դարուն գործուած առաջին ցեղասպանութեան, որ մինչեւ օրս ուրացումի եւ ժիառողականութեան ենթարկուած է Թուրքիոյ կողմէ։ Ան շեշտեց, որ սոյն վկայականաց բաշխումը ապտակ մըն է՝ ոճրագործներուն ուղղուած։ «Դուք հունձքն էք 100 ամեակին։ Դուք հունձքն էք Լիբանանի փայլուն ապագային։ Դուք հունձքն էք իրաւունքին եւ արդարութեան։ Դուք հունձքն էք լոյսին եւ ազատութեան։ Դուք մեր հպարտութիւնն ու յոյսն էք», հաստատեց Գէորգ ծայրագոյն վարդապետ Եղիայեան։

Ապա խումբ մը շրջանաւարտներ ներկայացուցին բանաստեղծական

Photo Raffi.me

Կտորներու փունջ մը, որուն փորձերուն հետեւած էր իրմա Տէտէեան: Այնուշետեւ Լիբանանի հայոց թեմի առաջնորդ Շահէ եպիսկոպոս Փանոսեան իր խօսքը ուղղելով շրջանաւարտներուն յայտնեց, որ զիրենք մէկ բեմի վրայ համախմբուած տեսնելը անփոխարինելի ուրախութիւն պատճառող փորձառութիւն է: Առաջնորդ սրբազնը հաստատեց, որ մեզ կանխող սերունդները չուժուեցան, չծուլուեցան, այլ կեանք կերտեցին, որպէսզի հաւատարիմ մնան մեր ազգութեան անցեալին, մեր հաւաքական տեսիլքներուն, իղձերուն եւ պատմութեան: «Այս պահը ձեզ կը դնէ պատմութեան պատասխանատութեան դիմաց: Ազգային միեւնոյն գիտակցութեամբ եւ նուիրումի կամքով ու տեսիլքով վարեցէք ձեր կեանքը: Գալիք ժամանակներուն մեր հաւաքական կեանքը նորոգեցէք եւ ամրացուցէք սիրոյ, միութեան եւ գործակցութեան ցանկալի նոր ընթացքով», շեշտեց սրբազնը՝ մաղթելով, որ այս չքեղ տեսարանը պատահականութիւն չմնայ իրենց կեանքին մէջ, այլ վերածուի մնայուն հոգեվիճակի մը՝ յորդորելով զիրենք իրենց շնորհներով ու կարողութիւններով ծառայելու հայ ազգին եւ իրենց նուիրումի օրինակին ընդմէջէն պատիւ բերելու Լիբանանին, հայութեան ու Հայաստանին, ինչպէս նաեւ զօրակցելու հայ վարժարանին, որպէսզի անոր ամրութիւնը չխախտի եւ մեր ինքնութիւնը չաղաւաղուի:

Աւարտին հանդիսավարը վարժարան առ վարժարան հրաւիրեց շրջանաւարտները, որպէսզի ստանան իրենց վկայականները: Հանդիսութեան մասնակցող հայկական վարժարաններն էին՝ Ազգային Եղիշէ Մանուկեան

քոլեճ, Ազգային Լ. եւ Ս. Յակոբեան քոլեճ, Ազգային Յառաջ Գ. Կիւլպենկեան վարժարան, Այնձարի Հայ աւետարանական երկրորդական վարժարան, Հայ աւետարանական կեղրոնական բարձրագոյն վարժարան, Հայ աւետարանական կեղրոնական Շամլեան-Թաթիկեան վարժարան, Հայ աւետարանական քոլեճ, Մեսրոպեան արուեստից վարժարան, Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարան, Հայ կաթողիկէ Ս. Խաչ - Գ. Հարպոյեան բարձրագոյն վարժարան, Հայ կաթողիկէ Հռիփսիմեանց բարձրագոյն վարժարան, ՀԲՀՄ Դարուհի Յովակիմեան վարժարան, Համազգայինի Մ. եւ Հ. Արալանեան Ճեմարան, Սահակեան - Լեւոն Մկրտիչեան քոլեճ:

Լոնտոնի Catholic Herald անգլիական լրաբերը Հայոց Տեղասպանութեան մասին

Կաթողիկէ Հոգեւորական, բարոյական աստուածաբանութեան դոկտոր Ալեքսանդր Լիւսի-Սմիթ լոնտոնեան Catholic Herald (Կաթողիկէ լրաբեր) պարբերականին մէջ անդրադարձած է Հայոց ցեղասպանութեան հարիւրամեակին եւ ողեկոյման կարեւորութեան:

Կաթողիկէ Հոգեւորականը կը գրէ. «Միսական առումով փետրուարի սկիզբը լաւ ժամանակ է: Սուրբ Ծնունդէն 40 օր անց՝ երկուշաբթի, մենք տօնեցինք Տեառնընդառաջը, ուր կ'օրհնուին մոմերը, իսկ երեշաբթի՝ սուրբ Վլասի տօնը, երբ կոկորդները կ'օրհնուին:

Սուրբ Վլաս այն սուրբերէն է, որոնց մասին շատ քիչ բան յայտնի է՝ չնայած անոր հանդէպ մեծ պաշտամունքին: Ինչպէս միւս նահատակները, միայն դարեր ետք առասպելներ ծնած են եւ յիշատակութիւններ գրուած, որոնք այլեւս պատմական արժէք չունին: Բայց, վստահաբար, Վլասը եպիսկոպոս էր ու նահատակ եւ ան ապրած է ներկայ Թուրքիոյ Սվաս քաղաքը, որ այն օրերուն Հայաստանի տարածքին մէջ էր եւ կը կոչուէր Սեբաստիա:

Ժամանակին Հայաստանը շատ աւելի մեծ տարածք կը զբաղեցնէր, քան այսօր՝ նախկին խորհրդային երկիրը: Այժմ Սվաս քաղաքը կը գտնուի ժամանակակից Թուրքիայի կեղրոնը, իսկ մինչեւ 100 տարի առաջ ան ծաղկուն քաղաք էր՝ բնակեցուած հայ եւ յոյն քրիստոնեաներով: Բայց եկաւ ճակատագրական օրը. 1915-ի ապրիլի 24-ը: Այդ օրն էր, երբ Օսմանեան կայսրութիւնը սկսաւ ձերբակալել եւ տեղահանել անյիշելի ժամանակներէն ի վեր Անատոլիայի մէջ ապրող հայերը: Ձերբակալութիւններուն, տեղահանման, կոտորածներու եւ բնաջնջման այս կազմակերպուած ծրագրին զոհ դարձաւ մօտ 1,5 միլիոն հայ: Այս պատճառով է որ

Թուրքիա այցելողները կը տեսնեն Հայկական պատմութեան բազմաթիւ օրինակներ, բայց ոչ մէկ, կամ ամենաշատը մի քանի հայ:

Հայոց ցեղասպանութիւնը կ'ոգեկոչուի ամբողջ աշխարհի մէջ, բայց ոչ Թուրքիայի եւ Մեծ Բրիտանիայի, որ Թուրքիայի հետ յարաբերութիւնները չփառնելու համար ջանասիրաբար կը խուսափի Հայոց ցեղասպանութեան յիշատակումէն:

Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ մէջ շատ յայտնի սուրբ Վլասը միակ սուրբն է, որ ներառուած է Տիեզերական օրացոյցին մէջ։ Ան իր մշակոյթի միակ ներկայացուցիչն է, բայց ինչպիսի՞ մշակոյթի։ Սուրբ Վլասի ժողովուրդը ամենահին քրիստոնեայ ազգն է, որ դարձի եկած է Քրիստոսին՝ սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչին կողմէ 301-ին՝ Կոստանդիանոս Ա. Մեծ կայսրին ժամանակաշրջանին առաջ։

Աւելին, Հայաստանի մէջ աւելի շատ եղած են նահատակները, քան աշխարհի որեւէ այլ անկիւնը՝ հաշուի առներով, որ ցեղասպանութեան զոհերը քրիստոնէական հաւատքի ատելութեան հողի վրայ սպաննուած են։ Հիմա մենք արդարացիօրէն մտահօգուած ենք ISIS-ի դաժանութեամբ, ուստի եկէք չմոռնանք 100 տարի առաջ զոհուած հայերը։

Արժանայիշատակ է Հայոց ցեղասպանութեան մասին Ատոլֆ Հիթերի 1939-ին արտայայտած տեսակէտը.

«Մեր ուժը մեր արագութիւնն է եւ դաժանութիւնը՝ ճէնգիկ խանը՝ իր թելադրանքով, թեթեւ եւ ուրախ սրտով կոտորել տուաւ միլիոնաւոր կիներ ու երեխաներ։ Այսօր պատմութիւնը անոր կը նայի որպէս հզօր մէկ պետութեան հիմնադիր։ Ես կարեւորութիւն չեմ տար այն բանին, թէ թոյլ Արեւմտեան Եւրոպան ինչ կ'ըսէ իմ մասիս։ Ես հրաման արձակած եմ՝ (եւ կը գնդակահարեմ բոլոր անոնք, որոնք թէկուզ քննադատական խօսք մը անդամ արտարերեն) յայտներով, որ պատերազմի վերջնական նպատակը ոչ թէ որոշակի սահմաններ հաստատեն է, այլ թշնամիին ֆիզիքական բնաջնջումը։ Ուստի, ես առայժմ Արեւելք ուղարկած եմ միայն իմ «Գանգի ստորաբաժանումները»՝ հրամայելով անոնց՝ առանց գթութեան եւ խղճահարութեան, անխտիր սպաննել լեհական ցեղին կամ այդ լեզուին պատկանող բոլոր տղամարդիկը, կիները եւ երեխաները։ Միայն այս միջոցով է, որ մենք կը նուածենք մեզի անհրաժեշտ տարածքներ։ Ի վերջոյ, այսօր ո՞վ կը խօսի հայերու ոչնչացման մասին։»

Իսկապէս՝ ո՞վ։ Այդ է պատճառը, որ մենք պիտի խօսինք եւ այս ապրիլին յիշենք Հայաստանը։ Ուստի, ձեր օրագրերուն մէջ արձանագրեցէ՛ք Հայոց ցեղասպանութեան Հարիւրամեակի ամսաթիւը։

Ա.Լ.Ք.Ս.Ա.Ն.Դ.Ի. Լիւսի – ՍՄԻԹ

ՏԵՐԱՊԵԴԻ

Մահ եւ թաղում Հայր Սարգիս Ծ. Վ. Ուզունեանի

Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքը, Զմմառու Պատրիարքական կղերին Միաբանութիւնը, Սիտնիի եւ Մելպուռնի հայ կաթողիկէ ժողովրդապետութիւնները յանձին տէր Բարսեղ վարդապետ Սուսանեանի եւ Ուզունեան ընտանիքները խոր վիշտով գուժեցին Զմմառու Պատրիարքական Միաբանութեան երիցագոյն անդամներէն՝ գերյարգելի հայր Սարգիս ծայրագոյն վարդապետ Ուզունեանի մահը, որ պատահեցաւ 94 տարեկանին, երկուշաբթի 4 մայիս 2015-ին, Մելպուռնի մէջ (Աւստրալիա):

Հանգուցեալ գերյարգելի հայր Սարգիս ծայրագոյն վարդապետ Ուզունեան ծնած է Հաճըն 22 ապրիլ 1922-ին: Հայր Սարգիս 40 օրուայ մանկահասակ երեխայ՝ եկած է Լիբանան եւ ութը տարեկանին Զմմառու վանք մտած է: Հոն իր նախնական ուսումը աւարտելի ետք, 1939-ին, 17 տարեկանին Հոռոմ կը մեկնի, ուր 1 ապրիլ 1945-ին քահանայ կը ձեռնադրուի չորս ուրիշ սարկաւագներու հետ միասին՝ Գէորգ Լայէքեանի, Յովսէփ Պասմանեանի, Անդրէս Պետողեանի եւ Յովհաննէս Սէֆէրեանի հետ:

Առաջին առաքելավայրը կ'ըլլայ Պուրժ Համուտը, ուր սկառտներու եւ Հկեմի հոգեւոր վարիչ կ'ըլլայ:

Ապա չորս տարի կը ծառայէ Դամասկոսի հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ մէջ, որմէ ետք երկու տարի Զահիէ եւ ապա ութը տարի Յորդանան:

1967-ին, Յորդանանի հայ կաթողիկէ հաւատացեալներուն մեծամասնութիւնը Աւստրալիա կը գաղթէ եւ երջանկայիշատակ Պաթանեան Հոգեւոր տէրը զինք կ'ուղարկէ Աւստրալիա, որպէսզի հայ կաթողիկէ համայնքի հոգեւոր ծառայութեան նուիրուի:

15 մայիս 1968-ին կը ժամանէ Սիտնի (Աւստրալիա), ուր կը հիմնէ հայ կաթողիկէ ժողովրդապետութիւնը, հայ կաթողիկէ աղքատախնամը եւ «Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի» վարժարանը: 1978-ին կը գնէ Սիտնիի ներկայ եկեղեցին եւ զայն կը կոչէ «Վերափոխման Աստուածամօր» եկեղեցի: 1980-ին հայր Սարգիս Աւստրալիոյ Մելպուռն քաղաքը կը փոխադրուի, որպէսզի հոն ալ փոքրիկ գաղութին ժողովրդապետութիւն մը կազմէ, որմէ ետք 1991-ին Մելպուռն քաղաքին մէջ եկեղեցի մը կը գնէ եւ զայն կ'անուանէ «Սիրտ Յիսուսի եւ Սիրտ Սարիամու» եկեղեցի: Իսկ Սիտնի հերթաբար իրեն կը յաջորդեն հայր Յովսէփ վարդապետ Լեւոնեան, հայր Սիմոն վարդապետ Պայեան (Միսիթարեան) եւ հայր Անտոն վարդապետ Թիւթիւննեան: Երջանկայիշատակ Յովհաննէս Պետրոս ԺԼ. Գասպարեան կաթողիկոս Պատրիարքը անոր կը պարգեւէ ծայրագոյն վարդապետի աստիճանը:

1999-ին սրտի տագնապի մը հետեւանքով կը ստիպուի հանգստեան տուն մը քաշուիլ Մելպուռնի մէջ: Այնուհետեւ նախաձեռնութեամբ Սիտնիի ներկայ ժողովրդապետ՝ հայր Բարսեղ վարդապետ Սուսանեանի, կը փոխադրուի Սիտնի, որպէսզի մօտիկ մնայ իր ընտանիքին եւ հոն հանգստեան տուն մը կը մնայ մինչեւ իր մահը:

22 մարտ 2015-ին կը նշուի իր վարդապետութեան 75 ամեակը եւ իր 93-րդ տարեղարձը: 4 մայիսին կը վախճանի: Կիրակի 10 մայիսին Սիտնիի «Վերափոխման Աստուածամօր» եկեղեցիին մէջ տեղի կ'ունենայ սուրբ Պատարագ եւ թաղման կարգ, զոր կը կատարէ տէր Բարսեղ վարդապետ Սուսանեան: Սոյն արարողութեան ներկայ կ'ըլլան ասորի ուղղափառ Սալաթիոս արքեպիսկոպոս Մալքի, ղպտի ուղղափառ Ամպա եպիսկոպոս Դանիէլ եւ Սիտնիի յոյն կաթողիկէ առաջնորդին ներկայացուցիչ հայր Ֆատի վարդապետ Սալամէ, Եկեղեցիներու ազգային խորհուրդի քարտուղար Էլիզապէթ Սթոն, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Սիութեան ներկայացուցիչը, ՀՄԼՄ-ի սկաուտները, Համագդայինի վարչութեան անդամները եւ հայ առաքելական Եկեղեցւոյ թաղական խորհուրդի անդամները: Հայր Սարգիսի փափաքով տէր Բարսեղ վարդապետ Սուսանեան իր մարմինը կը փոխադրէ Լիբանան Զմմառու վանք չորեքշաբթի 13 մայիս 2015-ին:

Ցուղարկաւորութեան եւ Եկեղեցականի թաղման կարգը կատարուեցաւ Զմմառու վանքին մէջ, նախագահութեամբ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց ամենապատիւ տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին, «Փոխեալ Սրբոյ Կուսին» վանական Եկեղեցւոյ մէջ, ուրբաթ 15 մայիս 2015-ին ժամը 11:00-ին: Ազա հանգուցեալին մարմինը զետեղուեցաւ միաբանական դամբարանին մէջ: Արարողութեան մասնակցեցան Զմմառու վանքին մեծաւոր եւ Պատրիարքական փոխանորդը, վարչական հայրերը, կղերական դասը, նորընծաները եւ հաւատացեալ ժողովուրդը: Նշելի է տէր Բարսեղ ծ.վ. Սուսանեանի մասնակցութիւնը եւ անոր հետ միասին Սիտնիէն ժամանած հանգուցեալին պարագաները: Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը եւ վանական հայրերը ցաւակցութիւնները ընդունեցան «Սուրբ Սիբայէլ» ընծայարանի դահլիճին մէջ, որմէ ետք բոլոր ներկաները մասնակցեցան հոգեճաշի, վանքին սեղանատան մէջ:

«Հայր անոխակալ եւ բարեգութ,
մաղթելով հայցեմք ի քեն
վասն մեր ննջեցելոյն
արժանաւորել հանգստեան օթեւանի սրբոցն» (Շարական):

Դիւան Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքանի

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ խօսքը հանգուցեալ Ուզունեան գերյարգելիին յուղարկաւորութեան

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ դամբանական խօսքը հայր Սարգիս ծայրագոյն վարդապետ Ուզունեանի յուղարկաւորութեան ընթացքին, որ տեղի ունեցաւ Զմմառ՝ 15 մայիս 2015-ին, առաւտեան ժամը 11:00-ին:

«Յիսուս ըսաւ. Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. ով որ հաւատայ կ'ընդունի յաւիտենական կեանքը» (Թովհ 6, 47)

Սիրեցեալ Զմմառեան միաբանակից եղբայրներ,

**Սիրելի սգակիր հարազատներ եւ ներկաներ,
Մեզի համար, յաւիտենական կեանքը լոկ խօսք մը չէ որ կը կրկնենք:
Յաւիտենական կեանքը նպատակակիտ եւ յայտագիր մըն է, որուն ամէն հաւատացեալ պէտք է կարեւորութիւն ընծայէ: Ով որ կ'ուզէ տեղ մը երթաւ, գիտէ թէ ո՞ր ուղին պէտք է բռնէ: Ով որ կ'ուզէ յաջողիլ, պէտք է ուսանի եւ ով որ կ'ուզէ դրամ շահիլ, պէտք է լաւ աշխատի եւ պարկեշտ ըլլայ: Նոյնպէս՝ ով որ կ'ուզէ յաւիտենական կեանքը ընդունիլ պէտք է կատարէ Յիսուսին պատուէրը՝ գաւաթ մը ջուր տալ փոքրիկին, կերակուր տալ անօթիին, հագուստ՝ մերկին եւ այցելել հիւանդին: Ասոնք են, սիրելիներ, պայմանները յաւիտենական կեանքը ընդունելու համար: Ճամբան յստակ է, եւ Սրբազն Պապը անոր մասին ոչ միայն յաճախ կը խօսի, այլ նաև՝ բառացիկ կերպով զայն կը գործադրէ՝ մեզ երեմն զարմանքին մէջ դնելու չափ:**

Հանգուցեալ հայր Սարգիս ծայրագոյն վարդապետ Ուզունեան ծնածէ Հածըն 22 ապրիլ 1922-ին, պգտիկուց լսած ըլլալու է Յիսուսին վերոյիշեալ խօսքը եւ աշխատած է Աստուծոյ ձայնին հետեւիլ: Իբր ճամբայ, ան ընտրեց Զմմառու Պատրիարքական Միաբանութիւնը, որուն հովանիին ներքեւ ան պիտի կարենար աղքատին օգնել, հիւանդին այցելել, բայց մանաւանդ՝ Աստուծոյ խօսքը իբր հոգեւոր սնունդ տալ իրեն յանձնուելիք հօտին: Փոքր տարիքին, պատանի Սարգիսը Զմմառու դպրեվանքը կը յաճախէ, ուր կը ստանայ մարդկային, դաստիարակչական եւ հոգեւոր կրթութիւն: Յետոյ, Հոռոմ կը մեկնի՝ Լեւոնեան վարժարան, ուր կը շարունակէ իր քահանայական ուսումը եւ կազմաւորումը: Քահանայ Աստուծոյ կը ձեռնադրուի Հոռոմ՝ ձեռամբ արհի: Տէր Սարգիս արք. Տէր-Աբրահամեանի՝ ապրիլ 1, 1945-ին: Նոյն տարին, նորօծ վարդապետը իբր դաստիա-

րակ կը պաշտօնավարէ Մեսրոպեան վարժարան, որմէ ետք՝ 1946-էն 1948 կը ստանձնէ Պաղտատի ժողովրդապետութեան հոգ հոգւոցը, ապա կը նշանակուի յաջորդաբար Քեսապ՝ 1948-էն 1951, Դամասկոս՝ 1951-էն 1954, Զահէ՛՝ 1954-էն 1961 եւ Ամման՝ 1961-էն 1968: Երջանկայիշատակ իդնատիոս Պետրոս ԺԶ. Պաթանեան Կաթողիկոս Պատրիարքը 1968-ին՝ հայր Սարգիս կը նշանակէ որպէս առաջին առաքեալ Աւստրալիա՝ ծառայելու համար հոն գաղթած Հայ Կաթողիկէ հասարակութեան: Տասներկու տարի պաշտօնավարելէ ետք Սիանի քաղաքը, կը փոխադրուի 1980-ին Մելպուռն, ուր կը հիմնէ Հայ Կաթողիկէ ժողովրդապետութիւնը եւ անոր համար կը կառուցանէ եկեղեցի մը՝ նույիրուած Յիսուսի եւ Մարիամի Սուրբ Սիրտերուն: Հիւանդութեան պատճառով հայր Սարգիս կը փոխադրուի հանգստեան տուն 1999-ին, ուր կը մնայ մինչեւ 2005: Բոլոր առաքելավայրերուն մէջ ուր պաշտօնավարած է, հայր Սարգիս ծայրագոյն վարդապետ Ուզունեան թողուց եռանդուն եւ բարի հովիւի յիշատակը: Անոր Քահանայական Աղամանդեայ Յորելեանին առիթով 2005ին, որպէս քաջալերական եւ գնահատանքի խօսք՝ իրեն օրհնութեան գիր մը յղեցի եւ անոր շնորհեցի Հայաստանի քրիստոնէացման 1700 ամեակի Յուշամետալը: Հայր Սարգիսը անձնապէս ճանչցայ Աւստրալիա, Մելպուռն այցելութեանս ընթացքին Յունիս 2001-ին՝ իր հանգստեան տան մէջ, ուր քաշուած էր երկարամեայ քահանայական պաշտօնավարութենէն ետք: Երկրորդ անգամ առիթ ունեցայ զինք տեսնելու մարտ 2004-ին, երբ՝ հակառակ իր յառաջացած տարիքին եւ մարմնի տկարութեան, քաջաբար Սիտնի եկաւ՝ իր երբեմնի ժողովրդապետական եկեղեցւոյ օծման արարողութեան մասնակցելու համար: Հայր Սարգիս ծայրագոյն վարդապետ Ուզունեան քահանայական նույիրումի կեանք ապրելէ ետք, տասնմէկ օր առաջ Սիտնիին մէջ իր աշքերը փակեց այս աշխարհին, սուրբ խորհուրդներով զօրացած՝ վայելելու համար խոստացուած յաւիտենական կեանքը: Իր կեանքի նույիրումին համար, Աստուած ապահովաբար իրեն վարձահատոյց պիտի ըլլայ:

Սիրելիներ, աղօթենք այդ դիտաւորութեան համար ինչպէս նաեւ որպէսզի ամենաբարին Աստուած պէտք եղածին չափ մեր համայնքին շնորհէ նորանոր մշակներ իր այգիին համար:

Հայր Սարգիս իր կոչումին հաւատաց, որովհետեւ հաւատաց Յիսուսի խօսքին, որ ըսաւ. «Ով որ հաւատայ կ'ընդունի յաւիտենական կեանքը»:

Յիշատակ արդարոց օրհնութեամբ եղիցի:

Սրտի խօսք առ հանգուցեալ հայր Սարգիս ծ. Վ. Ուզունեան

Սիրելի Հայր Սարգիս,

Մահուանդ լուրին դիմաց, ուզեցի հոգիիդ հետ խօսիլ այս առաւօտ կանուխ, եւ խօսքս գրել, որպէսզի դրածս աղօթք դառնայ եւ բարձրանայ առ Աստուած:

Իրարու հանդիպելու քիչ առիթներ ունեցանք երբ այս աշխարհիս վրայ էիր եւ այն մարմնով, որ ահա քու փափափիդ համաձայն, Աւստրալիային կը բերուի մինչեւ Զմմառ, զայն հանդէցնելու համար այլ միաբաններու աճիւններու կողքին:

Առաւելագոյնը երկու անգամ տեսնուած ենք կարծեմ: Գուցէ Միաբանական ընդհանուր ժողովներու ընթացքին: Գուցէ նաեւ Լեւոնեան վարժարանին մէջ՝ Հուոմ: Թուականներ չեմ յիշեր, սակայն կը յիշեմ ժպիտդ: Հաւանական է որ առաջին հանդիպումին ես դեռ նոր քահանայ ձեռնադրուած էի, 1992-ին: Ահա այսպէս, սիրելի վարդապետ, այդ հանդիպումէն եւ նաեւ Զմմառու միաբան ձեռնադրութենէս շուրջ 23 տարիներ ետք, այսօր կանգնեցայ յոդնատանջ մարմինդ ամփոփող դադաղին վերեւ:

Աւստրալիա մեկնեցար առաքելութեան 1967-ին՝ ծննդեանս տարին: Ինծի համար ամբողջ կեանք մըն է ասիկա: Ոչ մէկ առաքելութիւն Զմմառեանի մը համար վերջնական կայք է, կ'ըսեն եւ ահա միայն մարմինդ վերադարձաւ վանք, իսկ հոգիդ, դուն, կը հանգչիս յաւիտենականութեան մէջ: Վերադարձուցին քահանայի պատարագուած մարմինդ քո՛ւ վանքդ, քո՛ւ տունդ, հանգստավայրը մարմինդ, ինչպէս ամէն միաբանինը, որ կը վերադառնայ որպէս մասունք՝ սրբացնելու վանական հողը: Այժմ կը վայելես տեսութիւնը երկնային Զօրդ, եւ նահատակ միաբանակից եղբայրներուդ: Ողջոյններ փոխանցէ մեր նահատակ միաբաններուն: Ողջոյններ որպէս աղերսանք, որ բարեխօսեն մեզի համար, եւ մեզի ցոյց տան իրենց լուսաւոր դէմքերը եւ ուղին:

Սիրելի հանգուցեալ հայր Սարգիս,

Աւստրալիոյ մեր համայնքին պատմութիւնը չեմ գիտեր: Կ'իմանամ այդ մահազդէն, զոր Միաբանութեանս վարչութիւնը դրկեց ինծի, թէ հիմնած ես երկու ժողովրդապետութիւններ եւ թէ մինչեւ այսօր անոնք կը գործեն հոն նշանակուած եռանդուն առաքեալներու ջանքերով, ըստ մարդոց վկայութեան, հակառակ բազում դժուարութիւններուն: Կազմակերպած ես համայնքը եւ հաւաքած ես հայ կաթողիկէնները եկեղեցւոյ մը

յարկին տակ, որպէսզի միասին աղօթեն: Հաւաքած ես եւ չես թողած որ չարիքը զանոնք բաժնէ իրենց պատկանելիութենէն, հեռացնէ իրենց ինք-նութենէն եւ Քրիստոսէն ու ցրուէ: Բարեխօս թող ըլլան մեր միաբան հայ-րերը եւ աստուածային ողորմութեան չնորհիւ նաեւ դուն, որպէսզի այ-սօր, ամէն միաբան, այս աշխարհիս վրայ ուր ալ գտնուի ան, որքան ալ ժամանակով կամ տարածքով հեռու կամ մօտ ըլլայ Զմմառու վանքէն եւ պատրիարքական Ալթոռէն, թող միշտ միացնո՞ղ ըլլայ ու հաւաքող: Աղօ-թափայր տայ հայ կաթողիկէին, եւ հաւաքէ որպէս հովի՛ւ, ինչպէս դո՛ւն ըրիր 48 երկար տարիներ, որ ինձի համար ամբողջ կեանք մըն է:

Ինչպէս կանոնագիրքը կը տնօրինէ, թիւով երեք պատարագներուս մէջ յատուկ կերպով եւ ջերմօրէն քեզ յիշեցի: Յիշեցի նաեւ մեր բոլոր միաբան-ները: Աղօթեցի, որ ձեր աչքն ու հովանին անպակաս ըլլայ երիտասարդ միաբաններուն վրայէն: Աղօթեցի նաեւ ուրիշ շատ մը բաներու համար, որ սակայն մեր մէջ, քո՛ւ եւ ի՛մ միջեւ պիտի մնան:

Լուսաբաց է երբ կը գրեմ այս տողերը եւ քիչ ետք պիտի վերադառնամ առաքելութեանս պարտականութիւններուն: Իսկ այս պահուս բոլոր միաբանակից երէց ու կրտսեռ եղբայրակիցներուդ հետ քեզի պիտի ըսեմ երթաս եւ հանգչիս բարով ու սրբութեամբ, շատ սիրելի միաբանակից եղ-բայր հայր Մարգիս:

Պէյլութ, 15 մայիս 2015

ՀԱՅՐ ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԳԱԶԱՆՃԵՍՆ

Ոչ եւս է հայր Գէորգ վարդապետ Չանտրի

Փարիզի սուրբ Խաչ Կաթողիկէ Հայոց Առաջնորդութիւնը ցաւով կը գումէ հայր Գէորգ վարդապետ Չանտրի մահը, որ պատահեցաւ 15 ապ-րիլ 2015-ին Պրիւքսէլի մէջ:

Լուսահոգի վարդապետը եղած էր նախ Մարտինի, ապա Պաղտատի եւ հուսկ Գամիշլիի ժողովրդապետ, նախքան ժամանումը Ֆրանսա, ուր յա-ջորդաբար եղած է ժողովրդապետ Վալանսի, Սէն Շամոնի եւ Լիոնի մէջ:

Ցուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ 22 ապրիլ 2015-ին, Պրիւքսէլի մէջ:

360° ԼՈՒՐԵՐ

11 ապրիլի Երեկոյեան կը յայտարարուի «Գթութեան Յոթելենական տարին»

Շաբաթ 11 ապրիլի Երեկոյեան է, որ Սրբազան Քահանայապետը պիտի յայտարարէ «Գթութեան տարին», կը յայտնէ Սուրբ Աթոռի բանբերը։ Հին սովորութեան համաձայն, յայտարարութեան կոնդակէն մասեր պիտի կարգացուին «Սուրբ Պետրոս»ի տաճարին մուտքին սուրբ դրան առջեւէն, Երեկոյեան ժամը 5:30-ին, որմէ ետք Ֆրանչիսկոս Պապը պիտի հանդիսադրէ Երեկոյեան ժամերգութեան։ Ցիշենք որ յոթելենական սուրբ տարին պիտի սկսի 8 դեկտեմբեր 2015-ին, այդ նոյն սուրբ դրան բացումով։

Նշենք նաեւ թէ միեւնոյն պահուն Նաբոլիի մէջ (Խտալիա) մեծաշուրջ արարողութեամբ մը պիտի մեծարուին Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի մասունքները, եւ Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահը խաչքար մը պիտի զետեղէ «Սուրբ Գրիգոր Հայը» (San Gregorio l'Armeno) եկեղեցւոյ առջեւ։

Հայաստանի Քայլերգը ինչեցուցին ոչ-հայ աշակերտներ

Հովանաւորութեամբ եւ ներկայութեամբ Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ՃԹ. կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքին, Անտոնիան

մարոնիթ քոյրերու վարժարանը (Մար Տումիթ, Ռումիկ, Լիբանան) 5 մայիս 2015, երեքշաբթի առաւօտեան ժամը 11:00-ին, կազմակերպեցին Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած հանդէս մը, որուն բացման եւ ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ ուղղուած բարիգալուստի խօսքը արտասանեց քոյր Պատիմա Խուրի եւ որուն ընթացքին աշակերտները երգեցին նաեւ Հայաստանի քայլերգը հայերէնով: Ոչ հայախօս աշակերտներու կողմէ Հայաստանի օրհներգին հայերէնով կատարումը ոչ միայն յուղիչ էր, այլ նաեւ կը հանդիսանար հայ ժողովուրդին հանդէպ իրենց յարդանքին ու սիրոյն վկայութիւնը: Այնուհետեւ, անոնք ներկայացուցին նաեւ թատրոն մը՝ որ կը պատկերացնէր հայոց Մեծ Եղեռնը, ինչպէս նաեւ հայկական պար մը:

Յայտնապէս յուղումնախառն ուրախութեամբ մը՝ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իր հայրական խօսքով, ապա ազօթքով փակումը կատարեց այս գեղեցիկ հանդէսին, որուն յաջորդած հիւրասիրութիւնն ալ հայկական դրոշմ կը կրէր: Արդարեւ, մարոնիթ քոյրերը եւ վարժարանին ուսուցիչները հանդէսին մասնակիցները հիւրասիրեցին իրենց կողմէ խնամքով պատրաստուած հայկական համադամ ճաշատեսակներով զարդարուած սեղանին շուրջ:

Ա.Ն.

Հաղորդամիջոցներու համաշխարհային օրը նաեւ հայ կաթողիկէ հաղորդամիջոցներու օր է

"Հաղորդակցութիւնը ընտանիքին մէջ:

Ընտանիքը ձրի սիրով տողորուած հանդիպման առանձնաշնորհեալ միշավայր մը»:

Ասիկա է 2015-ի Ընկերային հաղորդամիջոցներու համաշխարհային 49-րդ օրուան պատգամին բնաբանը, որ Ֆրանչիսկոս Սրբազան Քահանայապետը ներկայացուցած էր 23 յունուարին: Այս տարի այս օրը կը զուգադիպի կիրակի 17 մայիսին:

Սրբազան Քահանայապետը իր պատգամին մէջ, որպէս օրինակ ընտրելով Ղուկասի Աւետարանէն՝ Աստուածածնայ Եղիսաբեթին կատարած այցելութեան դրուագը (Ղուկ 1, 39-56), կը շեշտէ թէ ընտանիքին մէջ է որ կը կատարուի Աստուծոյ հետ հաղորդակցութեան հիմնական կերպը՝

աղօթքը: Հնտանիքին մէջ կը սորվինք, կ'ըսէ ան, հաղորդակցութեան կրօնական տարածքը, որ կը բացայալու թէ քրիստոնէութեան մէջ, ամէն ինչ տոգորուած է Աստուծոյ սիրով, որ մեզի շնորհուած է եւ մենք, մեր կարգին, զայն կը չնորհենք ուրիշներուն:

Հնտանիքը այն վայրն է, ուր բոլորս կը սորվինք՝ թէ ինչ կը նշանակէ հաղորդակցի յատկապէս սիրոյ ընկալման եւ չնորհման մթնոլորտի մէջ:

Նշենք թէ ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը, Զայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի իր պատգամին մէջ կը գրէր. «Հնտանիքը եղած է միշտ մեր ժողովուրդին գոյութեան առանցքը, կեանքին կորիզային բջիջը: Մեր Նահատակներուն մեզի թողած կտակին կարեւորագոյն հանգանակներէն մէկն է ընտանիքի սրբութիւնը: (...) Զայրաբար կոչ կ'ուղղենք, կ'ըսէ Հոգեւոր Տէրը, մեր Կոկերի հովուական պատասխանատուութիւն ստանձնած բոլոր անդամներուն մեծ բժախնդրութեամբ հակիլ այս հարցին վրայ եւ ջանալ օգտուիլ մեր Նահատակներուն մարտիրոսութեան հարիւրամեայ յոբելեանին ընծայած այս անգնահատելի առիթէն, արծարծելու համար իրենց հոգեւոր խնամքին յանձնուած բոլոր հայորդիներուն, եւ յատկապէս երիտասարդներուն մէջ, գիտակցութիւնը ընտանիքի սրբութեան եւ զգայնութիւնը, նուիրումը, վեհանձն զոհաբերումը՝ զայն ապրելու, պահպանելու ու փոխանցելու համար»:

Այս է գուցէ նաեւ հայ կաթողիկէ հաղորդամիջոցներուս առաքելութիւնը այս տարի:

Այս առթիւ, կայքիս տնօրէնութիւնը, կը միանայ անոր գործակիցներուն եւ հայ կաթողիկէ հաղորդամիջոցներուն մեծ ընտանիքին, մաղթելով որ այս մեծ ընտանիքը միշտ ըլլայ Աստուածային սիրով տոգորուած վայրը, ուրկէ հայ ընթերցողը պիտի առնէ Աւետարանին բարի լուրը, որ կ'ուրախացնէ եւ կեանք կու տայ բոլորին:

Այս պահուս մեր միտքը կ'երթայ մեծ քաղաքներու մէջ գործող հայ կաթողիկէ ընկերային հաղորդամիջոցներուն, սկսելով հեռուէն՝ Սիստիէն, անցնելով Մոսկուա, Կիւմրի, Երեւան, գալով մինչեւ Միջին Արեւելք՝ Հալէպ, Պէյրութ, Դամասկոս, Գահիրէ, անցնելով Իսթանպուլէն հասնելով Հոռոմ, Վենետիկ, Փարիզ, Վիեննա, ապա Մոնթրէալ, Թորոնթօ, Լոս Անձելոս, Պուէնոս Այրես եւ Սաօ Փառլո:

Հաղորդամիջոցներու պատրիարքական յանձնախումբին կողմէ, յատկապէս հայ կաթողիկէ հաղորդամիջոցներուն մէջ գրիչով, կայքով, թուայինով, ուստիոյի կամ հեռատեսիլի միջոցաւ սրտանց ծառայողներուն, եւ ընդհանրապէս բոլոր հայ եկեղեցական հաղորդամիջոցներուն եւ անոնց անձնակազմերուն կը մաղթենք քաջառողջութիւն եւ յարատեւութիւն ու բոլորին կ'ըսենք Զեր ՎԱՐԶՔԸ ԿԱՏԱՐ ՃՇՄԱՐԻՑԻՆ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐ:

Երանելի Իգնատիոս Մալոյեանի մեծարանք եւ պարգեւատրում Գերմանիոյ մէջ

13 յունիս 2015, շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 2:30-ին, Գերմանիոյ Գոլոնիա քաղաքի «Սուրբ Առաքեալներու» պազիլիքայի սրահին մէջ, տեղի ունեցաւ 1915-ի Հայոց ցեղասպանութեան նահատակ երանելի Իգնատիոս Մալոյեանին մեծարանքի եւ պարգեւատրումի Հանդիսութիւնը «Ստեֆանոս» Հիմնարկին կողմէ։ Պարգեւատրումի Հանդիսութեան մասնակցեցաւ Հայ

Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Երուսաղեմի եւ Յորդանանի առաջնորդ, Սուրբ Աթոռի մօտ ներկայացուցիչ եւ քահանայապետական Հայ վարժարանին տեսուչ գերապայծառ Հայոց Գէորգ թ.ծ.փ. Նորատունկեան՝ որպէս ներկայացուցիչ ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկէ Հայոց Կաթողիկոս Պատրիարքին։

Հանդիսութեան մասնակցեցան նաեւ թեմին ներկայացուցիչները, Համալսարաններու դասախոսներ, մասնագէտներ, պատմագէտներ, ակադեմական անձնաւորութիւններ եւ մասնաւորաբար Յիսուսեան Հայրերու ՖրանքՓորդի Փիլիսոփայութեան եւ Աստուածաբանութեան կաճառի ներկայացուցիչներ։ Փրոֆէսէօր Ուլֆկանկ Հանդամանօրէն անդրադարձաւ այս 10-րդ պարգեւատրման։ Հոգեւոր երգերու կատարումէն ետք, Փրոֆէսէօր Դոկտոր Մարթին Թամմֆէ ներկայացուց ուսումնասիրութիւն

մը Մարտինի կաթողիկէ հայոց եպիսկոպոս երանելի իգնատիոս Մալոյեանի նահատակութեան եւ Հայոց ցեղասպանութեան մասին, որմէ ետք գերապայծառ Նորատունկեան խօսք առնելով՝ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ, ինչպէս նաեւ անցեալի եւ ներկայ նահատակներուն անունով շնորհակալութիւն յայտնեց հանդիսութիւնը կազմակերպողներուն, ներկաներուն եւ համայն հայութեան: Ան ըսաւ թէ այս պարզեւատրումը եւ նահատակութեան արժեւորումը կ'երթայ աշխարհասփիւռ հայերուն, որոնք կը յիշատակեն Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցը: Ան աւելցուց թէ այս հանդիսութիւնը խաղաղութիւն որոնելու եւ զայն իրականացնելու ցանկութեան արտայայտութիւն մըն է:

Ան ըսաւ թէ մարդկային իրաւունքներու ի խնդիր պատերազմ ընելու իրաւունք երբեք պէտք չէ գոյութիւն ունենայ եւ ոչ ալ թոյլ տալու է, որ մարդիկ կրեն պատերազմներու հետեւանքները: Մարդկային իրաւունքներու մէջ - ըսաւ գերապայծառը - մարդու ազատութիւնը, ուրիշին խօսքի, խղճի, յիշատակութեան ազատութիւնը սահմանափակող ոչ մէկ իրաւունք գոյութիւն պէտք է ունենայ: Նահատակները խաղաղարարներ են եւ կը յիշուին ու կը մեծարուին ու կը պարզեւատրուին որովհետեւ անոնք մեզի թողուցին օրինակը թէ ինչպէս կարելի է պայքարիլ հալածանքներու դէմ:

«Զհրաժարիլ աստուածաշնորհ իրաւունքներէն, հաւատքէն եւ հաւատամքէն եւ ոչ ըսել պատերազմին՝ այս է նահատակներուն պատգամը, յարեց գերապայծառը: Նահատակութիւնը պատասխանն է պատերազմին:

Նահատակութիւնը լաւագոյն ձեւն է պաշտպանելու հաւատքը եւ զայն յաջորդ սերունդներուն փոխանձելու: Անաղարտ նահատակութիւնը լաւագոյն միջոցն է աւետարանումի: Նահատակութիւնը լաւագոյն եւ ամենայաջող ձեւն է երկխօսութեան՝ քրիստոնեաներուն միջեւ»:

Հանդիսութիւնը փակուեցաւ Գոլոնյի Աթոռանիստ Եկեղեցւոյ մէջ «Ողջոյն քեզ Մարիամ» երգով եւ տեղոյն առաջնորդի փոխանորդին, գերապայծառ Նորատունկեանին եւ Ասորի ուղղափառ ժողովրդապետին օրհնութեամբ:

Գերապայծառ Նորատունկեան այցելեց նաեւ Միւնսդեր քաղաքը, ուր հանդիպում ունեցաւ զանազան անձնաւորութիւններու հետ Սուրբիոյ քրիստոնեաներուն իրավիճակին կապակցութեամբ, ինչպէս նաեւ Երուսաղեմի եւ Սուրբ Հոգերու հայ կաթողիկէներու եկեղեցական եւ հովուական կացութեան մասին:

Այնձարի մէջ յիշուեցաւ երանելի Իգնատիոս Մալոյեանի նահատակութեան 100 ամեակը

Ուրբաթ 12 յունիսին, Այնձարի «Սուրբ Վարդարանի Տիրամայր» եկեղեցին մէջ, հայր Գաբրիէլ թէ. ծայրագոյն վարդապետ Մուրատեան՝ Պէյրութի Հայ կաթողիկէ պատրիարքական թեմի փոխանորդը եւ Զմմառու վանքի Մեծաւորը վարչական խորհուրդին եւ Այնձարի Հայ կաթողիկէ ժողովրդապետութեան կազմակերպութեամբ, սուրբ Պատարագ մատուցանեց Երանելի իգնատիոս Մալոյեանի նահատակութեան 100 ամեակին առթիւ: Այնձարի Հայ կաթողիկէ «Սուրբ Վարդարանի Տիրամայր» եկեղեցւոյ ժողովրդապետ՝ հայր Մեսրոպ ծայրագոյն վարդապետ Թօփալեան բարի գալուստ մաղթեց եւ դրուատեց Երանելի Մալոյեանին առաքինութիւնները: Գերապայծառ հայրը նոյնպէս իր քարոզին մէջ ներկայացնելով Երանելի Մալոյեանի կեանքը, շեշտը դրաւ նահատակութեան գաղափարին վրայ: Նշեց թէ Մալոյեան իբրեւ ճշմարիտ հոգեւորական՝ հետեւեցաւ Քրիստոսի օրինակին, հետեւեցաւ նաեւ մեր պատմութեան այն հերոսներու օրինակին, որոնք զոհուեցան քրիստոնեայ կրօնքին եւ հայրենիքին համար: Այսօր մենք որպէս քրիստոնեաներ՝ պէտք է նոյնպէս արմատանանք մեր հաւատքին մէջ եւ ապրինք որպէս ճշմարիտ քրիստոնեաներ: Պատարագի երգեցողութիւնը կատարեց Այնձարի «Սուրբ Վարդարանի Տիրամայր» եկեղեցւոյ երգչախումբը: Ներկայ էին պետական եւ պաշտօնական անձնաւորութիւններ, հոգեւորականներ եւ հաւատացեալներու հոծ բազմութիւն մը: Սոյն արարողութեան իրենց մասնակցութիւնը բերին նաեւ Զմմառու Միաբանութեան «Սուրբ Միքայէլ եւ Երանելի Մալոյ-

եան» ընծայարաններու ժառանգաւորները: Օրուան արարողութիւնը փակուեցաւ սուրբ Հաղորդութեան երկրպագութեամբ եւ երանելի Մալոյեանին ուղղուած աղօթքով: Գերապայծառ Հայրը համբուրել տուաւ Զմմառու վանքին մէջ պահուող Երանելիին ձեռաց խաչը, զոր երանելին Մարտինի իր առաջնորդութեան կարճատեւ տարիներու ընթացքին գործած էր (1911-1915):

Յիշատակելի օրուան աւարտին՝ տօնական միջնորդութիւնը ցաւ հիւրասիրութիւն մը տեղւոյն ժողովրդապետութեան դահլիճին մէջ, ուր Այնձարի քաղաքապետ Կարապետ Բամպուքեան ողջոյնի խօսքեր արտասանեց եւ հաւատացեալ մը իր վկայութիւնը տուաւ եռամեծար Երանելիին մասին: Յիշատակութեան արժանի է Մեսրոպ Հայունիի հեղինակած Երանելի իդնատիոս Մալոյեանին նուիրուած նոր տաղը, զահլէցի վաստակաւոր երաժիշտ Վարդան Եղիայեանին եղանակաւորումով:

Քեսապի ազատագրման Ա. տարեդարձին

Քեսապի ազատագրման Ա. տարեդարձին, Հայրերու տօնին եւ ժողովրդապետութեան ինը զոյգերու պսակի տարեդարձներուն առթիւ գոհաբանական սուրբ Պատարագ մատուցուեցաւ Քեսապի «Սուրբ Միքայէլ» եկեղեցւոյ մէջ, կիրակի՝ 14 յունիս 2015-ին առաւօտեան ժամը 10.00-ին: Պատարագի աւարտին Հայր Նարեկ վարդապետ Լուիսեան եկեղեցւոյ հիմնադրութեան 90 ամեակին առթիւ պարզեւատրեց համայնքին երիցագոյն Հայրիկը՝ պարոն Աւետիս Պապուճեանը, իսկ ինը զոյգերուն նուիրեց սուրբ Աւետարան եւ վանի ասեղնագործ խաչ: Տօնակատարութեան աւարտին տեղի ունեցաւ կարկանդակի բեկանում եւ հիւրասիրութիւն:

Մեսրոպեանի նոր «Հաւատարմութեան շատրուանը» եւ վարժարանին բարեսիրական ընթրիքը

Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարանի կրթական տարրուայ փակումը նշանաւորուեցաւ միեւնոյն օրը կայացած զոյգ ձեռնարկներով:

Ընդառաջելով վարժարանի տնօրէնութեան հրաւէրին, 19 յունիս 2015-ի երեկոյեան Մեսրոպեանի բարեկամներ իրենց ներկայութեամբ պատուեցին արդէն աւանդական դարձած դպրոցի կարիքաւոր աշակերտներու ֆոնտին ի նպաստ բարեսիրական ճաշկերոյթը, որ տեղի ունեցաւ Մես-

բոպեան մանկապարտէզի շրջափակին մէջ: Նախքան ճաշկերոյթը, հրաւիրեալները մասնակցեցան դպրոցի գլխաւոր բակին մէջ «Հաւատարմութեան շատրուանցի բացումին:

Ձեռնարկներուն ներկայ եղան Հայաստանի հանրապետութեան դեպան Աշոտ Քոչարեան, արհիապատիւ հայր Մանուէլ եպիսկոպոս Պաթագեան, Պատրիարքական փոխանորդ եւ Զմմառու փանքի մեծաւոր գերապայծառ հայր Գաբրիէլ թ.ծ.վ. Մուրատեան, Լիբանանի հայ կաթողիկէ վարժարաններու տնօրէններու խորհուրդի նախագահ գերյարգելի հայր Գէորգ ծ.վ. Եղիայեան, պետական երեսփոխաններ եւ նախարարներ, Պուրճ Համուտի քաղաքապետ Անդրանիկ Մըսրյեան, Քարիթաս-Լիբանան ընկերութեան նախագահ հայր Փոլ Քարամ, Հոգեւորականներ եւ միութիւններու ներկայացուցիչներ: Ձեռնարկները կայացան հովանաւորութեամբ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ Հայոց Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին եւ նախագահութեամբ Մեսրոպեան վարժարանի բարերար պարոն Վարուժ Ներկիզեանի:

«Հաւատարմութեան շատրուանցի բացումին առիթով իր արտասանած խօսքին մէջ, Մեսրոպեանի տնօրէն պարոն Կրէկուար Գալուստ Նշեց, որ սոյն շատրուանով, Մեսրոպեանի շէնքային պատկերը նոր յատկանիշով մը կը հարստանայ: Շատրուանը նուրիուած է Հայոց ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակին. անոր կենրոնը ամրացուած է Մեսրոպեան վարժարանի առաջին ցուցանակը, 1939 թուականէն: Անիկա նուէրն է վարժարանի բարեկամ ու բարերար պարոն Վարուժ Ներկիզեանին: «Շատրուանը խորհրդանիշ է հաւատարմութեան՝ Հայոց ցեղասպանութեան զոհերու կտակին, ինչպէս նաև Մեսրոպեան վարժարանի հիմնադիր հայրերու ազգային, հոգեւոր եւ կրթական տեսլականին», ըստ Կրէկուար Գալուստ:

Ճաշկերոյթի բացումին, պարոն Կրէկուար Գալուստ Նշեց, որ կրթական հաստատութեան մը համար ոգեւորութեան մեծ աղբիւր է բարեկամներու նիւթական եւ բարոյական նեցուկն ու անոնց ներկայութիւնը՝ դժուարութիւններու եւ մարտահրաւաէրներու դէմ յանդիման: Այս առիթով, ան երախտագիտութիւն արտայայտեց Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս Կաթողիկոս Պատրիարքին, որ Մեսրոպեանին կը նայի ամենօրեայ հոգածութեամբ, շնորհելով ամենայն քաջալերանք եւ զօրակցութիւն: Անշնորհակալութիւն յայտնեց ընթրիքի նախագահ պարոն Վարուժ Ներկիզեանին եւ իւրաքանչիւրին, որ կու գայ նեցուկ դառնալու «կարիքաւոր ընտանիքի մը՝ շնորհալի զաւակ մը բարձր ուսման հասցնելու իր ճիգին ու տառապանքին մէջ»:

Ընթրիքի նախագահ պարոն Վարուժ Ներկիզեան իր խօսքին մէջ մեծապէս գնահատեց կրթութեան պայմաններու զարգացման համար Մեսրոպեան վարժարանին մէջ կատարուած աշխատանքները: Ան անդամ մը եւս

յիշեցուց, որ *Մեսրոպեանին* նեցուկ կանգնիլը իր անձնական ընտրանքն է ու որոշումը, եւ անիկա հիմնուած է այն համոզումին վրայ, որ վարժարանը հետեւողականօրէն կը գործադրէ կրթութեան զարգացման ծրագիրներ ի նպաստ լիբանանահայ նոր սերունդի դաստիարակութեան եւ պատրաստութեան:

Գեղեցկօրէն զարդարուած շրջափակին մէջ կայացած ճաշկերոյթին ներկայացուեցաւ գեղարուեստական պատշաճ յայտագիր. նախկին մեսրոպեանական աշակերտներ Մարինէ եւ Սագօ Հալածեաններ (ջութակ, դաշնամուր) եւ Գէորգ Քեշիշեան (տուտուկ, սրինդ) կատարեցին նուագներ, մինչ երգիչ Սարօ ներկայացուց հայկական եւ եւրոպական երգերու փունջ մը: Ընթրիքի հանդիսավարն էր *Մեսրոպեանի* անձնակազմի անդամ տիկին Անի Խալիլ:

Ճաշկերոյթին առիթով, ներկաները ընդհանուրը 109 հազար ամերիկեան տոլար նուիրեցին *Մեսրոպեան* վարժարանի «Սան մը որդեգրէ» ծրագրին: Հիւրերուն նուիրուեցաւ *Մեսրոպեան* վարժարանի 75 ամեակը եղրափակող հրատարակութիւնը, «Երթը կը Շարունակուի» խորագրով:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԵ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ՀՀ Սփյուռքի նախարարը այցելեց Աւանի Մխիթարեան վարժարան

Հայաստանի Հանրապետութեան *Սփյուռքի նախարար Տիկին Հրանուշ Յակոբեանը* այցելեց Աւանի Մխիթարեան վարժարան, ուր վարժարանի սաները գլխաւորութեամբ վարժարանի տնօրին գերապատիւ հայր *Սերովը* վարդապետ Զամուրլեանի զինք գիմաւորեցին աղուհացով:

Ողջունելով վարժարանի սաները՝ *Սփյուռքի նախարարը* նշեց, որ այս 2015 տարին շատ պատմական է եւ պատասխանատուութեան առջեւ կը դնէ ամէն հայ: Կը լրանայ Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցը եւ իւրաքանչիւր հայ պէտք է պայքարի Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման, դատապարտման եւ հետեւանքներու վերացման համար:

Նախարարը նաեւ յորդորեց պատանիներուն լաւ սորվիլ, գիտութեան տարբեր ասպարէզներուն մէջ կայանալ եւ նպաստել Հայունիքի հզորացման եւ Հայ Դատի արդարացի լուծումին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Վախճանում Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի 4
Արհի. հայր Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեան՝ Պատրիարքական Կառավարիչ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Դիմուն ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՆԻ 10
Հրաժեշտի Պատարագ Երջանկայիշատակ Հոգեւոր Տիրոջ 11
Երանաշնորհ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքին Վերջին հրաժեշտը տուաւ համայն կաթողիկէ Եկեղեցին 12
Արհի. հայր Գրիգոր Եպիսկոպոս Կապրոյեանի դամբանականը 17
Ֆրանչիսկոս Պապին ցաւակցական հեռագիրը ի լուր Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի մահուան ՖՐԱՆՉԻՍԿՈՍ 21
Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետին ցաւակցագիրը պատրիարքական Կառավարիչ արհի. Գրիգոր Եպս. Կապրոյեանին 22
Արեւելեան Եկեղեցիներու ժողովի հրատարակած մահազդը ի լուր Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի մահուան 23
Գարեգին Բ. Վեհափառին ցաւակցագիրը ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԿԱՐԵՊՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՑ Հայոց 24
Քիրիլ Պատրիարքին ցաւակցագիրը Սիւնիոդոսական Հայրերուն եւ հաւատացեալներուն 25
Ոուս Ուղղափառ Եկեղեցւոյ Սիւնիոդոսը կը ցաւակցի Ամենապատիւ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի մահուան առթիւ 26
ՀՀ Նախագահ Սերժ Սարգսեանի ցաւակցագիրը 27
ՀՀ սփիւռքի նախարար Հրանուշ Յակոբեանի ցաւակցական խօսքը 27

ՀՀ արտաքին գործոց նախարար Եղուարդ Նալպանտեանին ցաւակցական հեռագիրը	29
Դեսպան Միհանեան. «Ներսէս Պետրոս ԺԹ՝ մեծ հայ, մեծ հայրենասէր եւ մեծ Հոգեւորական»	30
Երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս Պատրիարքի դիտաւորութեան աղօթք եւ սուրբ Պատարագ	30
Հոգեհանգստեան սուրբ Պատարագ «Սրոյ Կուսին Աւետման» Եկեղեցւոյ մէջ	31
Շնորհակալական այցելութիւն Արամ Ա. Կաթողիկոսին	32
Սուրբ Պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն Երջանկայիշատակ Տէր Ներսէս Պետրոս ԺԹ.ի մահուան քառասունքին առթիւ	33
Արիի. Մանուէլ Եպս. Պաթագեանի խօսքը Երջանկայիշատակ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոսի մահուան քառասունքին	34
Երջանկայիշատակ Կաթողիկոս Պատրիարքին «Կարապի Երգը»	36

ՔԱԿԱՆԱՅԱՊԵՏԱԿԱՆ

Պապը կը քննադատէ գերտէրութիւններու ընթացքը ի տես Հայոց ցեղասպանութեան՝	40
Ֆրանչիսկոս Պապին հանդիպումը «քահանայից հոգեւոր կրթութեան» մասնակիցներուն հետ	40
Սրբազն Քահանայապետը ընդունեց արհիապատիւ Գարաքիհեանի հրաժարականը	41
Ֆրանչիսկոս Պապը 2016-ը յայտարարեց Աստուծոյ Ողորմութեան Տարի	41
2015-ի ընկերային հաղորդամիջոցներու 49-րդ համաշխարհային օրուան պատգամի ներկայացում	42
Ընտանիքը եւ Ընկերային հաղորդամիջոցներու 49-րդ համաշխարհային օրուան պատգամը	43

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ

**ՍՈՒՐԲ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄ
†ՆԵՐՈՒԵՍ ՊԵՏՈՂՈՒ ԺԹ.**

Կաթողիկոս Պատրիարք Տամն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց

**Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ քարոզը
Աստուածածնայ նուիրուած սուրբ ամսոյն
փակման եւ Զմնառու ուխտի օրուան առթիւ**

49

ՄՏՈՐՈՒՄԸԵՐ՝ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ

**«Տիրոջ աչքին՝ ոչ ոք փրկութեան անարժան է»
կը գրէ գերյարգելի Զապարեան
ՀԱՅՐ ԳԵՂՐԳ Ծ. Վ. ԶԱՊԱՐԵԱՆ**

54

**Ինչո՞ւ սիրել Տիրամայրը
ՀԱՅՐ ԱՆԴՐԱՍԻԿ Ծ. Վ. ԿՈԱՆԵԱՆ**

56

**Ֆրանչիսկո.- Քրիստոնեաներուն համար
ծշմարտութիւնը ըսելէ տարբեր ձանապարհ չկայ
ՍԱՐԳԻՍ ՆԱԲԱՐԵԱՆ**

58

**Հայ ժողովուրդը Երախտապարտ պիտի մնայ
հայասէր Քահանայապետին
ՍԱՐԳԻՍ ՆԱԲԱՐԵԱՆ**

61

**ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻԻՆ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՀՐՋԱԿՈՒՄԸ ԻՆՉՊԻՇ ԵՒ ԻՆՉՈՒ
ՍԱՐԳԻՍ ՆԱԲԱՐԵԱՆ**

65

**ԶՄՄԱՌՈՒ ԴԱՐԱՒՈՐ ՎԱԼՔԸՆՈՐՀՐԴԱՆԸՆ ՄԱՅՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅՐ ՎԱՐԴԱ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԳԱԶԱՆՑԵԱՆ**

71

ՊԱՏՐԻԱՐքԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

**Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կը մասնակցի
«Կոմիտասի Պանթէոն»ի բացման**

74

**Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը հանդիպում
ունեցաւ << Սփիտքի Նախարարին հետ**

74

**Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ներկայ գտնուեցաւ
«Սպի» ֆիլմի առաջին ցուցադրութեան**

75

Հաղորդագրութիւն Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ յատուկ Սիւնհոդոսի ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹԻՒՆ	75
ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ ՄԻՒՆՀՈԴՈՍԻՆ	
Հոգեւոր Տէրը կը հանդիպի Ռուսիոյ ուղղափառ Եկեղեցւոյ Կիւրեղ պատրիարքին հետ	77
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը այցելեց Վենիովի հայ Կաթողիկէ համայնքին	78
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կ'այցելէ Հումգարիա	79
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մեծաշուք Սուլր Պատարագ մատուցանեց Պուտափեշտի մէջ	83
Հանդիպում Հումգարիոյ փոխ վարչապետին հետ	86
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ հանդիպումը Իրանի նախագահին յատուկ խորհրդականին հետ	87
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կ'ընդունի Թեհրանի հայ առաքելական առաջնորդը	88
Պաշտօնական ձաշկերոյթ ի պատիւ ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ, Թեհրանի մէջ	89
Ցեղասպանութեան յուշարձան Թեհրանի «Սուլր Գրիգոր Լուսաւորիչ» հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ մուտքին	92
Թէլէլիմիէրի հարցազրոյցը Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ հետ	95
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ շնորհաւորագիրը փաղանգաւորմերու նորընտիր նախագահին	97
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մասնակցեցաւ կարդինալ Մամանքի հանդիպումին	97
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ նամակը արհիապատիւ Յովիանմէս արքեպահսկոպոս Զոլաքեանին †ՆԵՐՍՒԾ ՊԵՏՏՐՈՒ ԺՈ.	99
Կաթողիկոս Պատրիարք Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց	
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ նամակը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան նախագահին	101

Նախարար Յակոբեանի շնորհակալագիրը	
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ	102
ՀՐԱՍՈՒԾ ՅԱԿՈԲԵԱՆ	
Գարեգին Բ. Վեհափառի Յարութեան տօնին շնորհաւորական նամակը Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ	104
ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց	
ՀՀ Սփյուռքի Նախարարին շնորհաւորագիրը Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ	105
ՀՐԱՍՈՒԾ ՅԱԿՈԲԵԱՆ	
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մասնակցեցաւ Պքերքի վեհաժողովին	106
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կը պատարագէ «Սուրբ Փրկիչ» Եկեղեցւոյ մէջ	107
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ընդունեց Ֆեթիի, Չեթինը	108
«Վստահեցէք Աստուծոյ եւ մի՛ վախճաք մարդոցմէ» ըսաւ Հոգեւոր Տէրը	109
Հոգեւոր Տէրը ընդունեց արհիապատիւ Չոլաքեանի իրաժարականը Դիւան Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի	111
ՀՅԴ նորանշանակ կեդրոնական կոմիտէի պատուիրակութիւնը այցելեց Հոգեւոր Տիրոջ	111
ՀՀ Սփյուռքի նախարար Տիկին Հրանուշ Յակոբեան այցելեց Հոգեւոր Տիրոջ	112
Սուրբ Աթոռի մօտ Հ.Հ. դեսպանը կը շնորհաւորէ Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը ՄԻՔԱՅԵԼ ՄԻՆԱՍԵԱՆ	113
Ֆրանչիսկոս Քահանայապետին շնորհաւորագիրը Հոգեւոր Տիրոջ 25 ամեակին ՖՐԱՆՇԻՍԿՈՍ	114
Ղետոնդեանց ու Վարդանանց տօնը եւ Հոգեւոր Տիրոջ Եպիսկոպոսութեան 25 ամեակը	115
Նոր սերունդը առաջնորդենք «ղէաի յուսատու եւ փայլուն ապագայ մը» Կ'ըսէ Հոգեւոր Տէրը	117

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ խօսքը Սուլր Խաչ Հարպոյեան վարժարանին Դ. յարկի բացումին †ՆԵՐՍՒԾՈՒ ՊԵՏՇՐՈՒՄ ԺԹ.	119
Կաթողիկոս Պատրիարք Տաման Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց	
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը մասնակցեցաւ միջեկեղեցական արարողութեան	122
CNEWA-ի Տնօրէն Գարլ Հեթու եւ արհի. Լիոնէլ Ժանտրօ այցելեցին հայ կաթողիկէ պատրիարքարան	122
Մալթայի Դեսպանը այցելեց հայ կաթողիկէ պատրիարքարան	123
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը 12 հոգիի շնորհեց փոքր աստիճանները	123
Պատրիարք Եռնան այցելեց հայ կաթողիկէ պատրիարքարան	124
Պատրիարք Ռահի այցելեց հայ կաթողիկէ պատրիարքարան	125

ԹԵՄԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայր Վարագ կը մեկնի դէպի նոր առաքելութիւն	128
Հայ կաթողիկէ Սուլր Փրկիչ Եկեղեցւոյ ժողովրդապետութիւնը կը նշէ Սրբոց Վարդանանց Տօնը	128
Արիհապատիւ Միքայէլ Եպիսկոպոս Սուլրատեանի Սուլր Զատկուան պատգամը + ՄԻՔԱՅԷԼ ԵՊՍ. ՍՈՒՐԱՏԵԱՆ	131
Գերապայծառ Յովսէփի թ.ձ.վ. Պեղեզեան՝ Յունաստանի հայ կաթողիկէ նոր առաջնորդ	133
Սարկաւագական ձեռնադրութիւն Միքայէլ Զարչֆլեանի - Ֆիլատելֆիա	134
Երեւանի մէջ բացուեցաւ Անարատ Յղութեան Հայ քոյրերու նոր կեդրոնը	134
Ֆաթիմայի Տիրամօր արձանը այցելեց Զմմառու վանք	136
Տիրամայր Հայաստանի Պօղոսեան կրթահամալիրը	137

Արիի. հայր Լեւոն արքեպիսկոպոս Զէքիեան՝ նորանշանակ առաջնորդ Պոլսոյ թեմին	138
Արիիապատիւ տէր Գրիգոր Օգոստինոս եպս. Գուսան կը հանդիպի Ազիարի շէյխին հետ	144

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑ

Յուշակոթողը «պահանջատէրի յանձնառութիւնը բարձրադադակ հնչեցնելու առիթ է», կ'ըսէ ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը	146
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կը ստորագրէ 100-րդ տարելիցի պատմական հօչակագիրը	147
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ խօսքը պետական յանձնաժողովի 5-րդ նիստին Երեւանի մէջ	149
Մեծ Եղենի 100-րդ տարելիցի մասին Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի մամլոյ ասուլիս Դիական Հայոց Կաթողիկէ Պատրիարքարանի Լրատուական Գրասենեակ	151
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը բացումը կը կատարէ դիւնաներու նուիրուած 100 ամեակի գիտաժողովին	154
«Հայոց Ցեղասպանութիւնը Եւ Արխիւները» Գիտաժողովի Եզրափակիչ Հաղորդագրութիւն Զմառու Պատրիարքական Կղերի Միաբանութիւն Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակի Լիբանանի Կեդրոնական Սարմին	156
Հայ կաթողիկէ Պատրիարքարանը պաշտօնապէս կը օշէ Մեծ Եղենի 100-րդ տարելիցը Դիական Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի	160
Գերյարգելի Եղիայեանի խօսքը 9 մարտի հանդիսութեան Հարաւային Ամերիկան կը յիշատակէ Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակը	165 168
Ֆրանչիսկոս Սրբազն Քահանայապետին Պատգամը Հայ ժողովուրդին	169

Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ խօսքը 12 ապրիլի քահանայապետական սուրբ պատարագին	172
†ՆԵՐՍՒԵՄ ՊԵՏԾՐՈՒՄ ԺԹ.	
Կաթողիկոս Պատրիարք Տաման Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց	
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը իւղանկար մը նուիրեց Սրբազն Քահանայապետին	174
Դիւան Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի	
«Կռունկ»ը եւ «Տիրամայր Հայաստանի»ն պանծացուցին 12 ապրիլի պատմական օրը	174
Խաչքար-Յուշակոթողի օրինութիւն՝ Հռիփսիմեանց վարժարանի շրջափակին մէջ	177
Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցը Մոնթրէալի մէջ	179
100 ամեակի հսկումի երեկոյ Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի յուշակոթողին շուրջ	180
Չմնառեան Միաբանութեան ընծայարանը ոգեկոչեց Հայոց Ցեղասպանութեան 100 ամեակը	184
Չանգի 100 զարկեր հնչեցին հայ կաթողիկէ պատրիարքարանի Աւետման Եկեղեցւոյ զանգակատունէն	186
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կը յիշատակէ Մեծ Եղեռնի 100-րդ տարելիցը Մոսկուայի մէջ	186
Մեծ Եղեռնի 100-րդ տարելիցի Սուրբ Պատարագ եւ թափօր Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի շրջափակին մէջ	190
Արիհապատիւ Հայր Գէորգ արք. Խազումեանի քարոզը ապրիլ 26-ի Սուրբ Պատարագին	192
Մեծ Եղեռնի 100 ամեակի սուրբ Պատարագ Մոնթրէալի մէջ	196
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տէրը կ'օրինէ մեծ խաչ մը, զոր սուզորդմերը կը տեղադրեն ծովուն յատակը	197
Լիբանանահայ վարժարաններու աննախընթաց միացեալ հանդիսութիւն	198
Լոնտոնի Catholic Herald անգլիական լրաբերը Հայոց Ցեղասպանութեան մասին	203

ՏԽՐՈՒՆԻ

Մահ եւ թաղում Հայր Սարգիս Շ. Վ. Ուզունեանի Դիւան Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի	206
Ամենապատիւ Հոգեւոր Տիրոջ խօսքը հանգուցեալ Ուզունեան գերյարգելիին յուլարկաւորութեան	208
Սրտի խօսք առ հանգուցեալ հայր Սարգիս Շ. Վ. Ուզունեան ՀԱՅՐ ՎԱՐԴԱՍ ՎԱՐԴԱՄՊԵՏ ԳԱԶԱՆՑԵԱՆ	210
Ոչ եւս է հայր Գէորգ վարդապետ Չանտրի	211

360° ԼՈՒՐԵՐ

11 ապրիլի երեկոյեան կը յայտարարուի «Գթութեան Յոբելենական տարին»	214
Հայաստանի Քայլերգը հնչեցուցին ոչ-հայ աշակերտներ Մ.Ն.	214
Հաղորդամիջոցներու համաշխարհային օրը նաեւ հայ կաթողիկէ հաղորդամիջոցներու օր է ՀԱՅՐ ՎԱՐԴԱՍ ՎԱՐԴԱՄՊԵՏ ԳԱԶԱՆՑԵԱՆ	215
Երանելի Իգնատիոս Մալոյեանի մեծարանք եւ պարգեւատրում Գերմանիոյ մէջ	217
Այնձարի մէջ յիշուեցաւ երանելի Իգնատիոս Մալոյեանի նահատակութեան 100 ամեակը	219
Քեսապի ազատագրման Ա. տարեդարձ	220
Մեսրոպեանի նոր «Հաւատարմութեան շատրուանը» եւ վարժարանին բարեսիրական ընթրիքը	220
ՀՀ Սփյուռքի նախարարը այցելեց Աւանի Մինիթարեան վարժարան	222

